

EPISTOLARUM

A B

ERUDITIS VIRIS

A D

ALB. HALLERUM

SCRIPTARUM

PARS I.

Latine.

VOL. III.

EPISTOLÆ 405. ad 670.

SCRIPTÆ AB ANNO MDCCXLIX.

AD ANNUM MDCCLV.

BERNÆ.

Sumptibus Societatis Typographicae.

1774.

ESTABLISHED

1847

AD

THE

LIBRARY

PART I

—

1847

—

Vol. II

—

ESTABLISHED

1847

AD

THE

LIBRARY

—

1847

ESTABLISHED

—

AD

HUMPHREDUS SIBTHORPE.

Litteras tuas 21. Maji scriptas cum feminibus inclusis lætus accepi, quapropter Tibi, Vir clarissime, debitas habui, retulique gratias, de quibus Te certiolem fieri diu occasionem speraveram, eamque relationem Dn. Stocker Strasburgensis per manus Dissectoris vestri nondum visi expectabam.

Alia jam femina septuaginta plus minusve amicitie pignus pro penu nostro mitto: ut id facilius exequar, quod desidero, seu spero pluribus & largioribus muneribus, ut mutuo nos exhilaremus commercio, quale etiam cum Dillenio nostro per aliquot annos coluisti, & Tecum libentissime alam, si placet: superbiat mutuus Horti honos, & sub communis nostri Regis auspiciis pacis artes floreat. Fasciculus hic feminum partim ab Indis Occidentalibus, partim e nostris Caldariis & Horto congestus, quorum recens collectio, si minus raritas, ea Tibi commendat.

Occasionem etiam faciam haud infrequentior per Dominum Gynander, ut alia habeas, si hæc non displiceant; si desiderata nossem, forte etiam gratiora addidissim; ut utilius commercium Botanicum recte instituerem, addidi etiam exem-

plaria duo Catalogi desideratarum plantarum, quam vellem Botanicis amicis vestris non dedigneris commendare, & semina qualiacunque Tibi commendam*, ea æque recentia, neque minus infida pro modulo nostro scientiæ & occasione libera ab aliis feriis negotiis.

Scire etiam volo, me vehementer cupere Botanicis in omnibus, quæ nunc imperaverint morem gerere, Tibi autem maxime facile Botanico-
rum Principi observantiam meam voveo, & quicquid in me est offero, vel in feminibus stirpibus vel libris botanicis vel medicis mittendis, & uti Dillenio me non minus Tibi de voto utere dimidias fore partes maxime exoticorum jam offero, reliquæ anno proximo sequentur. Si plantæ istiusmodi Tibi arrideant, deinde annuæ nostri frigoris patientes ordine alphabetico plerumque observato, eodemque jure redeat commercium, sine enim hoc hortus instructissimus cito pauper fiat. Aldachanam Sibiricam quadri-
foliam, Aspalathum minus Ruffici Botanici, & alia quæcunque semina vel plantæ Horto nostro nova suspiceris, inprimis grata forent, vel minime plantæ siccæ ad Phytopinacium Sherardianum complendum. Utinam opus hoc adminicula quæque sibi propria, Hortum præcipue sic-
cum Bauhini & aliorum, si tales tempore vel nimis mutilati essent, adjuncta habuisset. An iste in Familia Bauhiniana vel alibi sit superstes nescio; si vel prece vel pretio procurandus est, libenter ad-
jungam; Adjutorem vero vel plures propriæ suæ
famæ

famæ non nimis sollicitor, qui patienter alterius laboribus minime contemnendis in usum publici tempus impenderent, maxime desidero. Alterum vero Dillenium desperem, qui Pinacem ulterius digerat, emendet, augeat, ut amplius utilis Botanophilorum auxilii extitit egregium exemplar Botanicis desideratissimum; priusquam ætas fatis difficilis nimis innovationibus gravissima reddetur: quare etiam atque etiam rogo, ut curas tuas in hoc se non penitus negligere non dedigneris, cum solus operi huic pro optimo iudice æstimatus esses. Opus Regia patrimonia meritum. Vale, Tuique studiosissimum favore & amicitia tua prosequere. Oxonii 23. Decembris 1748.

406.

J. F. SCHREIBER.

Adceptissimæ mihi fuerunt litteræ tuæ, quas die 28. Dec. anni præt. ad me scripsisti, faxit Numen, ut hunc annum felicibus ominibus in-ceperis! Cura Bibliopolæ vestri circa impressionem scripti mei est supervacanea: mutavi enim consilium, nec quid quæro, nisi ut securo modo remittatur. Difficultates ipsius sunt de cætero nullæ. Non enim id volui, ut reimprimeret scriptum, quale Haude imprimi fecit, sed ut imprimeret Manuscriptum a me missum, cum emendatum, tum auctum. Bibliopolium Petropolitanum non ægre tulit, ut Haude imprimeret

Manuscriptum meum , quia fuit diverfum a Petropolitano scripto. Ex Novis publicis haud dubie cognovisti, quod Augustissima Domina Hermannæ Kaaw Boerhaave Abrahami Fratri (qui scripturus de monstris) dignitatem Consilarii Intimi, & Primi Medici Personæ, ac directionem generalem totius Cancellariæ & Facultatis medicæ per Russiam totam cum stipendio annuo 7000. Rublonum, curru, equis & servis, ac hospitio commodo contulerit. Nuntior de abitu tuo ab Academia, qui non adeo diu differetur. Ipse credo, quod Te ægerrime dimittent. qui Virum adeo doctum adeoque laboriosum nullo pretio sunt habituri. Det Tibi Deus Tuisque bonam valedictionem, mihiq; uti consuevisti favere. Petropoli 17 ¹⁴/₁ 49.

407.

J. F. SCHREIBER.

Aschius pater meum communicavit scriptum germanica lingua exaratum, quod duabus epistolis vestræ Academiæ statum eleganter æque ac fideliter exponit. Verum omnino est, nullam in Germania Academiam cum vestra ullo modo comparari posse. Vidi in Novis publicis, scripsisse Dominum Tralles ad Te de machina & anima &c. Si ad ipsum aliquando scribes, roga ab ipso pro me exemplar. Semper enim mihi fuit amicus, & ni fallor, quoque aliquas lectiones meas Lipsiæ audivit. Vale & mihi fave. D. 23. Jan. 1749. Petropoli.

408.

J. G. GMELIN.

Nudiustertius per aurigam Francofurtensem ad Te mihi plantas Sibiricas, quas otium meum colligere permisit. Nondum omnes sunt, habebis autem sine dubio reliquas alia occasione. Deinde semina misi, Astrachanensia & Persica a Domino Lerche collecta & anno superiori ad me transmissa. Nondum responsum tuli ad litteras meas Petropoli scriptas, hinc nec piscis sum, nec caro. Vivo sine omni salario. Totus sum in Tomo tertio Floræ Sibiricæ, ut ad prelum paratum faciam. Violæ & bellis apud nos in campis florent, adeo mitis est hiems. Tubingæ d. xx. Januar. 1749.

JOHANNES DE GORTER,

Quod feliciter absolvisti in Physiologiæ primis lineis, summo cum oblectamento pervolvisti, magnumque inde usum & emolumentum ad promovendam scientiam medicam hausi: fateor me nullum auctorem, tum brevi & perspicuo stilo in parvo libro tam multas res clare exponentem legisse: hoc Tibi gratulor, omnesque medicinæ amantes Tibi multum debent, qui in multis obscuris lucem accendisti, aliisque præluere voluisti, ut certe scio.

Tanto cum Viro, si mihi liceret inire amicitiam, commerciumque litterarium excolere ad promovendam scientiam medicam pergratum foret: his igitur periculum facere volui. Inde, ut tentarem meas ad Te & vicissim potuissent pervenire literas, exercitationem quintam de Actione viventium particulari, ad Te mittere volui. Si digneris rescribere, Pieter Willems famigeratissimus mercator Coloniae, curabit ut litterae tuae ad me perveniant.

Filius meus David de Gorter Medicinæ & Botanicae Professor Ordinarius etiam in hac Academia, nuper edidit Floram Gelricam seu enumerationem plantarum in Gelria crescentium, eam videre si velis me certiore facias.

His temporibus prelo mandavi morborum generalium systema, cujus descriptam analysin, nondum tamen perfecte absolutam, etiam mitto, ut videres ex ea, qualem fervo ordinem: hanc si perspexeris abjicere velis, aliam impressam, absoluto opere ad Te mittam. Totum illud opus magnitudine non superabit Physiologiae primas lineas, ut patet ex adjecto folio impresso.

Filius quoque meus ad imprimendum exhibuit Fundamenta botanica, qui liber propediem impressus erit.

Si quid novi in arte medica apud nos sumus expectaturi, de istis me certiore facere velis,
simul-

simulque indicare, annon posses exiguam aliquam exercitationem medicam tradere Ephemeridibus Naturæ Curioforum, ut cum illis in lucem veniret.

Vale, meque in amicitiam tuam recipere velis, & responsione dignari. Dabam Hardervici, die 1. Februarii 1749.

410.

J. G. GMELIN.

Si ex me penderet, diu Russis valedixissem; nam nullas habent causas fonticas, quare me vexent. Urgeo apud Serenissimum Principem meum, jubeat ut munus adgrederer. Et jam tres hebdomadas hic moror eam ob causam. Spero, me veniam tandem impetraturum esse. Sunt alia negotia publica, hisce paullulum graviora, quæ responsum tardant. Nebulo ille solus est, qui in Russia agit, licet videri velit nihil agere. Ignorat nostra aula has artes, licet ego non celem. Vix credere possunt, a nutu res ejusmodi pendere. Volunt agere uti cum aliis gentibus fieri assolet. Sed nil ea re proficient. Amores mei languent, quamdiu reliqua non confecta sunt. Balnea sulphurea musculos manus tuæ forte in meliorem statum reducerent. De Lestoki fato nihil fere habeo, quod scribam. Vicissitudinibus plurimis homines in Russia commorantes obnoxios esse vides. Plurima egregia præstitit Imperatrici. Quid egerit mali nos in æternum late-

bit. Nullus dubito, quin odia privata multa accesserint. Kauw Boerhaave successor ejus vix politicis se rebus immiscebit, & prudens similia fata avertet. Scripsi ad illum & gratulatus sum novum munus, meas etiam res ipsi commenda- vi. Est enim vir officiosus, humanus & justus amans. Riberium dicunt ex speciali mandato Imperatricis numero Membrorum honorificorum Academiae Petropolitanae exclusum esse, propter circumcisionem, de qua vero etiam meo tempore rumor ferebatur. Dicunt, dolere Parisiis annos, in perditos, & cum Winslowo perpetuo versari. Suavissimam conjugem & lectissimam filiam tuam sponsa plurimum salutat. Nec ego id officii negligo. Vale. Dabam Stutgardiae d. 13. Febr. 1749.

Si forte semina haberes Saponariae, cujus non ego tot in Horto Gottingensi, quaedam rogo granula mittas.

411.

D. LUDWIG.

Quod Controversiam Hambergerianam in discipulum devolvere volueris optimum est, poteris interim, tuis consiliis & experimentis difficillimam respirationis theoriam illustrare. Praelectiones meae in Physiologiam tuam optime quidem succedunt, nunc hyeme uti in Auditorio privato Anatomica praeparata ad manus habeo, in quibus tua asserta ostendo, sed difficile hoc perficitur aestate, ubi in Auditorio publico lego, &
nulla

nulla præparata habeo. Nonne aptius foret, si in nova quadam editione anatomica separatim traderes in compendio lectionibus academicis apto, & postea mere Physiologica aphoristica proponeres. Si ea mihi esset, quæ Tibi, rerum anatomicarum cognitio, eandem omnino rem præstarem. Descensum lymphæ per infundibulum ad glandulam pituitariam, nisi me omnia fallunt, ante hos 6. annos in juvene didici, qui insultibus epilepticis affectus, levamen sensit ex capite post insultum in anteriori proclivi, in sectione vidi plexum choroideum hyalatidibus conspicuum, & aquam in ventriculis contentam per orificium commune antè versus infundibulum delatam, quod infundibulum magis porosum, quam cavum aqua quodammodo distendebatur. Studiorum meorum ratio post obitum Platneri ita mutata est, ut præter Physiologiam, quam publice doceo, privatim non nisi materiam medicam & praxin docere possim, botanicas & anatomicas lectiones junioribus medicis vel jam tradidi vel proxime tradam. Vale & me ut soles ama. Dabam Lipsiæ d. 15. Febr. 1749.

412.

J. F. SCHREIBER.

Ex ultimis Tuis, Amicissime Haller, lætus cognovi, Te, quod tamen facile prævideram, Göttingæ mansurum: gratulor novos honores, aliaque emolumenta, de quibus non multa scri-

A 5

pisti.

psisti. Non erit tua mora, sine insigni utilitate Academiae. Nec poterant jacturam Tui, hoc tempore facile refarcire. Res medica litteraria multa bona sibi promittet de studiis tuis ulterioribus. Ensius, medicus Castrensis, vivit in Ucraina: sed vel consanguineis suis litteras rarissime mittit, ut de eo vix hic audias: ceteri res botanicas hic non amplius curant. MStum ut remittas, peto iterum. Non misissem, nisi spe impressionis facta. Rarus est morbus, cujus notitiam mihi dedisti. Si est aneurysma, hujus generalissima notio erit emendanda. 17 $\frac{25}{11}$ 49. Petropoli.

413.

J. F. MECKEL.

Benevole accipias, rogo, Vir Illustris Excellentissime meam hanc, quam justo tardius offero, ad litteras tuas honoratissimas maximeque gratas, responsum; quas integerrimæ salutis tuæ nuntios mihi fuisse, ex animo gaudeo, Deumque precor, ut quam diutissime salvus super sis. Diuturnam tuam Göttingæ commorationem, & præsentibus discipulis, & orbi erudito & mihi denique utilissimam lætus persensi, victores de Te certantium Hannoveranos, Tibique opto, ut vitam ibidem inter amicos transigas beatissimam.

Addo angiologicas tabulas, quas miraberis tantis & tot potuisse erroribus inquinatas nostris temporibus tradi; cum tamen meliora exhibere potuisset,

quisset, dummodo legisset quæ Tu Carissime Præceptor de vasis accuratissime tradidisti. Ita enim e. g. ex carotide interna arteria, prope secundam hujus in canali suo flexuram, arteriam oriri ait, aliam opticam, quam cum nervo optico in orbitam deducit, aliam orbitariam, orbitam ingredientem, certo indicio eum arteriam veram ophthalmicam nunquam vidisse, neque quoad originem, nec distributionem suam in ciliares elegantes arterias. Imprudens ille scribit in præfatione, præter Winslowum nullum angiologiam bene docuisse aut accurate descripsisse, neque nomina vasis justa imposuisse. Censuram tuam Carissime Præceptor certe meretur, cum, inter Winslowiana anatomica scripta, angiologia sit maxime manca, & nulla possit vasorum pertractatio esse uberior, aut accuratior, tua. Sed iste præter Winslowum nil legit, meliora non vidit, ipse vero, voluptatibus deditus, minime in corpus humanum, quamvis id gloriatur, proprio studio inquirat. De la Metrie gratia tum Regis tum reliquorum plane excidit; varia evulgavit vilissima scripta. Inter alia scriptum, quod pro famoso libello haberi potest, & cui titulus *Epître à mon Esprit*. In hoc scripto Concionatorem aulicum primarium nomine Sack injuriose aggreditur, quod tractatum suum *l'Homme machine*, acri judicio castigaverit, deceptus gallica versione Göttingensis in hunc librum factæ censuræ, quam pro originali habitam Sackio tribuit. In alio tractatu, cui titulus *Discours sur la vie heureuse par Seneque*, felicitatem in eo ponit, ut voluptates & affectus nostros omni

ni

J. F. MECKEL.

ni modo sequamur. Vitia extollit, virtutem opprimere conatur. In Botanicis Gleditschius nuper novam methodicam plantarum dispositionem proposuit, in prælectione habita in societate scientiarum regia, & eam quidem ab adhæensione staminum ad calicem & petala deducit, quippe magis naturalem Linnæano systemate putat. In Isolemonibus facilius paullum, quam in reliquis succedet.

Professor Chymix Pott in systemate regni mineralis Woltersstorffii, qui muneri ecclesiastico hic præest, refutando occupatur, etiam unam de hac materia lectionem habuit.

Ad me quod attinet, laboribus anatomicis unice delector. Durum nervum jam sæpiissime accurate investigavi, constans est ejus cum nervo intercostali anastomosis. Quas hac ratione semper inveni: oritur ex nervo duro, vix per foramen stylomastoideum egresso, ramus, qui ante ventrem biventris posteriorem descendens in duos dividitur ramulos, anteriorem qui antrorsum descendit uno furculo in musculum stylohyoideum definit: altero vero vel perforante hunc musculum vel ante eum ulterius descendente, cum nervi intercostalis ramo molli, qui latus internum trunci arteriæ temporalis legit, anastomosi convenit. Posterior vero dicti rami ramulus, anteriori valentior, descendens ante ventrem biventris posteriorem, in hunc inferitur, non vero totus in hunc musculum finitur, sed (quod causa fuisse videtur

videtur minus cognitæ hujus anastomoseos) retrorsum eundem fortissimo ramo suo perforat, paucis tantum furculis in musculi fibras desinentibus; perforans ramus, arcu facto intra musculi carnes, in posteriori hujus musculi biventris latere iterum emergit, ac inter venam jugularem & ventrem biventris sursum sursum versus foramen venæ jugularis redit, donec aliquot sub hoc foramine lineas, in anteriori venæ jugularis parte cum linguali nervo octavi paris anastomosi, interdum etiam duplici coeat, dum duri nervi hic ramulus sub foramine jugulari in duos furculos dividitur, paullo sub foramine altero, altero vero intra foramen jugulare convenit. Præterea plura alia minus accurate descripta, inquirens in hujus nervi fabricam, inveni, & si fieri poterit, ramorum ejus distributiones, cum superficialibus nervi uti paris ramis depingi curabo. Nec minus aliqua invento de nervo intercostali addere poterō. Vidi enim & inveni nervi intercostalis radicem a secundo ramo quinti paris vere ex gangliolo oriri, quod foramini spheno palatino dura matre clauso adjacet, & quod fit ex ramo primo descendente secundi rami quinti paris; ex ganglio vero sic orto nervus palatinus descendit, intercostalis nervi radix retrorsum recurrit, nasales vero ramuli introrsum abeunt. Ter hac ratione fabricam inveni, videbo an constans sit, & hanc observationem cum aliis quibusdam circa nervi quinti paris ramos in societate prælegam, dum receptus ero, sin minus, novam dissertationis meæ cum omnibus ramorum nervi quinti paris & duri figuris

figuris editionem curabo, additis tum nervi duri accurata descriptione, tum iis quæ observatu digna in ramorum nervi quinti paris distributione adhuc invexi. Hunc laborem & hujus & proximæ hyemis constitui, non enim hæc tot difficilimis iconibus parandis sufficit. Nova nos hic fugiunt. Humanissimus Sprœgelius Te plurimum salutat, filiumque suum de meliori Tibi commendat. Ipse vero quod ardentius abs Te efflagitem non habeo, quam ut pergas me Tui observantissimum tua dignari benevolentia ac amore. Dabam Berolini die 1. Martii MDCCXLIX.

414.

J. G. GMELIN.

Nihil adhuc de mea sorte, quod Russos attinet, decisum est. Sed constitui mecum, nuptias d. 22. April. celebrare, quicquid demum illi clament. Bellum gerant cum Suecis, nec ne, ego ad illos non redibo. Nescio an perceperis, quod Smithius redierit, & optime exceptus fuerit. Etiam ex mea pertinacia usum cepit. Ignorant tamen Petropolitani, quod munere Archiatri apud Principem Wallisæ se condecoratum iri speraverit; cum vero id non successerit, rediit. Vix crediderim, Sanchium, æquissimum hominem, utut jam Judæis adscriptum & ex societate Memborum honorariorum Academiæ Petropolitanae exclusum, ulla in re Tibi adversari, qui nunquam optime de Te non sensit. . . . ejusmodi tricis
sæpe

sæpe delectatur, nec illi unquam cum Sanchio admodum bene fuit. Sanchius enim illum intime novit. Atramenti Sanchiani compositio hæc est: ℞. Gall. Turc. unc. novem; vitriol. vir. unc. tres; gumm. arab. unc. i. F. pulvis grossus, cui affunde vin. alb. gener. e. g. gall. l. quatuor cum semisse; digere triduum leni calore. Mihi vero experientia comprobatum est, modo vinum non sit iners, melius omitti gummi *a*). Aliam atramenti compositionem, cujus specimen in hac charta habes, bonam certe & viliori pretio comparandam habeo. ℞. Gall. Turc. unc. octo; vitriol. vir. unc. quatuor; gumm. arab. unc. duæ; sal. com. unc. sem. sal ammoniac. unc. duæ; virid. aer. unc. un. acet. vin. unc. duodecim; aquæ nival. vel pluvial. fervent. mens. j. Acetum speciebus per noctem affundatur & lento calore digeratur. Altero mane fervens aqua adjiciatur & per aliquot dies adhuc digeratur *b*). Gratulor de consilio capto, Göttingæ adhuc commorandi, & ut illud felix faustumque esse DEUS jubeat, Tibi, & Universitati precor ex toto corde. Quam olim Tibi transmissi plantam sub nomine Potamogetonis, cujusque genus Tibi suspectum esse videbatur, jam certo scio, esse stellaris tuæ speciem primam. Sed hoc non minus certum est, fructum in quatuor femina dilabi. Vale & plurima salute Tuas imperti. Dabam Tubingæ d. xiv. Martii MDCC XLIX.

a) Omittendum, cæterum atramentum optimum est.

b) Nunquam bonum atramentum ex aqua fit.

B. WICHMAND.

Novum iterum favoris erga me documentum litteris tuis accepi. Lætor valde, cum audio tantum studiosorum numerum ad Musas vestras venire. Laudo conatus vestros in dissertationibus componendis, & veritatem obscurorum extricanda proponendaque. De instrumento illo Roonhuyfii, nil nisi fermone audivi: narravit nobis quidem Cl. D. Fried, duos in Belgio libellos lingua vernacula a quodam nomine Schlichting editos esse, de quodam instrumento magnæ utilitatis ad dilatandum orificium uteri sub partu difficili, pro quo Chirurgi obstetricii ipsæque obstetrices 2000. fl. societatis Pharmacopœæ Amstelodamensi solvunt; sed cum horum tractatuum non participes factus esset, nihil certi pronunciare posset. Post editum primum libellum descriptionemque instrumenti, negavit hæc societas idem esse, quod possidebat ipsa, testimoniis igitur veritatem confirmavit, secundo libello dictus auctor. Multiplicatas quotidie ad quatuor horas prælectiones die Jovis ad finem perduxit Cl. D. Fried, vocatus enim ad aulam quandam se contulit, annuo jam pridem præmio ibi donatus, quo ad minimum consiliis Principissæ, si non manu, sub & post partum adsistat. Ante abitum machinas & instrumenta gravidarum, puerperarum & infantum morbis tollendis, vel ad minimum mitigandis inservientia monstravit. Fuere hæc imprimis
 machina

machina partum naturalem oculis sistens cum dilatatione orificii, ruptura membranarum, effusione aquarum, clamore parturientis &c. huic junctus erat lectulus obstetricius cum pulvinaribus, culcitris &c. in quo puerpera incumbit: instrumenta quibus ipse utitur in partu difficili: Instrumenta apud autores observata eidem scopo: siphunculi ad clysteres varii, item uteri, vaginæ, ad explorandam rupturam collivescæ, machinæ ad prolapsum & procidentiam uteri & vaginæ; ad mammas parturientium, & plura alia numero non parvo. Præterea lectulus obstetricius & sella parturientium Deventerii, aucta & correctæ. Cum Sveci & ego Parisios nos conferre cogitemus, præterlapso Paschatis festo cum Deo iter incipimus. Si igitur amicis Parisinis aliquid mittere in animo habes, pro voluntate tua nobiscum trans mitte, velis. Salutant Te D. Doctor Schobinger, D. Elff & Rothmann quam humillime. Me Tibi maxime deditum amore & favore solitis prosequi, perge. Vale, Argentorati, d. 15. Martii 1749.

416.

D. C. SCHOBINGER.

Hasce tandem non potui mihi temperare, quin adhuc ad Te darem, Ill. Vir litteras, ante discessum meum ex hac Academia, cui statim post Paschatis diem valedicere teneor. Maturius id facere meum fuisset, ni expectassem semper spe-

Tom. III. Comm. Lit.

B

rassemque

rassemque aliquid digni, quod Tibi perscribatur, sese oblaturum. Sed forte in sterili adeo litterarum imprimis medicarum agro æternum potuissem expectare. Pietas, gratus æternus futurus erga Te animus, silentium tandem rumpere, quicquid scriberem etiam, me coegerunt. Placuit Tibi, Illustris Vir, ante aliquod tempus, cum in novis Litt. Götting. Hambergero ultimum respondisses, inter aliorum testium veritatis nomina meum quoque exiguum ponere, quod equidem merito silentio nunc præterire forte debuissem. Discipuli Hambergeriani de actione lithargyri in corpus humanum diss. Boeclerus junior Prof. Med. acerrima bile impugnavit, expugnavit tandem. Absolvit Friedius suas prælectiones obstetricias egregias certe, tantoque ubique candore & sollicitudine comitatus, ut cum antea id non sperassem semestri fieri posse, ut inquam sub auxilio divino! sperem me casibus difficilibus omnino manum applicaturum, dummodo intrepidior foret animus. Plurima bona habet uterus artificialis cum simili infante, quo utitur ad enchireses monstrandas, quod toties fit, ut memoria tandem catalogum agendorum & observandorum in quoque casu non possit non retinere: instrumentis paucis & rarissime utitur. Forcipes fere omnes fugit, cum dicat, se non videre, quomodo gravissima contusio inde oritura matri præcaveri queat, dum tantis angustis, queis caput inhæret, forceps adhuc infercitur. Nec dicit se unquam uti, nisi eo casu, quo caput liberum equidem fere sit, sed humerorum unus ossi pubis alter ossi sacro adfixus hæret.

hæret, sed tunc credit amisso inferiori brachio, nihil plerumque difficultatis pro usu forcipis remansurum, dari quandoque tamen concedit. Un-
ci quoque ipsi valde exosi sunt, ut rarissime utatur. Vir est certe ubique veri amantissimus, & orthodoxus in reliquis etiam Medicus, præferendus omni cæteri Medicorum Argentoratensium, plura quoque legisse se ostendit, quam initio crederetur. Dolendum, amplam praxin nova scripta perlegere eum fere impedire. Et nunc ad Principem quendam Germaniæ profectus est, partum adjuturus si necesse sit. Non potui non Ill. Vir fusior de eo paululum esse. Est enim quod dicta & candorem summum & veneratione & amore discipulorum, dignus. Deventrium ex praxi defendere videtur. Legi eum quoque, sed certe etsi forte vera dicat, jactantio rem hominem vix vidi. Collegium chirurgicum Operatt. melius exspectassem a Gallo, nam bonus D. Le Riche crassos ipse commisit coram omnibus errores, & quæ bona adhuc habet, debet Celeberr. Le Maire facere ipsius, sed nunc decrepito seni. Oblitus fuit in aneurysmate arteriæ brachialis arteriam bis ligandam esse ob collaterales ramos. In fist. lacrym. facile secundum eum est os unguis & cellulas ethmoideas anteriores ruinæ & cariei dare, ultra nihil boni scivit. Saccum lacrym. cum aperire sectione vellet, ab ejus directione ita aberravit, ut saccus credo integer manserit, quod gaudeo, Ill. Vir, nos egregie apud Te vidisse, quomodo fieri debeat. Quicquid erat, oportebat eum operando imitari $\piυξ$ & $λαξ$,

alias excanduit summopere. Unum non possum non, Ill. Vir, cum permissu tuo addere, quod in Nosodochio ipso vidi: Homo miles advehebatur, cum vulnere cerebri per orbitas & foramen ejus lacerum inflicto in cerebrum, lethali quidem, sed cum nondum esset mortuus & valide se moveret, credidissim et si trepanatio adplicari non posset, tamen validissimam V. S. tractari adhuc posse spe resorptionis procurandæ: sed adveniens D. Le Riche mortis periculum proximum quasi non attendens, dixit, metum esse, ne gangræna tantæ oculi contusioni superveniat, & fomenta ideo adplicanda esse, cum tamen signa manifestissima ictus cerebro illati essent, & V. S. oculo soli vulnerato utilissima quoque fuisset: sed neglecta hæc est, & loco gangrænæ mors brevi adfuit. Talia peragunt quotidie & pejora.

Dabam Argentorati d. 17. Mart. 1749.

417.

J. G. GMELIN.

Iterum gratulor retentionem tuam Göttingæ, quæ procul omni dubio studiis erit summe proficua Tibique gloriosa. Audeone quærere, qualis splendor Tibi accesserit? Nollem titulorum parsimonia in Te esse injurius. Verum est, Linnaëum multa sibi tribuere. Et forte nimis liberalis sum in laudibus, quas in illum effundo. Sed fateor tamen, me multa ab illo didicisse, & malle gratiarum actionem multiplicare, quam par-
cam

cam facere. Aliquantulum me nuper denuo devinxit, transmittendo semina quædam, id quod raro facit, liberalissime accipiens omnia ab amicis, & nihil reddens. Vale. Dabam Tubingæ d. XXIV. Mart. cło lccc xlix.

417.

ERICUS ELFF.

Inter titulos felicitatis refero, quoadque vixero referam, honorem, quem litteris tuis mihi exhibuisti carissimis, atque eo magis, cum ex illis sim persuasus, tuum in me favorem ob tamdiu dilatas priores litteras non esse deletum. Hunc favorem jam verbosius mihi expeterem, nisi eo viderer illius data documenta in dubium vocare. Gratissimam meam mentem multis testari superfedeo, cum verba nullius momenti plus adferant tædii, quam fructus; opto tamen ut occasionem accipere possem Te ipso opere convincendi, quantum credo me Tibi debere. Dnum. Le Riche Academiæ Scient. ita commendasse me antea fuit ignotum. Socerum habet senem, eumque antecessorem, Le Maire, cujus merita omnes venerantur. Generi modo se habent contrario.

Academiæ Göttingensi viros, quos possidet omnium laude superiores, merito gratulemur, ac studiosi imprimis felices prædicandi, quibus mitior fors permittit longiori tempore eorum frui fideli informatione. Quantum omnes in antecessum doluerunt, quod brevi hæc inclyta Acade-

nia Te esset amissura, cum fecisset damnum, cui refarciendo neminem inveniet parem, tantum jam inde hauserunt gaudium, quod consilium moræ cepisti longioris, sperantes, jureque postulantes, ne delicias ex scriptis tuis captas capiendasque orbi subtrahas litterato.

Statum hujus Academiæ non attingo. Tibi noto est notior. Nisi Friedius sua dexteritate atque candore nos cepisset, & temporis & impensarum nos poenitisset.

Archiater Linnæus narrat materiam suam medicam Regni vegetabilis prelum reliquisse, quin & disputationem habitam esse suo sub præsidio de Tænia, in qua ejus caput demonstrare vult, ut & demonstrare conatur, hoc animal ad genus polyporum esse referendum, cujus vita est triennis; item tamen ut continuo renovetur, & non cesset humanum corpus torquere ad 60. & 70. usque annos, illiusque animalis 4. sunt species. Quantum ego capere possum ex ipsius epistola, ejusmodi est contentum disputationis nominatæ; ut vero melius sensum ex verbis eruere possis, ipso quamvis idiomate Sveco huc transferam. a)

Rothmannus meus assidua manu anatomiam exercet. Utrum iter Lutetias Parisiorum mecum suscipere potest, nec ne, nescimus adhuc. Wickmannum tamen credo me itineris comitem esse accepturum. Uterque ut & optimus Schobingerus Tibi dicunt salutem, eamque humillimam.

Argentorati d. 24. Martii 1749.

a) Ipsa verba suecica scopum esse sunt *at wisa det hufwud*. Confer cum *Epist. Amic. I. 11. p. 411.*

D. LUDWIG.

Concedas mihi Optime Vir, quæ nunc audeo calamo scribo, ut animum tuum mitigem, quale enim Tuorum lucrum ex controversiis illis oriatur vidisti. Controversia tua cum Hambergo finita est, ut opinor. Fac, quæso, ut posterum omnis controversia a Te aliena sit, pergas in iis declarandis, quæ tanto hætenus labore & constantia in studiis perfecisti, & si vocem amici intelligis, nec verbum controversiarum ulterius moveas, & intra decennium, si vitam nobis largiatur Deus, ambo videbimus, quantum lucrum æstimationi tuæ accesserit, si etiam pluri mi Te scriptiunculis lacefferint. Hæc sunt, quæ sæpius & nunc candide Tibi declarare potui, & per amicitiam debui. Quod si vero velis ut de una alteraque re eorum cum Guntzio agam, scribas quæso, ego omnia exigam pro amicitia nostra. Guntzium amo ob diligentiam suam, licet multa sint, quæ animum meum contra eum irritare possent, sed amo ut quemlibet alium literatum hominem, licet de reliquo mihi ignotum, Te vero amo ut Amicum & Fautorem, cujus benevolentiam sæpius perspexi.

Jam dubitavi an ad finem perducturus sis angiológicas tabulas, cum nuntius veniret, Te in Angliam iturum esse, sed in ultimis litteris contrarium exponis, gratulor itaque quod ab aulæ

strepitu alienus erudito orbi inservire possis diutius, donec tarda senectus otium tranquillum reddat. Vale & me ut Tibi deditissimum amare perge. Dabam Lipsiæ d. IV. Aprilis 1749.

419.

FRANÇOIS DE SAUVAGES.

Clarissimi Tibique amicissimi Linnæi auspiciis, Tibi licet ne nomine quidem notus, scribere non vereor, gnarus apprime, quanta tua sit in eos omnes, qui Botanicam Medicinamque colunt indulgentia & humanitas, has ego scientias unice diligo, & summa cum voluptate in immortalibus tuis operibus Commentario Boerhaaviano & Flora Helvetica tot & tanta tuæ eruditionis veræque scientiæ miratus sum specimina, ut me continere non possim, quin Tibi & toti orbi medico ex intimo corde gratuler. Doleo quod locorum distantia rarumque Bibliopolarum Göttingensium cum Monspeffulanis commercium vetet, ne opuscula tua bene multa ad nos pervenire queant, nec unde aut qua via accersi & comparari possint sentio, nisi pro tua benignitate harumce divitiarum ipse me participem facias. Mitto ad colendissimum amicum Linnæum dissertationum 19. vel 20. fasciculum, qui ad Te dimittatur, non certe tuo palato dignum, sed ut saltem levem meæ in Te observantiæ tesseram habeas: morborum classes mitterem lubens, si alterum exemplar reperire possem, sed si arrideant cum altera

altera brevi elaboranda sit editio, has suo tempore lubens offeram.

Ex tuis dissertationibus possideo tantum eas, quæ agunt de phrenitide, de sanguinis ad cerebrum tendentis indole, oleo animali febrifugo, imperio nervorum in arterias, gangræna in febre maligna & diff. polemicas adversus Ill. Hambergerum de respiratione, præter Enumer. stirpium Helvetiæ, quam a Geneva accersivi, & Comm. Boerhaaviana quæ ubique prostant, & ab omnibus studiosis avide leguntur; cæteras nec habeo nec unde mihi comparem scio. Pergratum itaque mihi faceres, si eas ad clariss. Linnæum mitteres, quas ab eo facile possem accipere, nisi facilius esset eas ad D. Boecler Professore medicum Argentoratensem inscribere: hujus enim amicitiae cætera tua opuscula prius recensita vel saltem tuo præsidio eventilata debeo.

Si qua sint in hacce nostra regione tum semina plantarum tum opuscula medica, quæ Tibi arideant, ea gratus ad Te data occasione mittam. Vale Vir Celeberrime, Medicinæ & Botanicæ dulce decus, & nestoreos annos vive. Monspeli, VI. Aprilis 1749.

Addo fasciculo meo Theses agonisticas trium Doctorum, qui cathedram in hac Universitate vacantem ambiunt, sunt pro quovis Doctore 12. theses intra dies 12. conficiendæ & typis vulgandæ; ne mireris itaque, si tam macra jejunæ & inepta ut plurimum sint; inter alios 4. Docto-

res, qui deinceps dimicaturi sunt, erit unus vel alter, cujus opera erunt accuratius castiganda. Hæmastaticam ex Anglico translata non addo, quia defunt exemplaria, & aliunde audivi, eam iterum Lipsiæ in germanicam linguam translata fuisse, cum notis & dissertationibus meis.

Dissert. de sanguinis circulatione autorem habet unum ex meis discipulis, & altera de fluxu menstruo, alterum Lamure: prior non indigna quæ legatur.

420.

J. F. MECKEL.

Quas nuper ad me dedisti litteras, gratissimas mihi, magna cum voluptate legi, certior quippe ex illis tum de Tua, Tuorumque, quam omnibus rebus præfero, salute, tum de diuturniori tua Göttingæ commoratione factus, quam jucundissimam ac felicissimam Tibi ex animo apprecor: mihi vero vicinitas locorum non omnem spem eripit; Te carissimum Præceptorem meum aliquando conveniendi.

Injustam Gützzii censuram legi, & video hunc virum nequidem originem intercostalis a secundo quinti ramo invenire potuisse, quippe tantum refert; opinari me, veram originem nervi intercostalis esse ex rami vidiani secundi quinti paris, cum illo sexti paris conjunctione; se vero vidisse aut veram esse minime asserit. Hinc facile & reliqua, tum
quæ

quæ de iconis falsitate, tum quæ de theoriæ, imperii laqueorum nerveorum in vasa improbabilitate dicit, refutanda sunt: quodsi enim dissecuisset cadavera, nec origo intercostalis, nec constantissimorum laqueorum usus eum latere potuisset.

Præses Academiae nostræ de Maupertuis post reditum suum ex Patria humanissime me excepit, ac singulari dignatus benevolentia, amore ac favore. In prima, cui a reditu suo interfuit Academicorum conventionem, me in numerum membrorum recipiendum, summis elogiis proposuit, & octiduo post, postquam secunda vice conveniant membra academica, unanimi consensu (ita enim mos invaluit) receptus sum, in classem quidem physicam. Multa promittit Præses, laborum præmia non defutura. Anatomicas observationes facere & communicare nunc meum est, quæ adhuc ex commentariis Societatis nostræ plane exulaverunt, quamvis & Lieberkühn & Buddeus quotannis trecentos quilibet thaleros hunc solum in finem ex ærario academico accipiant, ut observationes quasdam academicas a se factas communicent. Sed actum est de his, quorum hic otio, ille lucro ex aurea praxi magis delectatur, utrique, quam profitentur; anatomen negligunt. Hæc cum optimis ad anatomen exercendam institutis intuens de Maupertuis, jure queritur de Berolinensibus nostris Anatomicis, & sufficientia hinc diligentiori laborum promittit præmia. Quantum mihi dare decreverit, me adhuc fugit; in initio salarium ab Academia mihi exhibendum ducent-

ducentos & quinquaginta, vel ad summum trecentos thaleros quotannis, non superabit, nimis enim inter otiosos ac non laborantes divitiæ academicæ distributæ sunt, quibus detrahare sensim, & in usum Academicæ laborantibus tradere, meditatur Præses, ut curis pro pane lucrando liberi hi, studiis incumbere, partesque theoreticas excolere queant. Supereſt, ut, quod Ellerus & Tibi per litteras & mihi promisit, & quod nunc favente Præsīde tanto facilius fieri poterit, Professionis anatomicæ in Collegio medico, cujus Director ille est, particeps fiam. Perofficioſe Te ſalutat Ellerus. Nunc demum voti fui poſt receptionem meam compos, brevi ad litteras tuas reſpondebit, diſtulit enim reſponſionem ſuam, promiſſorum nondum peracta impletio. Mecum, Membra Academicæ honoraria, Præſes honorarius Parlamenti Pariſini Henault, & Abbas Trublet creati ſunt.

Grato ſpectaculo camphoræ arbor in horto medico apud nos hic floret; cui ſlos diploſtemon; petala alba brevia fere triangularia quinque, ſtamina quinque interiora ovario & totidem exteriora petaliſ connata; tuba unica brevis ex ovario quod in baccam maturitate abire videtur; odor ſloris gratus ſubtilis camphoraceus.

Judicium de Demetrii libello gallico *la Vie de Seneque*, in novellis Göttingenſibus, egregie placuit Ellero; ſed certiffime la Metrie autor & hujus eſt libri & *l'Homme machine*, id quod publice
in

in littera sua contra opinatum censuræ in hunc librum autorem Sackium professus est.

Berolini die XIII. Maji MDCCXLIX.

421.

D. C. SCHOBINGER.

A sex nunc circiter septimanis St. Galli iterum dego, privatimque studiis meis practicis imprimis incumbo. Botanicen hactenus non plane seposui, attamen pro desideriiis eam colere non licet. Excursionem subinde solus in saltus pratque instituo, & adhuc institutam, sed nihil adhuc singulare invenire licuit. Hinc inde etiam nunc occasio mihi est in urbe faciendi medicinam adstante & praeunte ubicunque licet optimo avunculo, sic sensim longius Deo providente! forte ibitur. Dolendum est Chirurgos bonos nobis deesse, heroicis operationibus cito tutoque perficiendis aptos. Nunc maxime tali nobis opus esset, in puero 6. vel 7. annorum, cui sarcoma magnum totum oculum sinistrum tegit, utrinque cum tarsis palpebrarum connatum, longeque in faciem dependens, indolens equidem, nisi fortius elevare aliquis tumorem velit, cæterum omnino ita rubrum ac vasculosum, ac interior membrana palpebrarum est. Bulbus oculi nunquam apparuit misello, sed ante tumorem enatum, connivebant concretæ quasi palpebræ, & tanta in orbita erat concavitas, ac si bulbus ille plane deesset. Bulbi tamen aliquid valde exigui subesse sensi,

sensi, sed qui procul dubio cum supernato sarcomate ubique cohæret, cum super se invicem moveri nullo modo possint. Nunc etiam, qua inferiori palpebræ & cantho interno cohæret tumor ille, pus exit s. materia sine dubio sebacea Meibomii lacrimis mista; & huc tendens ob vias naturales præclusas. Ancipites valde hæremus omnes quid agendum sit? Crederem tamen præparato probe puello, excisionem cautam tentari posse, non forte visus recuperandi causa magis, quam ut horrendus pueri vultus emendetur. Visum enim credo perditum esse, oculumque corruptum. Sed non vult operationi subscribere D. D. Giller. Id addo adhuc, hoc sarcoma nasci incepisse post dentem incisivum superiorem evulsum. Hæc sunt quæ iterum, Perillustris Vir, ad Te scribere ausus sum hac vice. Non dubito equidem & certe scio, Te tot tantisque aliis negotiis obrui, ut merito Te scriptiunculis meis haud interrompere deberem. Sed quid agam, non sinet unquam, quem Tibi millenis debeo nominibus, gratus animus, non sinet justissima mea in Te pietas Tuique veneratio, ut plane sileam, nisi ipse me id ulterius facere prohibueris. Felicitatem enim me singularem plane in hac re pono, honoremque merito maximum credo, qui mihi contingere queat.

Dabam St. Galli d. 2. Junii 1749.

422.

JOH. GESNERUS.

Diu fane Vir Illustris & Amicissime ab officio scribendi destiti, & culpam facile agnosco, eamque deprecor, sed ut fieri solet apud eos, quos quædam inertia coepit, ut graviter negligentes evadant, ita apud me non dissimiliter evenisse sensi. Circa initia hujus anni gravis & periculosus morbus pulmones primum, dein ventriculum ita afflixit, ut per plures menses nec officiis publicis nec privatis fungi potuerim, eam etiam debilitate in solidis reliquit, ut nonnisi lentus ad mea munera accedam, & imprimis aëris & tempestatum multa patiar. Factum inde ut tardus ad officia accederem, & ea primum ad quæ præsens necessitas quædam impellebat.

Qui Bernâ ad nos allatus est nuntius de honoribus & emolumentis ac dignitatibus, quibus Regia Majestas Angliæ, ut tuæ virtutis & eruditionis publicum statueret monumentum, Te auxerit, non potuit mihi non esse lætissimus. Det Deus ut diutissime partis per merita tua gloria & emolumentis Tu Vir Illustris fruaris, & nobilitata Gens Halleriana in non interrupta serie tuorum meritorum fructibus læta & felix & beatissime gaudeat.

Nunc ad epistolam respondeo, quam exeunte Decembri præcedentis ad me scripsisti: Epistolæ inclusam commendo tuæ curæ; responsoria est
ad

ad litteras, quibus comitatus est epistolam Linnæanam ad me datam; nuntiat in hac Cel. Linnæus receptionem meam in Societatem regiam Upsaliensem, & quid de Stockholmiensi factum sit scribit. Tu Vir Ill. nimium mei amans hunc mihi honorem destinaveras, quem Ill. Societas D. Gesnero Archiatro Würtembergensi tribuebat. Multa nuntiat Cl. Linnæus de suis in historia naturali observationibus & scriptis, Observatt. de victu animalium, Horologio Floræ cujus specimina nonnulla in Horto Upsaliensi lego; de Plantis officinalibus, quem librum nondum vidi; aliis; & humanissime officia & amicitiam offert. Res botanica apud nos quidem læta initia coepit, sed ob nimios fumtus, qui in privatam hominum societatem cadit, impedimur majora moliri: Hortus dispositus & plantis confitus est. Semina ultra 1000. nobiscum communicata sunt, ex quibus non pauca læte germinarunt. Plurima accepimus ex Horto Carlsruhano, alia ex Anglia, non pauca communicavit amicissimus Gmelinus. Sibirica alia ultra 100. emimus a D. Martino, qui Stutgardia nunc habitat. Amici multa communicarunt & semina & plantas; quasdam ex sylvis, montibus & alpibus accersimus. Et certe, nisi imbecillior mea valetudo me multum impediret, multo pluribus esset auctus: id vero mihi suffecerit, si apud nostros homines aliquem hujus itudii amorem concitaverim, neque ab eo alienos eos experior. Accepi splendidissimas Ehreti Tabulas plantarum & papilionum, tum & varia scripta hiltoriæ naturalis, quæ Norimbergæ prodeunt,

prodeunt, quæ diligenter ad me curat optimus Beurerus. Experimenta electrica in paralyfi hinc inde tentantur ad methodum a Cel. Jallaberto propositam, cujus liber Parisiis recens & auctus prodiit experimentis Montpelienfium, eademque Bononiæ a D. Veratti non sine successu repeti audio. De monstro acephalo, quod circa finem præteriti anni dissecai, puto me olim ad Te scripsisse. Tiguri, ipsis feriis D. Johannis d. 24. Junii 1749.

423.

JOAN. FRID. MECKEL.

Moram publicæ Congregationi Academiæ nostræ injecit scriptum quoddam Regium, ob morbum quo Rex laboraverat nondum absolutum. Mos quippe est primo mensis Junii, qui dies est sive festum coronationis Regis nostri, in publica Congregatione Membrorum Academiæ & aliorum illustrium etiam Virorum pretium victori decernere, simul verò hoc solemni die a Rege ipso confectum scriptum nostris temporibus prælegi solet. Id quod & nunc factum, prælegitque Consiliarius Regis intimus d'Arget libellum elegantis stilo & concinno ordine gallico sermone conscriptum, in quo de moribus, consuetudinibus, industria ac progressu artium ac scientiarum agitur; Historiam nempe Brandeburgicam prosecutus, gentis hujus mores, & consuetudines perstringit; barbaram fuisse gentem fatetur, a Gal-

lis advenis humaniorem paulum nunc redditam. Acri judicio Regum hunc in finem bene & malefacta percurrit, & vitia eorundem aperte profiteatur, in quibus peccaverit demonstrans. Id autem imprimis egregium, cum tanta libertate in enarrandis Principum factis uti, aliis licitum non sit. Reticuit tamen nomen suum Rex, quamvis nullus sit, quin sciat eum esse auctorem. Præmium academicum 50. Ducatorum originem nitri demonstranti promissum, meruit Joannes Godofredus Pierfch Doctor Medicinæ Mansfeldensis, qui oriri hunc salem aperte docuit ex acido vitriolico, terra calcaria cum alcalino conjuncta & volatili urinoso, hoc imprimis experimento: miscet calcem vivam, vitriolum & urinam, hæc putredine dissoluta, spatio dimidii anni in sal verum nitrum abeunt. Thema solvendum ab Academia datum nunc theologicum in eo versatur: an res secundæ & adversæ, quippe quæ permittente ac dirigente Deo fiunt, hominem ad certa quædam officia peragenda obligent, quæ & qualia sint illa. Quod vero lætissimum mihi hoc die evenit, illud est, quod Membris honorariis Academiæ nostræ assensu tuo, Te venerandum Præceptorem meum adscribere decreverit Præses noster de Maupertuis. Cum nempe eum convenissem & collocutus fuissem, quæsit ex me, an Tecum mihi litterarium esset commercium; hoc affirmanti mihi, respondit: se Clarissimum hunc Virum Membris Academiæ nostræ fore denominaturum, idque ut Tibi per litteras denuntiarem jussit, plurimum Te salutans. Sin-

rus

cerus hic admodum Vir est, & quod fama fert alioqui, minime est hæreticus, sed ardentissime suam colit religionem catholicam, immo sermones etiam & colloquia hæretica ægerrime fert. Gratulor ex animo mihi, & summo honori duco, qui, absens quamvis, in eadem tamen, cum venerando atque carissimo Præceptore meo, societate esse possem, Ellerus, qui te pariter officiosissime salutat, brevi litteras se ad Te daturum promittit; sed vereor ut faciat, nondum quippe satisfactus promissis & Tibi mea causa, & mihi ipsi & aliis factis; commoratione enim culpa sua ac neglectu id effecit, ut liberum in Academiæ salarium 300. thalerorum mihi jam a Præsidente decretum, dummodo Ellerus eum allocutus fuisset, alii cuidam ex numero Academicorum redeunti, jussu Regis datum sit, quod absque ulla contradictione jam ante tres menses accepissem, si una tantum vice Ellerus hanc ob causam, quod sancte tamen millies promisit, Præsidentem adiisset. Vacuam adhuc Professionem anatomicam mihi concedere pariter hæsitat, quamvis sapientissime ejus commonefactus fuerit. Ipse Præses, cum de salario eum collocutus fuissem, Elleri accusavit tarditatem. Quodsi Ellerus Tibi scribit, velisque illi respondere, venerande atque humanissime Præceptor, rogo paucis tantum verbis stimulum illi admoveas: Te nempe mirari, tanto temporis spatio me præter titulum Membri Academici nec salario nec professione anatomica instructum esse, cum tamen absque his neque subsistere, nec boni quid efficere possem, & certa

spe hæc accipiendi, suafuque imprimis Elleri, alias mihi oblatas Professoris spartas accipere detentus fuiffem; nil melioris erit effectu, cum maximi Ellerus Te Venerandum Præceptorem meum faciat; & fi idem adjicere meique benevolam mentionem facere volueris in litteris, quas forte, postquam denunciata a Præside Tibi receptio erit, ad hunc dabis, erit quod cardinem rei addet, & quo me Tibi devinctiffimum reddes. Non enim absque salario ac professione anatomica sequentem hyemem hic degere meum erit, quamvis nondum fciam, aut prævideam, qua ratione alio loco anatomiam, qua tamen delector, excolere queam. Sed rogo Cariffime Præceptor, velis hæc aliis reticere, quorum Te solum certiore facere volui, quem benevolentiffimum Fautorem ac fideliffimum Præceptorem meum certiffime novi, cujus saluberrima mihi semper fuerunt eruntque consilia. Hic vero, ubi copia cadaverum & optima quævis instituta adfunt ad anatomiam excolendam, ea est rerum conditio, ut multos etiam Chirurgos hinc discedere coegerit, quod & Hannoveranorum aliqui cum damno suo experti sunt. D. VIII. Julii MDCCXLIX.

424.

B. WICHMAND.

Pudet me negligentiae Tibi adscribendi, rationemque missorum fasciculorum reddendi. Febre erysipelatoide vehementi laboravi, Argentoratique

ratique ab amicis relictus per Burchardum transmissa accepi opportune. Parisios cum advenerim, Winslowum adii, qui magno æstimationis amicitiaeque documento opus tuum excepit, meque amore & favore prosequitur quotidie: sanitate adhuc fruitur senex perfecta, ad munera obeunda aptus. De novis litterariis ipsum interrogavi, nil novit. Opus proprium anatomicum ipse correxit, plus quam 50. omissa notabilia observavit, hinc libellum in lucem edet. De editione anglica anatomiae suae, ut & de duabus Italicis, altera Bononiae, altera Venetiis, quae optima, impressis (huic opuscula Actis Parisinis inserta adjuncta tomum seorsum efficiunt) mihi narravit. Dom. Chomel & Tarin commissa jam dudum tradidit D. Elff. Chomel desiderata D. Herrenschwant dedit, qui transmissionem eorum jam curavit: Tarin libros sub prelo sudantes adhuc expectat. Optimus D. Obermeyer ultra mensem Parisiis fuit, fasciculum Winslowo obtulit. D. Hilmer ad quatuor circiter menses hic magna dexteritate cataractales exercuit operationes, curavit plus quam 300. homines, inter quos plures 70. annos, alii 84 89. egerunt, quidam a natu caeci fuerunt. Uxori etiam D. le Dran Chirurgi famosi, a Parisinis destitutæ, visum restituit, quare ipsum Le Dran sibi fecit amicissimum; & contra Oculistas Parisinos defensorem. Operationes apertis perficit januis, in pauperibus gratis, praesentes fuimus sæpius: Lugdunum Gallorum sese jam confert. Prælectiones osteologicas, me adveniente, mox finivit Winslowus: deligationes chi-

rurgicas per Chirurgum in vivis fieri curavit. Cl. Jussieu & Bourdelin quotidie audio. Initio mensis Augusti in Patrias nos conferre, Elff & ego in animo habemus. Rothmannus hyemem Parisiis cum Obermeyer transigere cogitat. Salutant Te discipuli tui quam humillime, favori-que & amoris sese commendant Tibi addictissimi. Parisiis d. 14. Julii 1749.

425.

ERICUS ELFF.

Ut longioris meæ moræ me excusatum habeas, humillimus oro quæsoque; Dnus. Tarin enim, qui tandem nudiustertius Tibi mittenda in manus meas dedit, in causa fuit, quod litteras tamdiu distuli, nec scribere volui, priusquam Te certiore facere possem, ab eo Tibi destinata missa fuisse.

Nova litteraria multa non habeo; librorum, quos mihi contigit videre nuper impressorum, catalogum habes inclusum. D. Senac tractatum scripsit de Corde, in quo Te aliosque viros optimos aggreditur; vos non rodit sed proscindit (sunt verba Cl. Chomelii) eam ob causam Chomelius ei vehementer succensebat; sed præter animi affectum nihil contra eum suscipere audent Medici Parisienses, quoniam tanta apud Magnates floret gratia, verebaturque Chomelius ne, si primarius Medicus Regius obiret, in ejus locum substitueretur.

tueretur. Quatuordecim diebus peractis Parisios relinquo, comitemque itineris habeo Wichmannum, qui etiam Patriam repetit.

Si quædam in patria mea procuranda velis; maxima animi contentione & delectatione faciam, quæ jubes; quod ut facias humillimus oro.

Ut in delictum totius orbis litterarii vigeas, animitus opto; ut me solito tuo favore compleris supplex rogo. Parisiis d. 27. Julii 1749.

426.

J. F. SCHREIBER.

Cl. Abr. Kaauw Boerhaave multum hac hyeme elaboravit, & nunc elaborat in anatome elephantis, & credo, ipsum multos errores Du Vernoyanos correcturum. Ducem d'Huescar, nomine Regis Hispaniarum, D. Sanchès obtulisse munus Medici Personæ Regiæ, hic constat: sed ignoramus, an adceptaverit. Hebenstreitii nepos, credo Joannes Henricus, Historiæ naturalis & Botanices Professor, Gmelini in locum, Lipsia huc vocatus est: & si nondum advenit, brevi aderit. Vides ergo hic renasci amorem in Botanicam. Sed de Gl. Ens, qui in Ucraina, hic nihil auditur. Nobilis Aschius haud ita diu narravit, Te febre acuta maligna decubuisse, venas quater sectum, fere occubuisse, prout expertissimi quique metuerant, adtamen evasisse, vincente ex voto

totius orbis eruditi natura. Ideoque ex animo recuperatam bonam valetudinem Tibi, Illustri tuæ familiæ, ac omnibus bonis doctisque Viris, mihiq; amico tuo, gratulor, addito voto, ut ea diu constans sit, neque per Te ipsum ullum detrimentum capiat. De scripto, quod edere constitui, scribam alia vice. Cura, ut cum tua nobilissima familia diutissime valeas, mihiq; favere perge. Petropoli 1749. d. 29. Julii.

427.

J. F. MECKEL.

Non miraberis Venerande Præceptor nondum factam tuam in societatem nostram receptionem, cum eodem die, quo priores ad Te dedi litteras, Præsidem oportuerit Regem Potsdamum adire, ibidem vero diu commoratus, quod secum animo constituerat, ultima nempe ante ferias caniculares conventionem receptionem tuam publice denuntiare non potuit; sed primum erit, quod post peractas ferias, in quibus conventiones ac prælectiones academicæ plane cessant, efficiet. Te plurimum ac officiose salutat, tuam optans amicitiam, litterarumque commercium. Ex recens editis hic libris humillime offero mittoque Tibi novum prælectionum academicarum tomum, mathematicis abundantem, chymica aliqua, sed neque botanica, quorum tamen multa prælecta sunt, nec anatomica continentem; philosophica præterea, ex parte jam a Gallo quodam refutata, & curiosa
ast

ast inutilia philologico historica. Historia Brandenburgicæ Domus & laudes Illustrum Virorum, regia scripta sunt, ex hoc titulo jam laude digna. Addidi scriptum illud contra librum *l'Homme machine*, cui titulus *la machine terrassée*, una cum responsione la Metrie; meliora potuisset oppone-
re & elegantiora ignotus adhuc autor scripti illius, nimis enim rudi suo scribendi modo, an-
sam facilem refutationi Metrianæ dedit. Sed hæc, puto, nimis certo probant, verum libri *l'Homme machine* autorem la Metrie esse; cur enim acriter defenderet librum, cujus ipse autor non esset?

Nuperrime Gleditschius prælectionem habuit, de usu nempe pappi illius, qui semen linagrostis ornat, ad conficiendum pannum, & varie præparatum pappum istum, pannumque ex dimidia parte lanæ, dimidia vero pappi hujus confectum nobis monstravit.

In lapidum analysi occupatus industrius Professor Pott a me petiit, ut Te Commmercium literarium cum Linnæo habentem rogarem, velisne illum quærere, quid sit illa Cristallus montana, quam & alutam montanam, corium montanum, germanice Bergcrystall, Bergleder vocant; copiose illud in fodinis suecicis reperitur, desideratur vero inter lapidum species ab Ill. Pott; hinc si frustum tantum ejus accipere posset, ad experimenta analytica facienda, erit de quo sibi multum gratulabitur; maximasque gratias aget; forsan & Rosenio nota est hæc crySTALLI species.

Inter plantas rariores *Cassida Cornuti* eleganter hic floret; sed indigenæ & ex itineribus collatæ in hortum, neglecto omni cultu; omnes perire. Berolini d. 2. Augusti 1749.

428.

JOH. GESNERUS.

Gratissimæ litteræ tuæ Vir Ill. magna me sollicitudine liberarunt, cum ex iis plenius statum reconvalescentiæ tuæ intelligerem, cum antea de gravi morbo, quo decumbebas, incerti rumores spargerentur. Laudes sint infinitæ DEO O. M. qui Te tam periculoso & difficili morbo liberavit, ut præclaris & præcellentibus tuis scientiis & virtutibus augmento scientiarum, lætitiæ bonorum & emolumento ac solatio splendidissimæ Familiæ præesse & prodesse possis. Is elementer sanitatem integram reddat & ad nestoreos annos firmam Tibi præstet. Mea satis debilis est, ea tamen quæ obeundi negotiis me hoc tempore non impediat. Ejusdem firmanthæ gratia hoc ipso die balneum vicinum Rüschiikonense adeo, ut negotiis & occupationibus domesticis liber tanto melius serviatur valetudini. Præter modicum balnei usum, acidulas bibo Swalbacenses. Ea etiam ratio est, quod nunc breviores sint litteræ meæ, quibus potissimum id adhuc ago, ut binos discipulos meos literarum harum latores iterum quantum possum optime commendem. Ut spero, quales descripti invenies optimis moribus & literarum cupidos.

qu

qui ex tuis consiliis omnia sua agent; Medicinæ studio a D. Hirzelio & meo ore imbuti fuerunt, sed ob parciora otia mea & quod in humanioribus minus exercitati erant, ad majora & solidiora cum iis progredi nondum licuit. Ea vero plenissime omnia apud Te & egregios Doctores Academiae vestrae invenient; qua vero ratione & ordine quasve lectiones audire conveniat a Te omnium optime intelligent, si eos pro insigni in litterarum cupidos imprimis Helvetos benevolentia tua consiliis tuis dirigere non gravaberis; qua re discipulos hosce meos, familiam & me imprimis magnopere devincies.

Linnaeum qualem mihi descripsit... & alii mihi depingunt. Scripsit ad me titulo Secretarii Academiae Upsaliensis, ut receptionem meam significant.

In Horto nostro quamplurimæ plantæ imprimis Sibiricæ mihi antea non visæ læte vegetant, & studii botanici Amatores & Fautores augentur. Cæterum in ea paupertate Floræ & reddituum nostrorum vix mediocria moliri licet.

Tiguri d. 6. Aug. 1749.

429.

D. LUDWIG.

De fanitate restituta Tibi gratulor, avertat Deus in posterum tales insultus, quos si etiam viribus vitæ restauratis vincis, non possent non debili.

debitatem citius inducere cognoscimus. En litteras Gmelinianas, quas nuper accepi; vidi & ego materiam medicam, quam miror Te laudasse in novis vestris publicis, verba sunt prætereaque nihil, non potui accuratius rimari cuncta, cum nunc in absolvendo opere de terris occupatus sim; sed si Floram Zeylanicam, in qua ex plantis minus rite perspectis nova genera constituit, & Floram Suecicam & Hortum Upsaliensem demseris, parum foret, quod non ibidem exscriptum inveniat. Sed de insigni quadam inconstantia in generibus condendis accusandus est. Polygonum & congenere plantas in unum genus coire possunt, ex legibus methodi naturalis concedo, sed annon & ideo plures umbelliferæ, verticillatæ, bulbosæ &c. Sed Linnæus Rex est Botanicorum, qui ideo nullis legibus adstrictus est. Quot libros botanicos scripsit, tot nova nomina dedit Persicaræ orientalis altissimæ. Tu solus in Botanicis exercitatissimus vel litteris privatis vel publicis in scriptis inconstantiam ejus corrigere poteris. Mihi iratus est ideo, quoniam monui leges esse ponendas antea, quam tot generum multitudines suscipere liceat. Vale, & me ut soles ama. Dabam Lipsiæ d. xvi. Augusti

430.

NICOLAUS ROSEN.

En historiam vitæ meæ, ab amico quodam, uti vides, conscriptam. In ea vero, qua expungenda

genda putas, deletio ipse, antequam D. Dr. Börnero transmittatur. Id me male habet, quod iniqua adeo laboraveris valetudine, nec pristinae sanitati etiamnum sis restitutus. Herculei & infiniti propemodum labores non possunt non, opinione celerius, Te defatigare & sensim pedetentimque enervare: qui si otio & tranquillitati modice indulgeres, in publica commoda, id quod boni omnes tecum vovent ardentissime, diu superesses salvus & florens. Cave, ne in malum incidas hypochondriacum, & si ejus vel minimum sentis impetum, in fontium mineralium, frictionum, equitationis, diætæ parcissimæ ac vini ferrati diuturno usu tuam quære salutem. Rediit Linnæus ex itinere suo Scanico. Quid ibi novi invenerit detexeritque ignoro. Kalm adhuc in America versatur. Hasselquist itinere navali Smyrnam petiit. Ternström, Indiam orientalem visurus, obiit, & ipsius diarium, quod opinor, usibus cessit Linnæanis. Elff & Rothmann Lutetiæ Parisiorum, uti antea, commorantur. Physiologiam tuam publicis lectionibus qua possum perspicuitate interpretor. Si tantum mihi in omnibus adesset luminis, quantum percepi ex disputatione Schobingeri in capite de tela cellulosa, & mihimet & aliis satisfaccrem. Si anatomen non negligeret de Gorter, scripta ejus elegantissima haberentur. Eandem ego incudem tundo h. e. a Praxi medica nunquam vacare licet. Febres intermittentes ubique dominantur. Cortici unice apud nos cedunt. Bini Maniaci, hac ætate largissimis venæsectionibus, laxantibus antiphlogisticis.

sticis, camphora ad ℥j quotidie exhibita, & aceto capiti raso ad modum fomenti admoto, brevi convaluerunt. Unicus, adfusa vertici, qui his semper mirifice calet, frigida, ante decennium ad se rediit. Hac vero medicina, nimis forte timidus, uti nolim amplius. Reditum mali post annum, pluresve, utinam eadem felicitate cavere possem, ac illud praesens tollere! Vale Vir amicissime, meque, ut soles, ama. Upsal. d. 24. Augusti 1749.

431.

J. F. MECKEL.

Non absque insigni animi voluptate fortunæ tuæ atque dignitatum incrementa ex novellis didici, non nisi lætissimus grata Tibi denuntio, justissimoque gaudio affectas, sincera Tibi vota mea confecro. Gratulor enim Tibi Vir generosissime, de dignitate liberi Baronis Imperii, qua Te nobilissimamque familiam tuam merito Imperator ornavit. Sit hæc Tibi, splendidissimæque familiæ tuæ, nti summo honori est, ita & emolumento, ut ex omni parte beatus diutissime cum Tuis vigeas floreasque.

Præterea Tibi Vir generosissime denunciandam habeo receptionem tuam inter Membra academica Societatis Regiæ nostræ, in primo post ferias habito conventu a Præside Domino de Maupertuis declaratam; quod gratum Tibi fore magno meo gaudeo ex litteris tuis benevole ad me
datis

dati didici, & lætus nostræ gratulor Societati, quæ suis adjunxerit Membris Te, generosissimum Virum ac humanissimum Præceptorem meum, quem super omnes evexit præclara eruditio. Proxima die Jovis diploma a Secretario Formey elaboratum Tibi communicabitur. Tecum Membra Societatis electi sunt Princeps de Lobkowitz & Comes de Lippe, aliique Galli eruditi Viri. Plurimum Te Præses de Maupertuis & Ellerus saluant, gratissimæque utrisque erunt litteræ tuæ, quas imprimis expectat Præses. Quod si itaque Tibi, humanissime Præceptor, placuerit litteras ad eundem dare, mei sis memor, vehementer rogo.

Ex litteris tuis honoratissimis, ad me benevole datis, vehementer tuam nondum integre restitutam dolui sanitatem, faxit Deus omnipotens, ut aquarum Pyrmontanarum usus morbi reliquiis plane profligandis inserviat, Tuque per plurimos annos optima sanitate frueris.

Forfan Senæus in Hambergeri sententiam de motu cordis transiit, sed parum proficiet, facillime refutandus. Non magno solatio illi erit amicus egregius la Metrie, de cujus fama hic fere plane actum est. Nuper a Comite de Sachsen, Mareschallo Gallorum male exceptus fuit. Hunc enim adire, & amici instar colloqui conatus la Metrie duro allisit lapidi. Respondit quippe Comes, se mirari audaciam suam, hominis perfidi, nullius momenti atque imperitissimi, qui Gallia ob nequitiam suam exulare coactus, ergastulo potius,

potius, quam stipendio atque honoribus dignus esset, jussitque ut illico à se discederet, nec redire auderet. Medicus enim fuit Castrensis le Mertrius, sub exercitu Gallorum, cujus dux erat Comes de Sachsen; quem munere suo privatum Dux dimisit. Pari modo Dux de vili hoc homine ad Regem locutus est. Sed impudens homo parvi hæc omnia facit opprobria.

Diligens Pottius plurimum Te salutans gratias agit pro benevola corii montani promissione. Inter lapides adhuc desiderat fissilem quandam, sive glaciem Mariæ impuram, cujus magna frustra inveniuntur in lapicidina Kindensi, prope Hannoveram; hæc lapidis species percussione disrupta, in rhombos dividitur, & immissa palæcandenti phosphorescere dicitur. Hujus si fieri posset, $\text{f} \text{ } \text{f}$ j vel plus adhuc ad inquirendum exoptat Pottius. Ego vero, certus de bonitate tua, rogare audeo, velis, Hannoveram scribens hujus meminisse, acceptumque lapidem Sprœgelio tradere. Lætatur & gratulatur Pottius associatum Te Membris academicis, ut & optimus Sprœgelius, qui se filiumque suum de meliori Tibi commendat. Berolini 2. Sept. 1749.

432.

J. F. MECKEL.

Adiit me aliquot abhinc diebus juvenis quidam, in terris Hannoveranis Hadelentibus, pagoque ibidem sito Otterndorf natus, nomine Deht-

Dehtleeff. Hic paupertate coactus, inde a scholis huc Berolinum adveniens, chirurgiæ sese panis lucrandi causa dedit, lectiones medicas interim, quæ hic habentur, minime negligens. Collectis vero nunc aliquot nummis, ulterius in studiis proficere, & ad excolendam scientiam medicam, Universitatem quandam adire cupit.

In eo erat, ut Halam Magdeburgicam eligeret, loci vilitate commotus; cum de perfectiori patria sua Universitate, & de certiori in terris Hannoveranis fortuna sua, si ibidem studia excoluisset, eum admonerem. Quod sibi optime notum esse respondit, sed loci caritate perterritum se, cui res angusta domi esset, ad eligendam Hallensem Academiam coactum esse, ut impensis parceret. Attamen spe stipendii cujusdam se Göttingam adire præ aliis posse, non iniquum me ducere, objeci; sed ad hoc obtinendum nullam sibi spem superesse ajebat; nullum enim unquam ex his terris natum stipendio fuisse sublevatum, quamvis varii ex illis Göttingæ degant.

Itaque ut juvenem, bona addiscere cupidum, auxilio vero omni destitutum, quantum in me est, consiliis atque opera adjuvarem, certiore nullam inveni ad hunc scopum perveniendi viam, quam benignissimum tuum animum, qui aliorum saluti atque commodis inservire in deliciis habes, ad auxilium huic juveni ferendum implorans; bene edoctus, quantum valeant vires tuæ. Quod si itaque tuo auxilio fieri possit, ut stipen-

dio quodam, vel saltem victu libero juvenis ille sublevetur, Göttingam adire non morabitur; Tibi humanissimo Præceptori ac Fautori pro tantis beneficiis semper deditissimus. Rogo autem, velisne hujus rei certiore me benevole reddere, vel si Tibi ipsi Vir Generosissime molestum fuerit, per Sprœgelium nostrum me auxilii certitudinem vel impossibilitatem rescire, ut ab itum proximo Scti. Michaelis incipiente semestri paranti, quæ agenda sibi sint, indicare possim. Veniam dabis libertati ac precibus meis, ad quas tu, mihi notissima insignis benignitas animi ac benevolentia, & meum me impulit egentes adjuvandi desiderium *a*).

Berolini d. 1X. Septemb. MDCCXLIX.

433.

J. F. SCHREIBER.

Inter tot litteras, quas ad Te scripsi, Vir Perillustis, nullam epistolam adeo læto animo ad Te exaravi & misi, quam hanc, quam nunc manu tenes. Et quidni lætarer, quum audierim, immo legerim, in Te dignitatem collatam esse, Anatomicis & Botanicis haud communem, quam Tu meritis tuis hercle! summis, Tibi impetrare scivisti. Det Deus, ut hoc cedat in emolumentum

a) Per aliquot annos Professoris munere defunctus est.

J. F. SCHREIBER.

tum insigne & sempiternum familiæ tuæ illustrissimæ! triumphabis de invidis, qui, opinor, Tibi non deerunt: nec pauca me impediunt, ut plura scribam, quum vel ipse aliquando experior, quid valeat ejusmodi invidia. Supervacuum existimo, addere, ut, quum in alto sis constitutus, ne obliviscaris veteranorum tuorum amicorum, nec mei quoque: talia enim virtutes tuæ haud ferent. Me tegent tenebræ, ut mortuum, sic & vivum; multiplici experientia jam convictum, displicere divinæ Providentiæ, ut aliquo modo emergam. Leidā nonnemo ad me scripsit, Physiologiam tuam ibidem in summo honore haberi, de quo non miror. Joa. Nicol. Sebast. Allamand Helvetum, successorem sGravesand, habuisse orationem de *Philosopho vero*, Celeberrimum Virum in Physicis, qui longe præstantissima experimenta ceperit circa polypos aquæ dulcis.

Petropoli, 17² 49.

434.

CAROLUS LINNÆUS.

Gratulor Tibi Vir Illustrissime, novos honores, novamque nobilitatem quam induisti, quamquam dudum antea doctissimis tuis scriptis nobile nomen comparasti, quod nunquam perituum sit. Interim vergit in augmentum scientiarum, quum Imperantes sic excitant summa ingenia splendidissimis honoribus.

D 2

Accepi

Accepi pro Te schedulam a Dno. de Sauvages Professore Monspeliensi, intra quam opuscula nonnulla impressa observantur. Hanc mittam ad Te prima data occasione, quam indicare promisit D. Rosén.

Nunc exostulante typographo, paro alteram editionem Floræ Sueticæ; expunxi & emendavi jam omnia, quæ olim in litteris scripsisti; si succurrat aliud quodcunque moneas in tempore; ego nunquam Tecum litigabo.

Wishof postulavit novam editionem *Classium plantarum*, mittam tempore vernali; inferam tuam methodum; si velis eandem scriptam mittere, inferam eandem verbotenus; sin velis quod ipse transcribam, fiet; emendabo tamen quæ ipse moneas, nec alia.

In Scania vidi flores utriusque Calamistri, tam mares, quam feminas, Calamariam Calamistrum puta, quod Dillenius in Historia Muscorum delineavit.

Vivas diu felix. Dabam Upsaliæ 1749. d. 26. Sept.

435.

J. F. MECKEL.

En Optime Præceptor juvenem, cujus Tibi mentionem fecit Dethleef, eruditionis insigni fama tua adductum, benignitati vero tuæ ac favori ideo omnino commendabilem, quod & bona addiscere,

discere, & impensis laudabili sane virtute & pietate parcere studuit. Est enim illi pater senex Chirurgus, neque is dives, sororque puella. Hinc ne senem curis excrucialet, sororem vero dote privaret, ipse vitæ necessaria sibiimet comparare studens, chirurgiæ sese, a scholis inde, in terris Hannoveranis dedit. Hanc cum solito tempore addidicisset, Berolinum hanc artem magis magisque excolendi adiit, ubi chirurgiam fere fastidienti contigit, defuncti Professoris Scharschmidii benevolentia ac favore frui, qui in ædes suas illum recepit, ut chirurgica occurrentia administraret; ab hujus ore in medicis quas tradidit lectionibus per integrum annum pependit, donec mors Præceptoris finem huic imposuit felicitati suæ. Hoc itaque orbatus auxilio collegia publica, quæ nunquam tamen neglexerat, omni diligentia frequentavit, ac non longe ab obitu Scharschmidii iisdem cum conditionibus a Professore Muzelio in domum ac doctrinam receptus est; cui ad abitum usque suum auxilio fuit chirurgica administrando, ægrosque absente illo visitando. Horum itaque adjutus favore, rara omnino in juvene parsimonia, quos nummos conquissiverat, seposuit, ut absque senis sui parentis cura sibi quid esset, de quo scientiam medicam addiscere posset: atque hæc sunt acquisitæ divitiæ suæ, quæ ad sui sustentationem affert. Facile est dijudicandum, non fore nimias, neque juvenem eas fore dilapidaturum. Ipse de sufficientia eorum dubitat; hinc ne patri suo nunc molestus sit, stipendio aut tabula libera adjuvari exoptat, quod tua favente

J. F. MECKEL.

benevolentia ab Illustrissimo Münchhusio impetraturum, minime dubitat, nunquam Tibi Fautori ac Promotori suo studiorum ac felicitatis suæ, pro his beneficiis obedientissimus ac deditissimus esse decrit, rogo itaque, velis Humanissime Præceptor, pro eo quo es benigno ac benevolo animo, juvenem, bene agere pergentem tuo dignari auxilio tuisque salutaribus consiliis.

Mihi, quas ad me dedisti, gratissimæ litteræ tuæ, & illæ commendatitiæ ad Præsidem de Maupertuis, & alutæ montanæ communicatio, amoris, benevolentia ac favoris tui erga me tanta sunt signa, ut gratias, quas pro his Tibi debeo, sufficientes, agere non valeam. Non enim nisi paterno amore felicitati meæ cum summo ardore studes, dum per litteras tuas Præsidi nostro singulari me commendas favore, ut ingratissimi nomen mererer, si unquam pietate Tibi addictissimus esse desinerem. Satis exprimere verbis nequeo, quanto Præsidi litteræ tuæ fuerint gaudio; ipse mihi eas tradenti gratias egit, qui commercii litterarii, & amicitia tuæ secum, & tuæ cum Academia nostra honorificæ conjunctionis causa fuerim. In eo erat, ut Charlottenburgum & Potsdamum cum Rege hinc abiret, a quo vix unquam abesse potest; quare ut officiosissime Te ab illo salutem, gratiasque pro litteris agam, mihi mandavit, seque quamprimum responsurum Tibi promisit. Pergit cum sinceritate ac æstimatione mihi favere, neque deerit omnibus viribus felicitatem meam adjuvandi, dummodo media
necef-

necessaria ad hunc finem Director classis physicæ & Collegii medici Ellerus proponere, non tantum immoraretur; quippe quæ confestim se executurum, ac quævis ad incrementum anatomix, meamque felicitatem stabiliendam necessaria a Rege sese impetraturum, sancte promittit Præses. Quare si litteras ad Ellerum dabis, rogo, velis eum de Præsidis in me favore, cujus per litteras ejus certus factus esses, admonere, qui omnia sese acturum promiserit, quæ ad stabiliendam fortunam meam ab illo proponuntur. Hanc enim ob causam de Ellero queritur Præses, quod media proponere adhuc recusaverit ad Professoris munus beati Casselbohmi una cum salario mihi deferendum.

Excusabis Optime Præceptor errorem meum, in dignitate nobilitatis in Te collata a me amissum; non enim datur fortuna ac dignitas, quin Te, humanissimum Præceptorem meum dignissimum ejus putem, Tibique eandem ex intimo pii in Te animi adfectu adprecer. Gratulor ergo Tibi de stirpis tuæ nobilitate, & de prædiis una acceptis. Det Deus ut commode ac longævæ vitæ tuæ quævis fausta inserviant.

Immensas Tibi Cl. Pottius gratias debet agiturque, qui alutæ montanæ copiam illi facere benevole volueris. Non obstabit paucitas materiæ experimentis necessariis ad indagandam naturam hujus lapidis; sed major tamen copia, quam grata mente expectat, & corroborandis repetitione experimentis, & iis favebit, quæ majorem co-

piam requirunt. Idem lapidem feleniticum phosphorescentem avidus expectat ; & a chirurgo ibidem loci degente compertus est , reperiri hunc lapidem in lapacidina calcaria ea in regione sita.

Trendelenburgio forte, uti aliis qui æque Te incredibili amore ac pietate venerantur discipulis tuis, abitus a Te tristior erit, quam Tibi felicissimo jam & supra aliorum invidiam posito ille ejus, nisi humanissimus Præceptor, Te ex animo amantes ac pie venerantes discipulos, æque redamantes.

Infirmi-
tatem ac inconstantiam valetudinis tuæ
acerbe doleo ; sed debiles corporis fibras ac intestino nullo, si meum addere licet debile iudicium, medicamento certius ac facilius roborabis, quam copioso extractorum amarorum aquosorum usu, quorum ego, debilitate post febrim insigni laborans, effectum persenti insignem, ad robur corpori absque omni calore conciliandum. Solutionis autem extracti aquosi cascarillæ, aurantior. & trif. fibr. in aqua cinnam. sine vino omni trihorio primis, frequentibus fere diebus ter de die, hora ante prandium octava & undecima, & hora quinta postmeridiana integrum sumsi cochlear, quibus ad comedendum vulgo utimur. Sed nisi propria industria eorundem præparationi, solutioni & aquæ cinnamomi confectioni succurrat, vix unquam effectum debitum præstant, in officinis quippe nec bona medicamenta, nec justam adhibent præparationi operam : quare aqua cinnamomi sine vino a me destillata, extracta cascarillæ,

carillæ, aurantium & trif. fibr. solvi, optimeque factam solutionem, in qua cascarillæ & aurantium æquales partes, trifolii dimidiam miscui, in tuos usus convertendum, Tibi Optime Præceptor offerre audeo. Certus sum de optimo effectû, nam absque calore vires, roborando solum laxas fibras, insigniter reficiunt. Det Deus, ut plane cedat omnis debilitas, & sanitate perfectissima fruens longissime degas. Eundem hunc extractorum usum, & Ellerus & Sprægelius peritissimi certe ac prudentissimi Medici valde probant, Tibi frudent, de salute tua maxime solliciti. Quod si effectus Tibi commendabit usum, summopere delectabor, si eodem modo factam concentratam extractorum solutionem, in tuos usus conficere Tibique Carissimo Præceptori meo mittere licebit. Certissime & flatu, & inappetentia, & indigestionis ciborum comes febricula post extractorum usum cessabunt; imprimis si lenibus laxantibus alvum subinde liberare volueris, quem in finem pillulas addo lenissimas, polychrestas Sprægelii, quarum quinque vel septem alvum absque omni vi aut ter vel quater ad summum liberant; & quæ adeo omni purgante & calido principio carent, ut & febriliter laborantibus exhibitæ calorem diminuant potius quam augeant. Studeas, rogo, carissime Præceptor, conservationi tuæ diuturnæ, quam omnes boni ex animo mecum optant.

Optimam apprecantes salutem ac sanitatem Te officiosissime salutant Ellerus & Sprægelius, qui filium suum de meliori Tibi commendat.

Berolini d. XXVII. Sept. MDCCXLIX.

436.

D. LUDWIG.

Ut splendidos honorum titulos, quibus Te condecoratum video, tamquam præmia virtutum, admiror & Tibi gratulor, sic maximopere rogo, velis animum in me benevolum & amicum, ut hætenus sic & impofterum mihi confervare, & de meo in Te studio femper certus eſſe. Abſolutum eſt opus de Terris, quod hic Tibi trado tuæque dijudicationi ſubmitto. Expetit a me Bibliopola, ut novam verſionem meo ſub directorio Calendarii Hortulanorum Dn. Miller efficiam, hominem huic negotio aptum habeo, ſed libro deſtituor. Cum igitur ſciam Te noviſſimam editionem poſſidere, maximopere a Te peto, ut mihi eandem in aliquot menſes communices, donec eandem ex Anglia recepero, nam hujus rei cauſa jam ſcripſi. Si id fieri poterit, forte nonnullas obſervationes adjiciam ipſe. Vale & me ut ſoles ama. Sed quæſo Vir Perill. dum de ſcientiis excolendis adeo ſollicitus es, ſis etiam de ſanitate tua: leviora illa quæ nunc ſentis incommoda difficile curantur, facile recrudeſcunt, & ii qui ſtudiis nimium dediti ſunt, vix ſentiunt levamen, niſi a ſtudio aliquo modo abſtineant; hæc ſcribo, quoniam Te amo. Vale. Dabam Lipſiæ d. 19. Octobr. 1749.

437.

437.

D. JO. BENJAMIN BOEHMER.

Quæ nuper prodiit, altera Chirurgiæ Platnerianæ pars, eam, variis hætenus impeditus negotiis, nunc demum Tibi, Vir Perillustris, mitto, atque hunc ut eadem humanitate ac benevolentia, uti priorem, excipias summopere contendendo.

Experimenta cum Rubiæ radice, alio jam tempore & a me instituta, nunc paulo curiosius repeto, quo intelligam certius, quatenus fides habenda sit sententiæ a Du Hamel propositæ. Hoc cum agerem, ecce, nuper in porco, qui eandem radicem per aliquot menses comederat, præter ossa ipsorum dentes eleganter rubentes, deprehendi etiam bilis naturalem colorem in rubicundum mutatum fuisse. Hoc cum peculiare, neque ab aliis annotatum mihi videatur, nunc & in alio porci exemplo eandem rem denuo experiri cupio, atque cognoscere, an etiam constans sit hujus humoris ab illa radice mutatio, quæ tamen in reliquis humoribus non reperitur.

Adderem plura, sed, ne tua, Vir Perillustris, benevolentia abuti velle videar, ad finem prope- ro & inter ardentissima pro tua salute atque incolumitate vota, me tuo, quem maximi facio, favore ut dignari & imposterum velis, omni observantia peto. Ego sane nunquam non dabo operam,

operam, ut animi in Te mei significationem faciam testatorem. Lipsiæ scribebam properante calamo d. 22. Oct. 1749.

438.

JOHANNES DE GORTER,

Litteras 30. Junii & 4. Octob. ad me missas accepi. Tandem quoque vidi exemplar Compendii Medicinæ Francofurti & Lipsiæ impressum, satis tolerabili, ut recte monuisti, charta. Etiam si auctorum vitæ melius post mortem traduntur, tuis tamen & amici tui desideriis deesse nolui, quare vitam meam & edita opera, paucis verbis concepta, transmitto. Addere volui orationem in Jubilæum, in qua forsan inveniet amicus, quæ frustra alibi quærentur. Post editas quatuor Exercitationes hanc quintam emittere volui, ut intelligeretur, quid ergo per motum vitalem particularem intelligerem.

Impressum jamjam Systema morborum generalium, si Tibi tantum, quantum mihi tuæ Institutiones arrident, pergratum erit: altera pars Systematis de morbis particularibus sub prelo versatur, quamprimum fuerit impressa, curabo ad Te quoque perveniat.

Ex valido progressu morbo, præcipue cum sanguinis dispendio, relinqui valetudinem adversam, actionemque organi chylopoietici debilitatem, frequens est in praxi observatio, hanc debilem

lem actionem adsumta alimenta relinquere cruda, & permittere humorum spontaneam corruptionem Tibi æque quam mihi notum est. Ex hac spontanea corruptione multum aëris artificialis seu flatus generari experimenta chemica evincunt. Tibi ex hac causa credo generari istos flatus, quos felici cum effectu curare soleo epithemate calefaciente & roborante, cum abdominis sustentatione, quæ viscera ventris magis valent in contentos humores agere. Hunc si Tibi visum fuerit adhibere, confido bonum effectum expectari posse. Vale! & me pergis amare.

Dabam Hardevici d. 7. Nov. 1749.

439.

HUMPHREDUS SIBTHORPE.

Tuas Vir ornatissime, literas, semina & librum citius agnoveram, ultimum vero meo nomini cum aliis amicis inscriptum diu expectavi, & deinde semina, quibus Te vellem remunerare, omnia vero jam adfunt. Imprimis autem pro humanitate tua & benevolentia erga me debitas Tibi gratias quam plurimas habemus; honor enim, quo me suscepisti, major est quam integra oratio alius cujuscunque Botanici; novi etiam animum tuum minus in laudando (præter rationem) pronum. Ut amplius autem gratum testarer animum ad mutua officia promptum, semina alia recenter collecta partim ex horto meo, partim ab exteris iterum

iterum paravi ; fructus Loti veræ nuper ab Africa delati a D. D. Shaw Historico celebri communi-
cati sunt, minus meo palato quam Ulyssis so-
ciis arridentes. Anonides & Aspalatus pulchrè
fatis nobiscum florent ; Abiesque balsami Gi-
leadensis odore præ ceteris Abietam speciebus
placet. Tres hortus alit viginti pedes circi-
ter altas vegetissimas, sed alibi plures antea huic
altitudini assurgant, nodosæ & muscosæ pereunt,
& si dicam ad extremitates ramorum podagricæ.
Hæcce semina Tibi placerent, quodsi olim intelle-
xero, lætabor maxime.

Cum tuæ & meæ deliciæ consistant in planta-
rum dignotione, paucas licet novero, possum a
Te scire omnia, & quæ in orbe botanico pera-
guntur, poteris me instruere sine tua jactura,
cum bene intelligas, quid quælibet fert tellus,
quid novum vel nondum descriptum, quid horti
ornamentum, & Pinaci celebriori Auctarium.
Spero, haud longum foret tempus, quin semina
mihi plura mittas. Hoc vero clima plantas sep-
tentrionales optime alit, hinc Delphinium perenne
minus villosum St. Ruth & stirpes Aspalattus &
Caragana Burato Mogulica ejusdem operis pulchre
superbiunt. Arbustum velim instruere arborum
igitur semper viventium florentiumque. Semina &
fructus præprimis Ilicum quercuum & similium
semper erunt gratissima. Abietum & pinorum plu-
rimas species in Anglia notas nascentes habemus.
Utinam aliquid esset apud me, quod Tibi gra-
tum, utinam essent quibus rependere possem,
Tu

Tu nihilominus, si potes, mihi eorum copiam facias.

Scire vellem, quid agas: si a me quæras, respondebo, nihil, non quia vix habeam, quod agam, sed præ turba negotii, dubius hæreo quid prius sit agendum; cum adjunctum neque in horto neque ad Pinacem perficiendum habeam. Utinam unum vel alterum in Botanica expedienda versatissimum laboris focium haberem, quo citius & perfectius typis mandaretur opus desideratissimum; unius enim hominis præter auxiliatrices Botanicorum exoptatissimorum præcedentium manus vix est ampla & difficilis provincia; haud vero deficiet quasi nimis desperata debita nostra cura, licet vix nihil nisi velle habeam; quare etiam atque etiam rogo, ut curas in hanc rem subinde impendere non dedigneris. Si Bauhinianæ stirpes quantumvis mutilatæ modico æris redimi possint, mallet id de proprio expendere, quæ in publicis collectaneis deerint, nullæ enim pecuniæ vel pro libris vel aliis necessariis parandis assignatæ sunt. Quantum vero in me est Sherardi expectationi inferviam, porro etiam eo munere alicui magis merenti cedendo.

Nihil novi apud nos in re botanica est; Cantabrigienses Hortum botanicum exoptant, sed vereor, cum pauci sint Botanices Patroni, ne diutius desideretur. Notum est Tibi, quid Gmelin, Linnæus & alii moluntur, vereor ut Russici Siegesbeckio non bene fecissent. Hebenstreit Lippsensem fors auspiciatior Petropoli appellat, si vera
barba

barbariæ & inscitæ nebulæ disciplinis artibusque ingenuis fatis dispulsæ essent, libri & stipendia debita Gmelino solventur vix unquam redituro; injurias enim ægre ferunt litterati. Nos vero beatioribus regibus vivimus, Regemque per divinam gratiam clementissimum experimur, cui placuisse felicitas, non displicere officium. Valeas vivasque diu artis botanicæ Præses & Patronus, cum possim referente beato Dillenio, a Te plura proficere quam ab omnibus aliis, sed ne diutius abutar patientia hisce subsisto, Tui studiosissimum favore & amicitia prosequere additissimum famulum.

Dabam Oxonii d. 10. Novembris 1749.

Abdolatiphi Historiæ Ægypti Compendium a Pocokio filio inceptum & imperfectum impressum cito subscriptionis jure typis mandaturus est Professor Hunt linguis orient. instructissimus: in illo opere pauca obiter de re botanica occurrunt, præsertim tractatus de plantis Ægypti. Pretium 12. solidi.

440.

PETRUS WARGENTIN.

Non dubito, quin Te, utpote Socium Academiæ Regiæ Scientiarum Sueticæ laudatissimum non minus quam fidissimum, vehementer commoverit præmaturus obitus Viri clarissimi, & Secretarii ejusdem Academiæ dexterrimi, Petri Elvii,

Elvii, qui Tibi sine dubio jam ex Novellis publicis innotuit. Id erat desideratissimi hujus Viri ingenium, ea in promovendis excolendisque scientiis assiduitas, ut orbi erudito non minus quam nostræ Academiæ luctuosus non possit non videri illius obitus.

Me tanti Viri successorem constituit nuper, sibi que e Secretis esse jussit Academia, qui Elvii vestigia sequi quidem conabor, assequi autem, per ingenii mei tenuitatem vix unquam potero; & quis facile poterit?

Tibi itaque, Vir excellentissime, id ipsum indicare, meum esse judicavi, ut scias cui litteras tuas posthac inscribas, quibus vel Academiam nostram, adeoque etiam tuam, vel aliquem Sociorum indigenarum, pro ea, qua consuevisti, gratia & benevolentia, invisere fortassis non gravaberis.

Mihi nil gratius, nil exoptatius erit, quam ut tuum, Vir Clarissime, favorem quodam modo mereri possim, ideoque me ad quævis Tibi præstanda officia paratissimum & ad obsequia promptissimum invenies, modo vel nutu tua mihi desideria indicare volueris, gloriæ mihi ducturus, si me semper diu patiaris &c.

Dabam Holmiæ, d. xx. Novembris, Anno Salutis M DCC XLIX.

JOH. GESNERUS.

Te tam feliciter reconvaluisse sincere gaudeo & gratulor Tibi, Illustris familiæ, litteris & mihi quem tua amicitia imprimis felicem reddit. Mea sanitas multum languet, & ex eo quo ad Te scripsi tempore iterum iterumque ægrotavi non sine magno otii mei dispendio, & negotiorum perturbatione, quæ sic accumulata jacent. Maximum ex hæmorrhoidum anomalia molestiam sentio, quæ imprimis ventriculo molesta est gravibus & frequentioribus anxietatibus, vomitibus. Optimos juvenes D. Wolfium & Mejerum tuæ paternæ curæ & humanitati iterum commendo: hi beatissimos jure se credunt, quibus datum sit tuis consiliis & institutionibus medicis frui. Amicitia peritissimi & industrii D. Gleditschii Berolienensis mihi gratissima erit, nec deero quin omni studio illam excolam; nil tamen ab eo litterarum hæctenus ad me venit. Linnæi Materiam medicam accepi, magno judicio non sine eximio usu digestum opusculum. Cogitabam aliquando icones Fuchsiæ simili sed germanico opusculo illustrare, quod usu suo non careret, & latinæ linguæ ignaros tamen ad veros fontes rei herbariæ & medicæ deducere posset. Vale & favere perge.
27. Nov. 1749.

D. C. SCHOBINGER.

Summo animi gaudio ex litteris tuis ad D. Gillerum datis accepi, quod valetudo tua, Perillustis Vir, ex morbo adhuc aliquamdiu infirmior, nunc magis magisque ad meliorem prioremque sese convertat statum. DEUS T. O. M. eam in dies remediis benedicendo augeat, firmet, stabilemque Tibi reddat. Ipsa perpetuæ tuæ in me benevolentiae memoria non sivit me, quin denuo hæc ad Te litteras exarare auderem. Ante omnia optimus avunculus D. D. Giller pro responsoriis tuis maximas Tibi per me agit gratias, Teque Perillustis Vir, plurimum resalutat. Decubuit optimus avunculus hoc ipso autumno gravissima febre, non tam acutæ sui periculosa, quam plurimis, quæ secum habebat, animi deliquiis, quæ imprimis erigentem sese ægrum nostrum fulminis instar invadebant, & quæ tandem in statu adeo invalescebant, concurrentibus adeo motibus convulsivis, aphoniæ specie, qua voces incipiebat minus articulatas reddere, ut finem vitæ ipsi instare omnes crederemus, præfente imprimis summa virium debilitate, & sanguine non nisi caput fere petente, adeo, ut ille singulos arteriarum pulsus intra caput tanquam venti strepitum audiret. Et quo ipso die Perillustis Vir, quo ipso, inquam, die

Tu tuas ad eum dedisti litteras, eo ipso periculossime sese optimus avunculus habuit. Ab eo die melius habere incepit, & sensim convalescere, etsi & nunc adhuc domi sese tenere cogatur, ob nondum recuperatas vires. Multum tribuimus Tæniæ præsentī intra corpus, cujus ante morbum coeptum partem purgante sumto dejecit, sed tantillam, ut multum adhuc intus latere justissima fuerit suspicio. Nec plus ejus animalis amisit ad hunc diem. Sub morbo vero ob tantam debilitatem non licebat anthelmintica propinare. Antifebrilibus autem & analepticiis unice hætenus tractatus fuit. Anxius fane hæsi, cum indicata exequi ita non liceret. Spero nunc, omnia in melius versum iri, etsi ulterius aliquid senserit. Aquam Sedlicensem hosti oppones. Spero, amiciss. Zimmermannum dissertationes de Tænia, cujus mentionem injecisti una cum ea Zinnii & Oederi mihi commoda missurum occasione. Nec infrequentes hic sunt Tæniæ, ut jam brevi tempore duas vel tres viderim. Programmata tua de utero sub partu rupto, & rarioribus ventriculi morbis magno meo gaudio & fructu accepi.

Nihil est, quod nunc de defectu praxeos conquerar. Ea divina prospiciente bonitate, nunc satis frequens esse incipit, & frequentior quam pro primo sperari semestri. Deo, fidelique & solidæ institutioni vestræ, debeo, quod ea etiam haud male succedat mihi, quanquam subinde opinionum mearum graves adversarios inter Medicos etiam reperiam. Sed si quid certum & exoptandum

ploratum credo, urgeo illud contra omnia obstacula, & sæpe fatis res succedit. Optimus avunculus mea adjuvat ægrosque adsignat, ubi licet, fortuna præterea adjunxit Celebrem Medicum Dm. Zollicoferum, qui olim Halæ, Te Perillustri Vir, vidit præparataque Coschwizii, ut mihi narrat, Tibi ostendit, cujusque principia in plurimis cum meis conveniunt, ut inde amicus mihi redditus fuerit, qui multum utilis est. Nuper quod negat Boerhaavius, verissimam hepatitidem sine ullo icteri signo vidi, & Deo adjuvante! V. sonibus antiphlogisticisque feliciter sanavi. Hepatitis adeo subinde sine ictero, quam urfit Ill. Brendelius, vera est. Forte inflammatio in folis hepatis arteriis sine dubio hæsit. Sic varia subinde occurrunt, ut inde ab Augusto mense nunquam sine duobus saltem vel tribus fuerim ægris. Mortes juniori plures non accidunt, quam senioribus, ut ideo non accuser. Bonis libris, quantum præsens fortuna concedit, mihi prospicio, sed non possum hætenus ut vellem, & ut opus erit, si Providentia melius prospexerit. Egregia omnino Gilleri bibliothecæ multa promit, in pluribus tamen necesse foret eam continuare & augere. Sed hæc nil ad me. Sufficiat hætenus, si tantillum studiis meis prodesse proximo valeam, si plus potero, non deero. De D. Langhans nihil audio, peragravit hac æstate magnam Helvetiæ partem, & me quoque invisit, quo itinere facto me hætenus felicior est, qui fecissem si potuissem. Ophthalmojatros Borussus, Cyrus nomine, hic aliquandiu commoratus est, artis suæ

tam theoretice quam practice valde peritus, anatomes imprimis oculi, qui felices curationes plures æquo absolvit pretio, cataractæ maxime depositiones, cujus theoriam justissimam habuit; differt modus ejus operandi a recepto hodie in eo, quod in inferiori sed exteriori mediæ præcise Albugineæ & Scleroticæ parte duas etiam lineas a cornea acum infigat, quod 2°. hæc acus ipsi raro adhibeatur sine lanceolato aut rotundato, sed teres omnino & acumine tenuissimo, 3°. speculo oculi non utitur, sed digito alterius manus pollice & indice sustinet oculum. Felix nostro loco fuit, neque jactabundus, ut hujus farinæ homines solent, erat. His addere plura in præfenti me vetant prolixæ jam litteræ, metusque ne πολυγραφία mea tandem fatigeris. Optima mater cum reliquis cognatis summa Te, Vir Perillustis, salutant reverentia una mecum, qui tuo favori, patrocinioque me cum ingressu novi anni (quem Tibi omnis felicitatis ut feracissimum ut & nobilissimæ Familiæ tuæ adprecor) denuo humillime me commendo. Imprimis valetudo secunda indies magis magisque, quod ardentè optamus, Tibi redeat inconcussaue diutissime persiſtat. Ita vale, Perillustis Vir, & favere porro Schobingero tuo dignere. Dabam St. Galli Helvet. d. 1. Decembris an. 1749.

443.

J. F. SCHREIBER.

Gratias ago summas de testimonio sinceri tui in me animi, quem duplici epistola erga me adeo probasti. Votum mihi est, ut Deus Tibi, Conjugi lectissimæ, Liberisque tuis, præcipue sub hujus novi anni auspiciis, fausta quævis evenire velit: qua de causa, semper multumque lætabor.

Quæ in conventu Academiæ publico hic edita sunt, transmittō: sed commentarii ipsius haud dudum prodierunt. Quod manus dextra Tibi non satis obsequiosa admodum sit, valde indoleo: haud dubie id malum originem debet sectionibus nimis, summa adtentione factis. De cetero, quum præterea non habeam, quæ scribam, cura, ut valeas, mihiq̃ue, ut semper solitus fuisti, faveas.

Petropoli 17 ²⁴/₁₂ 49.

444.

J. F. MECKEL.

Plane non possem, Vir Generosissime, culpa liberare omissam per tantum temporis spatium debitam responsionem meam ad litteras tuas humanissimas atque gratissimas, nisi justum desiderium, quod & Te optimum Præceptorem, bona quævis mihi cupientem & me ipsum de conditionis meæ melioratione tenet, ad illud usque,

E 4

quod

quod nunc imminet gratæ recordationis tempus, eam remoratum fuisset, quo inter Te pie amantes gratulatione deesse durissimum crederem, immo durante vita ac viribus plane mihi impossibile. Adhuc enim, quæ mea est culpa, tuo caruisse absens per litteras dulcissimo ac utilissimo colloquio, quam acerbum mihi fuerit, vix effari valeo, cum absentia a Te mea immensum augeat Tui desiderium piunique in Te amorem, tantum abest, ut unquam ullo modo possit imminui. Erectum tamen hilaremque animum meum gratissimus servavit de salute tua nuncius, qui per Sprœgelii nostri litteras, omni fere octiduo mihi venit. Servet Te summum Numen impofterum, faciatque, ut, &, qui superest ad finem tendentis anni pars, &, quem brevi inchoabimus, quinquagesimus, felicissimus Tibi sit ac beatissimus. Addet omnipotens Deus, ætati tuæ tot, quot jam lætus supervixisti, annos, ut omnibus ornatus corporis animique bonis, summe contentus Tibi ipsi delectationi, generosæ familiæ tuæ eximio solatio ac splendori, orbi litterato & medico imprimis summo emolumento, Te vero pie amantibus atque colentibus, quos inter nulli cedo, ineffabili gaudio, summum attingas, quod homini concessum est senium. Favori tuo ac amorì, cujus mihi præterlapso hoc anno innumera ac insignissima dedisti signa, me & sequenti hoc anno commendatum habeas, omnibus, quæ possum, precibus contendo, neque indignum plane eo me puto, si deditissimum ac pie amantem ac venerantem redamare discipulum æquissimum est.

Quæ

Quæ adhuc per Sprœgelium nostrum mihi mandasti, fideliter executus sum, sed paucos libros ex auctionibus retuli, quos Tibi cum Chymicæ Neumannianæ & iconum Frischii continuatione per has trado. Junxi, quem desiderasti, libellum *l'homme machine*, vanissimum hic, novumque alium de la Metrii libellum, cui titulus *les animaux plus que machines*, qui brevi abhinc prelum deseruit, oppositus, uti videtur, priori, temerarium quippe initio libri indicat, animam homini denegare velle, nec juste cartesianam de animalibus theoriam in hominem transferri. Eximie lætabor, si Tibi dilectissimo Præceptori meo hæc oblata arridebunt, nil enim est, quod magis acceptum mihi esse possit, quam si paucula illa, quibus pro virium imbecillitate gratum animum Tibi testari annitor grata esse persentio.

Neumannianam editionem minime ex hujus viri manuscriptis Kesselium collegisse; sed plurimam ejus partem ex Potti scriptis exscripsisse certum est. Lithognosiam enim hujus fere totam in Neumannianum opus transtulit, librosque multos citando, qui longe ab obitu Neumanni demum prodire, omnem ipse detexit fallaciam, quare aut ipse errores suos in præfatione ad volumen secundum agnoscere coactus erit, aut Pottius in recensione hujus libri singulari errores & plagia indicabit, qui plurimum & officiosissime Te salutatur, gratiasque pro benevola lapidis desiderati transmissione agit, quem omnino diversum a reliquis invenit seleniticis; Spatum enim

calcarium esse, per experimenta edoctum est, cum reliqui lapides selenitici sint ex genere gipseorum. Ad me quod attinet, nondum eo in munere professionis anatomicæ hic sum constitutus, quo juvante eam absque impedimento exercere possem. Laborat in eo mihi e Rege obtinendo Ill. de Maupertuis, imprimis nunc, cum a Curatore Academiae Gießensis professio anatomica ibidem mihi oblata fuerit, quas litteras cum Ill. Præsidi monstrassem, promisit, se aliquot dierum spatio munus Professoris anatomiae pro me impetraturum, rogatus, ne prius professionem Gießensem acciperem. Antequam vero has litteras Darmstatio accepissem, efflagitanti mihi, ut professionem anatomicam mihi a Rege impetraret, respondit: se tantum responsionem aliunde per litteras avide expectare, quo facto, Regem mei causa alloqui mihi que hoc munus expectere vellet. Jam autem una vice de me ad Regem locutus propitium tulit responsum. Sed cum alia prius exsequi Rex tum illi mandasset: his demum peractis muneris mihi deferendi curam habere promiserat. Expectavit litteras has responsorias jam die Sabbati præterlapso, attamen nondum, quantum novi, eas obtinuit. Non ignoro, plurimum tuam Optime Præceptor apud eum valuisse mei commendationem, & certus sum, quævis illum fore mei causa exsecuturum, quæ a Te comprobata habet. Brevi itaque certior de obtinenda professione fieri spero. Magis mihi autem placet ea hic Berolini, quam Gießæ, ubi omnis deest apparatus ad exercendam anatomiam
necef-

necessarius ; paucissimi adfunt studiosi , immo vix unus medicinae , salarium angustissimum est , ut aliis sese partibus medicinae panis lucrandi causa dare quilibet coactus sit ; hic vero , ubi abundantissima cadaverorum copia est , facili negotio brevi tempore ingens observationum quantitas colligitur , & ingens tironum anatomiae numerus cum salario sufficit vitae sustentandae. Quod si , ad Ill. de Maupertuis litteras dando , mei memor esse volueris , maximus erit , ad obtinendam brevi professionem cum salario , stimulus , pro quo sat gratus esse nunquam potero.

Oederus & Zinnius anatomiae sedulo incumbunt , ego vero summo meo dolore cogor abesse , rudes abhorrens , in munere nondum constitutus , altercationes , qui Tezelii instar ignavis medicis practicis , anatomicas vendunt remissiones , cursus anatomicos intelligo , quos publice hic in theatro anatomico , sex demonstrationibus anatomicis absolvere ineuntes Practici debent. Hi inquam . . . nunc plane venales sunt , ita , ut maxime ignari , qui verbum nequidem absque vitio proferre valent , approbationem . . . obtineant.

In illustrissima Trendelenburgi nostri sententiae tuae adversus Hambergerum defensione , ejus etiam in me amorem ex refutatione injusta Lipsiensium de dissertatione mea recensione , gratissimus ac laetus perspexi , optime persuasus , tuam Benevole Praeceptor subesse bonitatem , quae defensionis meae hic inferendae causa fuerit.

Plura

Plura nova non habeo, si vero quid obtinuerō, certiore Te ejus reddere, non negligam.

Sprœgelius pater Te ex animo salutat, ac fausta quæcunque de novo anno Tibi apprecatur, se suumque filium de meliori commendat. Quod ergo superest, enixe rogo, pergas favore ac benevolentia tua Optime Præceptor dignari Tui deditissimum, ac nominis tui venerandi. Berolini d. xx. Decembris MDCCXLIX.

445.

J. G. GMELIN.

Credo utique, a Ludwigio multa melius dici posse. Præcipue non placet, quod terras, quæ acidis obediunt & non obediunt, in generibus permiscuerit. Legerem etiam ego Hillium & Wallerium & Brœvallum, si modo eorum compos fieri possem. Rogo quam maxime, si eorum mihi copiam facere potes, uti præstes. Gratissimum certe mihi præstabis officium & nummos pro istis libris erogandos gratissima mente persolvam. Brevi enim ipse quædam de Sibiricis mineralibus conscripturus sum, non tamen neglecturus floram, cujus secundum tomum brevi spero in tuas manus perventurum esse. Non admodum displicet, quod marmora derivet a conchyliis, forte etiam lapides calcareos eo referre debisset scriptor thesauri Regii Parisini. Marmora utpote duriora durioribus conchis originem debunt,

bebunt, uti porcellanis e. g. lapides calcarei molliores. Non tamen diffiteor, mutationes quæ debuissent in tellure nostra contingere, ut conchyliis in ejusmodi generis lapides commutarentur, me nondum fatis assequi. Nec conjectura auctoris Parisini alio fundamento niti potest, nisi substantiæ lapidum horum & conchyliorum convenientia. Vale. Dabam Tubingæ d. 16. Jan. 1750.

446.

C. G. LUDWIG.

Quas nuper mihi dedisti litteras Vir Illustr. & Generos. longe gratiores erant, quam quas præcedenti anno accepi. Neque quidem miratus sum morbum tuum de die in diem majora incrementa capere, & animi & corporis vires dejectas esse, cum continuis ferme laboribus utrasque frangas. Doleo sortem tuam, & me ferme feliciorem judico, licet enim quotidie tædiosissima sæpius praxi clinica distractus sim, tamen somno quieto vires iterum reficio. Te vero continuæ urgent meditationes, quæ effectibus tandem tristissimis in minima corporis penetrant, & sanitatem destruunt irreparabilem. Fateor equidem & omnes fatentur, Te scientias quas tractasti ad altius culmen evexisse, erubesco cum videam me nihil præstare potuisse, sed licet nos continuos labores cita senectus expectet, tamen id prævideo, Te graviores morbos (Dii tamen avertant) excruciare posse quam me. Hæc & alia medita-
bar

bar Vir Gen. cum priores tuas litteras attente perlegerem, & licet in ultimis de morbo nihil de laboribus susceptis varia annotata perspicerem, tamen priores meditationes pro candore meo Tecum communicare non intermisi. Peto iterum, iterumque peto valetudinis rationem habeas. Gummi saponacea, amara cum his juncta diluentia, motus corporis, victus & potus aptus, aliaque egregia sanitatis præsidia, sine omni effectu erunt, nisi a studiis tractandis aliquo modo remittas. Cogita, quæso Te per plures annos, quos Tibi largiatur Summum Numen, remissius agendo, plus præstare posse, quam si vires per paucos annos intendendo, ea præstiteris quæ Tibi tantum possibilia sunt. Sed fatis de his; de amore meo jam fatis certus eris, qui eo tendit, ut conserveris & Tuis & orbi erudito & amicis & mihi. Vale Vir Gen. & me ut soles ama. Dabam Lipsiæ d. XXI. Jan. 1750.

447.

J. F. MECKEL.

Gratissima fuit, Vir Generosissime Optime Præceptor, quam ad me dedisti, responsio tua, quod id omne quod lætitia animum implere potest in se continuit. Exoptatissimus quippe bonæ valetudinis tuæ testis, & eximii tui in me amoris certissimum fuit signum; cum & benevole pauculos a me accipere, quos offerre Tibi ausus fui libros; & optimis consiliis me hæsitantem

tem adjuvare meamque fortunam stabilire volueris. Det Deus ut in sanitate integerrima longum degas ac felicissimum ævum. Accipias vero, iterum iterumque rogo, benevole, quos Tibi misi libellos. Nec enim unquam, Te optimum Præceptorem meum omni modo bene de me meritum, mihi molestum fieri posse, possibile erit, cum nihil vehementius ex animo optem, quam gratissimum gratum testandi animum occasionem. Faveas ergo, enixe rogo, in his sinceris meis desideriis, neque vitio veritas, si pretium pro transmissis libris designare aut accipere recuso.

Saluberrimum tuum agnosco consilium, quod de munere ambiendo & accipiendo mihi dedisti. Jam antequam litteras tuas acceperam, res meæ in eo hic fuerunt, ut de certitudine obtinendi muneris Professoris Anatomix, nil nisi Regis, ad litteras Præsidis nostri de Maupertuis responsionem ac declarationem expectarem, utpote quæ optante Præside æquæ ac ardente, munus mihi simul cum salario dabit; sin vero minus, certio-rem tamen me reddit, utque ad alia munera oblata accipienda aptiorem. Simul ac certi quid scio, id quod hac septimana futurum spero, Te ejus certio-rem reddere non negligam.

Insignis tuus est favor, Optime Præceptor, si munere Professoris Göttingæ me condecorare Hannoveræ dignabuntur. Attamen si id, quod rumor Göttingæ fert, & cujus me litteræ inde allatæ certio-rem reddiderunt, fieri poterit aut eveniet;

niet; Te nempe a Rege Prussiæ eximio ornatum ac splendido munere Berolinum aditurum: nil certe erit quo magis lætabor, neque quod felicius mihi aut magis exoptatum contingere queat, quam si tuo præsens favore ac humore frui, tuisque sub auspiciis ac tua sub directione degere ac munere fungi potero. Det Dominus ut omnia eveniant feliciter. Sunt autem illæ... obss. de arcus aortæ ramis, de arteria thyroide singulari ac de vicinis ramis ad Acad. nostram datæ, figuris additis, quas adumbratas delineavi. Primo ortum Carotidis sinistræ ex aortæ arcu, trunco communi cum subclavia dextra nulli unquam visum dicit; id quod bis se observasse affirmat; cum tamen Cæsius impet. anat. Tab. IV. idem delineaverit. II.) Tanquam singularem ac nunquam ulli visam magni momenti observationem ortum aortæ vertebralis ex ramo arcus aortæ E. & subclaviæ G. tradit, ac nulli unquam observatum dicit, quod arteria vertebralis prope sextam vel quintam vertebrae colli demum canalem suum ingrediatur, qui per processus vertebrarum transversos ad caput eam ducit. III.) Arteriolam dicit plane non visam ex anteriori arcus aortæ parte ortam g. quam ad thymum & musculos sternothyreo- & hyoideos distribui dicit: sed præter Ruyschium, qui eandem jam observatam depinxit, Tu ejus mentionem fecisti, & ego eandem bis observavi ad bronchia potius abeuntem, minime vero ad thymum vel musculos dictos, a quibus nimis abesse videtur. W. Thymicam arteriolam sinistram se semel a thyroidea superiori observasse profert, quod
nisi

nisi tenuissimus fuerit ramulus, non videtur omnino certum. V.) Arteriam observavit thyreoideam, bis dicit Göttingæ ter.. se vidisse (e. & f. in fig.) Quæ non est alia, nisi thyroidea ex carotide communi aut innominato subclaviæ & carotidis dextræ trunco orta, quod rarissime fieri & Tu Optime Præceptor in Programm. de arteria thyreoid. inferiori & in Comment. Boerhaav. Vol. II. p. 341. nota g. annotasti. Hanc vero arteriam aliquoties, uti asserit⁹, a se observatam & rarissimam, tertiam thyreoideam infimam arteriam nominari vult; sed non inveniet, qui rarissimam structuram, forte ab ipso nequidem visam, peculiari nomine insignire fas putaverint, cum non nisi exceptio sit a vulgari structura, quæ ubivis in corpore interdum occurrunt; neque credo vidisse illum hanc varietatem Göttingæ, quippe Te latere non potuisset, qui tamen in Commentariis Boerhaavianis asseris, nunquam hanc reperisse structuram. Non ergo appareret, quæ harum observationum sit dignitas, quarum nulla neque utilitas neque novitas est. Assensum tuum, si meum merebitur de illis iudicium habebo, quo tanto confidentius Præsidi & Academiæ rationem reddere possem. Non enim dignæ videntur esse, quæ inferantur collectaneis academicis, tantum abest, ut speciminis loco de eruditione sua sive scientia eximia anatomica, testari, atque locum illi inter membra anatomica conciliare queant, in quem valde adspirat, imprimis postquam tuam receptionem vidit. Eundem in finem tractatum de monstris miserat, nulli comprobatum. Nova

Tom III. Comm. Lit.

F

alia

alia nunc non suppetunt. Plurimum Te salutat Præses de Maupertuis, & Pottius, qui Kesselium eo adegit, ut in præfatione Tomi secundi fateri promiserit, se ad Chymiam perfectiorem reddendam Potrii usum esse scriptis ac lectionibus chymicis. Officiosissime Te etiam salutat Optimus Sprægelius, se filiumque suum de meliori Tibi commendans. Mihi vero, ut & porro favcas enixe rogo, qui nunquam esse desinam Tui deditissimus.

- A. Aorta e corde egressa.
- B. - - - descendens.
- C. Arteria innominata.
- D. --- Carotis sinistra.
- E. Vertebralis sinistra prior, Aortæ soboles.
- F. Subclavia.
- G. Vertebralis altera ejusdem lateris, subclaviæ soboles.
- H. Concurfus utriusque arteriæ vertebralis in unum foramen suum mox subeuntis.
- I. Arteria thyroidea inferior.
- K. Ramus ejus in muscularem a. atque in mammarium b. fissus.
- L. Art. intercostal. superior.
- M. Cervicalis postica, profunde incedens.
- N. Carotis dextra.
- O. Subclavia.
- P. Vertebralis.
- Q. Thyroidea inferior.
- R. Cervicalis antica, alte adscendens.
- S. Mammaria.

T. Trun-

- T. Trunculus communis cervicalis posticæ & intercostalis superioris.
- U. Arteriolæ musculares e subclavia dimissæ.
- e. Arteria thyroidea infima ex alio cadavere in hanc figuram delata & hinc punctata.
- f. Eadem arteria ex innominato trunco.
- g. Thymicæ.

448.

J. F. MECKEL.

Difficillimam tuam dimissionem fore, facile ex amore & benevolentia Regis & Mæcenatis Münchhausii erga Te judicavi, dolet repulsam Maupertuis & omnes boni cum eo, qui præsentiam tuam valde exoptarunt; sed forte præsentī Tibi magis displicuissent, quam placuissent, aulicæ machinationes ac turbæ, a quibus mens sincera ac insueta facile abhorret. Mihi certe magnæ fuisset felicitatis omen, si tua sub directione hic degere contigisset. Sed æque nunc, quo es in me paterno ac benevolo animo, felicitati huic meæ consulere studes, dum in Professione Göttingensi mihi conferenda allaboras; & hoc favoris tui insignis & amoris tantum testimonium, quod summa pietate ac gratissima mente, dum vivam, agnoscere non desinam. Prius si hæc mihi spes fuisset, omnibus eam reliquis oblatis muneribus certe prætulissem. Sed nunc forsan, cum apud Regem res mea est, difficillimum posset esse dimissionem obtinere, si oblato mihi hic

Professoris munere, Göttingam demum favore tuo advocatus fuerim. Plane autem tranquillus Regis exspecto responsionem ad litteras Dni. de Maupertuis de conferendo mihi Professoris munere. Sin prius obtinero hoc, quam de professione Göttingensi certitudinem, Te illico ejus certiore reddere non negligam: si vero benevolo tuo, de professione Göttingensi mihi conferenda, desiderio ac propositioni ministerium Hanoveranum responderit; rogo, velis Præsidem nostrum de Maupertuis ejus certiore reddere; aut enim hæ tuæ litteræ, si confecta res mea hic nondum erit, veniam mihi, cum gratia Præsidis, hinc discendi dabunt, aut si confecta res mea & a Rege confirmata jam fuerit, plurimum felicitatem, salarium ac æstimationem meam augebunt, si Regis litteras tuas de oblato mihi Göttingensi munere Præses monstraverit. Vides ergo optime ac humanissime Præceptor, quam sis felicitatis meæ ac fortunæ auctor, sis etiam pro tuo in Te amore & pro mea in Te fiducia ac pietate ejus perfectior, enixe rogo; pietate me Tibi devotissimum pro tantis beneficiis æternum habebis discipulum ac cultorem. Felicem rerum mearum ac spei eventum valde nunc exopto, quoniam incertitudo atque mora hæc impedimento mihi est summo, quominus omnibus viribus anatomen exercere & docere hic possim, quam, obnitente invidia ac inurbanitate indocti nonnisi domi in usus meos exerceo. Præter munus professionis Giessensis mei causa adhuc in suspensio est, quippe responsionem meam expectant, quam negati-

vam

vam dare non possum, donec aliud mihi oblatum munus justæ excusationi ac repulsæ interservire poterit.

Berolini d. 10. Febr. 1750.

449.

J. C. RAMSPECK.

Stæhelini nostri status ac conditio plane deplorata imo desperata est, quum præter plenariam partium inferiorum paralylin, urinæ incontinentiam &c. omnem plane rationis usum nunc etiam amiserit, ita ut rerum extra se neutiquam conscius, prorsus stupidus vix ac ne vix amicos suos ac cognatos agnoscat, multo minus legere, scribere ratiocinari valeat, quapropter ab Ampliss. Senatu Academico propediem Professor Vicarius Physices eligetur. Tristis sane conditio Viri tam multiplici eruditione instructi; ad hæc accedit mala adhuc res angusta domi; hæc quoque ratio est, quod uxor ejus cum cognatis a me petiit, ut ad Te Præceptor Colendissime! scriberem, Teque ea qua par est observantia rogarem, velis icones eas fungorum, quas ante biennium fere a Stæhelino missas accepisti, vel pro modico pretio, quod pro lubitu tuo ipse statuere potes, vel pro comodo tuo proximis nundinis Francofurt. huc remittere. (Remisi) Dabam Basileæ e Museo xv. Calend. Martias an. 1750.

450.

J. F. MECKEL.

Küstrino, quo Professoris Sproegelii loco, ad nobilem visitandum ægrotum, aliquot dies abieram, redux: non absque gaudio Regis inveni ad supplicationem meam per Maupertium, uti nosti ad obtinendam anatomicam professionem datam, clementissimam responsionem, qua munus mihi Professoris anatomix secundi, cum omnibus privilegiis & salario 400. Imper. gratiosissime contulit, cum jam antea, decima nempe Februarii, jussu Regis Maupertuis ex me quæssivisse, numne adhuc liber essem, ad munus hoc accipiendum; quo affirmato (quippe de Göttingensi tum temporis nondum certus gratissimo munere de hoc desistere non poteram) confestim jussum ad munus mihi cum salario & juribus ac prærogativis iisdem, quibus Cassebohmius gavissus fuerat, conferendum dedit. Sed valde hoc meum interruperunt gaudium litteræ tuæ gratissimæ Optime Præceptor, quibus mihi clementem Mæcenatis Munchhausii denuncias voluntatem; jam in alius potestate voluntatem meam esse perspiciens. Attamen non potui, quin Præsidem de Maupertuis hujus muneris præstantiam ob oculos ponens, rogarem, licitumne foret illud oblatum accipere: sed mox indignabundus paullulum respondit, iniquum fore, si a proposito meo ac promisso, quod de accipiendo munere interrogatus dederim, recedere vellem, & facile me comperiri posse, quam periculosum sit

fit Regi illudere, qui optime cupiens, me munere jam primum ornaverit. Certissimum me de Regis gratia & de sui ipsius amicitia esse posse, omniaque se ad felicitatem meam augendam peracturum, quaecunque necessaria vel ad vitæ sustentationem vel muneris amplificationem forent; eademque Ellerus mihi reiterato dixit. Quare cum periculofam valde dimissionis meæ petitionem æque ac abitum ipsam perspexerim, ab amicis admonitus, ulterius monere desii, satis bene percipiens, quam facile his clementiam Regis in me lædere possem, qui ob eandem Tibi a Rege Angliæ denegatam ira jam primum paullulum exarsit, & difficillime discessui meo in eandem regionem primis annis gratiose annuet.

Etenim & illud, quod hic, Deo ita jubente, subeo munus Tibi debeo, qui præceptis tuis saluberrimis me aptum reddidisti ad illud suscipiendum; Te admonente ac suadente & Maupertuis & Ellerus omnibus viribus in eo allaborarunt, ut hic ad excolendam anatomiam degerem; Tibi aliquando omnes, qui ex hoc munere & in me & in alios redundabunt fructus debentur, id quod quavis occasione data gratissima mente profitebor. Valde gaudet meam hic commorationem & Præses de Maupertuis & Ellerus, & fausta quaecunque & augurantur, & pro viribus suis me adjuvare promittunt. Tuo, Præceptor Optime, consilio quæ agenda mihi sunt agam, ut bene sit acta.

Quod autem ad ipsam professionem attinet, eadem mihi cum Buddeo sunt jura, nisi quod hic

primus sit Professor, ego vero secundus: cum eo æqualis mihi est anatomicorum reddituum paratis, ita ut cum salario ad minimum 800. Imper. per annum colligere queam, non annumerato lucro ex collegiis privatis, quæ hic copiose frequentantur & bene solvuntur, faciendo. Præterea primum vacuum in Academia regia scientiarum salarium Præses mihi promisit; interim vero quod salario hoc destituor, quævis prælectiones singulatim solvuntur, ut minimum 50. Imper. pro una ex liberalitate Præsidis accipiam. Publicas lectiones in theatro anatomico quater de hebdomade habendas habeo, reliquum vero nullas, nisi quas placet privatas. Contentus hic degam, quamprimum tuæ in me durantis benevolentiae ac amoris certus ero. Berolini d. 24. Febr. 1750.

451.

JOHANNES DE GORTER,

Tuæ ad me datæ litteræ per Bibliopolam Wetstein ad me pervenerunt; ut satisfacerem petitioni tuæ libros præcipue chirurgicos belgica lingua descriptos in catalogum conjeci, quem mitto. Doleo me tam paucos mittere posse, & inter istos vix ullum alicujus momenti, quoniam omnes Professores & Doctores medicinæ, si quid in lucem edunt, raro in vernacula lingua aliquid describunt. Quæ a Chirurgis eduntur, quoniam in hac Republica nullus est, qui publice Chirurgiam docet, tam parvi momenti sunt, ut legi vix mereantur.

reantur. Inter illos excellunt J. Palfyn, qui Tibi notus est. Uylhoorn Chirurgus commentaria quædam non repudianda operibus chirurgicis Heisteri adjecit. Grashuis Med. Doct. quidquid edidit legi meretur. J. D. Schlichting Med. Doct. Amst. nimis frequentes lites movet, alios nimis acriter exagitat, præcipue Chirurgos Amstelodamenses, quare multa in ejus scriptis continentur, quæ ad Chirurgiam non pertinent. A. Titling Chirurgus empiricus nihil nisi calumnias in lucem edit. M. Ramus, Du Pui, R. Roukema, nihil scribunt nili quod centies antea scriptum sit. Reliqui fere omnes sunt obsoleti Autores, galenica & veterum dogmata crepantes.

Dabam Hardervici d. 11. Martii 1750.

452.

J. F. MECKEL.

Filius est Professoris Chirurgiæ Pallas, honoratissimi Collegæ mei, qui litteras has Tibi tradit, Göttingam me persuadente ad Te abiens, ut ex saluberrimis & eruditissimis præceptis tuis, & ex favore ac benevola amicitia tua eos reportaret fructus, quos immensos esse, diligentes tui olim discipuli non sine gratissima recordatione percipiunt. Est hic juvenis optimæ spei, quem per breve temporis spatium diligentissimum habui autorem morumque integritate pariter sese summopere commendavit, ut diligentiam & in Præceptores

F 5

pieta-

pietatem ac probitatem de se promittat. Rogo itaque velis hunc imprimis tuo favore ac benevolentia dignari, studiorumque suorum moderatorem illi benevole præbere.

Distulit responsionem meam debitam ad gratissimas litteras tuas laboris, in brevi adhuc temporis anatomiae faventis spatio, nimia accumulatio, quippe post factam ante quatuor septimanas solennem a Directore Ellero introductionem meam, nondum hac hyeme a Pr. Buddeo monstrata integra nervorum doctrina publice mihi explicanda ac demonstranda restat, cum plurimis & integra fere viscerum historia. His vero observationes meas neurologicas jungo, quas de nervi duri ramis colligo, ad figuram & descriptionem primi strati nervorum faciei tradendam, ut ne diebus quidem festis vacare potuerim, imprimis cum tempestas botanico magis quam anatomico studio faveat. In nervo duro duas cum ramo linguali & laryngeo octavi paris reperi anastomoses, aliam inferiorem ante biventris posteriorem ventrem descendentem in nervum lingualem octavi, aliam vero superiorem intra foramen jugulare cum trunco lingualis & laryngei ex octavo; & aliquoties anastomosin octavi cum ganglio cervicali medio nervi intercostalis inveni. Repletissima est hæc nervorum faciei figura, & ob multitudinem nervorum & anastomosium difficillima.

Taylorus nondum huc venit, Lipsiæ diutius commoratus. Pluribus amavrosi laborantibus,
per

per litteras, visum sese redditurum promisit, quod nimium videtur. Attamen magnam numerorum copiam hic colligere poterit, Hilmero quippe & doctior & felicior.

Hallenenses perniciosæ turbæ magnum studiosorum numerum Göttingam adire facient, nullus enim unquam exterorum hanc Academiam adibit, ubi militi in studiosos liberum ac crudele est imperium. Neque enim Præfectus militum, nec milites ipsi, ulla adfecti sunt poena, potius re quasi bene gesta omni culpa liberati, Academia vero damnata est, quæ non turbis hisce ac tumultui studiosorum principio obstiterit. Hujus rei causa est tardior, & plane non sufficiens, tumultus ab Academiæ Professoribus ad Regem data descriptio, milites vero de die in diem Regi gesta annuntiarent, optima, quod cuilibet facile credibile est, addita gestorum suorum defensione. Universitas vero magnas querelas & lamentationes, absque perfecta & fida turbarum historia, Regi, finita demum omni crudelitate misit, atque hinc ipsa etiam in culpa adversi decisi est. Vacuam exultantes reliquerunt studiosi urbem, & ii qui his etiam in regionibus filios suos Halam mittere decreverant, consilio mutato, crudelitati militum eos subicere iniquum ducunt. Dolendi sunt Professores, stipendiis parvis conducti & nunc omni etiam lucro ex collegiis destituti. Ellerius cum illum convenissem, experimentum mihi dixit, in Actis Parisiensibus descriptum; ubi in cane, aut pullo, ope acus in cranium defixæ cerebellum circumagi

cum agitatione acus plane destructum ac dissolutum fuerit, acu vero dein extracta canem absque ullis symptomatibus vel morte insecuta vivum conservatum fuisse ac educatum; nescio an hæc experientia vera sit? Sed idem fere fit in scirrhis cerebelli, qui vero semper fere lethales esse videntur, antequam tota ejus substantia destructa est.

Berolini d. 5. April. 1750.

453.

J. F. SCHREIBER.

Dudum adfuevi, in meliorem partem adipere ea, quæ quam maxime mihi adversa cognovi: ut nihil mirer eventum, expectationi contrarium, in re proposita facillimus fui in re, quam sciebam sic desituram, prout finiit. Interim Tibi, Vir Optume, gratias ago maxumas, pro novo tuæ in me benevolentiae testimonio, quod non leve beneficium interpretor, quo me adficere voluisti. Futura Deo committam, præsentia mutare impos. Legi Senacum, multa bona in eo inveni: a crimine plagii nec ego ipsum absolverim: aliqua habet ex Browne Langrish, sine adlegatione. Abrahamus Kaau Boerhaave gravissimo morbo decubuit, sic, ut aliquoties fuerit morti proximus: nihilominus per Dei gratiam, jam restituitur. Fuit meus auditor Lipsiæ anno 1730. Libellus meus de Pestilentia hic imprimi-
tur: eumque mittam, quamprimum potero.

Petropoli. 17 $\frac{21}{4}$ 50.

454.

JOAN. FRID. MECKEL.

Neumanni Chymia ex editione Kesseliana adeo est compilata, ut nulla fere pars sit Neumanni; proximis meis litteris Potti animadversiones scriptas in hunc librum Tibi mittam; quippe qui valde cupit errorum & plagii Kesseliani patefactionem; omnia enim, præter Boerhaaviana, Pottii scripta in eam contulit ex Junkeri Chymia. . . . Professor Hallensis hujus Chymiae compilator est, Kesselius vero nomen operi dat, cui plane impar est; neque enim ulla est medicinæ pars, quam mediocriter tantum calleat.

Dolet forsan Maupertusius noster repulsam tuam, ad quam Te coëgit Superiorum ingrata voluntas. Sed quamprimum redierit eum colloqui Tui causa non negligam; absens enim adhuc fuit. Avidus exspecto egregium tuum in usum Academiæ nostræ scriptum.

Figura nervorum faciei omnium & ramorum duri absoluta est & bene placet; difficillimum tam ob multitudinem nervorum fuit, tum ob diversa nervorum inter sese millies communicantium strata. In corde observationem habeo, ubi aortæ ad cor nulla est proportio, ita enim angusta est, ubi ex corde prodit, ut vix tertiam partem diametris arteriæ pulmonalis habeat, cor vero ex hac resistantia insigniter est dilatatum. Nescio an ejusmodi observationem alius quis dederit?

ægri

ægri symptomata & morbi & vitæ decursum ad-
dam, ut & causa & effectus mali pateant.

Berolini d. 5. Martii 1750.

455.

J. F. SCHREIBER.

Vir Optime, quem nunc offero, libellum
meum de Pestilentia hic impressum, qui aliquan-
tum differt a MSto, quod Göttingæ fuit. Æqui
bonique ipsum confules. Quodsi forte placuerit,
ejus in vestris novis publicis litterariis mentionem
facere; rogo, ut ne nominetur is, cujus nomen
suppressi in pag. 48. & alibi, propter rationes fon-
ticas; & quem nosti. Quid judicas, de Hydrar-
gyro & medicamentis odoriferis, quæ paucis te-
tigi in Corollario 19. & Scholio 10. ? Clariss.
Abr. Kaau Boerhaave tandem recepit bonam vale-
tudinem, post morbum omnium molestissimum,
in quo bis fuit fere sine ullo vitæ signo, præ fri-
gore partium gelidissimus, & fere pro mortuo
habitus. Hæc felix adversæ & bonæ valetudinis
commutatio summo gaudio cessit fratri, qui in-
credibilem curam diu noctuque impendit, ut ser-
varet fratrem dilectissimum, qui in tribuendis
animi & corporis dotibus naturam re vera fautri-
cem habuit. Quid ais de Taylora si placet per-
scribere, in qua re ars ipsius sine fallacia, confi-
stat? Mox dubitavi, ipsum a Göttingensibus pro-
batum iri, quum probe meminerim eorum, quæ
ante

ante plures annos de eo in Helvetia scripseras. Quæ in novis publicis leguntur, adscripta Dom. le Dran, de portione plumbi in vesica urinæ ope mercurii vivi in hanc immissi, fluxili facta, sicque denique e corpore expulsa, an satis vera sunt? Et si vera sunt, annon in aliquo scripto ab ipso Dom. le Dran cum publico, prout rei dignitas poscit, communicata? Legi in Actis Parisinis A°. 1740. Chirurgum ad depellendum uncialem argenteum, faucibus puellæ inhærentem, usum fuisse magna vi hydrargyri; unde haud tantum detrusus fuit numus, sed & effluxit cum hydrargyro argentum verum, numo nullum sui indicium usquam exhibente. Unde concluderunt, partem numi cum hydrargyro in amalgame coivisse. Disquisitione academica dignissimus labor foret *de usu amalgamatum in corpore humano.*

D. Petropoli 1750. d. 12. Maji.

456.

J. G. GMELIN.

Quod valeas, gratulor & impense gaudeo. Ventriculo restituto famem poteris levare impune, eo usque patientia opus est; suaderem circa prandii aut cœnæ tempus parciozem usum liquoris alicujus spirituosi, cujus usu pingua facilius feruntur. Russica dicas fercula. Ne vero credas, me iis delectari. Ex anno enim 1743. quo egressus sum Sibiria, nec guttam liquoris spirituosi hausi, quod sciam. Sed ventriculus mihi,
quæ

quæ Dei gratia est, contigit optime concoquens, nec ab ullo cibo abhorrens. Wallerium proxime habebo, uti ex litteris Lipsia acceptis intelligo. Ideo tua hac in re ope non amplius egeo. Misi plantam siccam simillimam Clematitidi cirrhiferæ per omnia, nisi quod cirrhis illis careat. Ex semine americano Collinsoniano elata est. A Clematitide tam hæc quam cirrhifera in hoc differt, quod calice bifolio prædita sit, ex quo surgit columna, receptaculo fructificationis ea extremitate instructa. Volui judicium tuum expetere, sed forte non animadvertisti plantas. Si forte adhuc invenies, aut in memoriam revocabis, scribe, quæso, quid de illa Tibi videatur. Mauchartus i. Maji fascies rectorales ponens orationem habuit de Tayloro, quam imprimi curavit, quam etiam misi ad Aschium & rogavi, ut Tecum communicaret. Dixit etiam coram, quod viderit Te in illum animadvertisse ratione facci hernialis, quod de musculis abdominis tendines immisceri ex tua observatione non constet. Testatur se reverenter hæc habere, tuasque observationes magni facere, & curaturum, ut conferat, quæ scripsisti, cum illis, quæ olim scripsit, ad quod tempus sibi adhuc non suppetierit. Icones Fuchianas Bibliothecæ lustravi. Sunt omnes ea forma, qua icones libri germanici in folio, ligno fagino, nitide cum calamo scriptorio, uti videtur, inscriptæ, nec vero ulla icon respondet iis, quæ typis jam impressæ sunt. 1. Brassica sativa crispa, ex majoribus foliis alia minora producens, altera, 2. Viola martia. 3. Polygonum scemina. Hippuris Linn. 4. Ar-
tomisia

temisia tenuifolia. 5. Colocynthis. Pyriformis major, oblonga, glabra, ex luteo pallida: pyriformis media: pyriformis minima, oblonga, candida. Soli sunt fructus, sine flore aut folio. Nomina adscripta sunt ab ipso Fuchſio. 6. Rhamnus quintus, & ita porro. Si reliquarum in nomina desideras, communicabo. Valet uxor, valet filius. Plurima Te ſalute impertiunt. d. 18. Maji 1750.

457.

J. G. GMELIN.

Linariam ex Baſchkirorum regione habemus foliis cumoſis, linearibus, floribus ſtriatis, minimis. De hac mihi Martini Stutgardia ſcribit, ſe ante quatuor annos ejus femina terræ mandaſſe, & excreviſſe inde plantam nativæ ſimillimam, hanc ſemine hucusque ſeipſam propagaviſſe, hoc anno autem ſorem infimum unius caulis ſimilem fuiſſe ſori peloriæ, cum quinque neſtariis. Ergo manebit peloria ſos monſtroſus. Reliqui enim fuerunt ſores linariæ. Annon Tibi aliquid notum eſt de instrumentis Taylorii, qualia ſint, quibuſcum operationes ſuas ocularias perficit? Aspice quæſo incluſam hic plantam, quam pro Cotino habeo. Sed quare auctores pentapetalum & pentalteſmonem & triſtilum vocant. Ego in tota arbore & in omnibus floribus quatuor petala, quatuor ſtamina, & unum tantum ſtilum ſ. potius ſtigma video. D. 29. Jun. 1750.

458.

D. LUDWIG.

Scrophularias examinando, eas in binas familias secedere video, quarum una flore aperto est a Linnæo in generibus descripta, hæc vestigium quinti staminis habet, quod loco antheræ laminam ostendit sub labio superiore ascendentem: altera familia flore clauso est, & binas species habet mihi cognitas urticæ fol. fl. luteo annuam, & eam quam Cannabis folio Tournef. in Coroll. habet, quæ nunc in horto floret, & disquisitioni occasionem dedit. Videtur mihi hæc floris differentia specifica nomina in Scrophulariis facilitare. Sexus plantarum mirifice ludit. Clutiam habui marem & foeminam. Post unius alteriusque anni progressum foeminas tantum vidi, mittunt Berolino ramos masculæ plantæ, vidi flores & examinavi, notas apposui, sed in ipsis his plantis hoc anno foeminas solas observo. Drymopogon plantam marem ostendebat in horto, exoptavi foeminam, quam in montosis Saxonix observaveram, anno 1748. ipsa planta mas foeminas simul producebat, 1749. nulum fructum vidi in planta egregie florente, quæ foeminas præcedenti anno exhibuerat, hoc anno iterum deficiunt foeminæ, nisi rami ferius florentes easdem producant. Spinacia flores mares & foeminas producit in distinctis plantis: ipso hoc anno in planta copiosius culta observo ramos masculos, & foemineos distinctos in una eademque planta, & in ipsa hac planta quoque conspicio

spicio flores foemininos & masculos mixtos. Et specierum varietates notatu dignæ sunt. Horminum coma pendula nitida planta in uno loco faciem pristinam servavit, in altero spicis erectis habita longe alio flores & semina perfecit. Vale interim.

Dabam Lipsiæ d. 3. Julii 1750.

459

J. F. MECKEL.

Neumanni tertiam partem & corrigenda trium partium satis numerosa Tibi mitto; in quibus corrigendis ridicula sane ratione Kesselius græcæ linguæ ignorantiam prodit, dum columna prima errorem græci verbi *Φλογισον* corrigens, bis omisit, itaque corrigenda corrigendis addere necesse erit. Reliquam tuam in Göttingensibus novellis recensionem valde probat Pottius, plurimum Te salutans. Addit sequentia: in Part. I. pag. 295. terras gypseas inter vitrescibiles, & vice versa vitrescibiles inter gypseas Kesselius pessime numerat, male ordinem Cl. Potti in lithogeognosia datum turbans ac invertens. Pag. 309. acidum succum citri porphyrum solvere docet, quod minime verum. P. 353. camphoram dicit in spiritu nitri liquefieri absque solutione, ut aquam, cum tamen is spiritus corrosivum acidum suum amittat, & ol. camphoræ dein argentum solvat, & alia metalla. Pag. 380. dicit Zincum & bismutum mercurii

curii ope amalgamari non posse, id quod tamen facillime sit. Præterea libros citavit, qui Neumanno vivente nondum prodierant, e. gr. pag. 448. Crameri Docimasiæ, quæ longe ab obitu Neumanni prodiit. Pag. 436. Histoire de l'Académie françoise Tomum, qui longe post demum editus est. Inventiones præterea Stahlî ex Junkeri Chymia omnes sumsit & huic tribuit. Hac ratione ne minimum quidem Neumanno attribuendum, in prima Chymix parte, inesse Potius censet, sed omnia compilata ex aliis, secundam vero ac tertiam partem Neumanniana continere ac meliora hinc.

Angustia illa Aortæ, cujus descriptionem dedi, minime ex ductu arterioso adhuc aperto est, sed integra arteria præternaturaliter angustata, cordis actioni resistens, hoc dilatatum reddidit, & tremoris pulsus causa fuit, dum cor nunquam evacuatum, continuo irritatum a sanguinis mole ad contractionem fuit.

Berolini d. 4. Julii 1750.

460.

NICOLAUS ROSEN.

Valetudini Regis nostri augustiss. inserviturus per 6. menses in aula commoratus sum. Jam Seren. Principi Fridericum Adolphum Principem die 7. Julii, favente lucina enixa, & ante & post puer-

puerperium sedulus adsum. Certo scio meliora experturum fata D. D. Noreen, si patriæ redditus praxin exercere, & anatomen Stockholmiæ docere voluerit. Dn. Elf obstetriciam artem & cum adplausu ibidem publice jam docet. Vale Vir amicissime, ut, sicuti coepisti, favere pergas.

Drottningholm d. 16. Julii st. v. 1750.

461.

JOH. GESNERUS.

Ex Abbatiscellanis Alpibus plurimæ & rariores alpinæ in nostrum hortum translatae sunt, & in iis variae Pediculares, Aretiae, Cherleria, Drabæ & alia Draba foliis acaulibus trifidis floribus purpureis. Misimus hortulanum nostrum in Valleliam, ut rariores inde plantas in hortum inferat.

Nummi pro Templo reformato (quod Göttingæ extrui lætum fuit intelligere) si a Reformatis Helvetis requirantur, litteræ ad Magn. Consulem directis requiruntur, ut in comitiis Frauenfeldensibus inter Legatos de summa deliberetur, quæ his temporibus valde mediocris concedi solet. Hoc tempore rebus nostris præest Magnificentiſſ. Æscherus, qui & tui & instituti hujus causa nil quicquam prætermitteret, quod ad rem facere possit. Sed ob magnum numerum harum sollicitationum vix magnas summas largiuntur. Forte res melius agi posset, si Amplius Magistratus Bernensis nobili exemplo nostros homines ex-

citaret, ut hac ratione Bernenses & Tigurini separatim aliquid tribuerent. Neque dubito si privatis a Nob. Bernensi litteris Membro Senatus interioris nostris commendaretur, quin largior donatio fiat. Tiguri d. 18. Julii 1750.

462.

J. G. GMELIN.

Gaudeo, quod redeas ad vinum, per longum adeo temporis spatium nauci habitum. Mihi ejus usus, non tamen nimius, adhuc placet. Salivam moves, dum læta quædam accidisse scribis. Fac quæso, ut pleno rivo fluat, & possim exfatiari vera voluptate, quæ ex prospera tua fortuna semper mihi consequitur. Gesnerus Tigurinus an Göttingæ fuit? Hillio credo me vix carere posse; sed quia audio illum verti in germanicam linguam, majori cum facilitate in hac intelligere poterò. Non vidi Catalogum Holm. Januario hujus anni præfixum, sed ex inscriptione epistolæ tuæ conjectavi, Te non sine ratione titulis Membri Holmiani addere. Splanchni capitulum luteum in Sibiricis umbellatum est, ut purpureum; sed antequam in umbellam explicatur, in rubro figura visa est globosa, in luteo turbinata. Deinde Bryum ampullaceum foliis thymi pellucidis collostrictiore Dill. Musc. 343. Tab. XLIV. N°. 3. & forte & jam 4. & 5. pro eadem habeo planta. Linariæ foliis subulatis, Peloriæ superscriptæ matris, semen poterò mittere. Si Peloria per semina

na propagatur, nulla adhuc spes est theoriæ ad illam applicandæ. Putavi, Pentaphylloides fragariæ folio radicalia habere folia quinata. Si terna sunt, non admodum illam curo. Dabam Tubingæ d. XIV. Aug. clō lōcc L.

463.

JO. B. MORGAGNUS.

Cum superioris anni æstatem in Patria traduxissem mea, huc redux circa Kalendas Novembris, tuum hic, Vir Illustris, fasciculum inveni. Epistolam, sine qua erat, expectanti, ecce illa redditur Majo mense, quem a Te scripta die 10. Februarii, fasciculum alterum in via esse, nunciabat. Hunc quoque dum expecto, ad mensem Augustum ventum est negligentia tabellariorum, apud quos hic delituit diu, donec nudius tertius de improvviso ad me domum attulere. Quanto gratiora fuerunt, quæ plurima uterque continebat fasciculus, tanto majores gratias ago liberalitati tuæ, tantoque magis pudet inopiæ librorum nostræ, quæ non permisit, nisi paucos libellos in parvum fasciculum superiore mense concludere, eosque fere omnes haud fatis dignos qui ad Te mittantur, meas præsertim dico in Celsum, & Samonicum epistolas properanter sex novis auctas; quanquam in ea, quæ nunc quarta est, aliquid tamen reperies boni, quippe cum uterque certum quendam Celsi locum, ad eundem modum interpretemur. Is fasciculus, tuo celeberrimo

rimo nomine inscripto, ad Orellios Bergomum missus fuit, ut Tigurum ad Ottios transeat. Quod de valetudine mea peramanter quæris, gratias ago: ea quidem bona est; sed vellem, tua quoque fuisset bona, ægreque tuli, quæ accidisse Tibi, significasti. Nunc autem spero, certe & Tui, & mei, & boni publici causa vehementer cupio, egregie Te iterum valere. Unum est, quod nostris votis obstet, tuus assiduus, &, nisi libri ostenderent vel quos nunc misisti, incredibilis prorsus in studiis labor: cui sine detrimento nec firma ista ætas, nec firmus iste, quantum ex imagine tua, mihi quam gratissima, video, corporis habitus pares esse possint. Itaque, crede huic seni, Tui amantissimo, festinandum quidem, sed lente festinandum est, si diutius vivere & plura perficere velimus. Pergrata fuerunt quæ significasti cœtera. Utinam Italia mihi parem nova in Anatomicis Tibi significandi facultatem daret: sed nihil nisi a Bertrando, ut ipse ad me scripsit, apparari, nunc scio. Quo magis Tibi de tot solertibus discipulis gratulor; sed multo ipsis magis de tanto Præceptore. Canani librum, quem ego tamdiu, & Tu adhuc quæris, rarissimum esse, nimis certum est. Sed extat tamen etiam in Bibliotheca Regis Poloniæ, ut mihi Vir Eruditissimus Humanissimusque ejus Bibliothecarius coram, annis superioribus confirmavit. Quod aliquam ejus recensione desideras; nempe libellus est in 4. ut vocant, parvo, ex foliis sex omnino constans, quæ tabellas continent 27. æneis typis impressas. Earum singulæ singulas habent figuras, omnes ad musculos

musculos superioris dumtaxat artus attinentes. Ad latus vero tabellarum sua cujusque est explicatio. Longe autem liber ab ea perfectione abest, quæ tantæ raritati respondeat. Si plura forte, aut aliqua singulatim de musculo quopiam cupis, fac sciam: dabo operam, ut satisfaciam, quemadmodum & in aliis omnibus quæ Te velle novero, & ipse potero. Valetudinem tuam, Vir Illustris, cura diligenter; nihil hoc mihi facere gratius potes.

D. Pataviæ III. Idus Augusti clc lccc L.

464.

J. C. RAMSPECK.

Tandem optimus Stachelinus noster præterita septimana mortem cum vita commutavit, neque quod dolendum, ante obitum sanæ rationis usum recuperavit, lethargo quippe tandem superveniente, qui miseræ ejus prorsus vitæ finem imposuit. Ita Vir iste ob merita sua longæviori certe fato dignus, post peractam per biennium vitam vere miserabilem, aut, ut dicam, quod res est, postquam per anni fere jam spatium ob rationis usum ademtum vivere desiit, fatis tandem cessit. Ejus Bibliotheca tam impressorum, quam manuscriptorum librorum, herbarium vivum, icones, præparata Academica &c. auctione publica vendentur, quum ob nimias expensas lautiusque vitæ genus, quod defunctus agitavit, æs alienum magnum

contraxerit. Ego futurus optimæ viduæ tutor omnium istarum rerum curam in me suscipiam, quarum catalogus imprimetur, ejusque exemplar ad Te Vir Perillustris! opportuna occasione transmittetur. Dabam raptim e Museo d. xv. Augusti 1750.

465.

JOH. GESNERUS.

Clariss. Sulzerus Matheseos Prof. Regius Berolinensis per aliquot dies dum Patriam revisit apud me vivit, & suavi ejus consortio & recensione plurimorum novorum plurimum delector. Itineris comes fuit ingenio poetico imprimis celebris D. Klopstock, qui amicitia Cl. Bodmeri & Breitingeri imp. utitur. Proxima septimana Cl. Sulzerus Berolinum redibit, & iter ut puto per Gottin- gam faciet, & imprimis Tibi innotescere & commendari cupit. Cl. Sulzerus cum successu experimenta Reaumuriana cum ovorum incubatione repetiit, & in multis emendavit, impr. commodam machinam construxit, cujus ope per lampadis calorem fovetur. Cl. Gronovius & podagra & hernia laborare se scribit; coeterum nil novi in Botanicis edidisse putem, quin ad me miserit. Vale Vir Doctiss. cum nobiliss. Familia ab amicis omnibus & impr. conjuge mea plurimum salutatus. Iterum vale & fave. Raptissime, Tiguri d. 22. Aug. 1750.

466.

466.

J. F. MECKEL.

Præsidem de Maupertuis collocutus est amicissimus illi Dnus. Formey, sed eandem, quam ego, responsionem tulit. Non videtur mihi Ill. Præsides ex seipso adeo inique cogitare, sed alium suspicor, qui fomitem rei addit, auctorem nempe *l'Homme machine* la Metrie; hic enim, uti est boni & justi inimicus, ita & nunquam nisi male de Te & ad Regem & ad Præsidem loquetur, cum quibus singulis fere diebus & adhuc convenit; & ante Lectoris Regii Dni. D'Arnaud adventum, quo tempore Vice-Lector fuit, occasio illi nunquam defuit. Displicuit enim huic homini æque de libro suo & frivola dedicatione judicium tuum. Præter Lectorem Regis D'Arnaud, discipulum Dni. Voltaire, ipse hic nunc ex Gallia advenit. Quatuor millia imperialium a Rege nostro, ad iter ex Francia huc percipiendum accepit, & nunc in eo est, ut hic Berolini vitam suam continuo degat, salario annuo 6000. Imperialium a Rege auctus, ad nulla negotia obstrictus, nisi ut præsentem Rege cum eo sit, cum eo colloquatur. Invitatus fuit a Rege ad solemnia, quæ hic ob adventum Ducis Bairuthensis habita sunt, his vero finitis, Voltaire non abit sed permanet.

Berolini d. 1. Septembris 1750.

467.

467.

J. G. GMELIN.

Doleo vitam tuam flatulentam & insomnem, & corpus debile, viribus fractum. Fuge quæso cerevisiæ potum, jube aquam, quam per diem bibes, decoquere summo mane, inter prandendum vero & coenandum vinum adhibe in auxilium, bibendo aliquam exiguum partem puri vini, aquæ autem paucissimam vini partem immisce. Nihil seminum Peloriæ accipies. Decerpserat jam ramulum peloriferum Martinius, quum meas litteras de servando illo acciperet. Non longinque ab invicem vivimus. Tamen Tubingæ jam fere affixus hæreo. Pharnaceum notissimum mihi est. Ego enim solus in Sibiria observavi. Convenit exacte characteri Linnæano. Propter Corollæ defectum cum Polygonifolia confundi nequit, ut & propter fructum polyspermum. Sevi pulchellæ plantæ semen hoc anno, sed non exivit. Sed habui per aliquot annos Petropoli in olla. Stæhelini fatum doleo. Erat vero diu prævisum. Chenopodium, de quo scribis, inter Sibirica mea esse credo, sed habui ego hucusque pro Blito. Comprehendetur in tertio Tomo, cujus apographum jam paro, ut Petropolin mittatur. Pro characteribus duarum Pentaphylloidis specierum gratias ago maximas. Herbas mittam brevi, sed non admodum multas collegi. Nimium distrahor aliis negotiis, tum etiam flora Sibirica. De secundo Tomo nihil adhuc vidi. Spero autem brevi litteras

teras Petropoli adhuc scriptis lætiores. Vale, Vir Illustris, & cum sanitate vel tandem in gratiam redi. Dabam Tubingæ d. 30. Sept. 1750.

468.

ABR. KAAU BOERHAAVE.

Elapsi sunt quatuor & ultra anni, quo tempore scilicet in colligendis farcinis iter suscepturus huc versus occupabar, ut ad Te missam dissertationem de virtute nervorum, qui arterias laqueorum instar ambient, acceperim una cum addita conscripta dedicatione, qua me, honore avunculi mei, inter amicos salutas. Par referendo huc usque impar, occasionem hanc arripio mittendi exemplar sermonis, quem in Academia nostra habui, die onomastico Augustæ. Simulque veram atque infucatam amicitiam offero: qui quantum Te tuosque labores indefessos facio, vix exprimere valeo verbis.

Optimus noster Schreiberus, utriusque sincerus amicus, pessime laboravit peripneumonia: toties vena secta sanguinem pessime inflammatum, etiam post quartam septimanam exhibuit, urina sine sedimento. Tussis in initio suffocativa, jam mitior, expectoratio facilior, phlegmata cocta, bona, sine ullo sanguine striata, spem reconvalescentiæ nullam deponunt, quam brevi Tibi ipsum indicaturum, mecum omnes boni sperant! Fruamur læte votis! Interim res tuas feliciter,
& in

Parochial Kirche) anno ætatis suæ 58. heri vero vespertino tempore sepultus fuit. Vir fuit tam elato animo, ut præter se nullum orbi terrarum inesse doctiorem putaverit. Nondum constat, quis locum ejus in Academia, quis ecclesiastica munera obtinebit.

Berolini die XIII. Octobr. MDCCL.

470.

D. LUDWIG.

Quæ Norimbergenses in Botanicis & reliqua Historia naturali præstant, omnino me delectant, sed nescio cur Trewius Vir eruditus, tam varia suscipiat. In opere Blackwelliano ei officia mea promisi, quoniam facillime & Boëmerus & Bosius in Bibliotheca mea & citata & observationes educere possent, dedi etiam specimen, sed trimestre spatium transiit, & responsorias expecto. Si quid tua autoritas in Viro illo valet, moneas quæso, ut unum opus absolvat, antequam alterum incipiat. Si aliquod restat Tibi præstandum officium monens quæso & me porro ut soles, ama. Dabam Lipsiæ A. O. R. MDCCL. d. 17. Octobr.

471.

471.

J. F. SCHREIBER.

Revera atrocissimo morbo laboravi pulmonum, tussē pertinacissima & continua, quæ nonnunquam & stigmata, strias, sputaque sanguinea extorsit. Uno die, tribus vicibus, rejeci integras ramificationes, dum in aqua pura explicabantur. Hæ dum e trachea ad palatum molle pellerentur, huic singularem sensum imprimebant: unde eas adesse, licet adhuc in ore continerentur, præsciebam. Erant scilicet, instar cochleæ tortæ. Haud dubie fuit interna membrana trachæ, ferina tussē sejuncta. Non putassem, me superstitem fore. Adtamen necdum miseriæ meæ finis est. Tussis noctu adhuc infestat: immo ante 8. dies adhuc sanguinem mane reperi in scretu. Deus scit, an sim sanitatem pristinam adhuc recuperaturus. Vena mihi secta est decies intra has 9. hebdomadas. Opem tulerunt insignes Medici, D. D. Smith, Grieve, Angli, & Ab. Kaaw Boerhaave: adcessit denique Hermannus Kaaw Boerhaave, Augustæ Medicus Primarius, qui adhuc valetudinis meæ reddendæ curam gerit. Iterum venit in mentem tractatio de actione *asperæ arteriæ in tussē*, & in genere de tussē; de qua recordor, Te scripsisse, quod *Senacus* spem fecerit tractationis, quam tamen non explevit. Quoties mihi vena secta fuit, toties sanguis habuit corium, inflammationis, ut putatur, testem. Satis expertus sum, non adeo firmo stare talo, quæ de sanguine inflammato so-

lent

lent conjectari ante lectos ægrorum. Inter alia & constanter usus sum fero lactis in illo morbo. Tu mentionem fecisti methodi illud parandi sine acido, ovis incoctis. Illud primo legeram in *Commerc. Litt.* 1732. ubi artificium hoc Camerario adscribitur. Semel mihi successit hæc ars : sed sæpenumero fefellit. Dein legi in tuis *Commentariis*, quod eadem arte serum lactis in patria tua parare soleant. Memini, me ante aliquot annos ea de re ad Te scripsisse, quo tempore respondere Tibi placuit, quod instante reditu tuo ad lares rem illam serio sis indagaturus. Nunc rogo, ut artificium illud, si calles, mihi, data occasione, communices. (Succedit) Scripsi D. III. Novembris st. vet. 1750. Petropoli.

472.

J. F. MECKEL.

Sanitatis tuæ, cujus adhuc superstitem aliquam infirmitatem doleo, perfectam opto, ac constantem spero restitutionem; nam præter intestinorum debilitatem ac vasorum in abdomine, non videtur subesse morbi alium fomitem, quem roborantibus remediis, in ventriculo non acescentibus ac fermentantibus, atque hinc continuato decocti chinæ usu, certe extinguere poteris. Nam robore vasorum abdominalium & viscerum aucto, neque bilis tanta erat alcaliescentia. Pediluvia rarefactione sanguinis quidem ad somnum invitare poterunt, sed relaxando vasa nocere itidem pote-

Tom. III. Comm. Lit.

H

runt;

runt ; quare non crederem convenientem esse ac bonum eorum usum. Lactis & acidorum usus initio nullam quidem movet inquietudinem, sed dum fermentatione debilem ventriculum expandunt effectum edunt contrarium.

Berolini 10. Novembris 1750.

473.

JOH. GESNERUS.

Ill. Heisterus sua laude minime defraudandus est, quam jure in anatomia & medicina meruit, neque in Botanicis expertem se ostendit, quamvis ad eam sagacitatem mentis & ingenii acumen, quale in Linnæo deprehendo, accedere vix videatur.

Si ad Sauvagesium quædam mittenda habeas, commode Massilia mittere potero, ubi unus ex discipulis meis hoc tempore commoratur. Legi cum voluptate & fructu elegantem tuam in Bufonianum opus præfationem, quæ insolitum commendationis genus exhibet, quod non aliud auctori huic magis conveniret. Editionem novam operis Parisiis accepi, quæ hoc anno impressa est. Laufannenses Londinensem Satyram contra Buffoni Systema animalculorum vel corpusculorum organicorum, ex quibus animalia formantur, *Lucina sine concubitu* gallice ediderunt. Idem argumentum de generatione nuperrime D. Gautier tabulis anatomicis nobis in peculiari opusculo prosecutus

secutus est, in quo animalium rudimenta semini masculino tribuit, illis scil. ejus animalculis, quæ nudus oculus in femine aquæ immisso detegat, qua fide hæc scribat ipse videat.

Nupere Archiatro nostro allatus est foetus humanus bicorporeus septimestris foeminini in utroque sexus, connatus ad sternum & pectus, in quorum unoquoque omnia viscera & ortus distincta sunt; corda vero anteriori parte connata, ea tamen ex duobus distinctis cordibus formata, ut quatuor distinctos exhiberent ventriculos, duos dextros & duos sinistros multo crassiores. Accuratio-
ratorum anatomen nimia festinatio non permittebat. Ego ob negotia sectioni non fui præsens.

Trewianas selectas plantas accepi, eas sane pulcherrimas & rariores. Ex ejus instituto nunc prodit Hortus varietatum, splendidum sed infinitum & minus utile opus. Vincit tamen Roeselius & auctor Thesauri conchyliorum facile quotquot hæcenus viderim, in tabularum elegantia.

Scripsi Tiguri d. 30. Nov. 1750.

474.

J. F. MECKEL.

Grossius abiit, sed res fuit, quæ ejus personam, non publica tangit. Non optime suo functum officio dicunt, parum equidem ad legationem subeundam natum, & paullo minus

politicum, quam debuisset. Res se sic habet: Æstate elapsa Charlottenburgi cum Anglorum & Danorum legato fuit, Rege ibidem præfente. Rex adesse legatos illos priores Anglorum & Danorum compertus, inscius simul adesse Grossium, invitat eos ad prandium; Grossius adstans quærit, numne & ipse ille invitatus a Rege fuerit. Respondetur quod non. Sed brevi post Rex comperitur, eum simul adesse, hinc quærit, ubi sit, & invitari jubet: sed Grossius recusat invitationem & iracundus Berolinum rediens, cursore extraordinario id sibi opprobrio factum, in Russiam scribit; & hanc ob causam nunc revocatus, abiit; suo ipsius forte damno, nam melius hic habuit quam habebit Petropoli. Cum eo Petropolin abiit Grischow, membrum antea Academiæ nostræ, qui clam & insciis omnibus hinc discedere conatus, per octiduum jussu Regis militum custodiæ traditus fuit, hinc vero, ut pro lubitu suo discedat monitus, abiit, & ex numero academicorum membrorum deletus est, quod fallere & Regem & Præsidem voluerit. Is 800 Rubel quotannis habet, & 1600. Rubel pro iis quæ sibi emit instrumentis, 200. Rubel vero ad iter faciendum. Non magnum ejus remanet desiderium, præter enim quod sibi similes plurimos hic habeat, animo fuit nemini fido, in superiores protervo, & omnes præ se contemnente.

Berolini die 8. Decembris 1750.

J. F. SCHREIBER.

Rectissime traditæ mihi sunt adceptissimæ Tuæ, d. 7. Decembris scriptæ, sed ægro. Etenim posteaquam nuperrimas meas ad Te ablegassem, uterque oculus insigniter diuque rubuit: & dein, opinor, propter usum frequentem corticis Peruviani, hæmorrhoidem cæcam grandem recepi, quam ante sensi nunquam, licet pater meus exin fistulam receperit, denique ei lethalem. Hirudines duæ adplicatæ animi deliquium bis effecerunt; & licet satis sanguinis inde effluerit, adtamen remansit molestus tumor. Interea & Perillustis Hermannus Kaaw Boerhaave, propter gonagram pectus petentem, incidit in tussē valde convulsivam, contra quam ipse cum viris insignibus nihil intentatum relinquit, sed prout non sine ægritudine animi percipio, adhuc sat graviter laborat. Meum enim exitum vetat gelu vehemens. Multum lætatus sum de experimentis, quæ in vivis animalibus, puto canes nec non feles, suscepisti. Scribis, Te efficere haud potuisse, ut *animal tussiret, irritando nervum recurrentem, pulmonem, diaphragma, ventriculum, internam superficiem asperæ arteriæ: sed Te institurum, ope fumorum sulphureorum: sed quantum reminiscor experimenti Browne Langrish upon Brutes, & his fumis in tracheam immisissis, animal non tussivit. Dubitari poterat, an feles & canes unquam patiantur tussē. Sed nonnemo adseruit mihi*

rem de canibus , qui voluit vidisse canem peripneumonicum aliumque phtisicum. Verum , ne dicam de equis propter caritatem experimenti , quos multum tussire , nemo ignorat ; adtamen in ovibus res esset tentanda , quippe tussi multum obnoxiiis : unde denominatio Germanorum : ein Schaaßhusten. Et supponamus , quod experimenta doceant , esse animalia ad tussē non perducenda : non parum lucis hauriemus exin , cur hæc vel illa animalia tussire haud queant , ut sic intelligatur tussis ex non tussē. Dubitari posset , an crudelitas experimentorum inepta ad tussendum reddere posset , animalia viva ? Adtamen hæc non est actio voluntaria , sed vitalis , prout quævis alia , a stimulo producta. Prout tussis differt a tussē , sic mihi videtur , sedem hujus in variis animalibus esse variam. Senac ostendit , quod in tussē hominis fibræ anteriores diaphragmatis sint in contractione , musculis intercostalibus & abdominis tunc nihil agentibus. Sed in equo , qui multum & sæpe diu tussit , uti per 12. annos equus Th. Lobb , diaphragma est nimis debile : & ventriculus ejus in tussi nihil potest , quoniam extra ditionem diaphragmatis situs est. Grata mihi erunt omnia , quæ circa hanc rem me docere non detrectabis : lubenter enim vellem aliqua in chartam de tussē conjicere , non tamen plane vulgaria , in honorem Medicorum , qui valetudinis meæ gravissimæ curam haud detrectarant. Sed in quo situs est consensus inter verticem capitis , futuram coronalem , & tussē ? C. Piso habet , se hyeme illa loca capitis vix detegere , nec non
alios

alios homines, sine tussicula. Quoties homini aphono empl. de tacamahaca ad verticem capitis adplicabatur, toties vehementer tussivit Act. Nat. Curios. Vol. IV. Obs. CXVI. Hinc & ibi, me iudice, rectissime additur, quod vertex capitis sit locus, ubi remedia contra tussim adplicari debent. Et Baglivi habet, quod tussiens asthmatica non tussiverit, quoties verticem manu compresserit. Hoffmannus commendat contra tussim pulveres roborantes, aromaticos, capillis inspergendos. Amabo, Vir Optume, effice, ut vertex capitis futuraque coronalis in vivis animalibus irritentur, tussis excitandæ ergo. Quis consensus inter tussim & testes? Hippocrates de humoribus: *Signa in tussibus, quæ ad testes perveniunt.* Et P. Martianus ad h. l. Ruffel, qui de tabe glanduli legi meretur, qua lingua & ubi est impressus? Gaudeo, quod convalescas. Sed nunc scripsisti, ope elixirii acidi Dippelii, quum in alia epistola incusaveris inertiam bilis, quam per amara auferre tunc tentabas.

Sedulitas tua incredibilis Te adstringit ad inquirendum in vivis animalibus in sedem irritabilitatis. Didicisti eo ipso paradoxa verissima: nullum sensum inesse tendinibus, periosteis, capsulis articulationum, visceribus, arteriis, venis &c. Sed ligamentis quis inest sensus, quo de multa solent narrari in Practica Medicorum? Quod tendinibus ille inest sensus, qui eis adscribi solet a Chirurgis, vix credibile est ei, qui perpendit, quomodo Wepferus tendines in vivis animalibus,

sine ullo malo omine, confuit discissos integre : ut & Schlichting, a qua sententia neque abhorruit Chefelden. De Periosteis res dubia mansit.

Mentionem denique facis Professionis ordinariæ medicæ Helmstädiensis, quam obitus Gerike vacuam fecit : arbitratus, rem forte pro me, si placuerit, confici posse, immo conditiones, eam concernentes, ad me scriptas audivisti. Pares gratias semper refero & ei, qui beneficia in me confert, & qui ea in me conferre serio intendit, hinc immortales Tibi ago, Vir Summe, pro novo benevoli tui in me animi documento. Id mihi credes, neminem, præter Te vel verbum ea de re ad me scripsisse. Nihil mireris. Adjungam, quæ mihi evenerint principio anni 1731. quum adhuc Lipsiæ degerem. Recipio litteras a Clariss. Wreeden, Anatomes Professore Hannoverano, olim condiscipulo Leidensi, quibus mihi gratulabatur Professionem ordinariam medicinæ Helmstädiensem. Valde mirabar, me horum omnium ignarissimum esse. Quid fit? Post aliquot dies aliæ litteræ mihi traduntur, ab eodem D. Wreeden exaratae, quibus se haud parum affligi testabatur, quod spes in vanum ceciderint, contraria suadente Ill. L. Heistero, unde D. Gerike Hala advocatus esset Helmstadium, quem obiisse nunc audio. Tu vero perfecte vale in novo anno, quem jam es ingressus, cum generosa tua Familia, mihiq; semper tamen optus. Dabam Petropoli ipso die Nativitatis Servatoris anni 1750.

J. G. GMELIN.

Variis ex aliquo tempore distentus fui negotiis, quo minus ad Te litteras exararem, quod non ægre Te condonaturum spero. Doleo perpetuo perpetuas tuas ægritudines, & ut iis aliquando eripiaris, ex toto animo precor. Nimium forte litteris navas operam, nec nervis tuis ullam requiem concedis. Inducias age, iter institue, sed institue ea ratione, ne nimium ex illo defatigeris. Litteræ condonabunt, nec eruditus orbis conqueretur, qui Te post ejusmodi brevem moram reviviscentem & partus eximios post vitam instauratam edendos mirabitur. Nondum prorsus redii in gratiam cum Petropolitanis meis. Visi sunt adspirare ad meliora, sed quinque menses effluxerunt, quod nullum ad ultimas propositiones, quæ erant æquissimæ & temperatissimæ, scilicet eorum votis magis, quam merebantur, congruæ, responsum dederunt. Expectabo adhuc duos menses. Epocha hac effluxa, quando nullum responsum obtinero, consilium meum deliberatum iri, itinerarium Sibiricum evulgare, si quidem habebo, qui typis imprimat, & qui pro labore solvat. Aliquoties quidem scripsit de vestro van den Hoek Aschius, quod ille optet, ut ipsi ad imprimendum concedatur, nec defuturum illum, pro opera remunerationem largam exhibere. Jam audio illum esse mortuum. An forte alius quis id operis in se susciperet apud

H 5 vos?

vos? Si ejusmodi hominem noveris, rogo ut obiter tantum indices, quod ille pro unica plaga solvere vellet? Vellem in 4°. edere lingua germanica, & credo opus forte futurum esse 4. alphabetorum plus minus. Mauchartus plurima Te salute afficit, & valde lætatur de tuis erga se affectibus. Disputationem aut disputationes nullas a Te accepi; nullum enim vidi juvenem Berolinensem. Valde ex aliquo tempore fluctuant res nostræ. Iterum vale. Dabam Tübingæ, d. XXI. Decembr. clō 1000 L.

477.

J. F. MECKEL.

Miram illam Galli le Cat adversus me promulgatam defensionem accepi ac legi. Repetito figuram suam inspexi, inveni multo magis vitiosam, quam putavi, monstrosa enim repræsentat omnes cerebri tres lobos, simul vero pontem varolii & arteriam basilarem absque inversione cerebelli, quod antea nequidem adverteram, exemplum enim cerebrum tum putabam. Id ergo quod antea omisi, nunc publice indicabo, dabo bases cranii figuras, easque omnes partes in Academia nostra demonstrabo, quas ille indicavit, adhibita ejus figura, ut falsitatem demonstrarem. Monstrosam nervi quinti paris delineationem, ex tua figura bases cranii, tradam & demonstrabo, & falsitatem repetam originis nervi intercostalis x quinti primo intra receptaculum. Rogo vero,

ut

ut hanc meam defensionem tuo tuearis ac firmiorem reddas adfensu, quem adnectere defensionis meae ex primis duco, quod summum addat robur. Non enim absque publico damno silentio potero ejus praeterire impudentiam.

Legere, ex jussu Praesidis nostri in publico Academiae conventu, qui 28. Jan. est, constitui, & id quidem de nervorum capitis & faciei primo strato, ubi duri ramorum & cum quinto anastomosium perfectam dabo figuram. Rarus hic est honos, qui nonnisi Directoribus aut Praesidi concessus fuit, in praesentia Principum lectionem habere, sed favore Praesidis ad hoc faciendum invitatus sum.

In anatomia raram habui renis in sinistro latere deficientis observationem. Ejus loco glandula renalis magna, integra sua figura, & sub ea corpus quoddam glandulosum parvum, adipe renali involutum, ex quo ductus caecus ureteris loco in pelvim descendebat, qui in sinus vesicae sinistri membranas desinebat fibrosus. In pelvi renis dextri magnus erat calculus hanc plane replens. Non novi similem observationem, certe nullam ejusmodi praeternaturalis structurae representationem; rogo autem, si Tibi talis nota fuerit, velis pro ea qua es bonitate, discipuli tui imperitiae succurrere.

Berolini die 29. Decembr. 1750.

478.

JO. STEPH. BERNARD.

Cum nuper lustrarem Vir Illustrissime plagulam cultissimorum tuorum in Boerhaavii Methodum discendi artem medicam commentariorum, quibus brevi salutaris artis copias augebis, summa cum voluptate intellexi, strenue Te pergere in eruendis magni Viri reliquis scriptis, Teque id præcipue nunc agere, ut ejus consultationes & auctiores & emendatiores medicis in manus tradas. Non collaudo solum proboque tuam pietatem erga Præceptorem, verum etiam demiror insigne tuum studium, quo medicæ rei porro prodesse niteris, idque omni modo velim promotum. Non putavi vero me Tibi Vir Illustrissime rem ingratam facturum esse, si Tibi indicarem, delitescere penes me apographum variarum consultationum Magni Boerhaavii, quod olim cum Leidæ hærerem pretio meum feci. Nactus sum illud ab Anglo quodam, qui, ut vitam toleraret, operam suam dabat describendis collegiis. Rudis præterea erat homo omnium linguarum, vernaculæ tantum peritus, quam optime & eleganter callebat, ut adseverabant amici Angli, unde facile colligere poteris, apographum meum vitiis scatere. Verum cum & alia vix ab his vitiis libera fore suspicer, operæ pretium fore judicavi, ut singula inter se curiose conferrentur, quo vero Boerhaavii manus tandem detegatur. Non dubitavi idcirco Vir Illustrissime per litteras Te compellare

pellare Tibique codicis mei utcunque etiam erroribus foedi usum obferre, ac mihi hoc pacto aditum ad tuam amicitiam patefacere, quam ut mihi blandior præ singulari tua facilitate, jam mihi non negabis. Dabo autem operam, ut, quamprimum Te illo uti cupere rescivero, protinus ad Te deferatur opera Nob. Wetsteinii, qui eam non recusabit. Eventibus caret apographum meum, sed nomina exhibet tum ægrorum, qui Boerhaavii opem implorarunt, tum medicorum, qui morborum historias ad Virum summum perscribere. Consultationes anglico vel gallico vel etiam latino sermone exaratae sunt, quibus adjecti consilium, quod dederat olim Boerhaavius V. D. Ministro, qui vertigine & motibus convulsivis tentabatur, unde pristinae sanitati fuit restitutus, & forte adhuc in vivis est. Neque hoc quamvis molis perexiguæ a vitiis est immune, cum juvenis id descripserim juxta apographum amici erroribus itidem scatens. Poteris tamen Tu facili negotio formulas in integrum restituere, cum easdem & alibi ægris suis propinaverit Boerhaavius. Cum prodiissent Hagæ Comitum nonnullæ summi Viri consultationes, contuli protinus codicem meum cum editis illis, unde mihi patuit, insignem equidem partem editam esse illarum, quas penes me servabam, verum & aliis nondum editis apographum meum esse auctius. Ad manus mihi jam non est liber editus, unde illum ad examen denuo vocare non licet, quod si Tu jusseris lubens in tuam gratiam, quam omni ratione demereri cupio, collationem institutam. Ac quamvis ex codice

dice meo parum emolumenti ad Te & ad artem nostram forte redundabit, laudabis saltem candidum juvandi studium ac mihi eapropter favebis. Ego vero Illustrissime Vir non desinam de favore tuo gloriari, Teque ob insignia in rem medicam merita, quæ nulla ætas delere poterit, semper suspicere & venerari. Vale, dabam Amstelodami A. D. VIII. Januarii 1751.

479.

A. V. ROYEN.

Ultimas Tuas, Eximie Vir, nobilissimus Vir nobis tradidit Aschius, cui, nisi festinanter hinc discessisset, quædam Tibi exhibenda semina commissem: jam vero, quo noster qualiscunque labor Tibi fructuosior atque utilior evadat, enixe peto, velis quantocyus transmittere catalogum eorum quæ desideras, ut in tempore, quæ mihi præsto sunt vel aliunde comparari possunt, accipias.

Cl. Heisterus, qui in epistolam ad Doct. Burchardum, quam haud dubie vidisti, amplissime commentatus est in præfatione sua, acerbè satis invehitur in Cl. Linnæum, nec aliis parcit, utut mitior esse velle videatur. Equidem, cum a me petierit nob. Heisterus, ut quid hac de re sentiam, perscriberem libere & forte stylo satis laconico mentem meam ipsi aperui, indicavique simul, minus me aspera verba, quam tectos latentium urticarum aculeos odisse, mentem utut ad vindictam

vindictam tardissimam, tamen incallescere posse; immo nec armis destitui, quibus temerarii quicumque aggressores non minus ornate quam acute oppugnari queant.

Per litteras a Cl. Linnæo nuperrime acceptas nobiscum communicatum est inventum perquam utilissimum, quod & Te, Vir Illustrissime, nisi id ipsum jam ex eo resciveris, diu latere nolui, nova scilicet methodus curandi luem veneream sine mercurio, cinnabari, decoctis lignorum, aliisque similibus. Utinam vera posteris laudandi repertori fides! Nimirum (ut refert D. Kalmius, Linnæi nostri discipulus, in litteris ex Canada ad ipsum datis) sylvestres Indi per plura retro secula sibi nota habuerunt medicamenta, quibus Syphiliticum virus radicitus extirpare valebant; id quod haud fallaci experimento non solum in Indigenas, sed & in Europæos successu exercuerunt felicissimo, nullis tamen præmiis aut pollicitis alliciendi, ut præstans illud & nobile arcantum detegerent ac revelarent, quippe quod ex errore, qui dudum apud eos invaluit, populari persuasissimum habeant, detectam Europæis medicinam vires genuinas amittere atque vilescere.

Vidit tamen laudatus modo & ad ea, quæ agebantur, attentissimus Kalmius, homines femicorruptos, putrefactos, & præ foetore immani vix ferendos, illius medicinæ ope, intra sedecim dies ad summum pristinae sanitati restitutos, idque sine ullo dolore notabili, sine ullo recidivæ metu,

tu, &, si minuta diutiusque continuata dosis exhibeatur, sine ulla evacuatione sensibili.

Suppeditat hanc medicinam *Radix Lobeliae secundae Horti Cliffortiani*, lente leniterque aquæ incocta, vacuoque ventriculo propinata. Largius ingesta agit per emesin, parcius epota per catharsin mitissimam, immo, ut refert Linnæus, minuitiori adhuc dosi pro potu ordinario sumpta, vix ullam evacuationem molitur sensibilem, & tamen intra definitum tempus sedecim dierum morbum radicitus tollit, non recurrentem, nisi propria ad eosdem turbidos fontes recurrentis culpâ.

Addidit vero insuper Linnæus, quod si malum altiores forte radices egerit, adjici debere, in minuta dosi, radicem ranunculi Virg. foliis subrotundis, flore parvo Hort. Lugdb. sed & monet simul caute in eo mercandum. Denique nullum asserit proflare exemplum, quod quis ex usu hujus medicamenti perierit.

Hæc sunt ea, quorum in præsens, Te amicorum suavissime, participem reddendo si quam iniverim gratiam, erit quod mihi gratuler.

Pleniorrem hujus methodi historiam interim expectamus ab ipso auctore in Actis Stockholmiensibus jam impressis propediem communicandam.

NB. *Radix Ceanothi Virginici* idem, quod *Lobelia radix*, sed potentius, præstare dicitur.

Diffi.

Difficultates quædam noviter obortæ mihi, aliunde occupatissimo subnata, Ericetum denuo remorantur nostrum. Stabo tamen promissis, si vitam, vires, & otia largiatur Deus.

In proximis, quibus me dignaberis litteris lentius, quæso, festina, cum currentis nimium calami vestigia vix legere potuerim. Interim vale, & me, quo soles, amore, favore, honore prosequi perge.

P. S. Quid videtur de experimentis & successibus electricitatis in morbis enumeratis in tractatu Genevæ desuper edito? Mira narrantur: sit vera fides! nec periculofum experimentum. Iterum vale! Dabam Leydæ Batav. ad d. 12. Januarii 1751.

480.

C. G. LUDWIG.

Dubius diu hæsi, Generosissime Hallere, cum litteras ad Te dare constitueram, an de morbo tuo quædam adducerem, ob singularem quo Te prosequor amorem, an has curas Tibi & aliis amicis, qui Te me melius norunt, relinquere debeam. Sed dicam pauca generatim, quæ Tibi forte non molesta erunt, licet in medicina facienda a xv. abhinc annis satis me exercuerim; libere tamen profiteor, me in morbis, qui tandem systema nervorum afficiunt, ita ignarum esse, ut sæpius vix symptomata renire (*sic*) potuerim. Irritable

Tom. III. Comm. Lit.

I

tabile

tabile illud, quod Tu observationibus & experimentis physiologicis explicare tentas, est obscura illa corporum mutatio, quam sæpius in morbis eruditorum conspexi, in aliis qui animi vires non exercent, nunquam vel rarissime vidi. Nervos vel in solidis vel in fluidis partibus corrigere & mutare ardua res est, & antispasmodica nostra & analeptica medicamenta vix sunt talia, & sæpius palliativa, nisi diæta prorsus exquisita accedat. In his nutritio in minimis deficit. Ergo Boerhaave ex nervoso fluido, vel ipsi simillimo, nutritionem deducebat, sed non est fluidum ipsum quod applicatur, hoc longe nobilioris est naturæ, sed actio singularis nervi minimi applicat solidis minima nutrientia. Sed ad practica redeo. Laudo attentionem tuam, quod observaveris acida Tibi convenire ob bilem inertem, sed cave ne his nutritionis officinas prorsus destruas, & in primis viis & in secundis viis, & in minimis. Quicquid materia medica & culinaris præbet, solatium Tibi afferre potest, nunquam auxilium verum. Abstrahas a negotiosa actione & nimis meditationibus. Præparandæ sunt his ipsis mensibus primæ viæ, quo lactis curam & alia subtilissima nutrientia fuscipere queas vernali tempore. Exerceas tunc corpus in horto, in agro moderate, & studium plantarum solum eligas, non ex methodi legibus & specierum observatione, quibus animi vires nimium defatigantur, sed observes ea quæ culturam spectant. A lectione librorum, quæ Te ad ferias meditationes deducunt, abstineas, & tranquillo animi & tranquillo corporis statu, vi-

res

res corporis confirmes, nec credas mensem huic curationi sufficere, sed integrum anni æstivum semestrem. Rides Amice, de iis quæ nunc scripsi; sed re accuratius perpensa cognosces me vera dixisse. Eo fervore quo hactenus studia prosequutus es, non amplius tractare poteris, nisi corporis & animi vires prorsus destruere velis. Homines sumus. Morbus tuus jam hæret in minimis solidis, imbecillum habes corpus, non concedas quæso Vir Cel. ut irritabile, quod physiologice consideras, practice per morbum tuum explicetur. Legas hæc eo animo quo scripsi. Si displicet, nil amplius monebo, & cognoscas tantum animi candorem.

Dabam Lipsiæ d. xvi. Jan. 1751.

481.

J. F. MECKEL.

Improbus me detinuit labor, quominus ad gratissimas tuas litteras respondere potuerim. Improbum dico quod vanus fuit; dissertationem enim, jussu Præsidis nostri, de nervis faciei perfecti, ut legeretur in Conventu Academiæ nostræ publico, diesque noctesque huic labori infudavi; & tamen spe me excidi, cum jussu Regis, Principis Friderici Ephorus Begeli, dissertationem philosophicam inopinato legeret. Interim alio proxime legam conventu. In perlegendis autoribus, miratus sum, nullum ab antiquissimis inde tem-

poribus usque accuratam N. duri dedisse descriptionem, multo minus figuram, quæ mea ultra trecentos numeros & tria alphabeta continet designatorum. Autor ille de Cephalotome neque descriptionem neque figuram dedit bonam. In descriptione quinti & duri longe brevior est Winslowo, neque tam accuratus, sed figura Duverneyi est, ita tamen correctæ, ut non nisi majores ramos duri cuti impositos depingat, & eodem modo tres ramos faciat quinti, frontalem, infra orbitalem ac mentalem, quos ex cute plane alienis in locis prodientes pingit, ac naturaliter debuisset, & tum divisionem naturalem, tum anastomoses cum duro minime exprimit. Gratias Tibi, Optime Præceptor, pro benevola tua hujus libri communicatione ago, & proximo veredo reddam. Elegantem his diebus vidi varietatem ramorum ex arcu aortæ prodeuntium; subclavia nempe dextra ex descendente sub arcu aortæ trunculo orta, retro tres aliquas arterias adscendebat a sinistris ad dextra; carotidum vero arteriarum unus truncus erat, ex medio arcu aortæ exiens, & in duos ramos dextram ac sinistram carotidem divisus; nondum talem vidi depictam varietatem.

Ex Sprengelii litteris tristissimum adversæ valetudinis tuæ nuncium acceperam, sed animum meum hilarem reddiderunt ultimæ ejus, de reconvalescentia tua exoptatissima, gratissimæ litteræ. Berolini die 26. Jan. 1751.

JOH. GESNERUS.

~~III. D. O. I.~~
 mendo : parvum nostrum tuæ benevolentiae com-
 tudo mea impedit, ejus initia. Infirmior vale-
 adhibeam, pauci autem vix debitam ei curam
 qui meam operam aliquantum sunt apud nos,
 aut possint. Beati Stæhelini icones fuisse velint
 ovorum apud me habeo. Sed pretium ab em. &
 ne deterret. Herbarium sibi comparare capiebat
 Societas nostra pro 120. fl. biduum ante quam
 responsionem nostram haberent (et si nequidem
 octiduum differerem) Cel. Trewio pro 115. fl.
 concedebant. Ex auctione plusculos habui auctores
 in bibliotheca mea deficientes, post modum etiam
 Weinmannianum opus. Popowitschii eruditio va-
 ria quidem sed vaga nec bene digesta aut solida
 videtur; maledicendi licentia est tanto major.

Optimus Vir, communis noster Amicus D.
 Gillerus vehementer & graviter ex febris a sup-
 pressis hæmorrhoidibus excitata laborat, cui Deus
 sanitatem benigne reddere velit! qui & Te sem-
 per saluum servet & incolumem.

Tiguri d. 29. Jan. 1751.

483.

FR. DE SAUVAGES.

Tuas, Vir Celeberrime, suavissimas ^{quæ me} litteras, Octobri recens elapso data^{rum} enim optima voluptate deliniverunt, quam ejus Viri exitius umquam evenire ^{non} consequi, quem totus estimationem & ^{cur} orbis medicus, ob maximam diligit & ^{nam} jatricam merita & dotes eximias, in ^{re} medicorum ordinem decorant. Fasciculum, quem mihi pro tua benignitate destinaveras, nullatenus accepi, & aliorum abreptum esse valde doleo, quidquid enim elaborare dignaris, illud semper & eruditione & novitate & succo repletum, nulli non palato sapit, mihi certe charissimum est: utinam accipiam opera cætera quæ missurus es, inter quæ solum obtinere potui *Opuscula botanica* (Götting. 1749.) reliqua defunt, licet Bibliopolis nostris sæpius expetita, potissimum primæ lineæ physiologiæ, vel ut ais physiologia minor. Jam dudum obtinui tuam floram Helveticam, opus immortale & incredibilis laboris, quod tamen in classes distinctas divisum lucidius fuisset, sed veritati magis quam facilitati consuluisti. Dudum & pariter accepi, optima tua in Boerhaavium commentaria, quos in studiosorum & doctorum omnium manibus apud nos sunt & quibus nemo carere potest; utinam therapeuticam Boerhaavianam partem Institutionum elaboratissimam & utilissimam enucleasses!

Audio

Audio Te nuper scripsisse adversus D. Senac tract. de Corde, tractatum D. Senac vidi, tuas animadversiones in ipsum non vidi; Diar. Trivulcense Te nihil docet; quia Senacii tantum partes tueri conantur autores. Senacius certe plura satis egregia de sanguine per microscopia Nolletti inspecto protulit, multa ab Autoribus excerptit de morbis cordis, sed imperfecta reliquit. Sed quod vix condonandum, Viros optimos ut Chiracium audacius & immerito vituperavit, atque prius Mathematicos etiam sibi non intellectos ex tripode judicavit & damnavit. Vidi hac de re falsam beati Jurini epistolam (Jurinus enim nuper obiit). Censetur D. Senac nequissimo la Mettrie anecdota satyrica suppeditare, quod honesto viro indignum putem. Tibi gratulor Professor Colendissime, quod illius ingeniosi Furciferi La Mettrie dona turpia, turpem amicitiam publice respueris, nauseaveris. Sic cogitabam & loquebar, antequam scirem ipsum in me quidpiam effusivisse.

Sub prelo sudat methodus mea foliorum, sed Avenione cuditur a typographo latinitatis ignaro, quot menda quot sphalmata? Genevæ mox excudent iterato meam Pathologiam, in qua classium mearum erit compendium. Classes vero multo majus etiam immo vires majores desiderant, quam quæ mihi suppetunt, pudet me tantum onus imparibus imposuisse humeris, forte sequenti anno illas elaborare aggrediar. Tu solus,

colendissime Vir, ea qua polles doctrina medica, & sagacitate methodica, posses morbos ad genera & species revocare; illud non omnino impossibile Tibi videtur, cum in præfatione Vratislavienses epidemias concedas, in morbis dari quandam constantiam, qualis in plantis fere observatur. Hanc quam sequor methodum plausu suo incitaverat Boerhavius, sed vitam & animum huic absolvendos parem mihi deprecabatur, & merito, opus enim illud est immensum; oh! si suppeteret morborum pinax, si accurata & fida descriptio singulorum; si quorundam ut leproforum icones data (*sic*) forent, si cujusvis regionis endemii accurate descripti dimidium operis haberem; sed nullum adiutorem, nullum fere librum Montpelii habeo, si veterum libros excipias.

Mittam data opportunitate pathologiam, methodum foliorum, dissertationem de Hydrophobia, quam iterum cudunt Tolosani academici cum aliis opusculis recens ab Academia coronatis; addam duas dissertatiunculas de *Electrificatione medica*, quæ certe est præstantissimum remedium centies expertum adversus dolores inveteratos rheumaticos, ischiadicos, imo arthriticos. Non ita mirum est adversus paralyfes, sed tamen paralyticos plurimos roboravit: nuper vero, quod certe non expectabam, Chirurghi cujusdam leucophlegmatici valetudinem, vires, colorem, somnum a duobus annis deficientes intra quatrimum restituit electrificatio. Scio in dubium ea revocari a Parisiensibus, & Noletum ea experimenta falsitatis insimu-

insimulare: verum hoc sancte affirmo & multiplicibus testimoniis ratum, brevi typis evulgabo. Curationem dolorum scripsi nuper ad Academiam Upsaliensem, quod spectat paralyfes ad Londinensem Societatem, in quam coaptatum esse me nuper accepi; vides quod is mihi contigit honor, ut tuus sim Collega multiplici de nomine.

Quam vellem ut cito præturam Te dignam apud Bernates fortiaris, minore a nobis distantia, suavissimo tuo fruerer commercio, fruerentur & Medici Bernenses, qui hoc enixe deprecantur; circa quod præsagiebat Rex Angliæ Te cito nostalgia laboraturum esse. Audio inoculationem variolarum feliciter tentatam fuisse hoc anno in puella Genevensi 15. annos nata, D. Tronchin Medici Amstelodamensis nepte, atque pus insitum ambabus ulnis intra sex dies pullulasse. Ipse vero Tronchin unigenitum suum vere sequenti eidem experimenta submittere decrevit. Num apud Vos similia tentantur?

A duobus annis viæ publicæ Occitanix infestantur latronibus, qui invitatores dicuntur, ex eo quod viatoribus semen stramonii vino infusum officiose propinent, unde mirum dictu, intra duo vel tria minuta concidunt somno sepulti usque ad subsequenter diem, refurgunt vero spoliati quidem, at ut plurimum festivissimis imaginationibus & jucundis deliriis aliquot dies perseverantibus detenti; pauci obeunt præmissa carpologia & mentis extasi, aphoni semper, unus mihi notissi-

mus a duobus annis veneno illo affectus in ventriculi, crurum debilitatem, & impotentiam virilem delapsus est. Octodecim ex illis nefariis in nostris carceribus detinentur, quos vidi, & a iudice interrogatos audiivi &c. Experimenta in animalibus, ex oleo daturæ capere decrevi. Artem augere perge Vir Illustrissime, & me in omne officii genus paratissimum habe. Montpel. 12. die anni 1751. quem Tibi faustum apprecor.

484.

JO. STEPH. BERNARD.

Summopere lætor Vir amplissime, non displicuisse Tibi prensationem meam, cum nil adeo studeam, quam ut me Viris eruditionis laude cum maxime florentibus probem, ac magis magisque innotescam. Non me latet, quam benevole Tu statueris de conatibus meis quantisque laudibus Synesium meum sis profecutus. Arti visus sum saltem hoc pacto medicæ prodesse, quam diu id alia ratione nondum licet, quod tamen fiet aliquando, si vitam viresque concesserit Summum Numen. Non equidem miror Te nequivisse in notis ad Boerhaavi Method. disc. artem med. medicos scriptores recensere omnes, cum vix unquam fore aliquem arbitrer, qui id effectum dare possit in primis, ubi quotidie novi foetus, sæpe etiam nondum maturi, in lucem protruduntur. Ita tamen Te hanc messem exhausisse censeo, ut spicæ perpaucae aliis legendæ supersint. Practicorum catalogo

ego nuper addidi Curationes morborum *Jac. Lazzeri* duobus voluminibus in 8°. editas Monspeli 1750. Suspiciatus sum librum recens editum ad Te nondum fuisse perlatum, unde ejus mentionem facere non potuisti. Inferui etiam R. *Schombergii* Aphorismos practicos, quos anno præterito Londini vulgavit in 8°. ac pro sua benevolentia, qua me amplectitur, perituro meo nomine inscripsit. Accipis hic apographum meum Consultationum summi Boerhaavii. Quas asterisco notatas invenies, eas scito esse vulgatas. Perlustrassem pari modo reliquas, si mihi ad manus fuisset exemplar editum, ac non urfisset Wetsteinus, ut fasciculum accurarem. Poteris tamen & Tu levi negotio hoc labore defungi, si singula folia, dum a prelo redeunt, lustres ac notes quænam earum Consultationum jam olim lucem adspexerunt. Quæ vertiginis ac motuum convulsivorum curationem tradit, quamque ipse aliquando descripsi, illa fuit missa ad Virum rever. Dn. Cause ecclesiæ gallicæ Pastorem Francofurti ad Viadrum, qui, ni fallor, adhuc in vivis est, ac tunc temporis Boerhaavii consilio plurimum fuit adjutus, imo vero sanatus. De conditionibus vero, quibus apographum meum cedere velim, noli, quæso, esse sollicitus, cum nil a Te exigam, præter humanitatis officia, quæque Tu jam ultro obtulisti. Poterit autem Bibliopola plurimum lucrifacere, si consultationes Medicorum Anglorum vernaculo eorum sermone typis suis describet. Nosti enim quam cupide leguntur hodie illa, quæ vernacula prodeunt, cum multi ad latinum sermonem

nem

nem nauscent. Sed Tu hæc curabis, ut consultum duces, ac uteris apographo jam tuo pro lubitu. Vale Vir Illustrissime, ac me Tui observantissimum inter Clientes tuos numera. Dabam
Amstelodami A. D. XVII. Februarii 1751.

485.

J. F. MECKEL.

Primum quod est, Tibi de eo gratulor Præsidii munere, quod jure omnino in Te contulerunt Hanoverani. Ex animo opto Deumque precor, ut salvus ac incolumis plurimos annos hoc quod nomine tuo illustre redditur, præsidium geras, sub Te duce enim florebit, ac summæ utilitati erit orbi litterarum hæc Societas. Mihi gratulor de eo insigni honore, quo me benevole ornare decrevisti, id enim vehementer optavi, ut tuo sub præsidio tuave sub directione vivere, ac indefesso studio meo orbi litterarum ac publico utilis esse queam; hinc tuam exoptavi hic apud nos præsentiam; nunc, hac deficiente lætor, qui absens quamvis, tuis sub auspiciis esse possim. Gratissimus ergo benevolam tuam in hanc regiam vestram Societatem accipio adoptionem sive receptionem, neque deero, quantum potero, observationes anatomicas mittendi; quarum mihi plures occurrunt. Inter alias nunc tres aortæ ramorum superiorum majorum raras habeo varietates: in duobus nempe idem carotidis dextræ subclaviæ dextræ & carotidis sinistræ communis a subclavia

clavia sinistra longe remotus truncus est, neque sese communis iste trium ramorum truncus dividit, quam quatuor lineas ab arcu aortæ, ut verus sit truncus; in horum uno subiecto ex trunculo carotidis dextræ arteria thymica & thyreoidea inferior orta est. Tertia varietas est subclaviæ dextræ arteriæ; ex trunculo arteriæ aortæ ortæ, ubi arcu facto per thoracem ante vertebrae descendit; hic subclavia retro arcum aortæ a descendente trunculo ad dextrum brachium ascendit. Duarum vero carotidum, dextræ & sinistræ, ex medio arcu idem truncus fuit, qui ante asperam arteriam in duos ramos carotidem dextram & sinistram dividebatur.

In nervis, quæ de duro observasti, adeo constantia sunt, ut nunquam duæ anastomoses auricularis tertii paris cervicalium, quem posteriorem majorem dico auricularem, cum ramo auriculari posteriori duri, qui super exterius processus mastoidei latus retrorsum ad conchæ convexam externam superficiem & musculus occipitalem abit, deficient; præter ramos, qui ab eodem auriculari, retro glandulam parotidem, inter hanc & mastoideum musculus introrsum ascendentes, cum subcutaneo colli ramo inferioris duri conveniunt. In injectione ceracea replevi corticem cerebri, ut totus fere rubeat, & in eo sum, ut præparata mihi faciam angiologica, physiologicis lectionibus destinata ac demonstrationibus anatomicis, plane enim omnia utilia adhuc ab anatomico nostro theatro abfuerunt præparata, ut omnia inveniam
vacua.

vacua. In oculo præparato duos iridis arteriosos circulos, alium anteriorem in orbiculo ciliari, & alium anteriorem replevi, in margine pupillæ interioris prope foramen. Sic facili negotio & lubenter præparassem ac delineari curassem vasa, quæ tuis usibus paranda jussisses, sed cum non nisi adversa valetudine urgente id ad me desideras, potius Deum oro, ut omnibus tuis laboribus rite exsequendis sufficientes Tibi quam diutissime & continuo largiatur vires. Ad me vero quod attinet, quævis jussa tua, Optime Præceptor, summa cum alacritate ac omni exsequar studio.

Berolini d. 23. Febr. 1751.

486.

J. F. SCHREIBER.

Recte mihi traditæ sunt ultimæ Tuæ d. 10. Febr. exaratæ; atque quam maxime adceptæ. Non possum satis exprimere verbis gratum animum, quo agnosco illa eximia tui amoris erga me documenta, dum nihil intermittis, ad efficiendum, quo meliora fata mihi obveniant. Ego didici per multiplicem adversam experientiam, bono animo ferre ea, quæ mutare non possum. Attamen illa Professio Helmstadiensis re vera non fuisset valde tanta. Ego subinde multum tussio. Nec parum affligor, dum audio, valetudinem tui corporis esse admodum dubiam. Vix sperem,
per-

perfectam sanitatem tuo corpori redituram, quamdiu adeo indefessus perseveras in investigatione cadaverum, nisi, ubi redux in Patriam, ibi possis capere aërem & victum, putredini humorum tuorum contrarium.

Redeamus ad historiam *de tusse*. Veram tussim canum plures Medici Practici insignes adeo mihi confirmarunt, ut dubium non sit, eam confundi cum vomitu inchoato. Enimvero tussis equorum & ovium est extra omnem controversiam: quantum intellexi, non potuisti ad tussim perducere canes per fumum adcensi sulphuris: neque irritando vertices ipsorum, vel duram matrem. Memini, me nuper scripsisse, quæ de consensu capitis cum pulmonibus, quo ad tussim sunt indubia, saltim in homine eo retuli empl. de Takamahaca vertici capitis adplicatum, unde tussis: tussim a denudatione capitis in hieme; sedatam tussim per compressionem verticis capitis, manu factam: nec non per pulveres, adspersos capillis. An situs erectus trunci & capitis humani faciliat tussim ad minimum, quoad consensum inter verticem capitis & pulmones? Ut adeo multa eveniant aliter in animalibus, quæ prona incedunt. Omnia remedia, quæ contra tussim profunt, venarum sectiones, laxantia, diaphoretica, pediluvia s. non directe valent contra tussim: sed si, uti est credibile, sedes tussis est in pulmonibus, medicamenta arteriaca directe opposita erunt tussi. Dum valde laborarem tusse cum strepitu ingenti in summo gutture; Practicus celeberris

lebris hujus loci me invisens, mihi voluit persuadere, quod hepar, non pulmo in me esset locus adfectus: se tunc haud ita diu tres homines simili morbo laborantes curasse per theam. Inter *arteriaca* ergo, quæ directe agunt adversus tussim, itaque refero (1.) quæ vertici capitis applicari possunt: (2.) aërem, liquores, gargarismata, linctus. Notum est, quod Practici commendent linctus, *lente deglutiendos* cum baculo liquiritiæ. In quem finem hoc? Ego linctubus, quos devoravi, facile dolium implerem. Quæsi vi, quo fine? Unus Medicorum putabat, quod illa oleosa, sic lente deglutita, transfudarent per oesophagi tunicas & trachææ. Hoc mihi videtur omni verisimilitudine carere. Dixi, quod aër certis qualitatibus refertus, quod liquores & linctus possint lente diffuere in tracheam, & immediate venire ad locum adfectum. Eo me perduxit experimentum celebre, quod habetur in scripto Hippocratis de Corde, in sue cum atro liquore institutum, ubi inter bibendum semper aliqua portio defluxit in tracheam. Quamvis noverim, D. Mery illud, rogatu D. Dodart, repetiisse, & verum deprehendisse, adtamen, si me amas, Vir Optime, fac, ut illud reiteretur & verificetur. Nam expresse habetur in illo scripto Hippocratis, quod non quivis aptus sit illi experimento faciundo. Celeberrimi nostri Medici repudiarunt hanc meam explicationem. Addo, quod illud valde memorabile phænomenon observarim, quod constanter exspuerim atra, vel atris filamentis distincta. Rebus omnibus finitis, ut aliquid de
tusse

tulle edas, quod omnia hæc complectatur, rogo; vel si id repudies, ut mihi omnia, quæ eo de argumento habes communices, quo omnia queam ordinare, & hic in lucem mittere, adlegato tuo, uti decet, illustri nomine.

Petropoli d. 1. Martii 1751.

487.

JOAN. FRID. MECKEL.

His Tibi imprimis Pottii nostri perutile scriptum, nec minus difficile, tradere volui, quod ipse autor Tibi offert, mihiq; ut Tibi quamprimum transmitterem, misit, simul benevolam ejus recensionem in novellis Göttingensibus sibi a Te repetens. Non equidem credo, tanti Viri tanto labore elaborata scripta, laude sua carere posse, quippe quæ nomen jam commendat; neque aliquid huic operi derogare videtur, quod W errores emendare, fraudesque detegere simul intenderit, nimis enim ipse expertus es, quantum & id justissime, doleat bene meriti ac diligentis Viri animum, si pro suis inventis, nequidem nominato autore, venditant, artis sæpe, uti & hic factum est, plane inscii, quæ tamen post immensos labores ac innumera demum experimenta in lucem edita sunt. Quare aliquam adhuc, uti mihi videtur, W mereretur censuram, qui aliqua quidem petrefacta ac fossilia collegit, minime tamen systemati horum accu-

rato conficiendo sufficit. Lectionibus academicis hoc opus dederat autor, sed & ejus prolixitas, & quod minus bene judicantibus videbatur inter libros potius quæ bella litteraria movent pertinere, quam ut continuationem lithogeognosæ & emendationem aliorum per innumera experimenta demum factam æstimare debuissent, hæc inquam impediverunt, ejus in Acta Academica insertionem, ut itaque, ne periret tantæ utilitatis ac tanti laboris liber, aliorum rogatu, germanicam versionem ex latino scripto confecerit, ac publici juris fecerit autor. Hæc Tibi, Optime Præceptor, omnia scribo, nollem vero alios scire, ex me Te hæc didicisse, imprimis causam neglectæ insertionis in Acta nostra academica, quam secundo loco superius indicavi. Commendatus in novellis litterariis hic liber sufficiet refutando horum judicium errori.

Berolini d. XII. Martii MDCCLI.

488.

JOH. GESNERUS.

Vacillantem esse sanitatem tuam, non sine dolore intellexi. Utinam lætiora de Te brevi accipiam. Sensus molestiæ ex utroque nostro morbo fere idem est, sed causam in singulo diversam putem. Oppressionis circa præcordii sensus raro abest, & impr. tempore matutino cum frigore accedit, ex quo demum sudor levans cum calore;

re; quæ quidem ab aliquot annis apud me alternant, sæpe etiam dum majori impetu urgent, vomitus & febres excitant exanthematicas; ad ubique sensus aëris audi cum rancido exurente. Lenio malum, divino auxilio, diæta & regimine sudoris; grato in Historia naturali labore, & imprimis memoria & consuetudine amicorum, inter quos Te numerare me posse summa mihi oblectatio est, tum & amabilis conjugis conversatione. Ex carniū esu minime lædor, nec facile ab ullo ciborum genere, nisi qui duræ sunt coctionis. Alcalescentiæ vero statum Tibi impr. molestum esse docent symptomata, in quo genere Syrupus Cydoniorum, qui ex aquæ Cinanomæ cydoniatæ residuo post destillationem paratur, plurimos juvit. Sed impr. putem feri lactis usum in aëre puriori & patrio adversus hujus morbi vim plurimum valere. Amicissimus Gillerus nunc melius iterum valet, seque orthostadium factum scribit.

Tiguri d. 16. Martii 1751.

489.

SAMUEL AURIVILLIUS.

Vereor ut pervenerint ad Te litteræ, Vir Magnifice, quas longo abhinc tempore Gottingam misi. Quod si acciderit, vehementer doleo occasionem ex eo datam de meo Tibi inserviendi studio aliter longe quam optarem sentiendi. Adhuc

K 2

mensēs

menfes aliquot hic loci commorabor, & forte usque mensem Augustum: nec absque quodam tædio hinc discedam, si nulla in re Vir Magnifice, dum in celebri urbe versatus sum, obsequia mea Tibi probare potuerim.

Indicavi in superioribus meis litteris, Tarinum me adiisse, ipsique significasse ea, quæ tuæ mihi litteræ mandabant. Jam tum anthropotomiam ediderat, quam in adjunctum retulerat catalogum librorum, Parisiis ab initio anni præterlapsi impressorum & ad rem medicam pertinentium. Ineunte vero hoc anno adparuerunt ejus Adversaria Anatomica de cavitatibus & cerebri & cerebelli, nitide impressa, charta magna & forma quadrata: Tabulæ plurimæ adjectæ sunt, quarum aliæ auctori propriæ, & hæ quidem duplices, alteræ coloribus ornatae, alteræ absque coloribus: aliæ mutuo sumtæ, quæ omnes ab Anatomicis unquam editas cerebri figuras collatas sistunt, ut adpareat, quam una melius altera naturam expresserit. Opus laboris, ut videtur, non minimi, nescio an æque sit proficuum.

D. Ferrein sæpius in suis lectionibus honorificam Tui mentionem iniecit, Vir Magnifice: & in multis physiologicis quæstionibus tuas sententias suas facit. In partium compositione explicanda multum se roborasse profitetur, microscopiis maxime usum. Cellulosum textum ubi-vis prædicat, & in illo adiposo veras ponit vesiculas, ad similitudinem glandularum simplicissimarum

marum structas, conspicuas microscopio, recipientes pinguedinem. Membranam omnem ut cellulofam compactam describit: & partes quascunque molles eo plus habere cellulofæ fabricæ, quo sunt molliores. Ruyfchii demonstrationes ex partibus injectis & deficcatis nihili æstimat. Plurimum contra fidei addit Malpighio, cujus studium ad interiora partium examinanda insigniter extollit, non diffimulans tamen, Malpighium ex fallacibus nonnunquam observationibus glandulas posuisse, ubi detegi nequeunt: ut in hepate præsertim & liene, de quorum viscerum fabrica in intimis ingenue confâtetur se nihil scire. Maxime sibi placet in observatione albarum arteriarum, quas ex conjecturis admiserunt antea Anatomici, ipse, ut ait, primus distincte vidit, sæpius & distinctissime in oculo tum vivo tum mortuo, aliquoties & obscure in utero; sed jucundissimo spectaculo in renum corticali substantia, ubi miræ harum arteriarum implicationes; dein in testiculis, in quibus serpentinos flexus faciunt. Interim tamen series vaforum Boerhaavianas, & cum his connexas series globulorum sanguinis, ad infirmas relegat hypotheses. Rejicit aërem inter pleuram & pulmones inter medium; sed quod ad intercostalium musculorum actionem Hambergero assentitur. Suum de voce experimentum successisse, ait, Jallaberto, Italis Medicis, quin & D. Hales. De nervi intercostalis origine a D. Meckel descripta prius nihil comperti habuit, quam dissertationem ipsi exhibui, posteaque nervos auditoribus demonstrans descriptionem a Meckelio datam exposuit.

posuit. Rogavit me, ut si fieri posset, dissertationes quasdam e Germania huc transmitti curarem. Si Tibi placuerit, Vir Magnifice, hoc ipsi amicitiae genus praestare, ad paria se officia pollicetur fore paratissimum. Sunt dissertationes istae, una de *Lepra* habita Erlangae: altera de *Cardialgia*, non longo abhinc tempore edita, quamque vel tuam vel cujusdam ex tuis discipulis esse dicit: 2^a. de *Tenuitate fluidorum*, de qua pariter non bene meminit, an Göttingae tuo sub praesidio an Jenae prodierit.

Electrica miracula, quae divulgaverunt Itali, procul dubio in Germaniam jam dudum transtulit fama. Id forte novum, Dm. Nollet, in Itinere Italico, eum in finem suscepto, ut de istorum experimentorum fide convinceretur, nunquam vidisse illorum successum, ne quidem apud eorum auctores: immo ne invenisse quidem ullum fide dignum, qui eadem experimenta unquam successisse testaretur. Jam haec retulerat in narratione sui Itineris coram Academia Regia scientiarum: & nuper eadem retulit in monito, quod novae editioni libelli „*Essai sur l'Electricité des corps*” subjunxit. Aucta pariter est eadem editio responso ad ea, quae contra theoriam Dni. Nollet sunt publicata, vel potius responsione iis data, qui contra scripserunt, nam de injurioso disputandi modo tantum, de re nihil agitur.

Dabam Parisiis A. MDCCLI. d. 22. Mart.

D. LUDWIG.

Quam vellem, Vir Generosissime, humanissime Hallere, Te de restauranda valetudine, omnibus bonis adeo chara magis cogitare. Cognoscis quidem, ut Medicus & Philosophus necessitatem facti, sed consuetudo laborum, gloria quam quæris, & inimicorum insidiæ Te cogunt, ut præcipiti cursu aut vitam brevi finias, aut diutius misere vivas. Cur quæso inimicis enssem præbes, quo Te jugulare possunt? Cur adeo gloriam quæris, quæ nunquam Te fugit? Cur consuetudinem depravatam laborum tuorum non vincis Philosophus? Noli credere hos inimicos vitæ tuæ unquam Te relinquere, etsi in Patriam redires, vel ad ultimos Europæ fines tenderes. Qui ligna findit, & miserrimo labore panem lucratur, de nocte dormit quietus, viresque recuperat amissas, Tu, qui minimas & nobilissimas corporis tui partes studiis continuis exagitas, speras tamen cum agrypniis continuis Te diu adhuc subsistere posse. Perpendas quæso Physiologus, quanta beneficia nobis præstet somnus, quibus si cares, tristissimam vitam geris. Nutrimento paucio sustineri potest, sed parcior somnus adeo debilitat, ut vires resarcire nequeat nutrimentum, neque medicina. Evites itaque continuas tuas curas, continuaque studia, quibus efficitur, ut cum velis somnum capere nequeas. En studium amas, quod delicias cum laboribus conjunctum habet,

elige ad tempus delicias, quo eo alacrius ad labores redire possis. Non gratulor Tibi de novo honore Præsidis in Societate vestra splendidissima, quoniam præsidia plus damni afferre soleant, quam emolumentum. Pauca dixi, sed vera, plura tamen non dicam, sed persuasum habeas velim, me inter illos, qui Te amant, primarium locum mereri velle, merebor forte, si jocosus Te ad gaudia vitæ excitem. Flora, amicissima Tibi Flora, Te invitat, & cupit, ut vernale hoc tempus ei sacrum sit. Solvitur acris hyems grata vice veris & favonii &c. Horatiana hæc Oda me exhortatur, ut laboribus hyemalibus superatis, in gratissimis plantarum deliciis otium quæram. Fugas & Tu labores, qui & in otio nunquam invenies ignaviae opprobrium. Annis ferme pares sumus, vides quæ Tu hætenus præstiteris, vix sequi possum tua vestigia, erubesco & subsisto, interim studia non urgeo sanitati contraria. Vale & me ut soles ama. Dabam Lipsiæ d. XXVII. Martii 1751.

491.

J. G. GMELIN.

Accepi, quas ultimo Martii benevole ad me exarasti litteras. Gaudeo de nova societate & curabo, ut quoad possim, illi non prorsus sim inutilis. Sed quomodo ei me societati addicere poterò, nisi aliquod ejus rei habeam testimonium.
An

An diploma dabitur, an nomina Membrorum alicubi typis excribentur, ut diplomate non opus sit? Non deero mittere omne quod habeo materiæ pro itinerario meo intra tria semestria, sed quod spectat ad hoc semestre, mitto jam initium, speroque omne me missurum intra spatium duorum mensium. Icones perpaucae erunt, uti jam monui. Si velit van den Hoekia quartum Itinerum tomum simul excudere, non impediam. Vellem primum antea excusum habere, ut scirem quousque pertingeret. Si alium, mei non ordine sequentur. Spondeo autem, ex mea parte me non esse defuturum, quin unus tomus ad nundinas usque autumnales paratus esse possit. Si ad ornamentum operis aliquas velit van den Hoekia addere figuras, qualescunque velit operi idoneas, per me licet. Desine quæso ægrotare! Præses novæ Academiae non ægrotet. Hoc monitum sit voti instar. Spem nondum plane abjeci, fore, ut homines, quibus dedisti libros, tandem adventuri sint. Quare si mittes alios, & hætenus dispersi adventuri sint, vendam hic, quorum itaque pretium significabis. De meo itinerario mitto ad p. usque 172. Non est opus eruditum, veracissimum tamen. Initium continet satis vulgaris. Nolui omnia expungere. Parcendum est; varia igitur passim expungi, varia nimis dura moderatus sum. Quasdam voces peregrini idiomatis commutavi cum germanicis, quarundam germanicas denominationes nescivi. Quam super res ejusmodi rogam, habeo neminem. Nisi nimis molestum sit, gratus accipiam, si ubicunque

aliquid correctionis afferre poteris. Studui distinctæ scripturæ. Nescio, quid fieri debeat de columnis, in margine singularum exstantibus, ubi numerus leucarum, mensis atque dies annotata sunt, an hæc omnia omittentur? Mihi hætenus commodissima fuerunt. Ex summa leucarum in toto itinere semper congesta nihil adeo commodi in publicum redundare puto, pro quo utilius esset, minores illas distantias, ad marginem notatas, de summa leucarum ex uno insigniori in alterum insigniorem locum annotatas habere, quæ quidem ex ipso opere facile computari possunt; sed jam temporis penuria premor, nec van den Hœkiam diutius ex mea parte morari volui. Peto a Te consilium, qua ratione hoc faciendum sit. Adcommodabo reliquum, quod ad primum tomum spectat, ad nutum tuum, quem spero proxime mihi significabis. Jussi enim hoc manuscriptum Göttingam Francofurto mitti. Dum hoc perscribes, simul etiam peto, ut significes, quot circiter plagis meis adhuc opus sit, ut tomo uni integro sufficiat. Quo autem opus hoc longius protrahitur, eo semper melius fit. Celerimum ab initio fuit iter per terras non adeo cognitatas, deinde exercitio major ad faciendas descriptiones aptitudo paullatim comparatur. Vides in toto hoc scripto, quod mitto, nonnisi p. 80. tabella opus esse præter illas, quas forte van den Hœkia ad decorationem operis passim intersperget. Curabo autem, ne in reliquo, quo opus est, ad I mum tomum, mora fiat, ut si quæ adhuc desiderentur, mature incidi queant. Si velit

lit van den Hoekia aliam orthographiam, reliquis tomis conformem, observare, per me poterit. Vellem tamen, ne exemplar meum perderetur, ex quo errores, si qui irrepant, corrigi possint. Nam licet pleraque non tamen omnium nomina propria locorum, imprimis non admodum insignium, memoria teneo. Vale cum omnibus tuis caritatibus tuoque me porro favore complectere. Dabam Tubingæ d. XI. Apr. clō lōcc LI.

492.

J. F. MECKEL.

De libris ad Academiam missis, id quod a me rescire cupis, non judicat Præses de Mauper-tuis, sed is cujusvis Classis Academiæ, quem aptiorem judicat, de Physicis, Medicis imprimis Practicis Ellerus, de botanicis Gleditschius, de anatomia egomet, de physicalibus Ludolfus, de mathematicis Eulerus, de reliquis alii judicium ferunt, ut nil sit, quod ipse dijudicet, quam libros interdum astronomicos, aut litterarum elegantiorum; itaque de iis libris judicat, de quibus judicium ferre sufficit.

In anatome observationem habui morboſi corporis, suppuratione cordis ex inflammatione extincti; tota nempe cordis superficies crusta purulenta obducta erat, vasaque omnia cordis a suppuratione denudata, pericardium inflammatione pariter crassius redditum, ichore purulento repletum
atque

atque cum pulmonibus connatum per inflammationem. Febre acuta septem dierum spatio hoc morbo periit æger. An talis observatio mereretur, quæ publici juris fiat; si dignam æstimas, academicis scriptis inferam.

Berolini d. 13. April. 1751.

493.

JO. STEPH. BERNARD.

Politissimas tuas litteras recte accepi Vir Illustrissime, mihiq; summopere gratulor, quod Te grato munusculo palpare potuerim. Non desii ab illo tempore amicos hortari, penes quos aliquid chartarum Boerhaavii delitescere suspicarer, ne Tibi & rei litterariæ hoc inviderent, neque omnino irriti fuerunt conatus mei, nam inveni nuper apud amicum apographum litterarum, quas Vir summus Leida anno 1716. a. d. 16. Nov. belgico idiomate exaravit ad Lœwenhoekium, in quibus varias machinas detorquet, ad impugnandam doctrinam Lœwenhoekii de animalculis feminalibus. Quanquam hæc epistola non faciat ad morbum quendam debellandum, nihilominus tamen eam Tibi obferre volui, ut si ita visum fuerit mantissa loco adderes, ac si jusseris eam in latinum sermonem protinus transferam. Pervererunt etiam ad me eadem via contenta epistolæ Lœwenhoekii ad Boerhaavium, quas pariter nondum editas esse arbitror, tum etiam Viri amplissimi

fimi A. v. Bleiswyck M. D. & Consulis Delphen-
fis, amici Boerhaavii & Læwenhoekii epistola,
qua Boerhaavium certiores facit eorum, quæ in
cuniculo furiente (*sic*) ac vivo dissecto in ædibus
Læwenhoekii observaverit. Gratiore fortasse hæc
Tibi advenissent tunc temporis, cum commenta-
riis conficeres ad Boerhaavii Physiologiam, verum
cum sint epistolæ, poterunt etiam reliquis commo-
de comites dari. Adgnosces autem exinde stu-
dium meum, quo benevolentiam tuam demerer
usque adnitor, ac levia hæc boni consules, do-
nec mihi liceat gravioribus testatum Tibi facere,
quantum Te ob singularem tuam eruditionem su-
spiciam. (Non advenerunt.) Vale. Dabam raptim
Amstelodami A. D. XIX. Aprilis 1751.

494.

J. F. MECKEL.

Novissimam Tibi mitto hanc de variolarum
ratione dissertationem Hahnii, quam Academiae
nostræ dedicatam dijudicandam accepimus proxi-
me elapso die Jovis. Nollem absque tuo meum
exhibere iudicium; faciam autem, quamprimum
tuam de hoc libro sententiam per litteras didice-
ro. Mihi sane videtur absorta plane opinio; pri-
mo quod corpus humanum cum planta compara-
verit, atque hinc gemmis arborum variolas similes
esse contenderit, 2°. quod materiam irritatione
sua febrem efficientem blandum humorem vege-
tabilem nominare, ac sua id declarare autoritate
non

non iniquum duxerit; tertio cicatrices potius vasorum sunt destructioni quam eorum evolutioni; & multi inveniuntur adulti, qui nunquam variolis laborarunt, neque tamen minus bene valent; & infantes variolis demortui longe difficilius aditum injectioni ceraceæ præbent, ac ii, qui juniores cutem puram, variolis nondum defœdatam possident, ut itaque potius ea vasorum hinc appareat subcutaneorum obliteratio ac destructio, quam evolutio. Addes rogo, Optime Præceptor, tuas de hoc opiniones, rationes, & certissimus ero de systematis hujus valore. Missa etiam nobis Wetzlaria est figura monstri infantis, ubi duo infantes abdomine & natibus ita coaluerunt, ut deficientibus ossibus pubis utriusque infantis, in regione pubis communis utriusque infantis fuerit umbilicus, idemque ac continuum ab uno ad alterum infantem abdomen; hinc nullæ partes genitales externæ, nulla urethra, unus saltem anus inter quatuor nates, pedes vero sibi ex obverso invicem implicati. Non memini me unquam simile vidiſſe monstrum. Duo hi infantes quinque dies vixerunt, & sex horas alter ab altero mortuus est, ejulans ab obitu fratris sui, donec ipse exspiraverit. Sectio ab imperitis proh dolor facta est, qui ne ureteres quidem invenire, vesicam urinariam inflare, aut intestina flatu turgescencia reddere potuerint; tres quamvis Medici ignarorum ignarissimi, & totidem adfuerint Chirurghi. Doleo sane me non monstrum hoc obtinere potuisse, & superstitiosam plebem obstitisse, quominus Patri meo, trecentos

centos imperiales illi offerenti, illud concesserint, quippe qui mihi illud transmittere voluerat. Structura enim fatis meruisset accuratam inquisitionem, quæ vasorum ratio, quæ intestinorum, quæ ossium pelvis, quæ denique partium genitalium. Sic imperiti detrimento sunt Reipublicæ. Stahliani illi & ignari Medici W, negante quamvis matre ipsa, causam monstri in coalitis pomis duobus Borstorffianis quæsierunt, quæ gravida vidisset, & cum nullus eorum in sectione ureteres invenire, aut vesicam inflare potuerit, Assessor Cameræ Imperialis ab Orthmann tandem intestina, ac vesicam per ureteres illos inflare docuit.

Berolini d. 27. Aprilis MDCCLI.

494.

G. A BUNAU.

Cum primum Illustrissimi Mæcenatis nostri de instituenda scientiarum Societate consilium intelligebam, mira jam voluptate perfundebar, ast tali tamen, qualis esse solet, quum dubii eventus timor temperat valde & veluti suspendit. Interim spem firmabat Magni Autoris incredibilis animi constantia, & indefessa prorsus ac infomnis pro litteris augendi contentio. Sustinebant mirifice opinionem hanc fallere nesciam gratissimæ tuæ litteræ, quibus feliciter decretum jam esse exitum hocce opus mihi indicabas. Et tunc voluptati successit gaudium, quod, ne plane in effusam

fusam lætitiā degeneraret (nosti enim Tullianam hujus affectus censuram) dilata celebritas efficiebat. Nunc vero, ubi nuper certio rem me fecisti, auspiciatum esse, & quidem Te Sacerdote verba præeunte hanc egregiam doctissimorum virorum consuetudinem, temperare animo meo non potui, quo minus exultaret prorsus, & Saliorum in morem ter ipse terram pede pulsarem. Non tamen intra hæc externa lætitiæ signa res constitit, verum quod mireris, tanto incalui fervore, ut repente Poeta sit factus, & jam Augusti & Mæcenatis & tuas veluti his cœvi Flacci laudes canam, utut forte non insigni Camœna. Et quidem vix dubito, quin tuum nomen, quod uti frequentius, ita hoc præprimis tempore menti meæ observabatur, mihi hoc vestrum excitaverit. Quis enim Hallerum Musarum illud *κειμηλιον*, Viro potius *Φιλτρον* vel cogitaverit saltem *ανενηθισιασῶς*?

Mitto ergo Tibi, Vir Illustris, & amicorum optime, exiguum hoc carmen; tabulam materiæ dignitate maxime commendabilem, quam Augusti & Mæcenatis summa veneratio delineavit, expressit vero rudi penicillo profana mea Musa. Legas, velim, ut amicus. Judicem vero utrum Te expetam an recussem, anceps hæreo. Illud enim amicitia nostra suadet. Hoc *πεπαιδευμένα ὦτα*, καὶ τεχνικὰ ὄμματα tua veluti imperant, quæ mediocritatis meæ conscientia prope reformidat. Interim nec tuam sententiam prorsus declinabo. Sive enim atrum adjicias lapillum, sive album & candidum, semper a tuo tribunali doctior

doctior discedam, & vel ad corrigendum, vel ad iterandum paratissimus. Ut vero non plane indefensum tuo coram judicio me sistam, causam meam orabunt materiae difficultas, & audacia non penitus illaudabilis, quippe quæ in magnis a bona voluntate non raro solet excusari. Denique & nosti illud Callimachi: ὁ πολλῶν ἔπαισι φαινεται; imo & Athenæi lepidam observationem: ὕδωρ τε πινῶν, χρηστὸν ἔσθ' ἐν ἀνθρώποις, quod bene exprimit Horatius:

Nulla placere diu nec vivere carmina possunt,
Quæ scribuntur aquæ potoribus . . .

e quorum numero me tamen profiteor. Si vero penitus iratam mihi Minervam deprehenderer; Deam quæso mihi placares tua Camœna, gratissima certe sacrificatrice atque mysta.

Cæterum ne nimis longa epistola tua tempora morer, & in commoda publica peccem, gratulor nunc Tibi, amantissime Hallere; gratulor doctissimis tuis sociis; imo & potius orbi erudito: & Tibi quidem nova immortalitatis nominis incrementa; illis Te Præsidem & suavissimum Adjutorem, simul ac honores noviter adeptos: isti vero egregium emolumentorum thesaurum, quem insignis & haud fallax expectatio jam spondet, & ejus autor quam secundus tua intercedit & auctoritas & eruditio.

Venerabitur semper animus meus illustrem hunc confessum pia mea, ut συνεδρίαν φανεράν αὐ-
Tom. III. Comm. Lit. L δ, ων,

δρων, & verum Alexandrinum Musæum, in quo tamen non, ut satyrico sale asperfos illos focios vocat Timon sillographus.

πολλοι βοσκονται
βιβλιακοι χαρακται απειριτα δηριωντες
Μησεων εν ταλαρω.

scilicet meri Philosophi, seu potius Sophistæ, ut bene explicat Athenæus: sed εκλογιμοι ανδρες και πολυμαθεις conveniunt. Maeste virtute estote, doctissimi focii! & mox vestrum Musæum erit altera illa τραπέζα αιγυπτια συγκαλιστα . . . της εν παση τη γη εκλογιμους, uti scribit Philostratus in Vita Dionysii Milesi.

Et quid non sperandum foret sub auspiciis & tutela magni Mæcenatis? quid non expectandum inclytæ Societati ab incomparabilis sui Præsidis solertia, autoritate, fama? Quid non ab famigeratissimæ urbis, Regiæ Apollinis & Musarum sedis celebritate? Ipsum summum Georgium amantissimum numen, quod ejus sapientissima pacis & belli consilia exoptato semper beavit eventu, imo & expectationem antevertit & superavit, etiam hocce immortalitatis monumentum fulciet, ornabit atque augebit. Quæ est summa voti mei. Hoc ut boni omnes & eruditi lætabuntur vehementer; ita, certe ego vestris nominibus deditissimus & gaudebo semper & exaltabo.

Quod superest, ut me, quod facis, ames, Vir eximie! meque subinde amœnissimis litteris tuis
exhilarēs

exhilarare recreare rogo, iterumque rogo, amo enim mutam hanc absentium amicorum λογῶν ὁμιλίαν: & ut habeas, quod aurem Tibi vellicet quandoque, sequens epigramma ex Anthologia adscribo.

Ἡ Φύσις ἐξευρεν, Φιλίης θεσμοῖς ἀγαπᾶσα
τῶν ἀποδημοντέων ὄργανα συντυχίης
τὸν καλαμὸν, χαρτὴν, τὸ μέλαν, τὰ χαραγμά-
τα χειρῶν.

Συμβολὰ τῆς ψυχῆς τηλοθεν ἀχνυμένης.

Hoc sæpius perlege. Et sic vale. Dabam e Museo, Cellis Luneburgicis; ipsis Calendis Maji, st. v. cld lccc li.

P. S. Restat, ut summas gratias Tibi peragam, pro insigni dono, quo meas Musas ditasti nuper, scilicet egregiis tuis carminibus. Non dum quidem tam beato mihi esse licuit, ut ἀκριβῶς legere potuissem. Quæ vero legi, tanta profecto dulcedine aures oculosque deliniverunt, ut eorum a lectione ægre semper avulsus fuerim.

Subnatæ mihi sunt inter legendum subitanæ quædam cogitationes, quas huic epistolæ placuit jungere, non veluti Te omnino dignor, sed ut testimonium ferant, quantum & Te Tuaque suspexerim.

Adjeci quorum epigrammata, quæ nuper in mortem summi Herois Gallici lusi. Acriter enim rideo stultum zelum Gallorum, qui, cui sacra sua vivo non inviderunt, hunc mortuum & merum cadaver quasi exilio multant, damnatæ scilicet religionis ergo.

Carminis mei levidentis, ut inprimis celeberrimis tuis Sociis copiam facias, eosque largiter meo nomine salutes, rogo ac obtendo.

Inveni nuper libellum Galeni volumini cui-dam insertum *αναίρω* & incongrue. Hic, si tuis usibus infervire, vel saltem editio non ubivis obvia aliquatenus placere posset, vehementer extarer. Vale, iterumque vale.

495.

A. G. KÆSTNERUS.

Dissertatiunculam, quam judicio Regiæ Societatis submittere audeo, ut benigne suscipias precor. Quod de me narraverunt nova litteraria Berolinensia & Hamburgensia, eam vim habiturum non spero, ut benevolentiam tuam Vir Generosissime, tantam felicitatis meæ partem, mihi adimat. Quo honore me dignatus sis, scripsi lætabundus Mylio novorum Berolinensium editori; non expresse adjeci inter extranea membra me esse adlectum, sed nec scripseram ut publicaret. Ille egregie de me meritum existimans, rem in novis suis narrat addens plura de suo, quæ ego etsi vera fuissent publicari noluissem, nam si gloriolam falsis ejusmodi historiis fingendis captassem, poteram ante annum & quod excurrit, veteriora multo edere. Maupertuisius enim, quod Germano nulli adhuc credo contigisse, omnem dedit operam ut Berolinum me traheret conditionesque

nesque obtulit, qua opimiores ex mei ordinis Academicis habiturus fuisset nullus. Neque Patriæ amor me retinuit, qui mihi est, ut meretur patria mea, prorsus exiguus, sed quod malui, Gallum amicum quam Dominum habere. Hæc autem non jactantiæ causa scribo, sed ut perspicias Vir Generosissime, quantum abfuerim a falsis edendis, qui vera tacui. Mylio quamprimum novellas ejus vidi (accipio autem illas paulo tardius) revocationem misi, quam credam jam prodisse. Zinkio vero scripsi, mirari me quod de rebus Göttingensibus narrationes ex aliis novellis exscribi patiatur. Recensionibus duabus adjectis si locus aliquis in novis litterariis Göttingensibus concedi posset, gratissima mente id agnoscerem. Schoberus scripti, de theoria præpondii auctor Borlachium Consiliarium Regium metallicæ rei, & insignem in iis quæ ad machinatricem spectant omnibus artificem, in Poloniam sequutus est, ad salis fodinas Wieliczkenfes, & adhuc apud eum degit Korfenii prope Numburgum, ubi sal Borlachio Directore coquitur. Consequutus vero est tanto sub Magistro egregiam rei mechanicæ peritiam, theoriæ solidæ, & sublimioris etiam matheseos cognitione fultæ junctam. Credo, si innotescere posset occasione quapiam homo rerum metallicarum hercyniarum directoribus, non inutilem ejus operam futuram; apud nos res metallica fere languet, nec facile emergunt, quibus nulla alia sunt merita, præter ea quæ homini esse dixi. Transactionum anglicanarum vertendarum consilium ceperam ego cum Koenigsdorfero, qui

Acta Edinburgensia germanice edidit : dum vero bona fide propositum indicamus , Hamburgenses ad illud mutilata quam minantur editione evitandum suscitavimus. Mihi quidem typographia & commercium librarium ita non saltim prodesse nil scientiis videtur , sed etiam nocere , si lucrum solum quæritur , & qui integros germani tradituri erunt Anglorum thesauros , ne id faciant excerpta publicando impediuntur. Si castrandus erat liber aliquis , antequam Germanis traderetur , id fatum merebantur sæpe non transactiones , sed Bufonii somnia.

Quod superest , benevolentia tua , Vir Illustris ! ut porro me digneris summis quibus possum precibus contendo : eam si nulla realis certe sincero Tui cultu , & indefesso studio efficiendi , ut non poeniteat Te honore tanto me exornasse demerebor.

Lipsiæ d. 12. Maji 1751.

496.

JO. STEPH. BERNARD.

Ne defuisssem officio meo erga Te Vir Illustrissime , nisi varia negotia , quibus per aliquod tempus fui districtus , me inde avocassent. Lætor , quod Tibi se probet studium meum conquirendi Magni Boerhaavii epistolas , & quod gratas Tibi fore scribis illas , quas Tibi nuper obtuli. Accipis

pis jam A. van Bleyswyck epistolam ad Boerhaavium, tum excerpta ex litteris Leuwenhoeckii ad virum summum, & hujus ad Leuwenhoekium litteras, quas ipse verti: neque arbitror, ullum errorem a me commissum esse in versione, cum satis bene belgice calleam. Uteris illis pro lubitu, ac si ita visum fuerit, publici juris facies mantissæque loco reliquis practici argumenti addes. Gratulor Tibi de commentario in Boerhaavii methodum ad umbilicum perducto: noli dubitare, quin apud omnes eruditionis æstimatores æquos maximam gratiam iniveris. Non recordor an memineras Satyræ in Medicos scriptæ Leonhardi Agosti: est penes me versio gallica hujus libri MS. unde cognovi, auctorem inducere Philippum medicum loquentem cum Alexandro Magno, cujus Syrupos narrat & electuaria aliaque, quæ Arabum demum sagacitas in medicinam invexit: tum culpatur sophismata & quæstiones scholasticas medicorum. Miror quod non addiderit Thomam Aquinatem Alexandro M. coævum fuisse. Vellem tamen scire, num gallicæ versionis editio ulla proset nec ne. Egregium est quod scribis, coepisse confessus suos Academiam scientiarum, quæ sub tuo Præsidio Göttingæ floret. Decebat omnino primum confessum a Te auspiciari præcellenti quadam dissertatione, qualem illam fuisse prælagio, quam de Hermaphroditis habuisti. Tecum in eadem sententia esse videtur Cel. Kaau Boerhaave, qui in dissertatione, quæ in Actis Petropolitanis Acad. novis exstat, clitoridem prægrandem tragœdiam illam ludere merito tuctur. Non vane

jam augurantur eruditi, fore ut Reipublicæ litterariæ pomœria plurimum sit promotura Academia Göttingensis; quo vero id magis innotesceret, vellem Tu curares inferi diario gallico Wetstenii sociorum nomina & statuta Academiæ. Sed is ego non sum qui Te doceam, quid ad Academiæ incrementum laudesque sit agendum, quapropter hic desino. Vale Vir Amplissime ac mihi Tui observantissimo favere ut facis perge. Dabam Amstelædami A. D. XVIII. Maji 1751.

497.

J. G. GMELIN.

Non exiguo mihi fuit solatio, quod perceperim, non displicuisse Tibi transmissas schedas: possent enim esse doctiores, possent etiam plura memoratu digniora continere, sed ejusmodi scopum mihi non præfixeram. Petiissem sponte, ut corrigeretur stilus, nisi id mihi a van den Hoekia vitio versum iri metuisssem. Ego certe nunquam vitio vertam, & gratus accipio correctionem a quocunque suscipiendum, modo sensus non pervertatur. Nomina Russica vix relinqui poterunt, alphabeto enim Russico carebit van den Hoekia. Forte oblitus sum expungere. Puto tamen, latinis characteribus me adscripsisse. Nullas Tabulas habeo ad I. tomum præter jam missam. Infero nonnunquam voces Russicas peregrinas Sibiricas, quæ in Russia ignotæ sunt, Russicis litteris scriptas. Nescio an placeat has in tabula sculper.

pere. Id si fieret, haberem unam vel alteram. Forte & hi sumtus evitari possent, si latinis characteribus scriberentur Russicæ voces, quod quidem ego ex jussu vestro præstabo. Paucæ vero illæ facies Tungusicæ nec merentur singulare folium, sed potest parva ejusmodi Tabella inter textum imprimi. Ego paratus sum, tantam textus copiam transmittere, quanta opus habebitis pro tomo I. Et jam plurima parata & revisa habeo, sed mittam omnia simul. Optarem unicam tantum habere plagulam impressam, aut duas, ut calculum subducere possem, quot opus foret mearum scriptarum ad 30. aut 36. vestrarum impressarum. Rogo itaque, ut prima occasione unam vel alteram impressam mittas. In Itinere Irtensi distantiae particulares, quia incertæ, non additæ sunt. Ideo ibi hiatus aliquis est in methodo incepta. Sed redit postea. Mihi videtur, distantias particulares, si quæ sunt, in textu addi posse, & generalem post aliquam moram. E. g. quando iter Tobolio ad arcem usque Ust Kameno-gorensem ad finem perductum est, ita fiat.

Tomi quatuor admodum fient. Vellem utrumque volumen. Si vero vertentur in linguam mihi notam, expectabo, donec hoc fiat. Accepi aliqua commoda ex morte Maucharti, favissem autem longiorem vitam. Ipso die paschatos inopinato, nec prævio multo doloris aut morbi signo, diem obiit supremum. Cathedra vacans nondum restituta est. Vale. Dabam Tubingæ d. XXI. Maji MDCCLI.

J. F. MECKEL.

Responso, quam pro Academia nostra, ad inutile scriptum Dni. de Hahn de variolis, dare me oportuit, impedimento fuit, quominus justo tempore ad gratissimas mihi honoratissimasque litteras tuas respondere potuerim. Satis mirari sane, bene pensitata dissertatione illa, temeritatem non potui, viri, qui non indoctus ceterum videtur. Evolutionem definivit partium corporis præexistentium incrementum, & ei proinde omnia decrementsa senectutis, omnisque figuræ ac proportionis corporis mutationem adnumerare non dubitat. Evolutionem vasorum subactaneorum continuo quidem demonstrasse gloriatur, sed nullibi per experimenta probat, nisi ab analogia plantarum, cum tamen gemmæ plantarum sint minime vasa subcutanea, sed nova, ut ita dicam, arboris proles. Pustulam apertam in fundo lanuginem exhibentem pro demonstrandis vasis tanquam indubitatum addunt testimonium, cum tamen ex erosione cellulosæ cutis omnia ulcera tali fundo lanuginoso gaudeant. Serum & pus variolarum, simillimum illi, quod in omnibus ulceribus, ut in panaritio primi gradus ovulorum succo, amnii liquori & uvarum succo simillimum prædicat; cum tamen ovulorum & amnii liquor diversissimi, in loco calido stagnantes nunquam mutantur, sed albumini ovorum similes semper persistant. Chordulas illas, ad explicandam depressionem

pressionem variolarum in medio pustulæ assumptas, initio vix potui concipere, & delirasse mihi videbatur. Nam unde hæc chordula, quam nemo demonstravit cuticulæ adeo adhærentem, cur in medio pustulæ & non in lateribus & omnibus punctis hæ chordulæ adhærent, cur in aliis ulceribus subcutaneis, in vesicis a cantharidibus &c. hæ chordulæ non apparent. Cutis non existentes tendineas fibras pro causa confluentium adducit, cum tamen in superficie cutis sint nova illa vascula, non in ipsa cutis substantia. Casus ad probandas hypothesen adducit nil omnino probantes; & veteribus hunc morbum æque vulgarem ac notum fuisse ac nobis asserens, Hippocratem accuratissimum observatorem, quovis anili medico reddit imperitiorem, qui morbum omnibus infestum & quovis tempore præsentem plane neglexerit. In curatione XI. dies alvum obstructam relinquens, tabum ingestorum in intestinis contentorum putridum, in sanguinem resorberi cogit, & tamen ex his humoribus blandum producit variolarum succum. Epilepsiam pro necessario auxilio & febrim, ad expellendas variolas sive vasa ejus, affert, quæ a natura hinc initio instituerentur, quæ Stahlianorum est sententia, a qua tamen se longe differre putat, neque verum est, bona methodo variolas cum epilepsia ac violenta feбри, ægros aggredi, si intestina contentis suis nimis ac corruptis privantur, antequam eorum putrefactio ex rarefactione epilepsiæ originem dare queant; simulque resolutione materia corrigitur. Nil sane magis ratione destitutum de variolis

lis potuisset conscribi, quam hoc scriptum, quod morbum pessimum, ac contagiosum naturalem efficere conatur, itaque plures homines eo laborantes, neglectis bonis remediis, morti daret. videtur autor: Tuum avidus exspecto, Optime Præceptor, judicium; necesse enim est, ut temeritati ejusmodi aliquid detrahatur.

Obstetriciæ illius scholæ, mihi imprimis cura demandata est; hiberno semestri duas quavis septimana horas instructioni earum impendere, atque tum anatomicam partium huc inservientium structuram, tum theoriam totius artis obstetricæ illis tradere jussus sum; reliquum, quod est in nosodochio Charité dicto, ipsæ manum applicare edocentur. Bene hac ratione instructis, ac iis quæ diligentia artem edidicerunt, testimonium solertiæ ac scientiæ exhibeo, ut artem proinde exercere permissum illis sit. Difficile erit mulieres, usu rationis valde destitutas, artem hanc addiscere. Gleditschii nostri pugnam cum Mylio experiri nondum potui, illo hinc profecto; quamprimum resciverim, ejus Te certiore reddere non desinam. Gleditschius nuper de palmarum fecundatione in academica conventionem legit. In colligendis plantis occupatur, plurimis elapso anno deperditis.

Gallia pessimis nos libris obruit, quorum vidi duos, alterum cui titulus Specimen novi medicinæ conspectus, simillimum Hahniano scripto;

to ; omnes enim morbos in æquilibrio systematis phrenico epigastrici & cerebri insanientis modo ponit ; alius quidam , nomine Marquet , observationes morborum dedit omni sana ratione destitutas.

Berolini die 1. Junii MDCCLI.

499.

J. F. MECKEL.

Materiam dissertationis aliam , de actione venenorum proponit in ultimis litteris suis Sprögelius. Non absoluta est hæc materia in tot libris Autorum , qui de veneno scripserunt , ut parum sit quod addi posset ? sin minus , materiam non crederem indignam dissertationi. Magis fere Patri Sprögelio illa de intestinorum contractione ac dilatatione præternaturali placet , quod plurima hinc in morbis occurrentia symptomata possint luculentius explicari ; sed nec eam de venenorum actione materiam rejiciet , dummodo quæ nova dici poterunt resciverit.

De Ungero & Maupertusium & Eulerum & Formeyum & Kieffium interrogavi ; responderunt , ante 5. annos eum machinam obtulisse Academiæ , quæ systema Copernicanum illustraret , ex orichalco confectam , nullius momenti. Hominem esse minime doctum , sed mechanicæ artis peritum , & ad instrumenta ejusmodi paranda aptum ;
pau.

pauperem & hinc dono dato cum instrumento suo mechanico sive machina illa ab Academia esse dimissum; neminem de recipiendo illo cogitasse, similis illi fuit Bruknerus mechanicæ artis peritus, qui apud Comitem de Schmettau degens, varias exhibuit machinas, sed eas, artificiosas quamvis, nullius tamen præstantiæ in Mathematicis, Physicis aut Astronomicis invenerunt, & ideo neque is Membrum Academiæ receptus est. Quod valde gratum mihi eventurum spero, Tibique pariter esse acceptum, hoc est: Proposui Dno. de Maupertuis inter Membra nostræ Academiæ recipiendum Dnum. de Bergen, optimum certe & eruditissimum Virum, inter omnes reliquos Universitatum nostrarum Professores tum Hallenses, tum Francofurtenses tum Regiomontanos. Certus spero successurum; & lætus denunciabo illi, quippe conquestus fuit in litteris ad me datis, se in nullam Academiam adhuc receptum, stimulo ad studia magis excolenda destitui. Quamprimum factum fuerit, Tibi scribam. Adhuc omnis illi spes defuit, ad hunc honorem perveniendi, quippe inimicum sibi satis valentem in Academia nostra habet virum, quamvis immerito.

Zinnius ad nos rediit, tum praxeos tum botanices tum anatomix causa; exquisitam promittit diligentiam, neque dubito, eum omnem adhibiturum solertiam. Anatomicam Professionem Anspachii ambivit, summaque cum laude demonstrationes anatomicas publice habuit, sed spe excidit;

cidit; alio, eoque parum docto, hoc munere ornato. Egregium est de vasis lacteis, eorumque arcubus inventum, ego eadem vasa nuper repleta in homine vidi, & merc. vivo replevi, ad ductum usque thoracicum; cujus cisternam tres rami verè constituunt, mesentericus, hepaticus, & iliacus.

Berolini die 8. Junii MDCCLI.

500.

J. F. SCHREIBER.

Respondeo ad Tuas, Vir Optime, die 17. Maji ad me scriptas, & ideo exoptatissimas, quod mihi valetudinem tuam fatis bonam nuntiant, quam ut Tibi Tuisque Numen fartam tectamque diu servare velit, in notis habeo. Krugero stationem suam novam non invideo. Interim videtur ea effectum dedicationis Illustrissimo a Munchhausen factæ, & quod incomparabilis Halleri versus elegantissimos aliquot, Prologi instar, Pathologiæ suæ præposuerit. Mire crassum plagiarium! quam belle exscripsit Tua, Swietenii, & aliorum; homo nullarum linguarum, nullius bibliothecæ, cui tamen Italorum, Gallorum & Anglorum inventa perspecta sunt omnia. Quoties ei publice objecerunt, quod Hambergeri Physicam germano, & sæpe theatriali certe habitu induerit.

Quod tussim persequutus, nihil inveneris, doleo & miror. Felicior fuit D. Schlichting si ve-

ra sunt, quæ scripsit in sua dissertatione *de motu cerebri*, in qua modo lego sequentia: *Canes, ore & naribus compressis, acribus ori ac nasi injectis, sternutare, tussire, atque ita fortiter respirare curavimus.* De ratione verticis capitis ad tussim alia experimenta non habeo, nisi ea, quæ jam diu scripsi: (1.) a denudatione verticis capitis in hyeme oritur tussis, in multis *C. Piso*. (2.) A compressione capitis manu facta, sedatur tussis *Bagliv.* (3.) Ab adplicatione emplastri de *Tacamahaca* ad verticem capitis, excitata tussis *Kahlerus* in *Act. Nat. Cur.*

Quæcumque de tuis, Vir Illustris, in salutem proximi, & vestræ Academiæ gloriam, cum susceptis, tum suscipiendis laboribus memoras, ea potius admiror, quam imitabor. Sed ante omnia multum gaudeo, quod magnum physiologiæ opus, stilo faciliore & continuo scribendum, jam inceperis. Sed operam da, quæso, ut spes nostra sit, quantum potest, brevissima. Scriptum Nobil. de Hahn, variolarum ratio, legi. Sæpius cogitavi, desiderari in physiologia propositiones determinatas circa evolutiones, ex regno vegetabili & animali petendas, in quarum doctrina exceptiones fecisse videntur observationes D. Tremblay. Defectum illum notavi ante annos aliquot, quum legerem argumentum Lemeryanum, ab hac evolutione in doctrina pro via sanguinis per foramen ovale desumptum. Ex ejusmodi propositionum adplicatione facile pateret, an variolæ in censum evolutionum admitti queant.

Vale,

Vale, meque favore tuo ulterius prosequere.
17⁸/₆ 51. Petropoli.

Quod Tibi Nobiliss. D. D. Tralles Vratistaviensem meliore de nota commendem, id facio, ut ipsius voluntas hac in re obsequar. Nemo enim Te melius novit præclara ipsius in rem medicam merita. Iterum vale!

501.

G. A BUNAU.

Locum inter eruditos tuos sodales, quem illustris Societatis nomine tam humaniter & benevole mihi obtulisti, amantissime Hallere, lubentissime, profecto, in me suscipio. Peculiaris tui erga me affectus & amicitiae insigne *τεκμήριον* hic agnosco, idque animo gratissimo. Te enim Auctore atnam Suasore hunc mihi decretum esse honorem nullus dubito, imo confido. Avidissime igitur exspecto Diploma vestrum acceptissimos illos amoeni officii codicillos. Et quamvis mediocritatis meae nimium quantum sim conscius, curabo tamen, ne, quam in me conferre voluistis, dignitas, quieta plane, ut cum Cassiodoro hic loquar, sit, & otiosum cingulum.

Progressus, quos doctissima Societas per singulos menses feliciter facit, vobis gratulor gaudeoque Te, Vir Illustris, tam docte facem prætulisse eruditis fociis. Ejusmodi exemplum & lucem accendit & animos, nobili æmulatione alias

jam calentes. Cæterum valde optarem, ut legere mihi liceret, quæ egregie de Androgynis es commentatus. Hermaphroditos ego quidem semper pro monstro potius vel si mavis pro ostento habui. Dari enim, qui utrive sexui possint infervire, vix credo; qui vero uno saltem prævalet, androgynus dici non meretur, sed potius, uti vocat Lucianus, ἀμφιβολον αἰνιγμα διπλῆς φύσεως. Eleganter in Anthologia Hermaphroditus dicitur habere: μαζους σφυροῶντας, καὶ σχῆμα φυτοσπόρον ἀρσενος αἰδῶς, ξυνῆς ἀγλαΐης κεκεραμένα σήματα.

De elephantis offibus quod dubitas, Tecum sentio. In nostras enim frigidas oras quemadmodum vel olim pervenerit ejusmodi animal, vix hariolatione est assequendum. Qui omnia inextricabilia diluvio magno tribuunt, forte huc recurrent. Ast ego hisce nugis non faveo. Reperitus jam circa finem præteriti seculi dens fuit animalis cujusdam immensi & incogniti propter Brunsvigam, quem elephantis fuisse vulgus tunc temporis voluit. Ast & hanc conjecturam recte in dubium vocavit Leibnitius, uti patet ex epistola hac de re ad Reginam Borussicæ gallice perscripta, quam exhibet Ludovici in Historia suæ Philosophiæ Leibnitianæ, P. II. p. 205. Inclinat vero potius eo, ut bovis marini, quales in Mari Balthico conspectos quandoque esse testatur, dentem declararet, utut incertus adhuc hæserit & circa hanc sententiam. Cur *Boves Lucas* Itali olim dixerint elephantos, vellem ex Te scire. Solini enim

enim explicatio hujus appellationis, & cui inhæret quoque doctissimus ejusdem commentator, ὁ πρῶτος Salmarius in Oceano suo eruditionis, mihi profecto non arridet. Quid enim, si nos vel hodie Rhinocerotem, quod primum Germani in Rhætia hoc animal viderint, ursum rhæticum vocaremus? Inepta foret hæc a loco, nec animantis originario desumpta denominatio. Nec placet, quæ hanc in rem Salmasius pro explicanda voce *Lucas* profert, utut mire & docte uti solet, quandoque, se torqueat. Num forte boves Lybicos, & post contractè Lykos & Lucas dixerint Itali, nil definitio. Interim ridicula omnino & false ridenda est Baronii Cardinalis conjectura, cujus & meminit Salmasius l. c. ad cap. 25.

Cl. Kæstneri dissertationes quid docti argumenti contineant, scire vellem; ab hoc præclaro ingenio nil nisi exquisiti proficisci poterit. Vir est profecto multifcius, & elegantioribus litteris insigniter tinctus, & Mathematicus humanior; nec uti plerisque his absconditis scientiis dediti reperiuntur contracti supercilii.

De numero & Membris reliquis omnibus Societatis egregiæ proxime ut mihi quoque scribas, rogo abs Te atque peto. Quod superest, vale, Amicorum Optime, & me amare perge. Dabam Cellis Luneburgic. d. 15. Junii 1751.

502.

JOH. GESNERUS.

Pergratæ fuere humanissimæ litteræ, quibus præclara facta & molimina Academiæ Göttingensis me doces, & præprimis utilissima tua in vivis animalibus experimenta, quæ sane egregia nec satis hætenus tentata ad veram Physiologiam via. Ex primis Physiologiæ tuæ lineis, quas Studiofis medicinæ explico, intelligo quænam in majori tuo opere expectanda sint. Det Deus Tibi sanitatem & otium, quo præclarum opus absolvas. Perplacuit tuus in Croufazii opere labor, & ea quæ præfatus es, & plurimum inde ad Dei honorem veramque pietatem fructum præstolor; placet etiam nostris Theologis eximium opus & præfatio.

Linnæi Philosophiam botanicam legi, plenam doctrinæ & experientiæ botanicæ, cum multis & novis & mutatis vocum determinationibus. Erunt quibus sibi multa vel nimia, aliis nimis pauca tribuere videbitur. Vale. Tiguri d. 19. Junii 1751.

503.

JOH. GOTTFR. ZINN.

Si ea, qua semper me usus benevolentia non plane indignum me existimes, spero fore, ut
excuses

excuses meum plusquam semestrem silentium, ex eo forte profectum, quod iniquum esse ducere, Virum tot tantisque negotiis obrutum, literis exigui momenti sæpius interpellare. Bero-
linum vero nunc redux non possum, quin pau-
cis hisce affirmem, quam obstrictum me Tibi,
Vir Illustris, sentiam, quod me abs Te amari,
laboresque meos non plane Tibi displicere, pu-
blice testari volueris. Tanto enim testimonio or-
natus cum redirem, contigit mihi, ut, occasione
data, cadaver humanum publice disseccandi, &
coram Medicis aulicis demonstrandi, honestissimi
illi Viri, unanimi consensu, dignum me judica-
rent, quo muneri anatomiam Omoldi docendi
admoventer. Institutum nempe est a Serenissimo
Principe, ut constitueretur Medicus, qui Chirur-
gos aliosque harum rerum curiosos in Anatomicis
& Chirurgicis instrueret, quem in finem, quo-
tiescunque sese offerret occasio, cadavera in thea-
trum anatomicum inferri jussit quam clementis-
sime. Et si vero quidem machinationibus quo-
rundam Aulicorum res eo ceciderit, ut, refra-
gante licet Collegio medico, munus hoc in alium
per aliquot jam annos Omoldi degentem, confer-
retur, laudi tamen mihi duco, quod a laudatis-
simis & honestissimis illis Viris laudari mihi con-
tigerit. Ne autem fumum me Tibi vendere vel-
le videar, aut in suspensionem vanæ ostentationis
incurram, nonnulla, quæ a Medicis aulicis in
discipuli tui commendationem ad Serenissimum
Principem sunt perscripta, brevi transmittam,
quo Tibi constet, me, quod hac in re spe exci-
derim,

derim, ignorantiae turpi non debere. Interea quasdam his litteris subungere volui observationes tam anatomicas, quam dissectionem illius cadaveris, quam botanicas, quas excursiones quaedam in vicinum agrum suppeditarunt, leviusculas quidem, Praeceptorum tamen hanc ob rationem fortasse non ingratas, quod his in rebus discipulum amplius progredi velle doceant. Botanice certe semper summum mihi erit solatium, quum adversa fata ab anatomicis laboribus ad praxin me depulerint. Tu vero levidensia haec comis accipias, favoreque tuo & in posterum me complectaris. Velim quod reliquum est, gratulor Tibi, gaudeo mihi, quod vires tuae, ex iterato morbi insultu imminutae, fuerint redintegratae, & in posterum ut propitium Numen Te saluum vegetumque fervet, opto. Scripsi Berolini d. 21. Junii 1751.

Observationes anatomicae

ex femina circiter quinquaginta & quinque annos nata.

Vena cordis coronaria magna insigni erat munita valvula, latertulis quibusdam carneis ab altero fine ad alterum extensis, more valvularum cordis arteriosarum, firmata. In parte vulvae dexteriori structura erat reticularis, ita quidem, ut fibrae a columna sinistra fornicis foraminis ovalis ortae plurimas inter se relinquerent areolas vacuas, qualis fabrica jam quoque fuit observata

vata Morgagnio & Glassio. Paulo superius patebat in auriculam vena illa innominata, descripta in Differt. Præceptoris summe venerandi §. XV. n. 6. de vasis cordis propriis in Comm. Boerh. Vol. II. §. 83. p. 109. not. m. Vena ad minimum dimidiam partem coronariæ magnæ æquabat, valvula vero quoque lacertis carneis munita. Aliæ plures venulæ per unum tantum orificium, valvula communi tectum, patebant, quæ fabrica jam descripta in Diff. cit. de vasis cordis propriis §. XX. not. c. d. Valvula foraminis ovalis, parieti venæ pulmonalis nondum plane agglutinata, sacculi instar scalpelli manubrium fatis alte admisit. Valvulæ cordis arteriosæ magna ex parte callosæ & quasi cartilagineæ, ita quidem, ut durities illa cartilaginea a corpusculo arantii descenderet, & per triangulum illud curvilineum, in figura Morgagniana T. IV. f. 3. expressum, quaque versum dispergeretur, cum limbus superioris valvulæ adhuc esset membranaceus. Orificium tubæ Fallopiæ altero in latere ligamento præternaturali plane constrictum, ut nonnisi illo ligamento remoto flatum transmitteret. Ovaria vesiculis erant plenissima, quarum plures repletæ liquore turpi opaco, aut paries illarum interna erat obducta pigmento quodam nigro, uti fere choroidea oculi. Quædam imprimis turgebat vesicula coagulo quodam sanguinis & materiæ, pus crassum æmulante, referta. Pars posterior vaginæ omnino levis, maculis multis nigricantibus, planis distincta. Maculæ hæ in foemina prove-

rioris ætatis adhuc observatæ certe non favent

opinionem illorum, qui ex his maculis observatis, menses ex vagina fluere, probare student. Uterus mucore repletissimus.

In anteriori parte duræ matris sub osse frontis ad utrumque latus sinus longitudinalis duæ apparebant maculæ offesactæ, unguis fere magnitudine, quibus fovea in ipso osse erat aptata.

Observationem quandam insignis ani annexere libuit.

Vir quidam juvenis, triginta circiter annos natus, faber doliarius, antea per aliquot annos miles, hæmorrhoidarius, in itinere febri corripitur intermittente. Brevi tamen morbo hoc liberatus iter profequitur. Paulo post intestinum rectum in dejectione secum aliquoties illi procidit, ut tamen semper ipse digitis illud reponere posset. Cum vero in agro Onoldino alvum vellet exonerare, inter magnum in excretionem nixum intestinum rectum ita protruditur, ut ad spithamæ fere longitudinem propendeat, accedente simul enormi hæmorrhagia. Infortunium hoc pauperi homini, panem ostiatim petenti, sub die in fossa contingit, quo viso, femina itineris comes, in pago vicino, Lehrberg dicto, barbitonforis auxilium implorat, qui decocto ex herbis quibusdam roborantibus intestinum fovere digitisque reponere studet, sed incassum. Interlapso abhinc sex hebdomadam spatio contigit mihi miserum hunc hominem videre, jacentem in tugurio ventis perflabili; sub fine Octobris tempore pluviali

pluviali jam imminente. Intestinum propendebat ad spithamæ longitudinem, valde tumefactum, sed nec gangræna, nec cancro infestatum, ut motus peristalticus perfecte posset conspici. Præterea tam in perinæo, quam ad latus ani aderat fistula, quæ perpetuo ichorem fœdum acrem scillabat, ut non solum partes vicinæ excoriatæ apparerent, sed etiam corpus jam exhaustum plane extabesceret.

Nonne probabile est, ab inflammatione ex difficultate dejectionis hic nata, fistulam fuisse productam, ut, destructis sensim ligamentis intestinum rectum magno a nixu plane potuerit inverti, sphinctere adhuc integro?

Plantarum paucas tantum nominabo, aut non ubique vulgares, aut in quibus aliquid dubii mihi superest. Præter Herniariam, Iberin fol. sinuatis, aliasque sabulosi foli amantes, inprimis gaudio affecit Polygaloides, quam in coryleto inveni. Certe non video, quomodo planta hæc ad genus Polygalæ possit referri. Non solum enim Polygaloides fimbriato illo ornamento, sed etiam petalo illo bifido, quod loco vexilli est, destituitur; & Polygaloides semper ex paucioribus constabit floris partibus, sive Polygalæ calicem trifidum, sive quinquefidum dicas. Alæ & carina plane differunt. Præterea staminum filamenta in Polygala sunt connata, in Polygaloidide libera. Miror, quod neque Linnæus, neque Ludwigius consilium tuum fuerint secuti. In Pulmonaria angustifolia flore cæruleo, contra morem gentis suæ, sæpissi-

me duo tantum reperi semina, & quidem flore nondum delapso, ut nullus errori locus sit. Cur Linnæus & Ludwigius in Statice limbum calycis proprii dicunt esse integrum, qui semper in quinque acutos graciles dentes desinit? Reliquæ non adeo vulgares sunt.

Chrysofplenium in sylva abiegna montosa. Aristolochia; in loco gramineo horti patris. Muscari latifolium, summis floribus in longis petiolis erectis, in sylvis Sagittaria.

Papaver erraticum capitulo longiore hispido; in apricis. Ranunculus aquaticus folio rotundo & capillaceo. Nonne folia peltata rotunda vetant conjunctionem cum reliquis aquatilibus folio capillaceo. Butomus flore roseo. Geranium pedunculis simplicibus unifloris; in coryleto. Caryophyllus prolifer, ubique in macilentis. Alsine fol. gramineis, petalo semibifido, in dumetis. Lycopsis ad margines agrorum. Buglossum in apricis dumetis.

Alyssum fruticosum incanum; in arenosis apricis. Iberis fol. sinuatis caule simplici, cujus jam mentionem feci, vulgatissima est planta. Cardamine fol. pinnatis subrotundis angulosis Enum. Helv. 558. in fossis frequens. Fumaria radice bulbosa solida, fol. inter flores digitatis; non rara in dumetis. Chondrilla juncea; in macilentis. Lactuca fol. semipinnatis, costa spinosa; nil frequentius. Hyoseris mascula; subinde inter segetes.

getes. Lichen pyxidatus ramosus acetabulis fimbriatis.

Omnes fere hic dictæ plantæ ineunte hoc vere sunt repertæ. Priori enim æstate nil fere temporis his deliciis tribuere licuit, variis itineribus aliisque negotiis districto. Excusabis ergo paupertatem discipuli.

504.

J. F. MECKEL.

Repeto gratiarum actionem, quam Tibi imprimis Optime Præceptor, pro honore receptionis in numerum sodalium exterorum Academiæ vestræ Regiæ, debeo. Symbolum tradere non negligam, quamprimum dignum tuo judicio, aliquid elaboravero. Observatio Tarini de anastomosi vasorum chyli ferorum cum mesentericis neque inaudita est, neque tam certa. Nam sæpe mihi in infantibus contigit hac hyeme universali injectione, repleta villosa intestinorum & ipsis intestinis, vasa chyli ferora cum ductu thoracico integre replere. Sed id ex regurgitatione materiæ ex intestinis fit, non vero ex anastomosi cum mesentericis, alias longe frequentius fieret. Miror elegantem Brouningii disputationem.

Traditum nunc est Hahnio de libro suo judicium meum, in publica lectione omnibus Academiæ Membris comprobatum.

Elegans

Elegans est de ovis in tuba inventis die 13. observatio. Lieberkühnius omnia videt, & hinc & se aliam globulorum sanguineorum figuram, & in semine hominem vidisse gloriatur quidem, est apud illos tantum, quibus physicarum & physiologicarum rerum nulla est cognitio; admonitus autem a Præside nostro & permultis aliis, ut publici juris observationes suas, diu jactatas, faciat, plane silet, & loquacem ac gloriosum, minime vero prudentem sese observatorem prodit. Id enim ei moris est, ut hodie alteri dicta, crastina die sese dixisse neget; quare his experimentis, donec in publicum eadem proferre ausus fuerit, fides tradenda non est.

Berolini die 22. Junii 1751.

505.

J. C. RAMSPECK.

Dubius hæsitabam, quamnam proprie plantam intelligeres, cum verba epistolæ tuæ mihi satis clara videbantur, ita enim ais: *Rhamnium seu Frangulam f. serratis supra Dornach crescentem, cujus masculos flores desidero depictos etiamque ramos siccatos.* Quum Auctores botanicos præsertim vero Enumerat. Helv. evolvissem, nullam plantam reperire potui nomine Rhamni, cujus synonymum esset Frangula, excepta *Frangula ora foliæ*

folii integra Enum. Helv. p. 164. quæ a Linnæo *Rhamnus inermis* &c. vocatur. Sed *Rhamnus* & *Frangula* in eo differunt, quod illius plantæ aliæ flores solos mares habeant, secus ac ista, cujus flos semper androgynus: suspicabar tandem omnibus rite pensitatis Te nihil aliud, quam *Rhamnum catarcticum* seu *Cervispinam* intelligere, quæ in quibusdam plantis solos flores masculos habet. Sed aliam ob causam dubitabam Te Vir Generosissime! *Rhamnum catarcticum* desiderares, quum ubique fere crescat in Germania in sepibus juxta Ruppium p. 94. & probe recorder, non procul Göttinga eum aliquando a nobis fuisse repertum: porro mirabar, cur supra Dornach solum crescere eum asseras, cum circa Munchenstein, Muttentz, aliisque locis magna copia reperitur. Omnibus autem hisce dubiis postpositis jussui tuo Vir Perillustris! qui immortaliter de me meritus es, obsequium denegare religioni ducens jam præterito mense Majo Dornaco versus sum exspatiatus ibique cum sat magna copia reperi verum flore adhuc destitutum, quam heic locorum per totum Aprilem atque Majum tempestas pluviosa ac frigida regnaverat, reverti vero illuc præterita hebdomada læteque florentem deprehendi tam eum qui flores habet androgynos, quam qui masculis solum est præditus, cujus posterioris figuram secundum jussa tua hic mitto, quemadmodum a pictore ope lentis simplicis delineata est. Si forsan icon ista Tibi non satisfacit, persuasus sim velis culpam meam non esse, quum omnem curam pro officii ratione adhibuerim.

Ramorum

Ramorum ficcatorum proxima occasione cum libris desideratis Te Præceptor Colendissime ! com-
potem reddam præter nonnulla gramina haud vul-
garia, in quibus enodandis adhuc laboro, nil ob-
servatu dignum reperi præter *Alsinam tetrapeta-*
lam foliis perangustis levissimis Enum. p. 390.

Quod ad constructionem templi Göttingensis
attinet, Archigrammateus^r noster Dom. Passavant,
quem hanc ob rem invisi, spem mihi injecit,
Magistratum nostrum æque ac Bernensem Tiguri-
numque nummos ad pium hoc institutum largi-
turum, Teque Vir Perillustris meis verbis pluri-
mum salvere cupit. Ego jussa tua ulteriora ex-
spectans lubentissime hoc in negotio quocunque
potero modo, inferviam.

Celeberrimo Joh. Gesnero nuper Commer-
cium epistolicum Stæhelini (quod possideo) litte-
ras nempe, quas ab aliis eruditis accepit, luben-
tissime, quum id a me petierit, perlegendum
transmisi, nolui autem, quas Tu Vir Perillustris !
ad Stæhelium dedisti, epistolæ cum alio quocun-
que prius communicare, quam Te prius compel-
laverim jussaque tua cognoverim; talia enim sæ-
pius ad amicos scribuntur, quæ nulli nisi inter
quos commercium epistolicum intercedit, nota
esse debent; itaque certio rem me si placet facias,
anne fasciculus litterarum tuarum ipsi concedere
ausim nec ne? Laudatissimus iste Vir, de cujus
erga me benevolentia mihi mirifice gratulor in
epistola ad scripta, quam ipse vi-
di,

di, multis encomiis me meumque specimen mactavit, quantumque optaret ut ego spartam vacantem obtinerem, ipsi nuntiavit, verum humanissimus iste Vir furdo fabulam narravit, is enim animus, ut quantum laudis ac dignitatis ad alios præclaros Viros accedat, tantum de sua detrahi credant.

Seelmatterus haud ita pridem laurea doctorali coronatus fuit, quum de morbis circa Tobinium familiaribus prius disputasset.

In agro Müllhusino Scirpus quidam a Medico Hofero nuper repertus est, cujus exemplar huc transmisit, quod obiter tantum & per transennam conspicere mihi licuit; parvulus est, semipollicis ferme magnitudine; audio nullibi nisi in Michelio exstare descriptum nomine *Scirpi stellati* &c. Dominum Pharmacopæum Risler amicum meum per litteras heri rogavi, ut exemplar mecum si possidet communicet, quod cum aliis ad Te Vir Perillustris! transmittam.

Dabam è Museo d. XXIV. Junii 1751.

506.

J. G. GMELIN.

Diploma accepi, gratias ago maximas, & curabo, ut alicui vestræ expectationi satisfaciam. Accepi etiam schedam impressam, & vidi, magnam

gnam omnino textus quantitatem requiri. Vix mihi persuasum est, duos tomos ante hiemem absolvi posse. Scopum in itineralio. mihi præfixum in introitu operis iudicavi, quem non facile in totum mutare potero. Scripsi pro omnis generis hominibus, qui, licet re litteraria non valde sint imbuti, intelligere tamen poterunt, quæ conscripsi. Icones piscium, quadrupedum, aviumque omnes relictæ sunt in Russia. Ergo nullam ex iis communicare potero. Inspergam autem in posterum aliquas naturalium rerum descriptiones, etiam de frigore & calore, ut & de gravitate aëris passim quædam commemorare potero. Eo tamen mihi annitendum est, & scriptio ea ratione instituenda, ne vitio mihi vertant Russi, quibus muscum in elephantum transformare æque facile est, quam Siverfio fortuitum molecularum concursum in lapidem musicum. Russica nomina corrigo omnia, nisi prætervideam. Qui stilum curat, quando perlegit meum exemplar, poterit vel rudi penicillo illa adumbrare, ut facile intelligam, & corrigam.

Aspera, hirta, strigosa facies Africanorum minus sufficiet pro charactere, quam capilli nigri, lanæ similes. Orchis militaris humilior Tourn. qualem depingit Vaillant, apud nos copiosissima est; quam vero Tu sub eodem nomine habes, spinula ex divisione cruscutorum præditam, eam etiam apud nos inveni, sed multo præcociorem. Spinula in illa semper præsens est, in altera inducentis exemplaribus nullam vidi. Nulla ceterum

rum differentia. Hieracium, ni fallor, apud nos copiose crescit, sed speciem eruere nondum possum. Vide aliquot folia de infimis mediis & summis. Flores paniculati, parvi, lutei, circiter 20. flosculis constantes. Calix glaber, simplex, infra funda exceptus. Planta ramosa, bicubitālis, attractu leviter viscida, lanuginosa. Pili seminum rari, molles. Quæ quæso species? Affinitas est cum Hieracio montano latif. glabro minori B. & propter parvos flores cum Hieracio montano altero λεπτομακροκάρυα. Vale & in perfectam sanitatem redi.

Dabam Tubingæ d. XXV. Junii 1751.

507.

JOAN. FRID. MECKEL.

Vehementer doleo cari Sprögelii morbum, fatis, pro generoso venæsectionis & remediorum usu, magnum; quem tamen hoc octiduo ad meliorem valetudinem rediisse & spero, & ex animo opto. Eodem modo, paulo tamen vehementius laborantem, ante quinque annos habui, plethora tunc morbum faciente. Febris erat acutissima, unius diei spatium ad delirium evecta, quod post adhibitam venæsectionem, & plurima resolutiva, asthma convulsivum excepit, suffocationem minans. Præter copiosa resolutiva nitrosa, ac copiosa diluentia nil dedi, declinante vero morbo, tenuibus jusculis, iisque acidulis, aut ex fructibus horæis

Tom. III. Com. Lit. N Siccatis

ficcatis præparatis, ac in fine pauco vini dulcis cum pane eodem madido vires refeci, brevi tunc recuperatas. Pectus ejus vel pulmones non plurimum valent; ægrotavit hic pleuritide ante 7. annos, in veram suppurationem abeunte, ulcere tamen optime iterum curato, ex quo verum flavum pus per plures septimanas exiebat.

Novi nil habeo quod addere possem, sed id tantum rogo, ut ægrotantem Sprögelium Tibi habeas commendatissimum; quem plurimum ex me salutes oro. Sæpius jam, & hodie adhuc Ill. Sprögelius Tibi respondere voluit, sed ob nimios labores plane impossibile illi fuit, & ab hora matutina septima ad vespertinum tempus domum nondum rediit. Officiosissime Te salutat, & fausta quævis ex animo apprecatur. Thema dissertationis, quod de veneno optimum crederem, non tam placet Sprögelio Patri, ac illud de expansione intestinorum præternaturali, & ejus in reliquum corpus effectum; sub quo omnes a flatulentia, & nimia repletionem exortas intestinorum dilatationes complectitur. Eandem materiam Ellerius probavit, & fertilissimam, ad bona inde in theoreticis & practicis eruenda opinatur, quare theoretice explicare ex structura intestinorum nimiam dilatationem & inde orientem effectum poterit, iisque practica subjungere.

Vale venerande Præceptor, viveque cum Tuis felicissime ac tranquilliter, me vero favore, benevolentia ac amore tuo dignari ne desinas, enixe rogo. Berolini die 29. Junii 1751.

J. F. MECKEL.

Exoptatus mihi, per gratissimas litteras tuas, fuit nuntius, de secunda & meliori valetudine Sprögelii nostri, maximasque Tibi gratias ago, pro summa tua in illum bonitate ac benevolentia, quem indefessa cura ac saluberrimis consiliis tuis salvum reddidisti; ut & pro tuo in me favore ac amore, quod litteris tuis de convalescentia dilecti juvenis me certiore atque tranquilliore reddere volueris. Non memini cum unquam de pressionis sensu in sede sterni, eo tempore quo cum illo post morbum degi, questum esse; & nisi a suppuratione pulmonis hic Berolini ante 7. annos perpeffa vitium & adhæsiō remanserit, vix poterit ab eo morbo, quo ante quadrienium Göttingæ laboravit. Is enim acutus tantum fuit, insequente tamen violento asthma convulsivo. Optime sese ab hoc morbo habuit, & robustissimus redditus est. Plethora vero adeo aucta in dies fuit, ut dolores capitis & sanguinis profusiones vehementer venæsectionem copiosam requirerent. Hinc a plethora nimium aucta poterit aliquando factum esse, ut pressionis sensum sub sterno persenserit, remanente & præsentē simul pulmonum adhæsiōne a morbo illo suppuratorio. Quare hunc pressionis sensum nil aliud indicare, quam repetitionem venæsectionis in corpore summo plethorico, fere putarem; nil vero, ad resolvendas, quæ forte in pulmone superesse possint,

possint, obstructions, & ad diluendam sanguinis massam, magis prodesse potest, ac usus feri lactis, quo etiam hic post vehementem illum morbum convaluit; nam roborantibus robustum juvenile corpus egere, vix puto, quæ facile, si opus fuerit, ex amaris dari poterunt; repetitionem vero venæsectionis convenire, ac utilem fore crederem. Præsens optime judicabis, quid necesse sit, ad integram valetudinem recuperandam, neque tuis consiliis aliud quid salubre magis esse potest. Si debilitas venæsectionem dissuaderet, copioso feri lactis usu, junctis additisque simul laxantibus, idem fere effici & obtineri poterit. Plura Opt. Pater, si tempus ad scribendum sufficiet, addere non negliget.

Vera esse, quæ de Lieberkühnio scribo, ex eo colligere potes, quippe nunc iterum de se jactitavit, se ex semine & spermate virili, extra uterum, foetum humanum solo fotu producere posse; qui rumor totam urbem pervagavit; ipseque Maupertusius mihi dixit, Lieberkühnium imprudenter hæc de se gloriari. Paracelsicum forte homuncionem imitari vult, ex quo commenta sua sumsisse videtur; sed nihil horum artis peritis dicere audet, tantum abest, ut scriptis paradoxas suas sententias evulgaverit.

Berolini die 6. Julii 1751.

G. A BUNAU.

Accepi Vir Illustris amœnissimas tuas litteras & simul his junctum Diplomatis vestri exemplum. Spirat hoc fateor, undique amorem tuum erga me, & communem vestram benevolentiam, & egregiam, quam de me foveatis existimationem. Et sicuti tantis Viris placuisse saltem non ultima laus est, ita certe nihil honorificentius accidere mihi potuisset, quam a talibus laudatissimis & doctissimis Viris tam eximio encomio publice martari. Debeo pro hoc præcipue Tibi, Amico optimo, & præterea omnium, qui litteras amant & colunt, fautori. Mihi vero nunc & impofterum nihil erit antiquius, nihil magis curæ, cordique nisi, ut me vobis vestro delectu haud prorsus indignum, & socium, utut meritis & eruditione, tamen cultu & amicitia vobis neutiquam inferiorem, probarem.

Cæterum remitto Tibi, Vir Illustris, Diploma, ut, quamprimum fieri poterit, amicissimo & celebratissimo tuo nomine & roboratum & ornatum recipiam. Si verbis: *Collegam exterum* addere placeret, & *Honorarium* grata mente agnoscerem. Amicorum & exterorum quorumcunque, quibus copiam solemus facere ejusmodi testificationem, hæcce fiant causa. Ad me enim quod attinet, honori vestri fœdalitii per se nihil amplius adjiciendum vel scirem, vel cuperem. Et cum

iter Saxonieum, quod facere quotannis soleo, intra proximos XIV. dies mihi est suscipiendum, augebis, amice optime, beneficium, si hujus temporis rationem habere velles. Gravior enim & ornatior erit hæc, quam paro, profectio, si hoc docto vestro veluti commeatu munitus sum. Præterea in animo mihi est Illustrissimum Comitem Bunavium invisere, apud quem, insignem omnium Doctorum Mæcenatem, uti de meritis tuis non silebo; ita & benevolentiam erga me de prædicare, tantoque specimine probare vellem.

Dabam Cellis Luneburgic. die 1. mensis Julii
1751.

§ 10.

FRANC. MARIA ZANOTTUS.

Cum illud Academiæ nostræ propositum semper fuerit, ut litteratissimos quosque Viros sibi adjungeret, sibi ipsa defuisse videretur, nisi Te Virum omni doctrinæ genere ornatissimum, in Collegas suos, quod nuperrime fecit, cooptasset. Ego autem & mihi, & Academiæ deessem, nisi id Tibi, quod libentissime facio, significarem. Tu velim Tibi persuadens, & Academiam nostram prorsus tuam esse, & me in primis. Vale Vir litteratissime.

Bononiæ Kal. Quintil. A. MDCCLL.

§ 11.

§ II.

J. F. MECKEL.

Dissertationem de Venenis nunc approbat Sprægelii Pater, postquam prolixius cum eo locutus repetito monstravi, quantum præ ratiocinio solo valeant experimenta, quæ in hac materia omnem dubitationem tollere possunt; nova vero demonstrare sic valet, cum de repletione primarum viarum dissertationum immensa vis extet, & præter aliquot peculiare casus ac methodos addi quicquam novi vix possit. Plurimi vivorum animalium dissectionem facit Maupertus Præses noster, & cum sola sit dein dissertatio, quæ venenorum species & effectus explicet, usui esse poterit & inclarescere, cum practicas dissertationes, jam ob ipsius materiæ vulgarem cognitionem nemo fere perleget. Incipiet ergo experimenta in vivis animalibus capere Sprægelius; ego itidem plantas rariores experire tentabo, & de effectu scribam ad Te, forte sic addi quid poterit.

Berolini die 13. Julii 1751.

§ 12.

JOH. GOTTFR. ZINN.

Litteras tuas humanissimas, Vir Perillustris, eo majori cum gaudio accepi, quo certiori sunt

argumento tuæ erga me benevolentia, qui, inter turbam negotiorum, discipulum absentem instruere, & de iis, quæ in alma Göttingensi Academia contingunt, certiolem facere volueris quam humanissime. Summo mihi honori ducerem, si diutius hoc favore frui tuo, & ex litteris tuis doctissimis proficere contingeret.

Aloide, vulgari hic planta examinata, animus mihi erat, illius descriptionem a Linnæana diversissimam Tibi transmittere. Sed audivi a Cel. Meckelio, plantam illam Tibi jam fuisse allatam, hancque observationem a Cl. Gleditschio jam fuisse publici juris factam. Etsi plane sim persuasus, plantam illam, Pulmonariam mihi dictam, non fuisse Cerinthes speciem, cujus capsulæ binæ feminæ, pedis bisulci figuram exprimentes, a feminibus illis duobus plane differunt; dubitatio tamen tua me incitabit, ad plantam illam accuratius examinandam, ut detegam, quid in hunc errorem me induxerit. Nullas ab amicissimo Oederø accepi litteras, ex quo Schlesvicum discessit. Num fortasse spes est, occasionem mihi esse nascituram, illum inde reducem videndi? Adjunxi his litteris (quod venia tua factum esse velim) excerpta quædam ex iis, quæ a Collegio medico Onoldino in discipuli favorem ad Serenissimum Principem sunt relata. Patebit ex illis non solum veritas illorum, quæ a me dicta sunt, sed fortasse etiam, quod sperandum sit, quum fata invita in patriam me retraxerint. Ut dicam, quod res est, cogitantem de reditu in patriam, horror fere.

fere me invadit. Animum adplicui ad medicinam a teneris jam annis, amore studii anatomici & botanici captus. Postquam vero mihi contigit, ex ore tuo pendere, & suavitatem utilitatemque harum medicinæ partium sub tuis auspiciis propius intueri, ita in illas ardere coepi, ut indies majori cum studio ardeo, ut omni muneri, summas licet divitias promittenti, præferam; qualia vero fata mihi imminet, in patriam, ab his studiis alienissimam, olim reduci? De deliciis anatomicis ibi ne cogitandum quidem erit, nec ipsam suavissimam innocentissimamque Floram visere licebit, nisi horis subsecivis, & furtivis excursionibus, ne aut desidiæ aut imprudentiæ suspicionem incurram. Utinam vero nunquam in mentem venisset, medicinæ operam dare, nisi liceat studio hoc innocentissime amabili ducere sollicitæ jucunda obliviæ vitæ. Vita enim medici ab omni consortio virorum doctorum semota, librorumque suppellectili destituta, mihi summe tædiosa videtur, & si auream promittat praxin. Expertus loquor quantæ sit molestiæ, artem omnibus pro vili habitam ea, qua par est, industria exercere. Expertus imprimis, dum neglectam Floram amavi.

Berolini d. 19. Junii 1751.

513.

GEORG. CHRISTIAN. OEDER.

Planta lecta in insula Foehr d. 21. Jan. 51.

Calicis folia quinque, ovato acuminata, con-

N 5,

cava,

cava, fructum amplectuntur nunquam patentia, ova alba cum ceterum viridia sint. *Coroll.* petala 5. minima, obversa, ovata, unguiculata, diu persistentia. *Stamina* bis 5. duorum ordinum, majora & minora. *Tubæ* tres breves, stigmata flexa. *Fructus* capsula membranacea, obtusa conica, unilocularis, continens *semina* 5 - 6. orbiculata cum cuspidē, compressa. *Habitus* Planta 2 - 3. unciarum ramosa, & quasi in umbellam desinens, caulis teres. Folia ovato acuminata, sessilia fere amplexi caulia, conjugata, alternatim superiora inferiora decussantia, crassula, glabra, ora tenui, asperula, alba. Tota planta succulenta.

Plantago maritima foliis gramineis, &

Plantago foliis linearibus pinnato dentatis Linn. *Coronopus* dicta, quas Rupprius p. 89. conjungit, utique sunt diversæ species. *Plantago graminifolia*, quam accolæ maris vocant *Saden* & in acetariis comedunt, folia habet integerrima, nunquam laciniata, non dentata, spithamam longa, lineas 6 - 8. lata, carinata, graminea, tamen cum nervis ut solent plantaginis, obscurioribus, non hirsuta. Caules hirsuti, flores tubulosi, tubus flavus, dentes cum stria rubra. Rarissime invenias in foliis denticulum unum alterumque. *Coronopus* autem tota hirsuta est, multis pinnis incisa. Planta *graminifolia* crescit in Slyk, h. e. in pratis, quæ hieme inundantur æstu & fluxu maris.

Statice caule nudo simplicissimo cum plantagine *graminifolia* eodem loco crescit, atque etiam

etiam in agris montanis sabulosis incultis circa Thorn.

Jacobaea palustris, altissima, suaveolens, foliis integris Rupp. 178. nescio an pro varietate Senecionis foliis longissime mucronatis, ferratis subtus incanis, floribus umbellatis, an pro diversa specie habenda sit. Inveni copiosissime bey Leß, bey'm Anfang der Timarischen Marggr. Caulis tripedalis, crassus, spongiosus, canaliculatus, circumseptus quasi verticillatis foliis, & ramis ramosis, in eorum denique umbellam desinens. Folia amplexicaulia, longissime mucronata, integerrima, pilosissima, quemadmodum caulis & calix. Calicis squamæ necessariae nullæ. Odor suavis, melleus.

Hydrocharin non inveni nisi androgynam, nullum sexum distinctum exemplum, sed convenientem exacte characteri, qualem adscribit *Microleuconymphææ* Boerhaavius, nempe tubas tres, a quo character Linnæanus multum differt. Non intelligo quomodo potuerint Gundelsheimerus (concivis meus Feuchtwangensis) & Ill. Trewius conjungere *Hydrocharin* cum *Aloide*, cujus etiam characterem pulcherrime Boerhaavius dedit, cui addo stamina esse supra triginta, quæ cum antheris multis quasi pali circumstant tubas sex duplices; & habitum quod attinet, ex tenuibus teretibus radiculis surgit densus asper cespes foliorum pedaliū angustorum, in acumen exeuntium, carinatorum, marginibus ferratis

ratis & acumine spinosis, ut verbo, totius habitus aloiticus sit. Cum Hydrochari non aliis notis convenit quam Calice & Corolla trifoliis, ovario sexpartito, & pediculis florigeris, spatha involutis, inter ima folia plantarum acaulium prognatis. Reliquus totus & fructificationis character, & habitus penitus differunt, neque patiuntur proximo genere has plantas conjungi. Habitum autem in tota re botanica & ad distinguenda genera & superiora & inferiora plurimum valere, quotidie magis intelligo, (quod non ægre ferat Linnaeus) atque illum pro intelligenti & perspicace Botanico habendum, qui possit has específicas ex habitu notas abstrahere, ut ajunt, notas autem non numero, non situ, non proportionem clara plerumque determinatas, & non nisi similitudinem & convenientiam habentes. Equidem certus sum, nunquam ad perfectionem methodi naturalis perventum iri, nisi habitu inter notas genericas accensito. Hydrocharin & Aloidem in eadem fossa inveni in prædio nobili Schönweide uno milliari distante ab urbe Ploen. Hydrocharis autem ubique fere in fossis crescit.

Sequitur Catalogus aliarum plantarum.

Kali geniculatum.

Kali spinosum cochleatum.

Chenopodium fedi folio annuum.

Kali geniculato & Chenopodio annuo vescuntur in acetariis & comprehendunt nomine Quelleren accolæ littoris maris in der Marg
 . . . crescunt im Schilf.

Penta-

Pentapteris scapo florifero nudo, in plerisque fossis der Märggr. Tota androgyna, folia ex uno nodo quaterna, flores etiam quaterni in scapis nudis, sustinentur singuli foliolo fortiori, qui calix minimus quadridentatus.

Empetrum, in Torfaceis.

Thesium in inf. Foehr.

Nymphæa, alba & lutea, in plerisque fossis.

Ranunculus longifolius palustris major. C. B.

Ranunculus foliis capillaceis, omnibus circumscriptione rotunda.

Saxifragia, foliis reniformibus lobatis, caule ramoso, radicibus granulatis. Sax. rotundifolia alba.

Copiosissime ubique circa Schlesvic.

Rorella foliis rotundis retusis. In torfaceis.

Andromeda.

Ledum hirsutum. In torfaceis.

Phellandrium copiosissime in der Märggr. ben Lest.

Cicuta aquatica Gesn. copiosissime auf Schönweide.

Pecori inimica; ideoque exosa planta.

Galium caule ramosissimo foliis quinis obverse cordatis. Schleswig im Klosterholz.

Hottonia, in allen Gräben des Graf- und Markgräfischen Landes.

Buglossum angustifolium majus.

Veronica angustifolia scutellata. Schönweide.

Cardamine caule & foliis hirsutis. Lindau an der

Schley. it. Klosterholz ben Schleswig, sed raro.

Hesperis maritima angustifolia incana. In sabuloso littore inf. Foehr.

Trifolium angustifolium spicatum. Foehr.

Gnaphalium foliis angustissimis, caule non ramoso, spica brevi nuda subulsea terminato.

Gnaph.

Gnaphalium caule non ramoſo, umbella tomen-
toſa, longis foliis inſidente. Utraque in inf.
Foehr.

Millefolium nobile Tragi in inf. Foehr.

Arnica, copioſiſſime ubique circa Flensburg.

Plantæ Thorunſes.

Hemiaria glabra.

Knawel perenne cocciferum, copioſiſſime.

Quinquefolium min. rep. lut. inveni cum coccis,
quales in *Knawel*.

Sedum minus luteum folio acuto.

Rorella rotundifolia.

Phalangium parvo flore non ramoſum.

Thalictrum anguſtiſſimo folio.

Viſcago foliis imis petiolatis, floribus verticilla-
tim ſpicatis, flore viridi androgyna. Tubæ qui-
dem adſunt, ſed ovarium eſt ſterile.

Tunica petalis profundiffime laciniatis.

- - - - ferratis in ſine unguis lanuginofis.

- - - - latifolia.

Pimpinella languiforba major.

Bugloſſum anguſtifolium majus.

Veronica foliis ternis. *Spicata* longifolia.

- - - - ſpicata minor. C. B.

Coronilla herbacea.

Alyſſum fruticoſum incanum.

Pedicularis caule ramoſo erecto, calice biſido.

Statice caule nudo ſimpliciſſimo.

Elychryſum ſylveſtre latifolium capitulis conglo-
batis. C. B.

Aſter montanus ſalicis folio glabro.

Slesvic, d. 19. Julii 1781.

PETRUS WARGENTIN.

Eunctissimum illud incendium, quod, ineunte mense Junio, magnam hujus metropoleos partem delevit, & ædem quoque in cineres redegit, in qua ego habitaveram, tam vehementer meos turbavit circulos, ut omnè fere commercium literarium ab eo tempore a mea parte substiterit, binisque tuis litteris humanissimis respondere non potuerim. Bibliotheca quidem Academiae, pariter ac instrumenta mihi concredita, maximam partem salva sunt, sed cum commodam fixamque sedem nondum invenerim, in cistas reposita, ut ipsi vix mihi aditus ad ea pateat. Neque enim in novum observatorium adhuc immigrare licet. Ignoscas itaque precor moræ litterarum, & noli succensere, quod historia Academiae tam diu promissa, incondita tamen & omnimodo imperfecta mittatur. Quæ tamen narravi, vera sunt. Forte proposita tua ista sufficiunt. Si diaria Academiae pervolvere licuisset, plura fortassis relatu digna invenissem. Et, ut, quod res est, dicam, ipse bene nosti, quod Academia hucusque magis egregia bene de scientiis merendi voluntate, quam præstitis jam officiis se commendaverit. Voluissem etiam dicere, quod præcipue adhuc obstare videatur, quominus Academia ulterius proficiat & plura præstet; sed hæc reticere satius duxi.

Gratulor

Gratulor toto corde scientias de nova & certissima proficiendi spe ab Academia vestra Göttingensi, cujus singula Membra & possunt & volunt operas suas conferre ad propositum finem obtinendum. Apud nos in Linnæo fere solo ipsiusque discipulis Academiæ spes, quoniam alii quamvis in Mathematicis, Chymicis, Medicis, peritissimi, raro sua inventa communicant. Ne itaque mireris, quod quandoque Linnæum impensius laudemus. Hæc ipsius unica est merces pro tot laboribus.

Tibi etiam, Vir celeberrime, plurima debemus, quod labores nostros non prorsus contemnendos judices, & in recensionibus novisque literariis exteris commendes. Hoc non potuit non calcaria nobis addere ad alacriter enitendum. Vale & usque fave.

Data Stokholmia, die 23. Julii An. 1751.

515.

G. A BUNAÛ.

Cinctus jam ad iter meum has litteras ad Te exaravi Illustris & amicissime Hallere, partim memoriæ meæ, dum absens ero, commendandæ causa, partim quos ut Tibi adjectam epistolam transmitterem, qua inclytæ scientiarum Societati gratias egi solennes pro collato in me honore eximio, & Diplomate hanc in rem conscripto elegantissimo. Agnosco iterum iterumque ideoque grate;

grate, totum muneris hoc Tui esse, qui non solum Autor Suaeque fuisti hujus rei, sed & indefessa plane cura in id incubuisti, ut insignis honor honorificentissimis verbis exprimeretur. Nihil igitur mihi erit antiquius, nihil magis curæ cordique, quam ut vestro præclaro judicio & simul tuo amore me semper dignum præstarem. Cæterum ut hæc mea epistola in proximo vestro conventu atque consensu legatur, rogo atque contendo; quo magis omnibus & singulis inclytæ nostræ Societatis Membris constaret, quanti fecerim a tantis Viris amari, laudari & in ordinem adlegi.

Calenbergensium Statuum liberalitatem, cujus in prioribus litteris mentionem fecisti, equidem probo ac laudo, vellem tamen placuisset Illustri huic & opulentissimo corpori pinguiora paulo præmia adsignasse. Ut ut enim honori, non lucro student, qui tali in studio decurrunt docti agonistæ: spectatorum tamen & imprimis exterorum in gratiam coronæ dignæ sunt adornandæ, ne ludibrio sit, quod honori erat consecratum. Interim & hoc Catone contenti simus. Vale & me semper amare perge.

Dabam Cellis Luneburg. d. 23. Julii 1751.

516.

PETRUS WARGENTIN.

Mitto, pro more solito, secundum Trimestre Actorum hujus anni, quod nuper prodiit, cui ad-

Tom III. Comm. Lit.

jungo

jungo tres oratiunculas. Claſonus, cum Magiſtratu abiret academico, limatum, &, pro brevitate, elaboratiſſimum habuit ſermonem, hiftoriam commerciorum regni Sueciæ, ab antiquiſſimis temporibus ad noſtra exponentem, una cum oratione Doctoris Giſſler, de Medelpadiæ & Angermanniæ Geographia phyſica, quam nuper habuit ad primum ſuum in Academiam introitum mittam, quando typis prædierint.

Idem Giſſlerus ſua Tibi me offerre juſſit officia, nihil magis optat, quam ut Tibi in aliqua re inſervire queat. Herbas quasdam Norrlandiæ & Lapponiæ rariores paratas habet, quas Tibi offero, ſi Tibi arriſerint. Si qua ſemina ex iis, quæ Kalmius ex America attulit, deſideras, lubentiſſime mittam, dummodo mihi indices, qua via ad Te venire poſſint. Cætalogum ſtirpium utiliorum, priori epiſtola dedi. Sed præter eas, plus quam 300. habet, quarum ignoramus uſum œconomicum, & quæ nonniſi Botanico gratae eſſe poſſunt. Et ſane Linnæum, jam hypochondrico malo & doloribus podagricis agonizantem, quaſi e mortuis reſuſcitavit, oſtendendo ſolummodo inſignem numerum plantarum rariſſimarum, & quæ nondum ab aliquo Botanico fuerunt deſcriptæ. Tantus amor florum. Vivificatum deinde Regi-næ noſtræ incomparabilis plenariæ reſtituit valetudini, accerſendo eum ad palatium Drottningholmenſe, ad redigendam in ordinem & deſcribendam locupletiſſimam collectionem cochlearum, inſectorum, aliarumque rerum naturalium, quam
magno

magno acquisivit pretio. Kalmius quoque Regi-
næ illud Musæum plurimis auxit a se collectis.
Regina, quæ his rebus magnopere delectatur, suo
exemplo non poterit non excitare alios, ad fo-
vendam historiam naturalem, quod faustum uti-
que scientiis augurium. Libros nonnullos recens
editos vellem ad Te mittere, si portatorem inve-
nirem. Ex. gr. Alterum iter Harlemanianum;
Historiam Bibliothecæ Regiæ Stokholmenfis a Ma-
gno Celfio traditam &c. Ipse mihi modum mit-
tendi indices precor. De Geerii Historia Insecto-
rum Sueciæ, quod opus erit splendidum, jam sub
prelo sudat. Vale Vir Illustrissime & fave. Da-
bam Stokholmiae d. 2. Aug. 1751.

Acta Societatis Upsaliensis, majori jam volu-
mine, utpote quod septem annos simul compre-
hendet, nunc quoque imprimuntur.

517.

J. F. SCHREIBER.

Lætissimus mihi nuntius fuit, Te in physiolo-
gia magna jam duo capita absolvisse. Vita brevis
spes vetat inchoare longas: ad me olim scripsit
Hænelius, incitaturus me ad persequendum id,
quod olim inceperam. Et revera nunc cotidie
aliquot horas illi operi tribuo, neque cunctabor,
posteaquam tuam & Hambergeri physiologiam le-
gero, quam vero recipere necdum potui. Sed de
eo argumento proxime ample scribam, quod pro
tua

tua summa humanitate mihi facile concedes. Quid, & ubi, scripserit Burggravius junior de vermiculis feminalibus, data occasione a Te doceri per-velim. Valde miræ sunt observationes tuæ circa motum sanguinis. Vereor, ne in castra Weitbrechti tandem transeas, qui statuebat arteriam in pulsu de sede sua integre moveri, atque oscillari. Miratus sæpe sum, quando diu jam e lucio pisce vivente una cum portione aortæ exsectum cor irritavi, ex. gr. acicula, quod, ad quamvis contractionem cordis ab apice versus basim, aorta, in tunicis suis, cæteroquin immutata, ad insigne spatium fuerit elevata. In mentem tunc venit sententia eorum, qui vasa magna, cordi adpen-
sa, pro hujus tendinibus habuerint. Schlichtingio neque ego multum tribuo; adtamen ipsum audio. Si quod est experimentum, quod repeti & continuari meretur, & cujus Ipse usum certo facies in physiologia, est illud Molinellii, cui permultum tribuo, quod ligatus arcte nervus prout hoc fit, dum cum arteria in operatione *aneurismatis* devincitur, motum & sensum, initio amissum, cum tempore recuperet, immo vero auctum, licet per 40. dies, prout in vivis canibus id factum, ligatus fuerit; quod in substantia sua, præsertim si duobus locis ab invicem distantibus, ligatus fuerit, & præcipue in nodorum intervallo, insigniter crassescat, ganglii in modum. Suspiciatur, crebra repetitione hujus experimenti, nervos insignes pluribus in locis in animalibus vivis, junioribus ligando structuram nervorum ipsorum forte patefactum iri. Merito Tibi, Vir acutissime, idque
sincero

sincero animo, gratulor, quod Londinenses icones tuas recuderint, illisque Eustachii miscuerint. Nobilissima natio testatur publice, quod mereatur consortium. Gratulor de publicato opere circa methodum studii medici; quod, testibus pluribus tuis litteris, multum laboris, & aliquando tædii, Tibi auctor fuit. Vale, Petropoli 17 $\frac{3}{8}$ 51.

518.

JOH. GESNERUS.

Ob absentiam quandam meam ab urbe tardior sum in respondendo ad humanissimas litteras d. 1. Julii ad me datas. Curavi interim ut Hortus Florentinus ad Te perveniat, qui ante has 5. hebdomadas Tiguro missus est ad D. Renier Francofurtum. Plurimæ in eo varietates pro novis speciebus proponuntur, & plantæ ab aliis olim propositæ ut novæ exhibentur, ut Acacia Americana non spinosa, Arum Americanum, quorum hoc Calla, illud vero Gleditschia est; prout enim ex tabulis & descriptione, tam ex plantis & seminibus ad me missis enatis constat; spinæ enim triplices ad foliorum alas deciduæ sunt, ut inermis dein videatur. In Florentino tamen Horto hinc inde illustrationes & observationes non indoctæ. Quid vero de filicinis floribus, quos in villis prodeuntium frondium quærit Michelius? Viridarium Florentinum enumerationem continet 1214. plantarum, quarum semina anno

1750. collecta cultoribus Botanicis offeruntur. Varietates maximam partem omittuntur, ut & bulbiferæ, oleraceæ, cucurbitaceæ, succulentæ, gramineæ, dorsiferæ &c. Humanissimus Manetti supplementum dabit proxime, quod quamprimum accepero ad Te mittam. Quæ ex iis semina desideraveris significa, sunt enim in communicandis viri admodum liberales.

Pulcherrimam Poëmatum editionem, anatomica opuscula, dissertationes anat. vol. VI. cum aliis liberalitatis tuæ speciminibus rite ad me pervenerunt. Rogo vero ut pretium addas, quo me tot debitis exsolvere possim. Optarem imprimis Physiologiæ folia impressa ad me mitti, si ferat occasio, possem enim utilior fieri auditoribus meis, lectis hisce doctissimis commentariis. Mirari vero satis non possum, unum hominem tot tantisque & elaboratis scriptis, quæ cum orbe erudito communicas, posse sufficere.

Poëmatis Jacob & Joseph auctor est Cl. Prof. Bodmerus, cujus historiæ diluvii continuationes proxime prodibunt. Diversa hæc scripta apud nos judicia experiuntur. Sub ejus directione Societas, quæ florentem die blühende Gesellschaft se nominat, scriptum periodicum exhibet Critonem, quo critica & poetica potissimum recensentur.

Post obitum Archiatri D. Landolti nova negotia mihi intentantur, quod Archiatri munus a Canonicis & Prof. Physicis subinde fuerit administratum.

nistratum. Ego strenue adnitor ne eligar, imbecillitatis meæ confcius, idemque pluribus negotiis, quæ vix expediam, jam obrutus.

Ex nupero itinere in Præfecturam Andelfinganam pauca retuli memoratu digna. Pullatillana florentem, quæ circa Tigurum non occurrit; Conservam fontanam lubricam; tum etiam Ranas illas caudatas reportavi. Eo tempore lues pecorum funesta ibi accidit, qua boves intra bihoriā mortui ceciderunt, in dissectis animalibus splenem inflammatum & octo lb. ponderis invenerunt. Qui animalia dissecuerunt, pustulis maligni moris infestati fuere, quæ in ulcus serpiginorum, vel gangrænosum cito abierunt, nisi antisepticis & erodentibus tractarentur. Fuerunt etiam qui ex hoc morbo intra paucos dies obierunt. Malum nunc Dei gratia mitescit.

Illustr. Acad. Berolinensis nuper suo cœtui me adscripsit. Vale Vir Illustris cum nobilissima familia & mihi ut soles favere perge. Raptissime Tiguri d. 17. Aug. 1751.

519.

J. F. MECKEL.

Nimis vehemens continua febris, qua laboravi, adeo vires meas destruxit, meque debilissimum reddidit, ut nunc demum, & id ægre, sufficiam ad responsum ad litteras tuas, quas gratissimas duabus vicibus ad me benevole dedisti.

O 4

Vidi

Vidi ex eis, quas ad focerum meum dilectissimum Illustrem Sprægelium dedisti, benevolum ac benignum animum tuum, qui amoris insignis tui in me innumeris testimoniis, illud etiam benevolentissimæ recordationis ac memoriæ addidisti. Gratias Tibi pro tuo hoc insigni favore ac amore maximas ago, precorque Deum, ut sanitatem Tibi perfectissimam in summam usque senectutem conservet; quem in finem pyrmontanarum aquarum usum saluberrimum Tibi ex animo apprecor. Sprægelium nostrum, ex morbo suo nunc aquarum Selteranarum usu reconvallescere summopere lætor, neque dubito de integra ejus restitutione, dummodo aquarum usus, eum laxantium addiderit, ut libero sanguinis per vasa abdominalia circuitu, copiosus nimis affluxus ad pulmones & caput prohibeatur. Bonum erit, si experimenta nunc ad dissertationem suam perficere poterit.

Valde queritur Dnus. de Hahn ob responsionem meam in ejus dissertationem de variolis, & injuriam sibi illatam putat, ob rejectam hanc sententiam. Chordulas nerveas illas in centro variolarum ab illo suppositas, in quibus character confluentium simul ponitur, valde defendere annititur. Annon idem liber in novellis Göttingensibus recensetur, ut videat, æqualem sententiam aliis de libro suo ac nobis esse. Glorietur enim, neminem alium doctum de hoc libro suo aliter ac optime judicasse.

Berolini d. 17. Augusti 1751-

JOH. GOTTFR. ZINN.

Est omnino, quod verear, ut litteræ meæ d. d. 13. Julii ad Te fuerint perlatæ; cum ab illo tempore nihil plane litterarum abs Te acceperim. Insignis vero tua humanitas vix credere me finit, silentium tuum aliunde fuisse profectum. Enixe, omnique, qua par est, reverentia, abs Te peto, ut hunc scrupulum mihi eximas, paucisque certior me facias, an, quod metuo, mihi accidit. Adjunxeram litteris illis, quæ animum nunc suspensum tenent, excerpta quædam ex iis, quæ a Collegio medico Onoldino in discipuli favorem ad Serenissimum Principem sunt perscripta, rationesque exposueram, cur reditum in Patriam timeam. Prolixius de illis agam, si, quæ litteris contigerint, percepero, adjectis quibusdam observationibus de Aloide & Hydrochari femina aliisque. Accepi litteras ab amicissimo meo Oederro, ex quibus perspexi, se meditari aliquid de irritabilitate. Paucula quæ addidit de causis perpetui motus respirationis, inprimis cupiditatem accendunt, reliqua videndi. Interea, ut excuses sortem discipuli, si litteræ plane fuerint amissæ, neve credas, me reverentiæ, quam Tibi debeo, esse adeo immemorem, etiam atque etiam abs Te peto. Vale, & ut soles ama. S. Berolini d. 31. Augusti 1751.

J. F. MECKEL.

Integra nunc iterum, quæ Dei est gratia, valetudo mea est, & quæ ad labores redire permittit, ac debita munera exsequi; sed sequar monita tua, faciamque, ut cum viribus corporis eæ mentis tanto aptiores sint laboribus cum alacritate peragendis. Tantum enim, quod optime mones, corporis infirmitas laboribus detrahit, quantum robur ejusdem iisdem exsequendis favet; & lente procedendo idem efficimus, ac si nimis laboribus sanitatem destruendo, animum agilitate & aptitudine sua ad labores necessaria privamus. Facias & Tu Venerande Præceptor, ut robur corporis tui in dies augendo, morbos avertas, qui nimiam industriam sæpe sequuntur, omnemque curam in eo ponas, ut quam diutissime incomparabili tua eruditione orbi erudito, benigno vero animo tuo amicis atque iis superis, qui Te mecum venerantur, atque ex felicitate ac diuturna ac longæva vita tua summum percipiunt gaudium.

Sprægelii morbum tam diuturnum esse tamque pertinacem plurimum doleo; tussis sicca, & facies flavo colore tincta latentem hostem certe produnt, nisi flavedo illa a deficiente copiosa antea pinguedine dependeat. Sicca tussis cum oppressione sæpius adhuc infestante scirrhusitatis pulmonum indicium si foret, lugendum certe esset. An vero ex animi tristitia, quam de illo describis,

ex

ex morbi contemplatione, an vero ex alia causa oritur? Dandum interdum animo ejus aliquid est, quod jucundiores reddere possit. Refutatur his experimentis sententia quædam, quam sibi imaginatus est, Schlesvici degens Oederus, & quam mecum communicavit, ita tamen, ne aliis patefacerem. Putavit respirationem ex alternante contractione irritatæ pleuræ oriri, quæ pulmones constringeret, antea ultra limites dilatata. Errorem facile illi monstravi, talem non esse huic tunicæ firmitatem asserens, ut constrictione sua tanto effectui edendo sufficere queat, tenuissimam enim reperiri in anatomia, quæ vix præparari cultro queat, quin dilaceretur; secundo vero nervis fere destitui, ubi pulmones ambit; & experimenta sensibilitatis hujus membranæ adhuc deesse. Confecta nunc lis est, sensibilitate, per experimenta, huic membranæ denegata.

Berolini die 7. Septembris 1751.

§ 22.

G. A. BUNAU.

Sero ad me perlatae sunt amœnissimæ tuæ litteræ, Illustris Hallere. Hinc veniam dabis tarditati, quam nunc demum respondendo commisisse videri possem.

Gesnerum nostrum e gravi, quo hactenus debuit, morbo in integrum fere restitutum vehementer gaudeo. Optarem ut in posterum firmiori
vale-

valetudine uti posset celeberrimus Vir, & non dubito, quin rediret interceptus saltem veluti poëticus genius. Horatium avide exspecto e manibus talis editoris, qui & Poëta est insignis & Criticus egregius. Multa adhuc latent menda, multa sunt obscura loca in hoc Lyricorum principe, quæ vel Dacierii *εὐστοχίαν* vel Bentleyi lynceos oculos effugerunt. Scire vellem, quid de Sanadoni mira & anxia diligentia in ordinanda carminum Horatianorum *χρονολογία* sentiat doctissimus Gesnerus. Inanis, ni fallor, labor est, qui quid præstare posset, vix possum perspicere.

Perplacuit mihi lemma nummi veltri, cuius fit mentio tuis in litteris. Conspirat quasi cum meo, quem nuper meditatus sum, & Tecum communicaturus essem, si tuum ingenium meas cogitationes non antevertisset. Exhibere scilicet debebat hic nummus caput augustissimi nostri corona partium querneâ partim laurea cinctum, additis ad laterum utrumque cornu copiae & caduceo cum inscriptione:

Locupletatori orbis.

Aversa in parte collocabam fluvii signum, senem nimirum barbatum ad flumen sedentem, de urceo aquam effundentem, cuius ad unum latus sinistrum scilicet, insignia urbis Göttingæ essent posita, in dextra vero manu urbis Hannoveræ: in extrema nummi parte quod Exergue vocant Galli, subscribi debebat nomen fluvii nostri, nempe

Linius

& lem.

& Lemmatis loco hæc verba legenda dabam :

Aurifero jam ditior Tago.

Cum enim ad Linii ripas Urbs regia & celeberrima Musarum nostrarum sedes sita est, vix Gangi ditissimo cessurus est Linius noster.

Lusus hæc sunt ingenii, amicissime Vir & genio quandoque indulgendum est, ut vires quas austeria studia Themidis præsertim nostræ exhauriunt atque frangunt, recolligamus quasi cum musis amœnioribus jocando, nosque refocillemus parumper.

Bene mereberis de orbe erudito, Medicis imprimis naturæque curiosis, si Physiologiam, quam promittis, majorem proxime dias in auras es emissurus. Placuit hætenus satis Bergeriana: ast hisce luminibus quin tua aliquando officiat, nemo dubitabit, Te qui penitus nescit. Hambergerianis deliriis, quæ nuper prodire utilibus multis permixtis, ut quædam opponas, vix erit, alias uberrimam segetem crassiorum errorum sine dubio offenderes.

Gaudeo quoque Te Germanicorum ingeniorum causam contra Gallos eorumque stupidos non raro admiratores proxime oraturum. Non deerit profecto materia fabro, nec in Te faber materiæ. Etsi tuum nomen nostratibus & Germanis penitus accensere licet, hoc solum opponam hisce alienæ gloriæ obtrectatoribus.

De

De Bufonio quæ scribis, recte se habent meo quidem iudicio. Multa enim suggerit suis in libris, quæ nimis fecundæ imaginationis magis, quam iudicii vel indubitatæ experientiæ partus haberi debent. In Phycis vero semper a posteriori ad minimum demonstranda sunt, quæ a priori & rationaliter penitus ad oculum non patent. Sed mos est Gallorum patrius & inveteratus laureolam in mustaceo quærere, & aucupandæ vel temporariæ gloriæ magis studere, quam veritati. Interim campum Tibi præbent hæc Bufoniana scripta, ubi lacunas suppleas, & alienos errores refellendo tuam ostendas profundiorum eruditionem. Hinc tuæ præfationes lectori perito magis arridebunt, quam ipsum opus, & bene de illis prædicari poterit, quod dicunt παρορµισµὸς Galli.

Ego quoque de Munchhusio nostro cogitavi. Et puto non ingrati fore nostro Mæcenati ejusmodi venerationis nostræ significationem. Interim hoc tuo prorsus permitto iudicio. In Gallia certe status Ministri non pauci, & ipse quidem Protector, Societati Membris adnumerantur.

Vale, Amicorum Optime, & mihi rescribe, & si Tibi ita videtur, Diploma Bunavianum verbis conceptissimis perscriptum, litteris tuis adde. Vale iterum iterumque & me semper amare perge. Dabam Weiffandii Anhaltini d. 6to. Septembris 1751.

J. G. GMELIN.

Solverunt quidem Russi aliquam pecuniæ summam, ut possim jam satis quietus esse super ejusmodi rebus. Sed uti sunt homines imaginationi suæ nimium confidentes, ita facile evenire potest, ut de primo tomo (itinerum) auram habentes tentent reliquos suppressere. Id vero quidem ratione sufficienti præstare non possent. Sed non semper ratio illos ducit ad agendum. Interea hæreret aliquantisper Bibliopola, de quo valde dolerem. Quod si ergo omnes tomi simul fere eodemque tempore prodirent, omnium mihi esset gratissimum. Nam semel evulgata non possunt suppressere, quin evulgentur. Nullam ex hac ratione moram facio, propero, quoad tempus & reliquæ circumstantiæ permittunt. Vidi 10. schedas excusas. Non valde multa sunt sphalmata typographica. Sunt tamen quædam, & forte plura deprehenderem, si meminissem omnium nominum priorum. Valdopere itaque optarem, ut remitterentur schedæ meæ scriptæ, ut ex illis corrigere possem, quod forte superest sphalmatum. Non enim illius, quod jam misi Göttingam, ullum apographum, vel illud exemplar, quod primo conceperam, amplius possideo. Si itaque id recuperari poterit, forte in officinis typographicis distractum, cum quæso ut & ego recuperem. Ergo circulum nondum intelligis? Animalia ad illum intelligendum occidis? Chenopodia,

dia, de quibus scribis, non sunt Persica tantum, sed etiam Sibirica. Puto eo potissimum differre a reliquis Chenopodiis, quod plures flores ad unum thalamum eumque cylindricum sint collecti, Axyridis characterem nunquam assequi licuit, ut in flora Sibirica agnovi. Felicem Te, si adsecutus sis, uti nullus dubito. In nostra facultate medica ex morte B. Maucharti aliquis irrepsit error. Nondum in ejus locum suffectus est Anatomicus, variis ex causis. Plerique vero medicinae studiosi nostri detorquent colla & fronte aliquantum torva incedunt, quod id nondum factum sit. Nunquam ejusmodi existimationem etiam vivente Maucharto, habuerunt studii anatomiae. Si tres & quatuor anni sine sectione alicujus cadaveris praeterierunt, nec mussitarunt de hoc, multo minus querelas effuderunt. Jam vero res est conclamata. Medicinam sine anatomiae studio brevi hic perituram statuunt. Accingunt se itineri aliorum. Vale, Vir Illustris & Optime, Tibique me porro commendatum habe.

Dabam Tubingæ, d. viii. Sept. 1750.

§ 24.

JO. B. MORGAGNUS.

Cur duabus epistolis tuis, Illustris Hallere, alteri d. 31. Aug. 1750. alteri d. 10. Junii 1751. non ante hunc diem responderim, causam eadem ipsæ epistolæ præbuerunt. Prior enim, in fasci-
culo

culo librorum inclusa, aliam per Hibernum juvenem a me expectandam indicabat. Altera autem fasciculum alterum in via jam esse, significabat, sed neque Hibernus ille adhuc venit, & alter iste fasciculus non per mercatores, sed per tabellarios ex Helvetia, opinor, usque missus, horum socordia vix tandem his diebus in meas pervenit manus. Primum igitur humanitati, & liberalitati tuæ gratias ago, quas possum, cumulatissimas, cum pro omnibus, quæ sive in epistolis nunciasti, sive in fasciculis misisti, tum præsertim pro honore insigni, quem jure meritoque plurimi facio, quo me ornatum voluisti, librum tuum doctissimum inscribendo: cujus Tui erga me summæ benevolentiae officii obliviscar nunquam. Deinde & Tibi, & mihi plurimum gratulor, quod priores illas, & has ultimas litteras comparando, intelligere mihi videor, Te valere, ut qui haud amplius de ventriculi, viriumque languore, & de vigiliis conqueraris; imo interim plura a Te facta, & suscepta significes, quæ pristinam salutem redditam, nisi me amor fallit, non obscure testantur. Ego quidem valeo, nec minus quam olim juvenis, in observando, in scribendo, in legendo sum totus. Lego autem persæpe Tua, aut a Te missa, in quibus cum animadverterim, tomum secundum Meadii in morbis, qui in Bibliis memorantur, a pagina 78. usque ad tomi finem mancum esse, rogo Te, ut si quæ desunt paginæ, a Bibliopola haberi possint, ad me, id quod commodo tuo fiat, mittere ne graveris. Volumine quoque careo dissertationum

anatomicarum, a Te collectarum V^o. quod a Te petere nunc audebo, cum libros aliquos a me Tibi in Italia vicissim comparandos indicaveris. Nam quæ de monstris Venetiis & Neapoli edita optare Te, significaveras, pauca, & parva sunt Veneta illa, ut opinor, Planci, in fasciculo acceperis, anno superiori misso. Neapolitana autem, id est Ruberti lectionem, vix tandem ut librorum commercia per Italiam rara, & lentissima sunt, hoc mense per amicos nactus, in eo fasciculo ponam, quem intra hunc autumnum ad Orellios Bergomum perferendum curabo, nihil ægrius ferens, quam librorum, qui Te digni sint, nimis raram apud nos editionem. Quod reliquum est, fac, alias diserte scribas, Te egregie valere: quo sospite, studia nostra magis magisque profectura, certo scio. Dabis igitur operam, ut valeas: meque, ut prorsus tuo, Vir Illustris, omni tempore uteris. D. Patavii Idibus Septembris MDCCC LI.

525.

NICOLAUS ROSEN.

Aquas Pyrmontanas ut eo commodius biberem, totam æstatem ruri exegi, & hæc fuit causa, cur nihil ad Te, Vir amicissime, perscripserim. Spero, Te dudum a me missa recte accepisse: inter alia fuit fida relatio de corpore gl. m. Regis nostri Friderici post funera aperto. Scias me ardentissimo teneri desiderio Disputationum, quæ

quæ sub prelo Göttingensi sudant, atque imprimis tuarum commentationum in Boerh. de methodo discendi medicinam, nec non novæ editionis Physiologiæ tuæ. Addo disputationem de Irritabilitate mihi admirabilem esse visam, nec diffiteor fore, ut illa multum negotii Hallensibus & Gallis faceat. Dn. Taylor nunc temporis Stokholmiae vivit, & quamprimum huc adventabit. Ds. Linnæus sub feriis æstivis, in Palatio Regio Drottningholm, catalogum conficit eorum, quæ in Musæo Augustissimæ Reginae reperiuntur, non exiguæ molis, ad historiam naturalem spectantia. De cætero, ut firmæ Tibi adsint vires & valetudo & ingenium publico & quidem litteratorum bono, pro more solito, describendi, est, quod toto animo omnique mente voveo, futurus. Upsal d. 24. Aseptembris st. v. 1751.

526.

J. F. MECKEL.

Iterum, qui has litteras affert, tuo favori tradi cupit, ex Russia adductus vel potius redux, ut ex tuis præceptis sapere, suamque felicitatem stabilire queat. Westphalus est, nomine Kullmann, qui ante septem aut octo annos hic degens chirurgiæ ac anatomix sese dederat, simul apud defunctum Schaarschmidium Professore alia collegia sedulo audiens. Hujus opera in Russiam pervenit, ibique sex annos Præfectus chirurgorum legionis (Regiments-Feldscheerer) fuit; nunc tædio

P 2

hujus

hujus muneris captus , ac medicinam addiscere ardens , Universitatem adire optat , quæ scopo suo obtinendo optime conveniet ; non potui meliorem ac perfectiorem præ Göttinga , nec ulla salubriora , præ Tuis Venerande Præceptor præcepta & eligere ac consulere ; Halam enim adire decreverat , quam nunc transibit in itinere suo. Non dubito de diligentia ejus summa ac laudabili , non enim nisi diligentem eum hic novi , & pro sua ætate abhorret a dementiis juvenilibus , fatis compertus , quam difficile sit pecuniam acquirere , tantum abest ut dilapidet. Consiliis tuis unice niteatur , Anatomiam hac hyeme , & sequenti anno Physiologiam , & quæ alia illi suadebis collegia , frequentaturus. Faveas rogo , Optime Præceptor , desideriis justissimis , idque felicitati ejus addas , ut sit ex Tibi commendatis , quibus patrocinio ac favore tuo frui datum est. Annos studiorum emensus , Doctoris gradum ibidem assumere vult , neque , tua adjuvante illum benevolentia , suaque simul diligentia , de felici votorum tuorum eventu ullus dubito.

Addo his litteris Frischii avium icones , quæ jam paratæ exstant. Reliqua , tum in ultimis meis litteris comprehendere reperies ; tum aliis ulterioribus fervo.

Berolini d. XXVI. Sept. 1751.

§ 27.

J. F. SCHREIBER.

En, Vir Perillustris, quæ habeo, ut scias ad ea, quæ Tibi placuit, mihi perscribere d. 14. Septembris. Quando scripsi meam de promulganda medicina sententiam, non is mihi est animus, ut credam, me non nisi nova promulgaturum, sed id volvo animo, ut propositiones determinatas, & cum vera Philosophia connexas exhibeam, quas puto inniti observationibus & experimentis certis. Opusculum, a me Lipsiæ a. 1731. editum, potest aliquo modo meam declarare sententiam, quamquam verum sit, me post tot annos in permultis jam aliter sentire. Ita & lubens abstinebo a pompa externa Mathematicorum. Nondum vidi hucusque multos fructus a subtilitatibus Mathematicorum, uti nec a subtilissimis anatomicis observationibus, quæ plerumque non nisi variationes indicant: & de permultis experimentis forte verum est: experimenta fallere. Ego me in omnibus in mediocritate aliqua continebo. Physiologia tua est opus omni laude dignissimum, ex quo multum profeci. Sed quando, vel ubi, meum opus sit proditurum, id ignoro.

Petropoli 17 $\frac{1}{10}$ § 1.

J. C. RAMSPECK.

Novam observationem botanicam Præceptor Colendissime ! hic Tecum communico cum icon. En Peloriam Linnæi, quam præterito mense in agro nostro reperi inter segetes demessas circa Gundeldingen. Sæpius mecum cogitabam, annon etiam in solo nostro Helvetico ista planta cresceret, quum enim non unumquodque exemplar Elatines s. Linariæ debita cum ~~anxiâ~~ ^{anxiâ} examinetur, haud impossibile esse suspicabar, quominus & in temperatis regionibus proveniret. Hunc itaque in finem plusquam ducentas Elatines conquisi & examinaui, donec tandem d. 21. Septembris prima vice eam aspexerim, præ gaudio fere exultans, curavi statim delineandam, quam hic mitto. Unicus iste Peloriæ flos erat in *Elatine folio subrotundo* C. B. Flos erat monopetalus infundibili formis vel hypocrateriformis, calyce multo longior ac supra eum prominens. *Limbus* in sex lacinias inæquales divisus, quæ non penitus se contingebant, ita ut quiddam relinqueretur spatiosi (videatur icon). Harum tres macula fusca erant præditæ, quemadmodum labium superius floris Elatines semper fuscum est, quod Pictor bene expressit. In medio harum laciniarum 6. pariter erant corpuscula, quæ protuberantias appellare licet, colore saturate flavo, pulvere flavo pariter conspersa, similia protuberantiis iis, quæ in labio inferiori Elatines adsunt: in medio

dio exigua apertura relinquebatur in tubum floris ducens. Post sequebatur tubus cylindricus coloris ochroleuci, quum limbus contra saturate flavus esset, multo angustior limbo, duas circiter lineas longus, qui vero iterum multo fiebat amplior, ventremque nanciscebatur, in calyce magnam partem reconditus, in 6. calcaria desinens, infra quæ tubus iterum decrescebat, cujus pars infima a pistillo clavi adinstar perfoditur. *Stamina* erant 6. e fundo floris enata, corolla multo breviora: *filamenta* tenuia, *antheræ* inter se connatæ, ut vi divellere eas oporteret, obfessæ pulvere s. polline spermatico cæruleo cum macula alba. *Pistillum* germen subrotundum in calyce reconditum. *Stylus* simplex longitudine & situ staminum, *Stigma* obtusum. Calix erat quinquesidus, in lacinias inæquales divisus (a pictore non bene expressus) quod mirum, cum alias numerum senarium in hoc flore natura observaverit. Ita se habet flos Peloriæ, quem prima vice reperi, & aliquot diebus post iterum a me est inventus, nullusque dubito, quin ubique crescat, si debita cum patientia Elatine conquiratur atque examinetur; sed differentiam notabilem a priori in quinque post repertis vidi. Limbus quippe corollæ solummodo in quinque lacinias erat divisus, cum totidem protuberantiis in medio, nullæ porro aderant maculæ fusæ, pariter solum quinque calcaria totidemque stamina. Ita sese habebant quinque reliqui flores Peloriæ, a priori diversi. Nisi tempestas pluviosa obstaret, adhuc plures conquirerem. A juniore quodam Medico nomine Stæ-

heliin etiam reperta fuit Peloria, quæ in omnibus a me repertis similis erat, excepta prima. In genere circa Elatinem istam observavi, eam plurimis variationibus esse obnoxiam. Plures earum vidi, quarum labium superius erat simplex, non bifidum, inferius vero quadripartitum, non tripartitum, quo in casu vero calcar simul semper duplex vel bifidum erat. Porro observavi in ordinario Elatines flore, non tantum quatuor adesse stamina, propter quod a Linnæo Didynamis annumeratur, sed revera quinque, quintum latet in medio duorum breviorum, anthera est destitutum, iisque ipsis est brevius, hinc hætenus prætervisum. In iis vero floribus, qui calcar duplex cum labio superiori simplici, inferiori vero quadripartito habent, quintum istud stamen æque longum est ac reliqua duo breviora, pariterque anthera instructum.

Addidi primum tomum Actorum nostrorum Helveticorum, quorum secundo observationem istam de Peloria inferam. Semina Rutæ caninæ nonnullasque disputationes simul cum libris accipies. Scirpi illius in vicinia Mullhusii reperti, de quo in novissimis meis locutus sum, etiam nonnulla exemplaria, quantum nancisci potui, inclusi, mihi quidem nullus alius esse videtur, quam *Scirpus omnium minimus capitulo breviori* J. R. H. 528. Scheuchz. p. 358. An *Scirpus setaceus capitulo singulari setaceo* Michell.

Basileæ dab. vito. Octobr. 1751.

529.

J. F. MECKEL.

Conscribam, quam a me desideras, raram quandam a me factam observationem anatomicam, vel plures eodem contentas scripto, & mit- tam, quamprimum absolutæ erunt.

Observationes tuæ certe, falsis in theoria phy- siologiæ refutandis sufficient, quorum plurima & magna copia irreperunt. Dura mater insensibilis æque est, nil enim sentit homo attacta illa & ti- tillata ope instrumenti metallici, quod experi- mentum in nosodochio charitatis cum D. Zinnio cepi. Animalia enim, aut continuo ejulatu, aut silentio plenario ex terrore, experimentum adeo validum non permittunt. Ex pleuræ insigni te- nuitate nunquam sensilitatem imaginari potui, & error ex tendinea, quam peritoneo & pleuræ plu- rimi affingunt, structura, ortus esse videtur.

Dabam Berolini d. 6. Octobris 1751.

530.

J. F. MECKEL.

Hæsitavi, Optime ac Humanissime Præcep- tor, libellos Tibi mittere, quos nec videre nec legere volui, quia legendo eosdem & tædium & ira mihi certo movetur. Infames sunt pessimi Autoris libelli famosi, qui jure merentur hac ra-
P 5 tione

tione tractari. Ipse interrogatus, numne ullum veri in libello hoc contineretur? nil, ne verbum quidem veri inesse respondit, sed se finxisse injurias historias, tantum ut maculam famæ tuæ inureret, eo se, adversus tuam de l'homme machine in libro Bibliothéque raisonnée datam recensionem, vindicaturus. Præses noster, lecto libello, illi dixit, triremem eum ejusmodi libello in Gallia meruisse, cui respondit, gratias Deo ago, quod neque in Gallia sim, nec triremes hic adsint. Hæ Tibi confidenter scribo, rogatus, ne ullum quid horum sermonum privatorum aliis patefacias. Sed mitto Tibi duo exemplaria libelli istius petit homme, & unum eorum Munchausio Hannoveram mittere posses, qui libellum ejusmodi & proscribere, & uti libellum famosum decet, punire poterit, idem vero Ministerio regio nostro hanc ob causam scribere, ac libelli hujus proscriptionem, nec minus justam ejus ac publicam punitionem desiderare poterit, eodem enim modo se in illos acturos, qui libellos infames ejusmodi de subditis Borussiae conficient, famæque eorum, mendaciis & ignominias, detrahere studerent. Certe credo impetraturum illum & a ministerio & a Rege libelli proscriptionem & auctoris forte etiam punitionem. Summopere vero optimum lætabor querelæ illius effectum, & rigoram condemnationem ac poenam, summe enim inquietum me adhuc libellus hic famosus reddidit, & multum iræ movit, ubicunque de eo audierim, & inique sentientes viderim. Sunt enim qui fidem tribuunt falsis historiis, qui pro-

scriptione

scriptione & iusta libelli punitione melius sentiet.

Berolini d. 12. Octobris 1751.

(Nusquam de his libellis conquestus sum, nisi in familiari epistola ad Ren. M. de Maupertuis,

531.

JOH. GOTTFR. ZINN.

Quod semper fuit in votis, contigit tandem mihi, ut in ipso vivo homine experimenta circa sensibilitatem duræ meningis, instituere liceat. In nosodochio nempe Charitatis Berolinensi, cujus frequentandi causa, inprimis huc redii, decumbit femina, cui pars ossis frontis carie venerea ita exesa est, ut dura mater ipsa specillo possit attingi, id quod, ea vi intrusum, ne perforatio duræ matris esset metuenda, huc & illuc super illam agitavi. Femina interrogata, num dolorem inde sentiat, repetito testatur, se plane nihil sentire. Caro quidem luxurians, quæ super duram matrem increscit, dolorque perpetuus ex illito liquore mercuriali partium vicinatum, observationem nunc parum turbat, impeditque, quo minus experimentum, ea, qua antea fieri poterit, certitudine, nunc possit institui; spero tamen, fore ut majori ossis cariosi parte ablata, duraque matre nudata, accuratius hanc in rem inquirendi, occasio mihi nascatur. In cane experimentum repetii heri præsentē Cel. Meckelio. Trepano ablata parte cranii, vario modo irritavi

irritavi duram matrem, nullam vero plane inde secutam fuisse constrictionem, certe affirmare, hujusque veritatis testes ausim evocare Cel. Meckelium, aliosque, qui aderant, amicos. Quam parum vero possit superstrui clamori aliisque signis doloris animalium iterata experientia fui edoctus. Alia hac occasione sese obtulerunt phænomena, etsi huc non pertinentia. Vulgare experimentum in nervo diaphragmatico repetiturus prehendo vossella nervum resectum (animale jam mortuo, & diaphragmate plane quieto) constringitur diaphragma: prehendo eundem nervum supra locum vossella jam compressum vel liberum, nulla inde illius musculi constrictio, prehendo infra locum prehensum, musculus contrahitur. Nonne, ut in Morgagniano experimento, qui ligato & postea laxato nervo idem fieri testatur, substantia medullaris nervi mera vossellæ pressione destrui videtur? Nonne, dum nervum infra locum jam compressum prehendo, musculus movetur, quod spiritus in nervi parte reliqui in musculum propellantur, semper enim dubitavi, num ipsi nervo per se spectato tribui possit irritabilitas, seu proprietas ex irritatione sese contrahendi, qualis est definitio irritabilitatis. Docet quidem experientia, nervo irritato constringi, quos ille adit, musculos, nullæ autem adsunt observationes, quæ nobis persuadeant, ipsum nervum irritatum contrahi. Sensibilitas ergo pro irritabilitate non sumi potest. In mesenterio præterea quædam adhuc erant conspicua vasa lactea, quæ crebras inter se habebant anastomoses, multasque faciebant insulas.

insulas; ut vasa duo lactea frequenter inter se communicarent, priusquam multo superius in unum truncum confluerant. Sed credo, hoc jam aliis fuisse observatum.

Adjunxi his litteris siccum specimen Aloidis, cum icon illius nulla sit parata. Doleo, pulchrius quoddam non adesse ad manus. Potuisset quidem illius icon facile parari, potuissent plura & pulchriora servari specimina, Tibique mitti, nisi unus ex amicis persuadere mihi voluisset, plantam hanc esse Tibi jam notissimam, missam Tibi Berolino, a Te ipso inventam in Itinere Thuringiaco, accuratissimamque illius descriptionem a Cel. Gleditschio editam extare.

Nonnullas alias addidi plantas, non novas quidem, sed quarum descriptio manca videtur.

1°. Senecio radiis brevissimis. Cur dicitur Jacobæa Senecionis folio, cujus folia tamen neque sunt semipinnata, neque hirsuta, ut in Senecione vulgari. Quænam adfinitas inter folia Senecionis visceridi pinguis C. B. & hujus, quæ semper reperi viridia, glabra, ovata, sæpe integra, aut magnis rarisque dentibus sinuata? Num nostra, quam mitto, diversa est planta a Senecione rad. brevissimis?

2°. An Asteris prat. autumn. Conyza. fol. varietas, sed inferiora fol. repugnant, minime sagittata, in medio latiora. Crescit locis gramineis, solo sabuloso, sicco, in sylva abiegna.

3°. Vi-

3°. Videtur Aster falicis fol. hirs. Si Asteris scabios. fol. folia ferris destituuntur.

Adnexas hic invenies observationes quasdam in nosodochio Charitatis natas, quæ, uti leves forte videantur, Tibi fortasse tamen placebunt, quod animum discipuli his rebus attentum observandique cupidum ostendant.

Dum hæc scribo, litteræ ad me adferuntur ab amicissimo Oedero, quibus omni modo persuadere mihi cupit, ut Slesvicum me conferam. Addit simul, rem de Trans. Philos. Angl. fuisse confectam, iterque ante finem hujus mensis Hafniam se esse suscepturum, ubi summam felicitatis spem sibi adfulgere affirmat.

Testimonia quidem non accepi, sed facile illa ex Patria mitti poterunt.

Vale, meque ut soles, ama. Berolini d. 16.
Octob. 1751.

§ 32.

D. LUDWIG.

Grates Tibi persolvo decentissimas Vir Generosissime, quod præter dissertationes nonnullas etiam splendidum & amplissimum in suo ambitu librum (Methodum stud. Med.) mecum communicare volueris. Modestia tua prorsus singularis est,

est, quod defectus libri adgnoscas, quos vix evitare possit sapientissimus hominum. Ego certe in libro illo id invenio culpandum, quod magnam partem sanitatis tuæ eripuerit. Unicum a Te peto, & fortè plures idem exigunt, ut per medicinæ Candidatum indicem conficere jubeas, quem publici juris facias, ex rerum ordine enim quem servasti ordo Auctorum non satis cognoscitur. Maxima igitur difficultas in Auctoribus conquirendis posita mihi videtur. Recensio in A. E. tardius justo accedit, dabimus itaque antequam hoc fiat, recensionem in commentariis de rebus in scientia naturali & medicina gestis, qui proxime edendi sunt.

Quæ in phÿsiologia suscipis perficienda tuis studiis digna erunt, & maximo cum desiderio expectantur. Ego dabo libellum in usum Auditorum, longius enim me detinuit, in legendo, explicando, tua phÿsiologia, non fundamenta enim tantum sed totum ambitum complectuntur. Et licet ego non idem præstare possim; quod Tu præstitisti, tamen videbo annon imposterum quædam phænomena in decursu morborum observata ad explicationem phÿsiologiæ convertere possim.

Nihil novi hic prodiit, quod Tecum communicare possem, vellem tamen Tibi in rebus botanicis inservire, peto ideo, ut per filium in botanicis jam exercitatum catalogum desideratorum exponas, alia enim in feminibus, alia proximo vere in plantis recentibus dabo. Hortulus meus
læta

læta cepit incrementa , & nonnullas plantas accurate delineare feci in usus futuros. Sed vix audeo aliquid suscipere eruditi , cum praxis clinica otium non permittat eruditum , sine quo maturitatem non attingunt scripta.

Dabam Lipsiæ d. 16. Octobris 1751.

533.

J. G. GMELIN.

Curfor publicus nudius tertius Berolino duas epistolas attulit , alteram ab Authore differt. Petropolitanæ , alteram ab amico ibi degente , quorum uterque pericula indicavit & discrimina , in quibus ego versor propter editum iter meum. Fieri posse , ajunt , ut propter amicitiam , quæ est inter aulas , Anglicam , Cæsaream , & Russicam , a priore suppressio libri jubeatur , & ab altera extraditio meæ personæ per aulam Cæsaream a Wuttenbergica desideretur , nisi vero id succedat , ut larvati homines veniant in regionem nostram , meque clam suscipiant , auctores mihi igitur esse , ut caveam a larvatis hominibus , inprimis autem a præfectis militum cæsareis , aut me subducam in locum tutum , e. gr. Berolinum. Mira certe narrant , cum nesciam , quid in hoc libro contineatur , adversum Russico Imperio , aut ejus gloriæ , & puto , totam istam rem ex solo rumore de libro , cujus contenta ignorantur , natum esse , nec ideo vel minimo metu percussus sum ,
ut

ut potius in incepto opere continuo pergere in animam induxerim, eo magis, cum Russi quidam juvenes Berolini degentes ejusmodi rumores sparserint, ex amore Patriæ & ex ignorantia causæ, cum ipsum librum nec viderint nec legerint unquam. Sana enim ratio cuilibet librum perlegenti dictitabit, nihil omnino ibi contineri, quod dignum sit tanto supplicio, quo auctorem afficere volunt. Nemini eorum hanc causam, indicavi, & potius spe alor, illam vanam esse & nihil mihi malorum imminere. Ita in tuum sinum totam hanc rem effundere volui, ut vel forti tuo consilio vel & auxilio, si quod malum imminet, sustineas. Optassem, ut vel unicum exemplar istius operis ad me misisset van den Hoeck, vel serenissimo nostro Duci offerre vel Krafftio nostro tradere potuissem, ut uterque de innocentia mea ante convictus fuisset, quam ex aula Russica vel Cæsarea litteræ pervenire possent. Secundo rogo, ut in recensione de opere isto instituenda, moneas, videri auctorem studio omisisse observationum innumerarum, quas feci, vel recensionem tantum dedisse, nihil tamen scripsisse, quod a veritate abhorreret, quod cum omne in gloriam Russici Imperii cedat, manifesto sit documento, quam reverenter & pie habet auctor regionem istam, in qua tot annos consumpsit &c.

A Schumachero haud ita pridem litteras accepi, in quibus scribit, misisse se cum posta curribus transportante Floræ Sibiricæ Tomi II. ad finem perducti. Eum si accepero, rescribam. Si vero

Tom. III. Comm. Lit.

Q

reli-

reliquorum exemplorum, quæ mihi debentur, potitûs fuerim, mittam ad Te sine mora. In locum Maucharti tandem suffectus est D. Sigvart, gener Maucharti, Medicus arlæ, jam ab octo annis praxin medicam Stuttgardix exercens: fundamenta anatomica nondum habet, quare in mandatis habet, ut per annum illustriora theatra anatomica frequentet, inprimis autem Parisinum. Senatus Academicus obtento mandato ipsum eventualiter elegit in Professore, & in professorium ordinem recipiet, postquam specimina anatomica hic Tubingæ publice tam secando quam docendo ediderit. Hac hyeme frater meus, natu minor, vicarius operas præstiturus Anatomiam docebit. Vale Vir Illustris, & quod strenue adhuc egisti, porro me amore tuo & patrocinio complectere.

Dabam Tubingæ d. 22. Octobr. 1751.

543.

J. W. ALBRECHT.

Ignoscas mihi quæso uberiores litteras quibus Te modo adire cogor, quando enim ex profundioribus tantæ tuæ eruditionis fontibus, toties jam hausi, quid mirum, si ad eosdem propero, quoties quidem talia mihi occurrunt, quorum veræ solutiones in iisdem servantur: per incomparabilem igitur gratiam tuam, nonnulla in medium proferre, eorundem vero bonam explicationem a Te expectare, liceat. Prime itaque loco ponam
historiam

historiam Herniæ (ut vocant) cerebralis. Scil. juvenis 20. circiter annorum per dimidium fere annum laboravit tumore, dextram capitis partem occupante, eam potissimum, ubi os parietale positum est: hic tumor primo nullius momenti, in dies singulos auctus, demum in tantam molem excrevit, ut ad scapulam usque dextri lateris pertigerit. Mortuo ægro, incidimus tumorem, vidimus os parietale totum liberum, longe multumque remotum, nec ulli etiamnum ossi cohærens; proinde ipsum encephalon in sacco delituisse, saniosum penitus atque putridum redditum; interim æger dum superfuit, nunquam deliravit, febre lenta depactus atque extinctus est. Frustra in variis auctoribus simile quidquam quæsi.

Femina 30. annorum febribus omnis fere generis vexata, ægrotavit per quadriennium & ultra; semper laboravit febre; & aquis pyrmontanis, & cortice peruviano per sat longum tempus usa est, sed incassum; fluxus mensium penitus suppressus; & quicquid remedii adsumserit, nihil tamen effecit, nisi quod aliam produxerit febrium speciem; abhorruit ita ab omni medicamine cujuscunque nominis, demum icterica facta, icterum vero stipavit semitertiana; intumuit abdomen mirum in modum, & lapidis instar durissimum redditum est: doloribus colicis diu noctuque crudeliter afflicta miserrime decubuit. Quotquot fuimus, mortem exoptavimus, terminum tanti cruciatus; verum, quod præter omnem expectationem cecidit, ægra vomitum cruentum ex-

perta; rejecit copiam sanguinis ad tres libras ponderis civilis, pendentem; inde morbus solutus, inde omnia symptomata, ad oculum, levata; suavisimus usum lenioris diuretici (aceti scillitici); obediit, convaluit, & modo perfecta valetudine gaudet.

An venæsectio in gravidis semper in brachio instituenda? an verum est, illam in pede administratam semper abortum minari? plurima equidem habeo, quæ huic sententiæ opponam, sed ad ea sedulo attendam, quæ Tibi placebunt ad hæc respondere.

Anne quæ abortum avertunt, ea potissimum sunt, quæ corpus ab omnis generis spasmodicis liberant?

Practici foetum roboraturi, matri largiorem victum imperant, sed nisi ipsum victum pariter determinent, quo consilio, nescio; an igitur quo mater delectatur, idem pariter tenellum fetum æque facile, æque feliciter nutriet? Novi quidem placentam, pulmonum veluti succenturiatorum victu fungi, verum enimvero an hæc omnia simul sumpta non sufficiunt immutandis alimentorum qualitatibus, si ad tenellum respicias, noxiis, ut plane non opus sit, matrem interea ad certos cibos blandiores &c. alligare?

Librum Huxhamii de febribus magnam partem in latina lingua converti, & quando auctor cætera satis clarus Boerhaavium ejusque errores pressio pede secutus est, non potui non aciores hinc inde subungere animadversiones tum pract.
tum

tum physiol. tum anat. cum enim hodie longe saniora prostant, quæ huc spectant, in pessimam unque partem accepi, auctorem talia vel ignorasse, vel etiam ignorare voluisse, injusto & noxio Boerhaavii amore tractum; crederesne venerande Parens, me hæc, prius a Te emaculata, olim in lucem possem emittere.

Dabam Hannov. d. 15. Octobr. 1751.

544

JO. STEPH. BERNARD.

Noli nimium sollicitus esse, Vir Illustrissime, de codice meo; etiam ubi is tuis usibus inservit ac publici juris erit factus, mihi necquicquam ulterius prodesse poterit, unde eum Tibi serva, vel Bibliopolæ aut flammis trade. Neque de redhōstimento velim anxie circumspicias, sufficiet enim mihi bene facti conscientia, ac lætor in scriniis meis aliquid inventum fuisse, quo præclari tui conatus promoverentur. Gratias Tibi ago maximas pro cultissimo munusculo, quo me mactasti. Præclare testatum fecit hac dissertatione Zimmermannus, se ab ore tuo pependisse, ac gustum penes Te formasse. Præter rerum miram varietatem ubertatemque demiror ordinem concinnum ac sagacitatem insignem in rimandis naturæ arcanis. Hæc demum vera est semita, quam calcare oportet illos, qui ad perfectionis culmen grassantur. Præclara ominentur omnes de nova Acade-

nia scientiarum Göttingensi, inprimis ubi recordantur, Te a Musis ac Gratiis ipsis ejus Præsidem fuisse salutatum. Nolim vero Te arduo hoc munere ita occupari, ut tardius inde præcellentis tui ingenii foetibus res medica ditetur. Verum, si bene Te novi Vir Illustrissime, Tu utramque spartam egregie ornabis. Quæ de Trillero, Viro clarissimo, scribis, vera sunt: solus ille inter Germaniæ Medicos elegantiorum litterarum decus ac ornamentum cluit. Melius fortasse sibi consulisset, si alto supercilio sprevisset Springsfeldium: sed nosti ingenia vivaciora vix ac ægre monitorem ferre, inprimis talem qualem depinxit adversarium suum Trillerus; quanquam eum satis solari poterant tot laudes, insigni ejus conjecturæ certatim a viris doctis tributæ.

Dabam Amstelædami pridie Calend. Novembrium 1751.

545.

G. A BUNAU.

Redux heri e Saxonia factus, quin pauca quedam statim ad Te scriberem, Vir Illustris, a me impetrare non potui.

Amoenissimæ tuæ litteræ, quibus junctum erat Diploma Bunavianum, non ita pridem Weiffandii ad iter jam cincto mihi traditæ sunt. Cum enim Ragewizii, quorsum eas direxeras, me non invenerunt. Dresdam a fratre meo missæ sunt,
& me

& me tunc temporis vel illic amplius non comorante rursus remissæ sunt, unde factum, ut nimis sero ad manus meas pervenerint. Interim dictum Diploma Illustrissimo Comiti nuper transmissi, qui societatis nostræ benevolentiam gratissima mente nunquam non agniturum mihi nuper præsentī jam fidem fecit. Multa confabulati sumus per aliquot dierum spatium de rebus eruditis, uti generatim, ita quoque in specie de Göttinga nostra imprimis doctis Incolis, & inclyta nostra Societate. Sentit præclare de his omnibus, inprimis vero tua merita & agnoscit & extollit.

Horatium Clarissimi Gesneri in dias auras nuper exiisse Lipsiæ inaudivi, librum ipsum nondum vidi, cujus desiderio tamen jam flagro. Præclara enim sunt omnia, quæ Vir doctissimus molitus, & digniorem interpretem invenire vix & ne vix quidem potuisset hic Lyricorum princeps. Rogo salutem ut nuncies eximio Viro, meoque nomine egregie navatam operam gratulari ipsi velis. Nescio quo factum est, ut epistolicum nostrum commercium interruptum prorsus fuerit. Mea, an amici culpa jam nolo inquirere. Vale amicorum optime, & me semper ama. Cellis Luneburgicis, d. 2. Novembris 1751.

546.

JOH. GESNERUS.

Dici sane non potest, quantum me exhilaraverit, cum ex humanissimis litteris tuis intellexim

Q 4

xerim

xerim tuum in Helvetiam adventum, & spem exoptatissimam Tui ad me videndi. Utinam id iter faustum ne felicissimum sit; tanto etiam gratias mihi & conjugi meæ (quæ Te plurimum salutatur) futurum, si comites itineris ex nobilissima Familia tua Tibi adjunxeris).

Experimenta Stæheliniana imprimis cum repletionem ductuum aëreorum ovi felicissime repetii, D. Lavaterus Pharmacopæus, in theoria chemica & medica apprime versatus, medicamentum adversus Tænias Herrenschwandianum satis feliciter detexit, vel etiam hoc efficacius, quod tuto & omnis generis tænias expellit, illas etiam cucurbitinas Plateri, Herrenschwandiano remedio invincibiles. Pulchra de hoc argumento dissertatio D. Bonnet legitur in Historia monumentorum Soc. Reg. Paris. a Sociis exteris communicatorum.

Pulcherrima & utilissima vestra experimenta anatomica veræ physiologiæ unicum fundamentum non sine maxima voluptate cum litteris tuis tum ex egregiis speciminibus academicis, quæ liberalitate tua ad me misisti, legi.

Scrpsi Tiguri d. 5. Novemb. 1751.

J. F. MECKEL.

Nimius me impedivit labor debitam ad gratissimas mihi litteras tuas responsionem reddendi; hæc ratio tam diuturni & iniqui, si alia causa foret, silentii fuit. Ex eo enim tempore, quo artem obstetriciam trado, nullus superest a laboribus libera dies. Justum tuum ex ultimis litteris tuis percepi dolorem, quem calumniæ Tibi Metrianæ cierunt; sed morte luit poenam, pridie enim, qui ximus fuit Novembris, matutino tempore e vita excessit; ipsum se perdidit; feбри intermittente laborans quinquies venæsectionem adhibuit, hinc summopere debilitatus, paroxysmo novo correptus virium suffectu decubuit, inde ex effectu fluidi nervei & motu fluidorum dnegato in lethargum incidit ipsi lethalem. Sic misere periit 40. anno ætatis suæ, corpusque cum anima sua terrestri, terræ dedit. In ædibus Legati de Turconell obiit, neque ullam sententiam mutasse apparet, cum oblatum sibi sacramentorum usum denegaverit, uti sermo fert. Parum tribuunt futili scripto suo, & Galli ipsi injurias Tibi illatas & agnoscunt & detestantur, sic cum morte fama ejus....

Raram in corde inveni, annuli ossei circa orificium venosum ventriculi sinistri, in ipsa substantia cordis carnea hærentis, observationem. Similem nullibi invenio, neque in Ruyschio ne-

que alibi; id primis rarum, quod ipsis carneis inhæserit ab orificio venoso ventriculi ortis fibris. Numne Tibi similis in alio libro occurrit observatio? vel in ipso cadavere visa? ossescentias valvularum quidem utrorumque orificiorum varias video, & coram habeo, sed nunquam cordis ipsius.

Berolini die XIII. Novembris 1751.

548.

JOH. GOTTFR. ZINN.

Gratissima adgnosco mente, quæ de tuo in me scripsisti amore, Vir Perillustris, qui, omni data occasione, quam charus Tibi sim, firmissime persuasum mihi esse cupiar. Avide nunc expecto, quid Optimo Parenti hac de re videatur, cujus jussa, qualiacunque fuerint, sequi pietas postulat.

Experimentum in nervo phrenico aliud quoque repetii, semper eodem, quo dixi, eventu. Optime idem apparuit in nervo ischiadico cuniculi, ubi nervo vossella prehenso, omni in parte illius infra locum prehensum sensus ita fuit abolitus, ut oleo vitrioli posset tangi, sine ullis aut doloris aut convulsionis indiciis. Aliquot experimentorum Cel. Meckel testis est autopta.

Quæ de irritabilitate nervi dixi, experimento confirmanda esse putavi, quod repetitis vicibus
in

in cuniculo instituere visum fuit. Nervum nempe ischiadicum ad digiti longitudinem denudatum in infima parte discidi, illiusque discissi partem superiorem cum sensorio communi conjunctam, imposui aſserculo, cui aliquot inſculptæ erant lineæ transversæ, ita ut unam ex lineis illis, qua parte erat discissus, accurate tangeret. Hac enim ratione effici posse credidi, ut si vel minima nervi contractio ex irritatione contingeret, accurate illa posset observari, cum nervus contractus non posset non a linea recedere. Irritavi nervum punctum acu, maximæ convulsiones, omniaque doloris signa optimam integritatem nervi demonstrant, pars vero abscissa plane immota ne capillum transversum a lineola recedit. Irritavi nervum in origine, ubi ex medulla spinali provenit, priusquam in ramos abiit, quorum unus hic nervus discissus fuerat. Omnes muscoli, quos rami adhuc integri adeunt, convelluntur, sed ipse ramus discissus lineam, quam tangit, omnino non deferit. Nec constrictionem aut immutationem diametri, summa licet adhibita attentione, observare potui. Si vel minima certe ex imitatione in nervo contingeret mutatio, oculum hac ratione effugere non posse credo. Sed & argumentis a priori, ut vocant irritabilitas nervi refelli posse videtur. Omnibus de irritabilitate nervorum institutis experimentis rite pensatis, denique apparet, nullam animalis partem esse irritabilem, nisi quatenus fibris gaudeat muscularibus, illudque privilegium soli competere fibræ musculari. Loquor autem semper de irritatione mechanica.

chanica. Quam fallacia enim experimenta cum oleo vitrioli similibusque esse videantur, inferius patebit. Omnia præterea docent, nullas esse fibras in animali musculares, quæ nervis non sint præditæ. Si ergo nervus esset irritabilis, adesse deberent in nervo fibræ musculares, quæ fibræ nervis suis gauderent, & ita res in infinitum procederent. Idem valet de cerebro & medulla spinali.

Ut pateret, quam fallax sit experimentum cum oleo vitrioli institutum, eodem tempore nervum & ligulam corii veteris a coriariis jam præparati guttula illius tetigi, quorum utrumque ita confringebatur, ut vermiculi instar se contorqueret.

Miror quemdam adhuc somniare posse de motu duræ matris, omnibus nervis destitutæ. Ante oculus habeo nonnulla duræ matris exemplaria, ubi innumerabilia filamenta in aqua fluitantia conspiciuntur, quibus cranio adhæsit; observatio dudum nota.

Cum Winslowus de glandulis duræ matris dubitaverit, non video, quæ vere sunt acinosæ, omnibusque notis aliis glandulis similes, quarum nonnullas in sinu longitudinali sitas ad fœcalini majoris grani magnitudinem accedentes, aliasque nuper in vetula nigras & duriusculas, ut aliis hac ætate glandulis, accidit, observavi.

Semel hac hieme videre licuit ramulum, ex nervo quarti paris abscedentem, qui musciculum levatorem palpebræ supergressus, ad frontalem ramum

num quinti paris accessit, illique ope cellulosa adhærens per aliquod spatium decurrit, postea vero iterum ab illo secessit, cujus Cel. Meckelius meminit in diss. §. 55. pag. 44. idemque ex orbita in faciem emerfit. Narrat amicissimus Meckelius, se semel quoque vidisse ramulum a quarto, in levatorem palpebræ desinentem.

Dum litteras has signo, accipio epistolam Parentis, qua veniam Slesvicum adeundi mihi denegat. Obtemperandum est Patri, quem pie colo, & qui filium diligit. Vale, favore tuo, ut me prosequaris porro, enixe rogo.

Berolini d. 23. Nov. 1751.

549.

J. F. SCHREIBER.

Refers aliqua, Vir indefesse, de studio tuo continuato in persequendis organis femininis generationis. Sed quid eis nunc opus post inventa D. de Buffon? Legi opus ipsius, nec sine multa voluptate. Quid de eo sentis? Et si errat, quis ipsum refutabit? Jam est Physiologiarum scribendarum seculum, quia de Ludwiggii Institutis refers. Legi & Hambergerianam. Sed unde hic novit, quod Harveius Altorfium profectus sit, ad trahendum C. Hofmannum in partes suas? Res est valde improbabilis, (vera est). Quæ de me, vel statu meo, singularia referam, non habeo. Et ego sum instar sisyphi, & inter adversa sæpius

sæpius languo. Et si omnia mutantur : hactenus nullo molimine obtinere potui, ut mea mutantur in melius. Salutat ignota uxor. Vale, Vir magne, & favere non desine.

Petropoli 17 $\frac{26}{11}$ 51.

550.

JOAN. FRID. MECKEL.

Diu absque gratissimis humanissimisque litteris tuis fui, & me laborum immensa congeries adeo tacere coegit, ut & litteris scribendis, & observationibus meis conscribendis non suffecerim. Valde enim crescit hoc anno dissecantium numerus, ultra 50. quorum labores dirigere, corrigere, demonstrare; measque demonstrationes publicas & præparatione anatomica partium illustrare & angiologicis præparatis oportet. Quibus accedit Physiologiæ ad ductum compendii tui traditio. Hæc omnia toto die me maxime occupatum tenent.

Adfuit hic nuper aliquis, qui se ex numero amicorum tuorum esse dixit, nomine Springfeldt, Consiliarius Aulæ Weissenfelsensis, ac Medicus in thermis Carolinis. Jussu regio Membrum Academiæ nostræ statim ab habitu suo receptus est, vividi ingenii homo, id solum habet, quod multa loquatur quæ nescit. De aëre intra thoracem multa cum eo disputavi. Ruditer paullulum credidit

credidit ideo adesse illum debere, ut resisteret externo aëri, quum thoracem crepare alias aut comprimi potius deberi putaret; non considerans, idem esse si pulmo repletus sit aëre, ac si ille in cavo ipso poterat fuerit; 2°. concipere non poterat, quare pulmo expandere sese posset, si spatium absit, id quod dilatatus abire queat; neque id sibi imaginari poterat, idem esse, si partes cedentes expanso pulmoni, diaphragma nempe & mobiles costæ adfuerint, quam si vacuum in cavo ipso fuerit. 3°. Irresolubile credidit dubium, foetus pulmonem non replere thoracem. Sed id etiam falsissimum est. Præparavi integram foetus illæsam pleuram, cujus toti sacco totus pulmo adeo contiguus est, ut elevatam continuo sequatur, neque interstitium ullum adest. In alio thorax vel pleuræ faccus, aqua serosa plenus, elevatæ pleuræ in aliquo loco cævum continuo replevit, sed ne unica bullula aëris aquæ innatans videri potuit. Sic multos jam correxi, eosque strenuos Hambergeri discipulos & defensores, qui seipsum experimentis convincere coguntur, neque est quod regerant. Octo enim dissecantibus interfunt Doctores, & inter eos duo Hambergeriani, plane convicti experimentis a me factis, & disputatione discursiva. Eos forte ipsos aliquando, in scripto, quod de pleura molior, testes experimentorum adducam. Sed hæc Tibi confido, nollem enim alios, præter Te Venerandum Præceptorem meum, scire, quæ describo.

Ingentem reperi calculum pelvis renalis, cum rene indurato & membranaceo, eo vero alterius lateris

lateris ingentis magnitudinis. Cordis valvulas semilunares aorticas plane disruptas & scirrhosas in corde hydropici vidi; & asservo cor hoc, omni pinguedine integerrime destitutum

De libro illo la Metrii adversus Te scripto, audio Te ad Maupertusium nostrum scripsisse. Lætor si satisfecit desideriis tuis. Ellero nostro, quæ præsentè Legato de Turconell & ejus uxori aliisque vivens dixerit la Metrius, roganti an veræ essent historiæ illæ quæ scripserit, nuper Tibi scripsi; inventa nempe & commenta esse, facta, ut adversus tuum judicium de l'homme machine in Bibliotheque raisonnée datum sese vindicaret. Ubique nunc & palam hæc profitetur Te plurimum salutans Ellerus.

Dabam Berolini die 21. Decembris 1751.

551.

J. F. MECKEL.

Magno mihi gratissimæ litteræ tuæ fuerunt gaudio, ob eam quam continuerunt defentionem, adversus malignas Tibi illatas injurias. Continuo Maupertusio dedi, qui summa cum gratiarum actione scriptum accepit, plurimum Te salutans. Id optimus addidit, plura se de la Metrio voluisse litteris suis inferere, quæ pessimum animum viri clarius ob oculos ponerent; sed prohibitum id plane esse; . . . enim jussisse & velle, ut laudetur vir ille la Metrie. Summam animi sui in
Te

Te propensionem ac deditissimum se Tibi profite-
tur, neque de se credas rogat, quasi improba fa-
cta stolidi demortui viri, vel minimum probaret.
Id certum est, religiosus est Maupertusius, om-
nesque abhorret, ac detestatur, qui impie & con-
tra bonos mores scribunt vel sentiunt. Plane
alienus ab eo animo Voltairiano, qui avarissimus
ac ideo omnibus detestabilis, neque pietatem nec
bonos mores æstimat.

Berolini die 28. Decembris 1751.

552.

JOH. GOTTFR. ZINN.

Felicissimum me prædico, quod mihi contin-
gat, ex litteris tuis, Vir Perillustris, proficere,
& longe licet abs Te remotum, tua frui institu-
tione, qua ratione illud peractum ævum quo-
dammmodo remeare mihi videor, quo ex ore tuo
pendere licuit. Eoque alacrius leviusculas quas-
dam his litteris Tibi affero observationes anato-
micas, enixe rogans, ut, quale sit tuum de illis
judicium, paucis edocere me velis.

Cum non solum in novellis litterariis Göt-
tingensibus, sed etiam in Cl. Zimmermanni dis-
sert. legerem, involucrum nervorum in omnibus
hucusque pro propagine duræ matris habitum,
meram Tibi videri cellulosam, excitatus fui, ut
hanc in rem propius ipse inquirerem. Repetito
autem labore rem sic se habere observavi.

Ubi nervus suum in basi cranii foramen offendit, dura mater vaginæ in modum illum recipit, & cum illo ex cranio educitur, cui in crassitie ossium densa quadam, brevi, rubella cellulosa undique arctissime adhæret. Quamprimum vero crassitiem ossium transiit, dura mater in duas secedit laminas, quarum altera conservata indole densa, tendinea, splendente statim circa os reflectitur, illudque periostei nomine obducit.

Altera vero lamina nervum quidem statim post exitum ex cranio sic recipit, ut vaginam optime mentiatur, paulo autem cum illo progressa, sensim fit laxior & tenuior, usque dum in meram cellulosam pinguem, inflexibilem, telæ cellulosæ, quæ ubique musculis interponitur, simillimam, resolvitur, & cum vicina circumjacentibus partibus interjecta confunditur. Optime hoc adparet in nervo octavi & noni paris, & ramo tertio quinti. Involucrum quidem nervis præbet tela hæc cellulosa, in quam d. m. abiit, hac autem in re nervi neque a valis, neque a tendinibus, neque ab aliis C. H. partibus teretibus differunt, quibus omnibus tunica quædam ex cellulosa tela circumponitur. Aliter autem sese res habet in nervo optico. Vaginam autem hujus nervi in scleroticam abire, accuratissime hac de re factæ observationes, quod pace tua dixerim, vix credere me sinunt, & ipsa utriusque partis structura nimis differre mihi videtur. Sclerotica enim composita est ex multis laminarum stratis sibi incumbentibus, more ceparum, cum vagina nervi
optici

opt. five sit recens, five macerata, cellulofam simplicem naturam nimis facile prodat.

Scirrhum cerebelli fecunda vice videre nunc contigit, qui duobus abhinc annis in theatro Berolini idem me obfervaffe ex priori quadam ad Te data epiftola notum Tibi effe fpero. In infante feptem circiter annorum, cui omnes glandulæ conglobatæ erant obstructæ & scirrhofæ, maxima portio cerebelli in latere sinistro degeneravit in multos scirrhos inter fe cohærentes (quorum plurimi avellanæ magnitudine) duriusculos, flavis glandulis conglob. scirrhosis fimillimos. Placet, quod conjectura tua, substantiam glandularum conglob. cortici cerebri Tibi videri non abfimilem, pulchre inde confirmetur. Excidit locus, ubi hæc Tibi dicta fint, sed legere me memini. Quæ fcribis de tunica retina, interdum quoque vidi. Vale mihiq; ut folcs favere perge.

Berolini d. 14. Jan. 1752.

553.

JOH. GOTTFR. ZINN.

En obfervationes circa connexionem tunicarum oculi cum involucris nervi optici, quarum feci mentionem in meis nuperrime ad Te datis litteris. Accipias illas velim ea, qua femper erga me ufus es, humanitate, gressusque meos doctiffimis tuis confiliis dirigas.

R 2

Dura

Dura mater, ubi oculum intrat, in duas dividitur laminas, quarum altera evadit periosteum orbitæ, laxissime ossibus annexum. Altera vero cum nervo optico progreditur, illumque in vaginæ modum involvit, extus cincta multa laxissima cellulosa, uti omnibus C. H. tunicis ex cellulosa natis contingit, quæ, ubi accedit nervus ad bulbum oculi, super illum decurrit, & cum illa, quæ cum musculis & vasis advenit, confusa, bulbum extus obducit, qua ablata apparet sclerotica alba, solidior. Nec unquam aliud vidi involucrum scleroticæ a dura matre profectum, tunicamve adventitiam, ut Winslowius & Ravius volunt, nisi cellulosam illam laxam, qua in re sclerotica plane non differt ab aliis C. H. partibus, quibus ubique tunicam, ex cellulosa natam, circumpositam esse videmus. Ipse vero nervus bulbi parti interiori insertus oculo ita oblique se applicat, ut sub angulo versus nasum acuto oculum ingrediatur, cellulosa quadam densa ad bulbum revinctus, qua remota nervus eadem cum axeos opt. directione decurrit. Vagina ergo nervi optici, duræ matris propago, & ex illius natura ex tela cellulosa stipata, composita, & in cylindrum convoluta, laminis suis exterioribus inseritur statim stratis scleroticæ exterioribus: interior vero vaginæ pars progreditur inter crassitiem scleroticæ & nervum opticum, utrique multa cellulosa annexa, usque dum, omnibus fere suis laminulis in scleroticæ strata insuntis, in intimam illorum seriem desinat.

desinat. Rem ita sese habere, frequentissimæ dissecationes, & accuratissimæ omnique animi attentione factæ observationes dubitare vix sinunt. Sed & ipsa scleroticæ crassities, & diversa structura sententiam illam, scleroticam esse tunicam ab involucro nervi optici diversam, confirmare videntur. Semper scleroticæ pars posterior multo crassior deprehenditur vagina nervi optici, etsi multo manifestius id appareat in oculo bubulo, ubi ad lineam crassa est sclerotica, & in oculo balenæ. Nec non color differt, cum scleroticæ semper major sit albedo. Summum vero distinctionis signum esse videtur utriusque partis structura; sclerotica enim composita esse videtur ex multis stratis laminarum tenacium & densarum, quæ intertextis fibris transversis arctissime sunt constipatæ, cujus fere nullum aliud in C. H. exemplum est; cum vagina nervi opt. omnibus notis conveniat cum aliis membranis, natis ex tela cellulosa, compressis & con crescentibus inter se lamellis. Progredior nunc ad connexionem choroideæ cum pia matre nervum investiente. Pia mater, inter quam & vaginam per omne iter multa intercedit cellulosa, sæpe ante ingressum nervi optici in bulbum & omni in transitu per crassitiem scleroticæ paullulum nigricat, Morgagnio jam notante, quæ nigredo interdum ipsam quoque nervi substantiam, vel potius cellulosam fasciculos medullares distinguentem offuscat, id quod imprimis contingit in subjectis ætate provectoribus. Comitatur hac ratione nervi optici per scleroticæ crassitiem, ubique a vaginæ duræ matris facile separabilis, usque dum

ille summe contractus (quam contractionem ad dimidiam diametri partem accessisse sæpe vidi) in retinam explicari incipiat. Quem ubi pervenit ad locum, reflectitur pia mater a nervo optico retro choroideam, & ad scleroticam accedit, cui ita sese applicat, ut intimam illius laminam constituat. Laminam illam scleroticæ intimam esse piæ matri continuam, apparet, si vaginam cum sclerotica caute auferre studeamus. Pia illa mater a nervo reflexa, & ad scleroticam accedens, videtur esse albus ille circulus, origo choroideæ hucusque dictus. Intra hunc circulum choroidea, ut propria membrana oritur circa nervum opticum, multis vasis, & fibris cellulosis circulo illi albo annexa, quibus discissis aut maceratione solutis, choroidea integerrima ab albo illo circulo potest separari. Contigit id mihi in quibusdam oculis per medium discissis, ubi choroidea libera fluitat in aqua, nullibi nisi extremo limite circa nerv. opticum revincta, omnibus aliis vinculis, quibus scleroticæ posteriori parti adhærebat, solutis maceratione. Hæc sunt, quæ circa connexionem tunicarum oculi cum nervi optici involucris observavi. Ex animo mihi gratulabor, si benignum Præceptoris judicium conatibus hisce accedet.

Animus mihi est, observationes hæc, si dignæ Tibi videantur, quæ lucem videant, cum quibusdam aliis, tum circa oculi partes, tum circa alia C. H. organa observatis, in lucem edere, quibus nonnullæ icones ad faciliorem explicationem fortassis accedent.

Huma-

Humanitate tua fretus, spero, fore ut sapientissimo tuo consilio discipulum dirigas.

Observationi de scirrho cerebelli, cujus nuper feci mentionem, addere libet aliam non abfimilem historiam scirrhi corticis cerebri in femina adulta, ubi sub osse bregmatis lateris dextri tres apparebant scirrhi corticis cerebri, quorum quilibet nucis moschatae magnitudinem æquabat; partes scirrhofæ cum dura matre hic multo crassiori ita erant concretæ, ut separari non potuerint. Offa cranii illis subjecta non solum pro illorum forma erant excavata, sed etiam hoc loco redacta ad chartæ papyraceæ tenuitatem, & foraminulis quibusdam pertusa. Hemisphærium cerebri hujus lateris multo erat altero mollius & fere diffuens, & multo latius, corpore calloso paulum incurvato. Alterum hemisphærium apparuit omni ex dote sanissimum. Similem alterutrius hemisphærii mollitiem observavi in infante sex circiter annorum.

Summæ erga Te pietati, amorique, quo Tibi insurgo, ferventiori, tribues, si ea qua par est reverentia abs Te petam, ut epistolam tuam ad Ill. de Maupertuis circa calumnias de la Metrie nuper datam, cujus illius responsoria mihi mitas. Interfui confessui Acad. Berol. propediem, publice habito, ubi elogium de la Metrii regia manu conscriptum publice legebatur. Sed de iis, quæ his ediderat, ne verbulo quidem mentio facta fuit.

Vale, commendatum porro Tibi habeas velim.

Berol. d. 22. Jan. 1752.

JOH. GESNERUS.

Medicamentum Lavaterianum in ægris circiter X. expertus sum. De his tænias feliciter expuli cum filamento, in eo tamen de papillis a Bonneto descriptis nil quicquam observavi. Qui tænia cucurbitina laborarunt, usui ejus infusum Tanaceti per paucos dies præmiserunt. Unam observationem prætermittere nequeo. Nobili Viro circiter 5 orio exhibitum fuit, de quo tæniam articulis brevioribus, vel primi generis, expulit 30. circiter ulnarum: post aliquot dies molestias in ventriculo sensit antea sibi consuetas, quasi oberrantis & versus oesophagum pergentis vermis. Assumpsit novam medicamenti dosin absque effectu. Nunc vero fragmenta vermis cucurbitini s. alterius speciei denuo excernuntur. Ut videatur non unum vermium horum genus in hoc corpore latitare. Tanaceti infusum adhibebit, & denuo medicamentum repetet, quo effectu diligenter ad Te scribam. Medicamentum variat pro ætate & sexu. Ex anthelmintico specifico cum purgante vegetabili conficitur; hoc vero tum quoad dosin, tum quoad species pro natura subjecti innatare solet.

Tiguri d. 29. Januar. 1752.

555.

PETRUS WARGENTIN.

Excules, Vir Illustris, quod diutius, quam par fuerat, litteras tuas, pro more, gratissimas, sine debito reliquerim responso.

Nova, quæ iisdem litteris tradidisti, litteraria, Academiae & imprimis Rosenio, Bæckio mihi que fuere jucundissima, agimusque grates, quantas possumus, maximas, quod, in tot negotiis, nos tamen, nostramque Academiam, sæpius tuis invisere scriptis non grave ducas.

Observationes Grantii, circa generationem piscium, quas ex mandato tuo cum Academia communicavit Rosenius, ut sunt perquam curiosæ, fuerunt quoque Academiae acceptissimæ, quas proxime actis inferemus. Litteras tuas & Maupertusii, de cavillis de la Metrie, Bæckio primum & mox D. Rosenio legendas dedi. Miramur hominis imprudentiam & characterem sane singularem, quem Maupertuis pulcre pingit. Ceterum gratulor Tibi plurimos adversarios: Fama enim tua & veritas, quæ pressa illustrior plerumque effulget, multum inde lucrabitur.

Gislerius noster, tertio jam mense hypochondriaco malo miserrime vexatur, ita ut timeat medicus, quem optimo viro curandum Hernofandiam misimus, ne malum ad dementiam usque progrediatur. Dicere non possum, quantum me moveat
amici

amici antiquissimi & integerrimi tristissimus status. Ab ipsa pueritia fuit hypochondriacus. Dii meliora.

Rosarium huc expectamus, cum ægrotet alter principum, illi dabo novellas Göttingenses, quas ad me misisti: nam ego Academiae nomine, jam diu & regulariter quovis hebdomade illud accepi, iisque non mediocriter delector. Medici nostri avide legunt. Vale & fave.

Stokh. d. $\frac{7}{18}$ Febr. 1752.

556.

J. GOTTFR. DE HAHN.

Medicus & æger magnum humani corporis cognitorem adeo. Testantur elegantissimæ icones tuæ absconditas oculatissimis Anatomicis vias Tibi non esse absconditas. Age! aperi, Vir Generose! quæ de meo sanitatis vulnere sentias. Etsi quæ animo tuo, uti aliunde novi, in mea commoda prono succurrant, benigne eloquere! Vale, dabam Uratislaviæ 1752. die 26. Febr.

557.

JO. STEPH. BERNARD.

Quamvis non ita pridem litteras ad Te dedero, Vir Illustrissime! non dubitavi tamen

men iterum ad Te scribere, ut testatum Tibi facerem, nihil mihi gratius accidere, quam ubi Tecum variis de rebus ad artem nostram pertinentibus licet confabulari. Et sæpius quidem hoc pacto animum oblectarem meum, nisi religioni mihi foret, negotia tua gravissima ac in rei literariæ & medicæ commodum suscepta temere interpellare. Confidentiores autem hodie me reddit casus, qui se mihi ante octiduum obtulit, quique num ab aliis sit observatus atque descriptus, plane ignoro; neque otio nunc ita abundo, ut Anatomicorum vel Practicorum volumina possim eapropter excutere. Ad Te igitur Vir Illustrissime, ceu Apollinis atque Musarum cortinam confugere consultum duxi, ut non modo tempus compendifacerem, verum etiam edoceres clarius quid de casu illo statuendum: neque etiam variis verborum lenociniis Te rogabo, ut responsum edas, cum mihi & facilitas tua & animus erga me prolixus fatis sit cognitus atque perspectus, tuo exemplo dudum probaveris eruditionem ab humanitate non exulare. Arcessebar hora nona vespertina ad matronam quandam, cujus sanitati ab aliquot retro annis præfui. Deprehendi illam lecto compositam. Querebatur de doloribus in ima parte ventris lancinantibus, & addebat se animadvertisse per aliquot dies se sanguinem emisisse, parva quidem copia, sed quæ nunc multum esset aucta: cumque nossem gravidam, prælagiebam periculum esse ne abortum pateretur, quæ pluries ante abortasset. Pertentavi pulsum qui mollis erat & æqualis, ac sicubi dolores remitterent

mitterent a majori sævitia, bene se habere agebat. Dum ad focum accederem, ut ei præscriberem formulam, qua dolores mulcerem atque lenitem; vocat ad se foeminam quandam adstantem, ac coepit rogare ut sibi jam abortanti opitularetur. Jussi protinus *ἐντροπία* adferri, cumque illud adtente oculis lustrarem, agnovi cuncta elisa esse præter placentam, quæ & mox secuta est. Quo vero singula facilius considerarem, impositus fuit abortus patellæ ejus generis, quales ex India adferuntur, variis coloribus ac floribus distinctæ. Vidi tunc chorion membranam satis crassam ac firmam, sed in medio abruptam circulariter ac sursum tractam: Amnion vero turgidum admodum & liquore non subfusco sed lim-pido, qualis aqua fontana, distentum, per quem, tanquam per lentem crystallinam conspicerentur, adparebant flores in patella picti vegrandes. Ubi Amnion lumini obvertebam, adparebat foetus intus a vasis umbilicalibus pendens ac fluctuans, ejus fere magnitudinis quales solent esse fabæ minores. Membrana, quæ continebat liquorem, non tam erat candida, quam coloris omnis expers. Extus comparebant fibræ tenues, quas pro membrana cellulosa habeo; sed & crassiores liquore fusco repletæ, & nonnullis in locis tubercula quædam quæ forma cotyledonas ferme referebant: horum liquidum si limpidum fuisset, cogitarem de hydatidibus. Maceravi per triduum utramque membranam, chorion puta & Amnion, cum liquore intus manante in aqua, & aliam sæpius adfudi, quo sanguinem omnem eluerem.

Ne

Ne hilum inde degeneravit liquor, quin eadem ejus ac constans mansit facies; deprehendi tamen perire aliquando ejus colorem adeo limpidum ac sincerum, ubi saccus aquæ fuit immissus, rediit autem mox postquam inde esset extractus. Membranas hoc pacto probe mundatas a sanguine suspendi in phiala spiritu vini repleta, observaturus quam mutationem inde subirent liquor & membranæ, sed nullam hætenus deprehendi, & eadem ei perennat pelluciditas. Percontaberis me fortasse, quid tanto hiatu dignum hac in re invenirim, aut quid inde velim extundere: scilicet abortus πρόφασιν fuisse malam conformationem partium foetum obvolventium. Retuli quidem matrem pluries abortum fecisse, verum id semper accidit ex errore ab ipsa commisso; nam cum sit habitus delicatioris & venæ multo sanguine turgant, evenit, ut si negligat venæsectionem sibi administrare paulo ante illud tempus (circa quintam sextamve septimanam) ut abortum patiatur: quandoquidem vero tempestive monuit se gravidam esse, quo sanguinis redundantis copia detrahebatur, abortus periculum imminet nullum. Curaverat autem sedulo hac vice, ne ei quidquam opprobretur, apertaque fuit vena, me præsentem. Non temere idcirco mihi videor culpam conjicere in foetum & partes ei contiguas; etenim cum Amnion nimia liquoris copia distendatur, vereor ne chorion inde disruptum fuerit: unde accidit, ut pondus amnii in puncto contactus unico augeretur, chorio illud non sustinente amplius inferne, quo circa nullo negotio ac pedetentim fuit avulsum.

avulsum. Accedit quod foetus nimia liquoris quantitate obrutus, ac in utero matris aqua submersus, vivere mox desiit; unde pondus iterum erevit; quod præterea a liquore fluctuante, ac mox in hanc partem irruente modo in aliam, denuo auctum est. Cum vero matrona illa post sextam demum hebdomadam abortaverit, foetum aliquantum ante interiisse arbitror: quod ita tamen dictum velim, non quod credam tam parvos foetus illo tempore excludi non posse, sed quod plures ejusmodi viderim, qui omnes hunc magnitudine superarunt.

At nunc tempus equum fumantia solvere colla, ut finem aliquando faciam epistolæ satis verbosæ. Vale Vir Illustrissime ac mihi Tui observantissimo fave. Dabam Amstelædami a. d. 10. Februarii 1752.

Exaraveram ad Te Vir Illustrissime has litteras, & jam illas ad Te dirigebam, cum ecce supervenit juvenis egregius, qui mores apud Te formaverat, & adtulit fasciculum cum litteris tuis mira humanitate ac eruditione conditis. Distuli igitur eas ad Te mittere, ut simul aliquid reponerem ad ultimas Tuas. Gratias vero primum maximas Tibi ago pro munusculis litterariis, quibus me tam amanter ac benevole donasti, lætosque summopere apographum meum epistolarum τῶν τανύ plures Tibi subministraffe consultationes, quibus nova editio ornaretur. Summa cum voluptate perlegi animadversiones tuas in Bufonii Systema de Generatione, ac hariolor futurum si
vos

vos artis Antistites præcipui ita solertes pergatis naturæ arcana rimari, ut tenebras tandem omnes feliciter discutiatis. Rectè omnino ac mascule fecisti, quod epistolam tuam ad Maupertuigium cum responforiis Viri Illustris vulgaveris. Vivis ac veris coloribus depinxit Vir Amplissimus Demetrium. Miror tamen, qui nec ille neque Tu resciveris, qua ratione ductus de la Metrie Tibi nuncupaverit Hominem suum machinam. Rem totam Tibi nunc expediam, ut illam accepi a viro rever. Du Boulay, Ecclesiæ Gallicæ Londinensis Pastorem. Habuit Theologus hic cum Leidæ studiorum causa degeret ὁμοδύκτων Demetrium, & alium Basilea Helveticum, cui nomen erat S. Cum sæpius cum illis confabularetur inter prandendum,prehendit S. hunc eadem sentire cum Demetrio, imo cum ingenio non minus valeret, plura ac παραδοξότερα dogmata fovere, quæ cum amico suo Demetrio communicabat: unde factum, ut cum liber homo machina dictus typis esset descriptus, ac Demetrius ejus exemplar legendum traderet Du Boulayio, hic protinus exclamaret, se S. sermones agnoscere a Demetrio ornatos. Auctor igitur illius libri censendus erit S. ille, cui Demetrius hinc inde quædam infarsit, ac gallico ornatu in vulgus jussit prodire. Noverat autem Te S. iste, ac multa ad Demetrium retulit, hic vero siue memoria gaudens non satis firma, siue aliis de causis illa depravavit: atque hinc factum ut habuerit in penu suo Demetrius quædam, quibus incautis persuaderet se Te familiariter usum esse,

esse, cum tamen nunquam vultum tuum adspexerit. Poteris jam Tu meminisse an S. . . . illum noveris nec ne, aut an nomen ejus inter Academiae nostrae studiosos compareat. Addebat Du Boulay, se ignorare num adhuc vivat S. . . . aut ubi locorum agat; se enim nihil de illo post ejus discessum Leida inaudivisse & jam abierat ante, quam Demetrius librum suum in vulgus emitteret. Habes rem totam ut illam pluries mihi narravit Du Boulay, & repetiit ante octiduum: nam hic hæret ut farcinulas colligat, quo mox Londinum meet. Aveo videre dissertationem tuam de irritabilitate, quæ, ut omnia Tua, erit omnibus numeris absoluta atque perfecta. Doleo profecto Te pedum oedemate laborare, ac opto ex animo, ut brevi periculum, quod inde imminet, feliciter propulses. Vereor autem ne nimis studiis inhies, ac vitam agas nimis sedentariam. Quantopere enim hæc sanitati obsit, meo exemplo didici, qui nunc cum quotidie per plateam vagari cogor, valetudine utor magis prospera quam olim, quum in litterarum otio degerem. Quæ de Meadio ad incitas redacto scribis, vera esse audio. Omnis ejus suppellex libraria & antiquaria venundatur, sed clanculum. Obiit haud ita pridem Londini Mortimer, Academiae scientiarum a secretis. Præclara sunt omnino inventa tua circa corpora luteorum originem & opii vim irritabilitati adeo contrariam: sed eminent quæ de concentu motus venarum cum respiratione narras, Teque hortor, ut sedulo hoc paradoxum insequaris, cujus cognitio luculentior multam lucem

lucem adfundet doctrinæ de œconomia animali. Maximas vero gratias Tibi ago pro insigni tua benevolentia, qua illa quæ tua dexteritate nova quotidie detegis in anatome; tam liberaliter mecum communicas, Teque enixe rogo ut hoc pede pergas, ita me plurimum a Te Vir Illustrissime adamari, ero persuasus. Vale iterum. Dabam Amstelædami a. d. 26. Februarii 1752.

P. S. Abortus, de quo hac epistola Tecum egi, nullam in spiritu vini servatus ab illo tempore mutationem subiit.

558.

J. F. MECKEL.

Summe dolorifica inflammatione & suppuratione manus dextræ, ex furunculo maligno ibidem exorto laboravi, quæ gangrænam sæpius minabatur, ut vix vehementissimis emollientibus & suppurantibus in suppurationem eum redigere potuerim. Vehemens quæ inflammationem comitatur febris, & dolores somnum plane intercipientes, fatis me debilem reddiderunt, ut vix adhuc sufficiam, laboribus meis subeundis.

Locus furunculi inter tendinem musculi ulnaris interni, & eos flexorum, prope caput inferius ulnæ fuit, & inter tendines flexorum profunde continuavit; ita ut flectere digitos, neque sentire iisdem potuerim, pressus vero a pure contento nervus cubitalis, continuo ad cubitum us-

Tom. III. Comm. Lit.

S

que

que doluit; pus inerat furunculo durum, casei instar, per partes, post incisionem factam, eximendum. Nunc claudi incipit suppuratione cessante.

Ortum est hoc malum ex minimo grandine in quem apertum (sinum), putridus ex vetusto, forte venereo cadavere resorbtus erat liquor, qui pessimam statim inflammationem & furunculum acrimonia sua stagnante in cellulis apertæ grandinis fecit. Sic cautius agere damnum & dolor docuit. Neque enim putabam tam nocivum cadaverosum fore succum in parvam pustulam resorbtum, quem toties in vulnera inter secandum facta recepimus.

Abundat cadaveribus anatomia nostra, & tres non longe abhinc puerperas dissecai, quibus uterus & omnia abdominis viscera albo spisso pure obducta, eodemque abdomen illæsis tamen visceribus plane repletum fuit.

Summe foetebant cadavera cum liquore illo purulento, & quod rarum, in una, 24. horis a morte, abdomen in regione uteri summopere calebat, reliquo corpore rigido ac emortui instar frigefcente; dissectus uterus & vagina putredine gangrænosa dissoluta erant & digitis sine laceratione tangi non poterant.

Perbene succedit obstetricum instructio, & miror earum profectus, summa enim attentione
omnia

omnia capiunt & retinent, quod de ejusmodi mulierculis nunquam cogitarem. Praxin in nosodochio Charité dicto exercent.

Berolini d. 29. Febr. 1752.

559.

JOH. GOTTFR. ZINN.

Litteras tuas humanissimas, Vir Illustris, d. d. 5. Febr. ante paucos demum dies accepi, postquam epistola ad Ill. de Maupertuis antea a Cl. Mekelio mihi reddita fuerat. Gratissimus agnosco, quod voti mei compotem me facere volueris.

Humanitate tua summa usus observationes meas leviuscultas ad Te mittam, quamprimum paulo melius in ordinem fuerint redactæ, felicissimumque me judicabo, si dignæ Tibi videbuntur, quæ commentariis Acad. Reg. inferantur. Scleroticam cum dura matre inseparabili nexu cohærere fateor, in choroidea autem manifestius esse mihi videtur, illam esse tunicam propriam, a pia matre nervi optici diversam. Non semel enim mihi contigit, ut choroideam, inprimis in oculo, cujus vasa cera optime erant repleta, leniter tantum trahendo ab omni cum pia matre connexionem liberarem, ora extrema, qua retinæ initium ambit, integerrima relicta, quæ nunquam nisi lacera auferri mihi posse videtur, si vera hic esset substantiæ continuatio. Oculi musculos re-

ctum interiorem, inferiorem, & anteriorem oriri video communi tendine inter nervum opticum & oculi motorium ad latus inferius foraminis optici, ita tamen, ut inferior multas præterea fibras ab ipso nervi involucro accipiat. Obliquus autem superior fere omnis initium ducit a periosteo ossis plani, fibris tantum quibusdam tendineis duplicaturæ duræ matris angulo insertus.

Dubitatione tua, Vir Illustris, circa muscolum Folianum auris internæ permotus, ad examinandum propius hunc muscolum accessi, de quo ita Tecum sentio, ut, quo sæpius illum examino, eo suspectior mihi esse videatur. Omni oculorum acie adhibita, nullas plane fibras musculares, a membrana rubra satis diversas deprehendere possum.

Ante oculos nunc habeo retinam putredini per aliquot septimanas relictam, quæ oculis sese offert specie telæ cujusdam tenuissimæ, quæ oculorum aciem fere effugit, eodem modo ac in nuperius ad me adlata epistola illam descripsisti. Telam illam non vasorum contextum esse crediderim, sed substantiam quandam fibrosam, quæ medullæ alias diffuenti, firmitatem & robur quoddam præbeat. Videtur enim necessario requiri firmior quædam substantia, quæ medullares nervi fibras excipiat & ordinet, ne, ut in nervo auditorio molli contingit, retina statim sub tactu diffluat. Huc accedit, quod substantia medullaris in initio retinæ adhuc conspicua adsit, quæ

quæ in anteriori retinæ parte summe extenuata evanuit, relicta tenuissima illa, de qua dixi, tela subtilissima.

Berolini d. 5. Martii 1752.

560.

JO. B. MORGAGNUS.

Non ita pridem accepi libros, quos tua, Illustris Hallere, epistola d. 2. Octob. indicaveras, mihi gratissimos omnes eo etiam nomine, quod singularem in tuis de me judiciis benevolentiam testantur. Gratias itaque cum pro illis, non pro hac præsertim ago non vulgares, habiturus dum vivam, & quacunque ratione potero, libentissime relaturus. Nunc amor erga me tuo minime responderem, nisi Te etiam atque etiam rogarem, ut quoad ejus possis, valetudini parcas tuæ, quam, non sine animi mei dolore affectam etiam tum fuisse, ex eadem epistola intellexi. Nec miror, cum tot & tanta abs Te agi, aut scribi video eodem tempore. Da primum operam, ut convalescas; tum deinde ad laborem redibis. Quod ex me quæris de Cocchiis duobus, recte ipse per Te putasti. Romanus obiit; Mugellanus vivit. Si methodo studii medici indicem cognominum addere potuisses, perfacile mihi esset, si quo forte alterutrius libro careas, significare. Veruntamen primus edidit epistolas physico medicas, epistolam de lente crystallina oculi, orationem in apertio-
ne

ne Horti Botanici, Risposta ai Dubbi Anatomici del Petrioli, Risposta al Lapi, commentarios in tabulas anat. Eustachii, id est in aliquot, usus nomine Chermesii de Fulcet, quemadmodum in responsione ad Lapium usus est nomine V. Tucæ. Omnia hæc aliud alio tempore, exierunt Romæ, brevissima pleraque, si primum, & ultimum scriptum excipias, quæ tamen nec ipsa sunt adeo longa. Mugellanus autem epistolam edidit del Vitto Pittagorico, Discorso del Anatomia, & amplum volumen ante annum, Imperatoris jussu, & impensa, ut audio, impressum, de' Bagni di Pisa, quod, ut illa breviora, Florentiæ prodiit, a me non visum, ut neque scriptum, quod ante hæc omnia vulgaverat, ad anatomes historiam attingens. Quos libellos, Griselini videlicet, & Schieræ, optabas, cum aliis jam acceperis libris, fasciculo inclusis, quem circa medium Novembrem Bergomum ad Orellios pro Te misi, missurus etiam perlibenter Augusti Cigalani Tentamina de odoribus, si apud Venetos bibliopolas quisquam fuisset qui haberet. Verum ne norunt quidem. Sed si addideris, quo anno, ubi, & qua forma exierint; perquirenda rursus curabo, ut inventa fasciculo addam mittendo priusquam Junio mense in patriam secedam meam, menses ibi quatuor moraturus. Addam & alia quæ interim jufferis (quod liberrime facias, rogo) si ego, aut amici poterimus reperire. Et quando de amicis mentio injecta est, quos inter ego inprimis colo Excellentissimum Imperialium Majestatum Consiliarium, earumque Ministrum apud Serenissimam Rem-

Rempubicam Venetam Residentem, Equitem de Rathgeb, quo nemo in his regionibus instructionem habet botanicam bibliothecam, in qua tamen, ut fit, libri adhuc plures desiderentur, & in iis, quos in calce hujus epistolæ adnotatos videbis; maximopere ab humanitate tua peto, ut quotquot ex ipsis commodo tuo poteris, emendos cures, indicatoque mihi pretio, & impensis omnibus, pro quibus istic Tibi pecunia, summa cum fide, persolvetur, in fasciculum bene compactos, ejus, ut supra posui, nomine inscripto, per mercatorem aliquem mittas Norimbergam ad D. Martinum Carolum Schweyer in ea urbe mercatorem. Eques hic ille est quem Grifelinus designat p. 4. Amat ille me, ut ego ipsum redamo, ut hoc Tibi occupatissimo Viro incommodum offerre audeam. Gratum fuit, quod paginas miseris quibus Meadii Tomum II. perficerem. Æque gratum erit, si figuras mittere aliquando poteris, quibus posterior Jankii dissertatio de mandibularum ossibus perficiatur. Sed ut illæ deerant, sic contra in methodo studii medici bis positæ sunt omnes paginae, quotquot a 921. ad 1104. numerantur: quas diligenter servabo, remissurus quo jusseris, ut ibi exemplar, in quo deerunt, possit perfici. Quod reliquum est, Vir Illustris, Morgagnum tuum amare perge: cui nihil gratius facere potes, quam si plurimum operæ dederis ut valeas.

D. Patavii postridie Idus Martias cło loc LII.

561.

J. G. GMELIN.

Gaudeo, quod aliquantulum cum sanitate in gratiam redieris, ut salutationes amicorum imprimis Cotta accipere possis. Neque possum mihi temperare, ut gratias agam quod non displicuerit Tibi transmissio III. vol. codex. Sum jam totus in IV°. & transmittō, ut van den Hoeckiaē tradatur. Plura jam mittere non potui. Sed curabo, ut ad ejus voluntatem nulla in imprimendo mora fiat. Cum Mappa ad IV. tomum septentrionalia loca Sibirica, quorum sæpe in itineribus meis mentio fit, aliquanto illustrabuntur, quæ certe in omnibus hactenus editis Mappis, præter Atlantem Russicum manca sunt. Lætum mihi est, quod vol. II. Floræ Sibiricæ acceperis, & quod non displiceat. Continuabo eadem diligentia etiam recensionem reliquarum herbarum Sibiricæ, & antequam opus ulterius aggrediar, non negligam præceptum tuum, quo teneor Academicæ, quæ tanto affectit me honore, aliquam disertatiunculam transmittere.

Nova litteraria Göttingensium ad me perveniunt. In quibus recensio fiet Tomi II. Floræ Sibiricæ, mitte quæso pro me singulare exemplum. Jussi van den Hoekiam Te certiore reddere, quod una miserit expeditio postarum omnes litterarias novellas hujus anni, quare deprecor, quod Tibi laborem frustraneum facefferim, & gra-

& gratias ago, quod meis votis tam cito annue-
ris. Quoad attinet ad dubia tua

1°. Multa nomina Sinica recipiant litteram R.
non possum exacte respondere. Ego per Rus-
sum interpretem nostrum, qui & erat bene au-
diens, & ipse distincte pronunciabat & exactissi-
mus erat, consignare jussi illa vocabula, & ejus
propria manu scriptum exemplar adhuc penes
me habeo. Nondum tamen otium fuit per-
currere, & conferre rem impressis Tabulis mer-
catoriis. Faciam vero id & in præfatione ad
Tomum IV. rem expediam.

2°. Kilaki est nomen regionis inter Amur & U-
dam. Gilaki scriptum est in Atlante Russico.
Est nomen populi, non regionis.

Ego vero in disquisitionibus meis circa regio-
nem Amuri nihil de hac gente comperi. Multa
nomine Geodetæ in suas Mappas transtulerunt,
quæ unde habeant, rationem reddere nequeunt.
Forte a Strahlenbergo acceperunt. Nam hic ha-
bet terram Githiakorum, non Kiliakorum.

Vale cum carissima uxore & suavissima prole.
Dabam Tubingæ d. 3. April. 1752.

P. S. De Spigelia, Anthelmia, annon dosis
herbæ hujus determinata est, quæ coqui debet pro
lumbricis necandis. Annon potest hujus copia
fieri & unde?

Phytolacca, an cancro mammarum aut faciei
quotidie imponenda est?

562.

J. F. MECKEL.

Præses noster Academiæ lente ægrotat; multis vicibus sanguinem sputavit, & nunc hæmoptisim ex levissimo fere sermone patitur. Vires debilitantur, & febricula vesperi corripit; sputum vero cum tussi ejectum, semper striis sanguineis mixtum est. Relaxatus videtur, cum corpore, læsus & obstructus pulmo. Ex communi præjudicio, medicamenta omnia (præter venæsectionem nimis forte absque resolventium ac diluentium usu repetitam, & victum parcissimum) omniaque medica respuit consilia. Sic sapientem perdit nimia prudentiæ suæ æstimatio. Facile enim ignotam sibi scientiam, pro inutili dijudicat, nimium de prudentia sua universali certus. *Sed hæc Tibi scribo, rogatus ne eadem aliis patefacias, quæ Tecum in hac re communicare licet.*

Plura quæ Tibi scribam non habeo, sed valetudinem Tibi optimam summamque felicitatem cum Tuis ex animo adprecatur, rogo ut mihi meisque faveas meque ames, addictissimum Tibi Tuique amantissimum discipulum.

Berolini d. 4. Aprilis 1752.

563.

563.

JOH. GOTTFR. ZINN.

Et si summa tua erga me humanitas, Vir Perillustis, ex quo Te conspicer, tuaque frui institutione mihi contigit, ita statim me cepit, ut summam a me Tibi deberi reverentiam sentirem; innumera tamen quæ ab omni illo tempore in me extare voluisti amoris tui in me monumenta, ita me Tibi obstrinxerunt, ut ea, qua parentes colo, pietate Te prosequi, Tibique ut filius insurgere, mearum esse partium firmissime credam. Inprimis autem nunc vividissima tui in me amoris, tot tantisque probati documentis, in me existere imago, qui ex humanissimis tuis perspexi litteris, me dignum Tibi videri, qui Professoris munere in Academia Göttingensi fungi possit. Gratissimum accipio donum hoc, quod mihi offers, suavissimum, quo nihil mihi contingi posset optatius, non solum quod anatomices & botanices, deliciarum mearum opportunitas mihi nascatur, sed inprimis quod propius & quotidie Tecum versari, eo melius per Te proficere & sapientissimis tuis præceptis amplius formari mihi contingat. Amoris tui in me persuasissimus, totum me Tibi trado, & forte mea contentum me victurum mihi persuadeo, modo Tu, Præceptor Venerande, mearum rerum fueris tutela.

Felicem me dico, quod observationes meæ Tibi, tanto Viro placeant. Icones habeo paratas

tas musculorum oculi, quæ verum illorum ortum possint docere. Semper invenio sulcum ossi sphenoidæ sub foramine optico insculptum, ea parte, qua foramen lacerum est rotundum, in quo jacet tendo ille communis, duræ matri continuus, qui inferiori, interiori & exteriori musculo præbet originem, quorum posterior alio præterita capite minori oritur communi principio cum superiori, quod ubi accedit ad alterum caput ex tendine illo ortum, hac ratione relinquitur interval- lum fere ovale, per quod nervi tertii & sexti paris, & nasalis quinti, cavum illud conoideum a musculis oculi rectis formatis intrare possint, uti fere aorta per appendices diaphragmatis transit.

Mirum hodie vidi in theatro anatomico morbum, cujus uberiores forte Cel. Meckelius faciet mentionem. Oborta inflammatione & suppuratione pericardii non solum illius cavitas pure erat plane repleta, sed ipsa cordis substantia ita erat affecta, ut absumpta fere penitus membrana illius exteriori, ipsæ fibræ musculares sub pure nudæ jacerent. Vix concipi potest, quomodo motus cordis potuerint perfici. Vale, meque ut soles ama.

Berolini d. 7. Aprilis 1752.

DAN. WILLH. TRILLERUS.

Vix speraveram, Magnum quoque Hallerum
 sepositis gravioribus suis laboribus, æternum vi-
 cturis, precibus meis locum daturum, lyramque
 suam suavissimam in supremos beatæ meæ uxo-
 ris honores tentaturum. Ingenti ergo gaudio,
 medio in acerbissimo luctu, me perfusum sensi,
 ubi ad manus meas pervenit incomparabile illud
 Tuum, sive quod idem est, Hallerianum carmen.
 Gratias igitur quantas quidem possum, Tibi ago
 maximas, Vir Illustris, pro illo insigni prorsus
 honore, quo & me ipsum, & pios præsertim ma-
 nes beatæ meæ uxoris, tam præclaro munere ob-
 rarissimas animi corporisque dotes, haud indignæ,
 benigne es dignatus. Deus Te, Vir maxime in
 publica commoda, quam diutissime vegetum sal-
 vumque præstet, tuamque suavissimam Conju-
 gem una conservet, ipsique vitæ spatia longissi-
 me proroget, ne gemino luctui, qui Te quon-
 dam sævissime percussit, tertius superaddatur.
 Deus ipse malum omen avertat! Ita vale, o ma-
 gna præsentis seculi gloria, & futuri admiratio,
 meque Tuis singularis virtutis & reconditæ do-
 ctrinæ cultorem observantissimum amare, quæso,
 perge! Scribebam Wittembergæ d. 16. Aprilis
 A. R. S. clō lōcc lll.

565.

J. G. GMELIN.

Paucum tempus ad scribendum superest. Quare potius, ut inclusas litteras comitarer, quædam adjicio. D. 3. hujus mensis inter 11. & 12. noctis mortuus est D. Daniel Hoffmann, nostræ facultatis Senior, unde multus labor in me derivatus est, in quo ne mihi succenseat van den Hoekia. Certe omnem dabo operam, ne inde patiatur. Mortuus est catarrho suffocativo, & quidem tophacea podagrica materia bronchia obstruente. Misi ad Te quædam nostra eadem 3. Aprilis, cui etiam junxi 13. plagulas codicis IVti. quem jam urget parvum van den Hoekia, cum priores vix unquam illi suffecerint. Non potero abrumpere ante finitum iter. Sed contraham vela, quoad potero. Pro recensione tomi II di gratias habeo. Non admodum adversantur propalationi Petropolitani. Unus eorum aperuit mihi, quando tantum ea, quæ aliquo modo religionem offendunt, mutata essent e. g. de Sanctis Neapolitanis, Novogrod, in I. tomo &c. &c. tum rem tutissimam fore. In ea mente est, si circiter quadraginta aut quinquaginta exemplaria, quæ in Russiam mitterentur, purgarentur ab ejusmodi nævis, si plagulæ, in quibus ejusmodi res continentur, aliter imprimerentur, tunc vero omnis querelis abscissum fore locum. Mihi vero videtur, morosam sceminam hoc nunquam facturam, nimiasque impensas prætexturum esse. Rogo ut in hoc aliquando

quando mediteris. Nam ego non audeo proponere, nec credo, omnino opus esse. Ipse Præses nec aperte impressionem denegavit, sed dixit, ut quæ imprimenda haberem, mitterem in Russiam, impressum iri cum splendore. Vale salutatus ab omnibus meis. D. XVII. April. 1752.

566.

NICOLAUS ROSEN.

De prospera tua valetudine certior factus, non possum ego non magnopere lætari. Ea, quæ proximo anno transmisisti, recte accepi, itidem Dissert. Vol. II, Fac rogo, ut luci publicæ committas ejusmodi collectionem dissertationum, quæ ad Botanicam, materiam medicam & Chirurgiam pertinent. Optarem insuper, velis, aut ipse, aut, ut alius quispiam per Te exoratus edere constitueret collect. select. dissert. practicarum, ceteroquin brevi intereuntium: nec dubitaverim, quin opud illud omnibus perplaceret, & facile, uti putas, proba merx, emtores reperiret, dummodo aliarum etiam Nationum, quæ haud raro prodeunt, elegantiores disputationes ibi locum obtinerent debitum, v. gr. illæ Dn. Thiéry de differentia sexus, de morbis telæ cellulosæ &c.

Scias præterea me ex Hollandia dudum accepisse tua commentaria in Boerhaavii methodum disc. medic. opus profecto acuti judicii & vaitissimæ lectionis, mihi auro contra carius. Clut-
toni

toni librum de febribus, ibi nominatum, possideo; specificum ejus coincidit fere cum elixirio acido Dippelii (*Dippels saure Tropfen*). Ipse non erat medicus, curationum tamen plurima exempla profert. Anonymi *Essay on comparative Anatomy* est Mst. codex Dn. Monro, invito auctore impressus, id quod Anglicanus quidam doctior (Stanclan) dum me inviseret, & qui ipse in Scotia studiorum gratia vixerat, mihi retulit. Per litteras mihi nuper significavit Aurivillius, in Anglia adhuc degens, fuisse qui invenerit artem aquam marinam dulcem reddendi, cujus methodum probatam brevi communicabunt, ut spero, Acta Stokholmensia. Est apud Anglos Italus, qui liquoris injectione calculum vesicæ sanare pollicetur. Experimenta in nosocomio jam instituuntur. Scribit quoque esse novum Anatomicum, *Hunterum* in injectionibus satis felicem, neque silet ibi inter Medicos & Pharmacopœos graviores alii lites ac dissensiones, quales Lutetiæ Paris. inter Medicos & Chirurgos. Doctor Elff Stokholmiae artem obstetriciam docet, & felici successu exercet. Rothmann commoratur etiamnum Parisiis,, & quomodo inde domum reveniat, dubius certe hæreo. Doctor Gisler totus jam est Melancholicus, spero tamen fore ut convalescat. Plurimas mihi disputationes heic habitas, & pauca quædam scripta œconomica, quæ inter commemoro b. Elvii diarium, & summi apud nos Oeconomi Baronis *Brauner* (est Gentilhomme de la Cour Hof. Jun. ter) filius b. Dn. Uplandiæ Gubernatoris, nuper editum

editum librum de agrorum & pratorum cultura. Crediderim Tibi Vir Illustris, traditas esse epistolas Harlemani ad Comitem Piper, superiori anno cum Oeconomicis aliis a me transmissas. Rogo, quia illarum non vidi mentionem factam in G. G. Z. Non sine luctu & dolore nobis innotuit, Doctorem Hasselquist, dum in eo esset ut in patriam reditum cogitaret, Smirnæ ex morbo pulmonum obiisse: expectamus tamen ejus Itinerarium atque collectiones, quæ omnia in novellis litterariis hujus hebdomadis recensita vides. Circa autumnum historiæ naturalis ergo, hinc ad Africam abiturus erit medicinæ Licentiatus Martinus Kähler. Dn. Löfling, qui in Hispania nunc vivit, salario fruitur largiori. Regina nostra clementissima mirabili flagrat amore historiæ naturalis & ex Hollandia imprimis multum, in eo studio, adparatum sibi coëmit. Neque Te, Vir Illustris, fugiat, Ordines Regni celsissimos certam pecuniæ summam adsignasse Horto botanico Dn. Prof. Kalm instituendo ad Academiam Aboënsē. Restat nihil aliud, nisi ut dicam, nos avidissime scire commentationem tuam de irritabilitate; si ve scripseris latine, si ve germanice, si ve gallice, fac, rogo, ut in sermonem suecanum, Te auspice & moderante, transferatur opera manuque Dni. Sidrén. Permanebo uti soleo.

Upsaliæ 15. Maji st. v. 1752.

567.

J. F. MECKEL.

A die 23. Aprilis ad 10. Maji tuas ad me dātas expectatissimas & honoratissimas litteras retinuit Sprögelius. Maxime dolui infirmitatem tuam, quam ex iis cognosco, quas utrasque tum illam de 23. Aprilis tum alteram a 10. Maji 14°. ejusdem obtinui. Det Deus, ut valetudo firmior cum animi tranquillitate Tibi redeat. Nondum B. de negata membrana pupillari vidi programma, sed facile refutabo, nam plus octies præparavi in pluribus foetibus, & publice privatimque omnibus demonstravi, neque deerit Zinnius in tractatu suo de partibus oculi eandem testari, pluribus enim vicibus apud me vidit.

Zinnii fata doleo, meliora meretur optimus ac diligentissimus homo, amicus ac discipulus Tibi sincerus, qui certe diligi meretur. Magna mihi ex consortio suo voluptas oritur; dexterrimus est Anatomicus & certe doctus; si possibile fuerit, facias ut laborum suorum tua opera fructus habeat, erit certe & est inter plures gratissimus, ac Tui deditissimus. Non novi Rced. sed ratione anatomica magni æstimo ac illi præfero Zinnium.

Nova

Nova non sunt, quorum Te certiore faciam, lente & male ægrotat optimus Præses, medicamentorum paucorum usu restituendus, si vellet uti. Sed pertinaciter inhærens præconceptæ opinioni, venam continuo fecat, ut præ debilitate vix loqui, vix deambulare possit; qui roborantibus egeret ad vires reficiendas.

Berolini die 16. Maji 1752.

568.

JOH. GESNERUS.

Hisce diebus singulare luxuriantis in plantis naturæ specimen ad me delatum est. Ranunculus pratensis erectus acris floribus Bellidis minoris. Nam præter pedunculos florigeros & fructiferos Ranunculi, ex eodem sinu pedunculi 2. & 3. unciales prodierunt, singuli vero perfectissimo flore Bellidis minoris onusti. Nisi recentem & vivum adhuc furculum ipse diligenter examinassem, fraudem aliquam latitare fuisset suspicatus. Sed huic plane locus non erat. In locum natalem unde puer decerpserat me contuli, sed inter tot pratenses Ranunculos novi hujus producti vestigium inveniri non poterat; descripsi interim plantam, & qua potuit arte delineari curavi. Pontedera nulla femina ex horto Patavino misit. Elaborat Historiam graminum, quæ proxime lucem videbit. Linnæi & Kalmii opera nondum Tigurum

T 2

perve.

pervenerunt. Hilli historiam animalium opto habere, si tua humanitate fieri possit. Doctissimus D. Hahn, Med. Doct. Heidelbergensis Clariss. Gaubii nepos, in Itinere litterario per aliquot dies Tiguri degit, plurima nova litteraria imprimis ex Belgio adtulit. Sebæ Thesauri sub hasta distributi sunt; posteriora ideo volumina Gaubius describet, cui tabulæ jam diu operis exhibitæ fuerunt. Idem Kleinium methodum conchyliorum multis accessionibus & observationibus auctam edet. Royenii Flora Leidenensis in MS. latet, & aliquot tabulæ expressæ sunt. Elaborationem operis nepoti ut audio reservat, qui editione operis erudito orbi se commendabit. D. Gagnebin sumtibus & auspiciis, forte & comite D. Spilmanno Medico Argentoratensi, iter in Lotharingiam vicinosque montes suscipiet. Ehrhardi consilium de edenda stirpium historia ad Te pervenit, me inopinato inter collectores prænumerationum cum administratione conspexi. Vale cum Illustrissima familia & me ama.

Tiguri d. 20. Maji 1752.

569.

JOH. GOTTFR. ZINN.

uem summum tui in me amorem, Vir Perillustis, semper fueram expertus, eandem in litteris nuperioribus, quibus rem de Professoris munere non ex voto succedere mihi significas, gratissimus veneror. Omnia enim me docent,
Te

Te invito hoc mihi accidere, nec me unquam spe mea excidisse, si penes Te solum stetisset. Fateri quidem non dubito, tristem mihi fuisse nuntium, qui omni spe, iterum eo minus Te Præceptore & Fautore utendi, penitus me privaverit; solatio tamen mihi est, quod iisdem litteris mihi affirmes, Te nunquam ex oculis me dimittere velle, Teque mei memorem semper esse futurum, ut eo patientius feram, quicquid mutare est nefas, modo me Tibi placere, non ultima laus mihi restet.

Totus nunc sum in observationibus meis circa quasdam oculi partes in ordinem redigendis, quas seorsim edere constitui, si luce dignæ Tibi videantur. Omnia vero prius Tibi mihi ea precor, ut, qualenam tuum de illis sit studium, humanissime me doceas.

Iconem Aloidis, quamprimum flores protulerit, parabo, & adjecto caractere, &, quantum vires meæ ferent, illius plantæ historia, Tibi tradam, qui felicissimum me prædicabo, si, quæ commentariis vestris inferi possit, digna videatur. Inquisivi in Stellariam, de cujus ovario Te & Cel. Ludwigium dubitare video, num sit biloculare, an quadriloculare. Sed manifestissime vidi, esse quadriloculare, quatuor sulcis distinctum, quorum quilibet septo perfecto respondet. Oederus, ut ex nuperioribus ad me datis perspexi, meditatur Floram Danicam, plane forte sua, quæ Hafniæ sibi obtigit, contentus. Cel.

Gleditschius a Paschali inde festo febre laborat, ut nondum ita, ac speraveram, horto botanico frui licuerit.

Quotidie nunc adsum Cel. Meckelio, discanti animal marinum e Phocarum genere, qui quotidie nunc est in parandis illius animalis viscerum iconibus. Multa jam vidimus curiosa, & Physiologiam egregie illustrantia.

Ceterum iteratis precibus Te rogo, ut porro favore tuo me prosequi, commodatumque mihi habere velis.

Berolini d. 20. Maji 1752.

570.

JOH. GOTTFR. DE HAHN.

Aliqua recuperandæ melioris valetudinis spes superest! neque adhuc dum animam purpuream reddidi! quanquam perseveret pertinax morbus. Scilicet mitius ingenium induit, colligendisque viribus locum relinquit. Quod si ergo summo Medico, cui nullus languor insanabilis, ita visum fuerit, ut convalescam, auctam habebis ex meo numero numerum Tibi, Vir Generose, deditissimorum.

Edocuere me vero tui commentarii medicæ eruditionis instructissimi, mea postremorum duorum mensium molesta experientia verum rerum statum. Secessit tota interior vesicæ tunica, cu-
jus

jus magna frustra hoc tempore reddita sunt; postquam nuper fundus prodierat, quem vesicalem, ni fallor, abortum tunc salutavi. Quale quid evenire quandoque Kochii testimonio docet. Comment. Vol. 3. pag. 712.

Jam vero quam difficilis sit perfunatio visceris, omni momento diversæ dimensionis, & ad quietem, vulnerum coalitui tam necessariam, adeo inepti, ipse proh dolor! experior. Nunc secedere in Tusculanum, rusticæ vitæ haurire, victu herbaceo frui, animum relaxare mecum constitui. Aut hac aut nulla facile alia ratione convaliturus, uti ipse indicasti, Optime! Vale & ut totus tuus sim permitte!

Dabam Uratislaviæ 1752. Maji 2.

571.

JOH. GESNERUS.

Targionii Itinera expectant commodam occasionem, qua Francofurtum mitti possint; jungeri volebant medicamentum anthelminticum D. Lavateri, sed video sero nimis ad Te perventurum esse, si hac via mitteretur, accedit itaque percursorem publicum. Modum adhibendi adjunxi. Vehiculum aliis est aqua pura, aliis infusum theiforme, aliis jusculum. In permultis hætenus experimenta suscepit felicissimo cum successu, & utriusque generis tænias expulit integras. Nuper etiam tæniam illam prioris generis ferratam cujus

extremitas altera ultra pollicem in bina distincta articulata filamenta terminabantur. Tænia Plateri difficilius expellitur, hinc in ea specie suadet ut infusi Tanaceti usus per octiduum mane & vespri præcedat, & cubitum iturus per id tempus cochleare olei amygdalarum dulcium assumat. Hoc etiam modo fugatur ex ventriculo, in quo subinde habitare non obscura habeo indicia. Prima vero tænia mitioribus expellitur medicamentis, & puto ex his maximam partem constare pulveres numeris 1. & 2. signatos. Tertio pulveri additur Pharmacum huic imprimis speciei adversum vehementius quoddam purgans. Idem Dn. Lavaterus nuper in Senatum Tigurinum receptus est. Tiguri d. 5. Junii 1752.

572.

J. F. MECKEL.

Amphibion dissecui & pingi totum curo, ex Norwegico mari allatum, cujus structuram prorsus mirabilem Tibi coram enarrabo, & stupefces mirandam fabricam, nulli adhuc descriptam nec observatam. Ad nullam classẽ referre animal hoc possum, & nisi apud Te ejus memoriam in libro quodam hic deficiente reperiam, plane incognitum est, ambigit inter phocam & canem marinum, sed simillimum in faciei feli vel cato; etiam ab iis qui apportarunt *Seefah* dictum. Oculi structura plane mirabilis etiam accuratissime depicta est. Berolini d. 6. Junii 1752.

573.

573.

JOANNES BOHADSCH.

Gratulor mihi quam maxime, quod dissertationem qualemcunque meam de Sepiarum ovis benevole susceperis; ejus exemplaria alia duo Tibi mitto, ut illa cum amicis tuis communicare possis.

Si commentaria vestrae Academiae Lipsiam non advehantur, jube, Te iterum iterumque rogo, ut quiscunque mercatorum eorum unum exemplar secum Lipsiam adferat, & Dno. Schachtl amico meo tradat, qui statutum pretium ei solvet.

Herbas Boemicas plures collegi & futura hyme earum descriptionem typis mandabo. Sunt quaedam rariores, quarum femina ad Te mittam, ex omnibus autem unum novum genus mihi videtur, quod ex altera parte descriptum vides: an tamen novum genus sit? me certiore reddere non recusa.

Proxime Alpes gigantes conscendam, ubi uberrimam plantarum collectionem spero, neque Tui obliviscar. Vale in majorem Reipublicae literariae utilitatem, & mihi fave,

Dabam Pragae 13. Junii 1752.

Novum plantae genus.

Cal. perianthium monophyllum quinquepartitum acutum persistens, laciniis lineari lanceolatis.

T 5

Cor.

Cor. petalum unicum campaniforme, limbo multifido, laciniis acutis.

Stam. Filamenta quinque e medio corollæ enata, corolla breviora, introrsum arcuata: antheræ biloculares conniventes & nectarium ambientes.

Nect. Tubus pyramidalis e calyce enascens, pistillum ambiens, ad stigma usque porrectus.

Pist. Germen ovatum intra nectarium, stylus filiformis longitudine nectarii: stigma compressum exiguum supra nectarium.

Peric. nullum a nectario distinctum.

Sem. plura subrotunda, receptaculo adnata.

574.

J. F. SCHREIBER.

Exit Deus, ut in magno tuo opere physiologico progressus facias & multos; sic &, quod mihi placeret plurimum veloces.

Mirum est, quod quum Tu, Vir Nobilissime, toties, & Hambergerus experimentum Lieberkühnii instituerint; nihilominus ne unus memoraverit, nisi opposita, se cadavera illorum brutorum aperiri fecisse ad statum pulmonum explorandum. Nonnemo, cui illud experimentum commiseram, voluit mihi persuadere, quod bullæ aliquot e sinistra cavitate pectoris per aquam ascenderint, sed e dextra nullæ; pulmonibus revera intactis: certe curabo, ut aliquoties repetatur. Fuerat autem ille canis, de quo referebat ille, strangulatus.

Quæ

Quæ de insensibilitate capsularum, tendinum, meningum, periosteorumque instituuntur, me iudice, vera sunt omnia. Illa ergo sententia hæcenus neglecta fuit, præjudicio quippe contraria, ab eis, qui experimenta dedignantur. Non erat tamen ab auctore Göttingensi de irritabilitate ita proponenda, ac si Göttingæ nata esset. Etenim insensibilitatem tendinum, cum per observationes, tum per experimenta adseruerunt Cowper, Cheselden, Robinson, eandem de periosteis audacter Cheselden publicavit. Nihilominus adhuc refutandi supersunt Chirurghi, qui pessima effecta narrant, quæ consequuntur tensionem nimiam pericranii, atque membranarum aponevroticarum, usque ad ipsam gangrænam, sed illico cessantia, posteaquam discinduntur. Vide Mem. de l'Acad. R. de Chirurgie T. I. passim.

Pari octavo nervorum ligato, canes supervixisse clamantes, mihi est res nova. Interim bene memini, me ex Te, Vir perspicacissime, olim quæsisisse, ut nexum inter surditatem & mutitatem me edoceres, scilicet tales morbos, qui diu post nativitatem simul oriuntur. Et provocavi tunc inter alia ad observationem, quam adduxit Littre, ubi juvenis, postquam, inter manus conferendum, ipsius fauces (gorge) ab adversarii manu essent constrictæ, mutus surdusque permanfit.

Arteriarum cordis sanguis *certo salit in systole* (intelligo tum in superficie cordis sitas) *subsides in diastole* scilicet arteriarum illarum ipsarum (cordis).

Petropoli 17 $\frac{23}{6}$ 52.

JOH. GOTTFR. ZINN.

Si bene me nosti, Vir Perillustris, facile credes affirmanti, litteras tuas heri mihi traditas, quibus spem aliquam Göttingæ pro me superesse humanissime me docuisti, eo mihi fuisse gratiores, quod eo tempore, quo vel amplius sperare nefas videbatur, mihi nil tale opinanti lætissimum nuntium attulerint. Etsi enim spes, quam Cel. Meckelius de Academia Gießenti sponte mihi fecerat, votis meis non responderit, facile tamen æquum mihi parabo animum, modo opportunitas mihi inde enascatur eo minus animum summa in Te pietate plenum Tibi testandi, & sub ipsius oculis tuis amore tuo, cujus tot jam in me extant monumenta, ex voto fruendi. Indefessam industriam summamque fidelitatem spondere auserim, quam si perspexerit, Mæcenas vester indulgentissimus, forte nec ipse candidissimus iudex deerit juveni, nil nisi amorem studiorum spiranti. Prudentia vero tua, Vir Perillustris, viam facile inveniet, qua Røederero alio modo possit satisfieri, si unice in Anatomia se exercere exoptat. Tu interim vale, & porro favore tuo complectere.

Berol. d. 10. Julii 1752.

DAN. WILH. TRILLERUS.

Duplici sane modo litteræ mihi tuæ gratissimæ fuerunt Vir Ill. & quod a Te, tanto Viro, ad me missæ essent, & quod mihi a Collega tuo, summæ & humanitatis & eruditionis Viro, omnium bonorum & doctorum singulari favore & observantia, hinc quidem suo merito, dignissimo, redderentur. Illud vero, ut ingenue fatear, in illis, potissimum me male habet, quod suavissimæ tuæ Conjugis valetudo haud satis firma tutaque videatur. Deus malum omen avertat benignissime, Vosque irrupta copula jucundissime sociatos, quam diutissime teneat! ne tertiam acerbissimam illam calamitatem domesticam experiaris, quam bis jam, ad instar dulcissimi cujusdam Orphei, moestissime luxisti. Quantum enim funestis ejusmodi casibus, omnes vitæ nostræ rationes omniaque inprimis studia nostra conturbentur ac confundantur, ego adhuc proh dolor! ingenti meo luctu tædioque quotidie perferentio, neque in hoc usque tempus tantopere quidem, sed frustra a veterum Sapientum cœtu laudatum altissimo meo vulnere pulchram solidamque cicatricem inducere potuit, nec unquam, credo, poterit, manet enim semper manebitque alta mente repositum illud ineluctabile malum. Mitto hic exiguam vilemque dissertationem vix oculis tuis dignam, nuper admodum publice, ex consuetudine habitam: Tu quotidie longe meliora & com-
tiora

tiora facili, immo nulla pene opera, in publica commoda, promissis, quæ si data occasione, mecum benigne communicare, Tibi placeret; rem sane mihi faceres longe gratissimam, cujus insignis beneficii memoriam nunquam non grata officiosaque mente recolerem. Hippocrati græco & latino, seu Cornelio Celso, adhuc quotidie fere, quantum nempe per alia graviora officii nostri negotia licet, & expoliendo, & emendando & interpretando, aliquot horas impendo, adeo, ut haud dubie vehementissime miraturus esses, ubi vastam illam emendationum & observationum silvam atque farraginem in utrumque illud Medicorum græcorum & latinorum principem, aliquando conspiceres. Tibi igitur Vir Ill. & me & ista mea studia potissimum commendo, tuo enim præsertim favore ac benevolentia plurimum lætor gloriorque. Hinc vale, in publica commoda, quam diutissime, meque magni tui nominis observantissimum cultorem, amare quæso, pure!

Wittebergæ d. 20. Julii clō 1666 LII.

177.

P. H. G. MOEHRING.

Paucis hominem in republica litteraria jam pene emortuum audias velim. Vacillans ab aliquot annis fanitas, labor practicus fere major, quam vires ferre valent, mors patris, triumque fratrum, e quibus ego solus superstes, animum humiliarunt.

miliarunt. Lego tamen, quantum possum, nova. Excitavit me his diebus recensio libri, in novis Litter. Götting. 1751. p. 1074. sq. occurrentis, ut hæc ad Te scriberem, simulque veterem tuum mihi favorem ac benevolentiam compararem. Miratus fui, qui in Belgio studiis olim incubuisti, veteres tuos amicos, Royenum, Gronovium aliosve de libro hoc utilissimo & πρακτικωτάτω tacuisse. Ab anno 1737. quo belgica editio prodit, usus sum ea familiarissime. Auctor certo certius est celebris J. V. D. cujus b. Boerhaave in ind. alt. Lugdb. 2. p. 114 de tuberosis meminit, Petrus de la Court. Post mortem ipsius, ponendam inter annum 1738. & 1740. quidam editionem gallicam paravit, in plurimis felix interpres & boni usus, in nonnullis vix excusandus. Ex. gr. in juglandum capite corticem fructus ita per ligni vocem (le bois) exprimit, ut varietatum discrimen in ligni majori minorive tenuitate consistere judicaveris, non in corticis offsei fructus differentia. Ed. Belgica: de Kraekbesjens syn sagt van schelp interpretatur hæc Gal- lus: les becs de corbeau ont le bois fort mou. Sed redeo ad auctorem, bonum physicum practicum, solertissimum hortorum cultorem. Dono sæpius M. Britanniae Regi uvas maturas misit tempore, quo hortulani regii Angli iis carebant. Thermometra ejus præsertim mercurio repleta, nullis inferiora censeo. Gradus Dni. de la Court 15. est, qui 32°. in illo Fahrenheit maxumus sanguinis in homine sano calor, qui Fahrenheitio 96. huic 45°. est. Vidi tamen an. 1750. m. Julio gradum

gradum $43\frac{1}{2}^{\circ}$. quum homines heic sani in agro præ æstu perirent; & quod magis est, gradum $\frac{1}{2}$. supra 0. die 9. Julii 1740. in nostro loco elevationis polaris $54^{\circ}. 45'$. nocte, qua bini operarii, lecti modica tenuitate non modo mortui, sed & unus, vas nitreum, aqua repletum, & totum gelu solidum, sub stragulo continens habuit. Etsi quidem gradum frigoris incipientis verum censeo, illum tamen hominis sani calorem sanguinis significantem, vix credo, sed fere majorem, in Fahrenheitiano 102° . circiter, in illo nostri Dni. de la Court 47° . ad 48° . fumendo calorem hominis summe plethorici, lacertosi, sanguineo cholericus, sani, tempore matutino, jejuni. Redeo ad nostrum denuo. Quæ de mutatione malorum in pyros in introductione scribit, facile illustrari puto, per insitionem cydoniorum, cui & mala & pyra sunt meræ varietates. Et nota Tibi erit varietas illa mali, cui nomen *Quitapfel*, Gallis *pomme poire*, quæ figuram mali, saporem verum pyri habet. Verum non egisse botanicum liquet auctorem, etsi systema sexuale una cum Linnæo nostrum intellexisse doceat ipsius de melonum natura tractatio. Optarem germanicam operis editionem, quoad physiologiam plantarum in paucis nobilis.

Opera tua, Vir Humanissime, multa cum assiduitate semper perlegi, nec sine multo fructu; qui commenta multorum, sine manuali tractatione anatomicas propositiones theoreticas, ut videtur ipsis, demonstrantium, ingenue explanas. A
multis

multis annis haud exiguis fumentibus historiæ avium indulgi; e numerosissimis observationibus, e vivis avibus petitis, enatæ sunt pagellæ quædam, jamjam typis commissæ. Bonis avibus ad nos adcedit Bibliopola vester, Dn. Schmidt, cui & hæc litteras, & exemplar libelli concedidi: honori mihi ducam, si visis vel aliquod ad sensum præbueris, vel judicii lapsus ingenue mecum communicaveris. In altera parte species avium cum synonymis locupletissimis expediam; forte intra annum absolvendam. Dic mihi, quæso, Vir Illustris, qui sit Barr. Orn. cujus in Syst. Nat. ad 6. class. avium aliquoties meminit Linnæus. Non erit Barrere histoire naturelle de la France équinoctiale, in quo libello nihil fere inveni, quod historiam avium naturalem illustraret. In parte tandem tertia historiæ meæ avium descriptiones omnium, quotquot nancisci potui, & præsertim maritimarum prolixæ occurrent, cum earum iconibus, quæ vel nullibi, vel falsæ exstant. Expectanti responsum faveas in posterum, Vir Illustris, meque amare pergas, velim etiam atque etiam. Jenæ Frisorum, a. d. 20. Julii 1752.

578.

J. C. RAMSPECK.

Dedisti mihi in mandatis, ut *Frangulam ora folii serrata* conquirerem, depingendamque curarem: nihil mihi itaque magis curæ cordique fuit, quam ut iis pro officii ratione quam ocyssime fa-

tisfacerem. Quum autem plantam hanc desideratam nunquam antea viderim, nec mihi ulla ratione esset nota, Herbarium Hagenbachianum, quod in bibliotheca nostra publica asservatur, perlustravi, ibique nonnulla hujus Frangulæ exempla sed injuria temporis satis corrupta deprehendi; nullusque nostratum eam unquam invenisse, vel vidisse affirmabat, nec Königius nec Zwingerus. Itaque a medio mensis Maji usque ad Junii initium nonnullis vicibus Dornacensem adii montem, atque, ut frutex noster eo minus me subterfugeret, amicis duobus Botanices satis peritis stipatus, omnesque recessus & abdita montis vicinorumque locorum debita cum industria peragravi; in sylva quidem ipsa plane nulla ejus aderant vestigia; sed in sepibus pratis prætensis, plantam ut credo desideratam reperi, cujus (floris) iconem a Buchelio pictore nostro exactissime delineatam hic transmittam. Frutex erat satis altus, ramosus, flores non tam numerosi nec tam dense congesti ac in Rhamno communi officinarum, hinc miror, cur a C. Bauh. πολυκαρπος appelletur, mallem eum ολιγοκαρπον vocare: insistent petiolo semiunciam circiter longo: calyce quadrifolio herbaei coloris donati, in cujus incisuris 4. parva petala latent, absque oculo armato haud bene conspicienda, quibus totidem adhærent stamina antheris stipata, in quorum medio pistillum, stamina multo longitudine superans, quadrifidum, subalbidum, cum stigmatibus crassiusculis, embryonem sub se continens, qui cum transversim secuissem tetrapyrenus mihi videbatur. Folia satis rugosa
multo

multo majora, quam in Rhamno vulgari, non tamen omnia eadem magnitudine ac figura, nonnulla duos digitos cum semisse lata, tresque ad quatuor longa, nonnulla vero minus, quædam magis rotunda alia magis acuta, omnia tamen rugosa, nervisque eminentibus stipata, figuræque L. B. apprimi convenientia. Hæc crescebat in monte Dornach. Quum vero C. B. locum natalem hujus plantæ in monte Muteto designet, eum pariter aliquoties conscendi totumque peragravi, ita ut audacter asserere auserim, nullam hujus montis partem intactam a me fuisse relictam, ibi inveni fruticem eodem prorsus flore donatum, ita ut ne sit minima differentia, sed multo humilior est modo dicto, ejusque folia multo sunt minora minusque rugosa, foliis Rhamni vulgaris prorsus similia, atque tantummodo ab eo quoad florem differt. An diversa sit species haud facile dixerò, etiam alii uti Königius nesciunt, quid de hoc statuendum sit. Utriusque exemplorum siccatorum cum specimine quodam ex Herbario Hagenbachiano sumto commoda opportunitate, quam hæcenus frustra expectavi, Te Vir Illustris! participem reddam. Hinc etiam factum, ut cum epistolam cum herbis siccatis unâ transmittere animus fuerit, eam hæcenus distulerim, quod ut mihi benevole condones enixe obsecro; instantibus itaque nundinis Francofurtensibus alia occasione deficiente ea mercatori D. Renier tradenda committam.

Quum Lonicæ non possideam, ejus figuram examinare nequivi, descriptionem autem J.

B. & Caspari in Prodromo inspexi, in quibus nonnulla dubia mihi occurrunt, quæ ut ad Te Præceptor colendissime! transcribam temperare mihi nequeo. Primo videtur mihi J. Bauhinus nimis hyperbolice de magnitudine foliorum loqui. *Folia quam in vulgari Alno nigriora multo ampliora palmo longiora $2\frac{1}{2}$ uncias lata.* Porro ait: *Stylo in 3. cornicula extrorsum reflexa dissecto.* Verum planta reperta constanter pistillum quadrisidum habet, ut ne unicum in tria solum cornicula divisum in ea repererim. Casp. Bauhinus in Prodromo asserit, *flores habere Frangule vulgari similes*, sed Frangula constanter quinquesidum habet. Ipse Vir Celeberrime! in Enumerato ad Frangulas refert, sed nostram uti jam dictum constanter calycem habet quadrisidum. In Herbario Hagenbachiano id mihi paradoxum videtur, quod, uti schedula apposita indicabat, planta mense Majo collecta baccis jam fuerit instructa, quum circa finem hujus mensis demum florere incipiat. Equidem Casparus vere eam florere asserit, sed sine dubio in lato sensu.

Quod consultationes Boerhaavianas secunda jam cura editas cum aliis tuis scriptis per Zimmerman-num nostrum mecum pro solita tua in me munificentia communicare volueris, ingentes Tibi jam antea satis obstrictus, ut meritis in me tuis referendis prorsus sim impar, ago grates.

Montiam hic pariter crescere deprehendi in ripa rivi Wiesen haud procul a ponte. Pariter Potamogeton N°. 10. Enum. & Pentapteris prima Enum.

Enum. pag. 201. in udis circa pagum Riehen inventæ sunt. Mox fegetibus demessis iterum in Peloriam inquiram observationemque perfectiorem reddam.

Dabam Basileæ Calendis Augusti 1752.

579.

MILCOLUMBUS FLEMYNG.

Miraberis procul dubio, Vir Ornatissime, me hominem Tibi prorsus ignotum gravissima tua negotia interpellare ausum. Sed ea rerum humanarum fors est, ea ratio, ut, qui singularibus instructi dotibus, singularibus beneficiis humanum genus, quod Tu facis, demerentur; iidem multum semper in se curarum & molestiæ derivent. Harum itaque litterarum materiam & scribendi causas quam potero brevissime, tempora tua publicis commodis dicata minimum moraturus, tradam.

Post praxin medicam in Scotia primum, dein in Comitatu Eboracensi, per viginti & septem annos agitatum; tandem equitioris & rusticationis laboribus pro infirma valetudini impar, ætate proxime elapsa in hanc metropolin me contuli. In qua ut victum pro uxore & tribus liberis compararem, prælectiones privatas de œconomia animali, quæ hic desiderabantur edere occepi. Rudes quidem & compendiaras præ-

tuis, tuarumve, si quæ sint, similibus, utpote urgenti aut paulo pluribus concionibus, anglico sermoni habitis absolvendus, in eorum præcipue gratiam, quibus institutione academica frui non datur, aut libros latinos vel exteris linguis conscriptos intelligere; ejusmodi me hercule hominum nimius multo numerus in Britannia nostra medicinam facit, sed quoniam res vix aliter se habere potest, tales, quantum commode fieri queat, erudiendi videbantur.

Hujusmodi vero conatibus exequendis me utcunque parem & idoneum efficere imprimis libri tui, omni certe pretio majores, tam commentarii in prælectiones Boerhaavianas, quam, quæ spem nostram animo diu præconceptam avidam quamvis longe vicerunt, primæ physiologiæ lineæ. Equum igitur & decorum est, ut pro tantis beneficiis Tibi gratias agam, quas potero maximas.

Inde impendissime quæsus sum, cum a Te ipso, secundæ primarum linearum editioni præfanti, intellexi Te systema plenum & integrum physiologiæ humanæ non solum meditari, verum & exarando & perficiendo etiam nunc graviter incumbere.

Propterea valde aveo scire, num opus illud exoptatissimum sit brevi proditum in publicum, nec ne: animus mihi quippe est in linguam anglicanam quantocyus vertere: idque non solum
quæstus

quæstus causa, verum ad proprios in hisce rebus profectus. Tum vero commodum videbatur & decorum, ut qui ipse physiologiam doceat, tale opus interpretandum suscipiat.

Si rescivero litteras hasce ad Te esse perlatas, & simul potero commodam viam invenire, qua aliquid grandioris molis, Göttingam, tuto, & quam minimis impensis, queat apportari, mittam duo vel tria opuscula nostra, post Neuropathiam edita; tum librum, quo video instructissimam tuam bibliothecam caruisse, cum Boerhaaviani studii medici methodum publici juris fecisti; principem nempe editionem librorum Petri de Crescentiis ruralium commodorum, a Joanne de Westphalia Lovanii absque anni notatione typis impressam. Eum inter vetustos libros casu repertam, modico omnino pro rei raritate pretio, mitto integrum quidem & magna ex parte admodum nitidum. Curta nostra librorum suppellex illiusmodi *σπανιότερα* non affectat; fatis mihi plena habenda, si necessaria modo complecteretur. Amplissimæ tuæ collectioni melius conveniet.

Vale diu & feliciter age, Vir præclare, juxta ac optime, communis Præceptoris memor. Fuit autem ille mihi supra fidem amicus & beneficus; nobis cum eo ad ipsum usque mortis, nulli quam mihi flebilioris, annum perpetuum fuit litterarum commercium. Ut non pudeat ejus benevolentiam sollicitè ambire, cui Boerhaaviana memoria

adeo cordi est, adeo cara. Tum conterranei Gesneri vestigia premere perge, cui jam affecuturo similis immines, propediem si quidem fieri possit, præversurus. Iterum vale. London.

580.

J. F. SCHREIBER.

Experimentum Lieberkühnii iterum repetitum in utroque pectoris latere nullam vesiculam aëream ostendit, illæsis pulmonibus & pleura recte perfossa. Nescio tamen, an tantum tribui debeat illi experimento. Fac enim, inesse aërem fani animalis pectori, potest fieri, ut perfossa pleura, in plurimis casibus bullæ aëreæ videatur nihil, in paucissimis videatur bullula aliqua. Scilicet, an non hic ratio habenda longitudinis plagæ, quo alterum fluidum alteri cedere queat. Enimvero quoties constricta trachea, pulmo simul vulneratur, aër potest sensibilibiter effluere e vulnere pectoris propter copiam. Ideoque videtur, absentiam bullularum aërearum in proposito experimento non ostendere apodictice absentiam aëris thoracici.

Petropoli d. 11. Augusti 1752.

Sed inter omnes tuos labores mihi carior erit nullus eo, quem in magno tuo opere physiologico suspiciam.

581.

581.

JOAN. FRID. MECKEL.

Non ægre feres, Optime Præceptor, diuturnum ab abitu a Te, silentium meum. Nosti bene, quantum urgeat acceleratum ubique iter, imprimis si digna quævis visu contemplari animus est. Sæpiissime de litteris cogitavi, at non potui eo pervenire. Nunc postquam huc demum Deo juvante adveni tempore utor, ut Tecum absens colloquar, nil visu dignum in arte reperi. Argentoratum usque, exceptis plantis quibusdam; imprimis Hyperici speciem valde elegantem, adhuc mihi non visam, foliis circa caulem conjugatis, flore eleganti rubicundo; color foliorum saturatissime viridus. Nulla similitudo neque cum vulgari nec cum elegantissimo, nec villoso, nec caule quadrangulo illi est. Non novi an ulibi annotata sit hæc species plantæ, elegantissimæ similis; deficiunt hic libri, quos evolvere per moram queam. Hypericum foliis caulem amplexantibus optime dici potest, folia cordiformia sunt, basi lata ad caulem versa [Pulchrum]. Inveni inter Schlangenbad & Wisbad ad viam: præterea Wormatiæ elegantissimam Antirrhini speciem, foliis acetosæ vulgari similibus, repentem in muro antiquo reperi: color floris fere cinereus, calcar breve. Unicum exemplar adfuit, quod aservo. Hypericum copiosius collegi. In alpibus ad radices Metti elegantissimum Antirrhinum fo-

liis verticillatis, Hieracium alpinum & multas alias alpinas plantas, Seda varia, Sefeli purpureum inveni, sed non potui Gentianam alpinam reperire, licet plurimum inquisiverim. Sunt aliae plantæ, in via repertæ, quas siccatas eorum melius videbis.

Argentorati optimum vidi Friedium, bonum certe & industrium virum, optime in arte obstetricia versatum, & solide judicantem. Vidi eum obstetricantem in ædibus publicis huic operi destinatis, optime institutis. Præterea Spielmannum physiologiam ad Institutiones tuas tradentem audiui, elegantem & doctum virum, Te amantem. Eisenmannus & Professor ejus Jacobi, in anatomica scientia. Monstravit mihi D. Jacobi theatri divitias, & eo processit, ut omnia, arcum etiam aortæ mihi demonstraverit, licet sæpius illi dixerim, me omnia hæc absque sua explicatione bene nosse. Præterea aortæ arcum duplicem, per quam divisam aspera arteria transit, a Salzmanno inventum & descriptum, a se reperi tum dixit, quamvis legisse me observationem & figuram sæpius vidisse monuerim. Descriptionem bifidæ vaginæ & uteri composuit, mira quadam confusione, quam Eisenmannus mihi monstravit. In juvenes vel tyrones rudis æque est, nec tantum valet, ut elegantem præparationem & partium corporis veram structuram eos docere queat. Præparata multa inutilia adsunt, optima Hummelii & artificiosa; ceterum cutem capitis injectam,

etiam, vel materia ceracea repletis vasis rubentem, deglubere, & sic conservare amant, ut plus viginti ejusmodi capita cutanea numeraverim; oculi, auris & reliquorum organorum præparata vel nulla, vel sicca & imperfecta adsunt. Boeclerus hypochondriacus Botanicam ad Tournefortium docet, hortus mediocris est, plantæ indigenæ non multæ; reditus ad hortum perficiendum quotannis sunt... Imperialium. Basileæ Daniele Bernoulli, elegantem virum & Zwingerum solide doctum, humanissimum, & Ramspeckium, minime mutatum, sed bene se habentem. Numerus studiorum (med.) Argentorati 24. non excedit; ubi vero, quod non monui, Spielmannus plantas ex agris colligit, Floram scribere Argentoratensem cogitans. Bibliothecam elegantem Basileæ vidi, monstrante Dno. Kœnig. Bernam, amantissimam mihi Tui causâ & eleganter exstructam urbem; hinc sereno coelo Alpes vidi in cœlum porrectos, elegantis spectaculo, quos comite optimo Zimmermanno, cujus humanitati plurimum debeo, coram vidi, & obstupescens æternam admiratus sum glaciem elegantissimasque plantas, & aquam, ex altissima delabentem rupe, & in nebulas dispersam. Lacum Thunensem in nave transii, Brienzensem vero & Genevensem sereno coelo admiratus vidi. Molesta tamen, ob vias non ubique optimas, & valde pretiosa peregrinantibus est Helvetia. Omnia visu digna Bernæ vidi, & ædes publicas admiratus sum. Genevæ Jallabertum adii, Bibliothecam mihi monstrantem, Vernetus non in urbe

urbe fuit, sed in villa, litteras ei misi. Vidi tamen omnia rariora & digna Lugduni. Academiae Scientiarum ibi florenti conventui interfui; & doctum & laboriosum ibidem reperi Medicum Pestalossi, plurimum circa experimenta electrica, ad curandos ægros occupatum. Chirurgum præterea ibidem in nosocomio publico adii, fatis certe doctum, nomine Pouteau, lateralem operationem vel apparatus felicissime & cum judicio in extrahendis ex vesica lapidibus adhibentem: scripsit idem de arte obstetricia quædam.

Huc veni die Mercurii elapso; maximam admiratus urbem, & ideo molestam. Buffonio collocutus sum, monstravit mihi tabulas quasdam de diaphragmate, in quibus diaphragma in situ expressit cum thorace. nervo diaphragmatico simul, sed male expresso. Eleganti corpore & facie hic vir gaudet, & perfecte gallice loquitur. Winslowum & Reaumurium nondum vidi, licet bis adfuerim. Tradidi litteras Reaumurio. Ferrein humanissime me excepit, & historiam totam mihi narravit, quare cum Winslowio inimicus factus sit, id quod plane nescivi. Bonus vir est Ferrein, sed ipse non dissecat, id quod Chirurgus tradidit, quem Demonstrateur appellant. Mihi hæc minime placere, cordate dixi, Anatomia hic non multum valet, præparata adfunt nulla visu digna, & cadavera difficile accipienda, & pretiosa valde. Petitus in arte obstetricia Levreto excellit. Optimum virum reperi

peri Doctorem Thierry, qui humanissimus amicissime erga me sese gerit. Debeo Tibi, Optime Præceptor, hujus viri humanitatem & amicitiam, & gratissimus agnosco. Nulla nova adparuerunt in medicina digna, quæ Tibi mittam. Palladius periculose feбри maligna ægrotavit, & venæsectione, vomitoriis & purgantibus fere enectus est, nunc vero redit ad pristinam sanitatem, sed lente, valde emaciatus. Sprægelius bene se habet, & viget; minime ægrotans, robustus & pinguis.

Dabam Parisiis d. 12. Augusti 1752.

Nondum litteras a Shawio Londinum ad Patrem accepi, vellem tamen, ut eum, si placuerit, moneas, ut quamprimum mittat.

(Hic aliqua malui delere, ne cuiquam ægre facerem. HALLER.)

582.

J. F. MECKEL.

Plurimum amicitiae optimus mihi monstrat Thierry, humanissimus homo, plurimum Te & reverenter amans, Teque valde salutans. Maximas Tibi gratias ago, qui tam bonum virum mihi hic amicum tua commendatione dederis. Petitus quem vidi, diligentissimus est, ac prudens homo, qui magis anatomiae infudavit, ac Ferreinus, quippe qui Chirurgo labores dissectionesque relinquit. Multum anatomia & valde laborat, quippe & boni docentes & cadavera & alia necessaria requisita defunt. Levretus multum clamat, sed non aequè bene; portenta promittit, & mus nascitur; qui mos pluribus hic valde communis est. Melius tamen Levreto in obstetricia arte judicat Petitus, certe bonus & doctus vir, in lectione Collegiorum multum occupatus. Conventui Academiae scientiarum interfui, sed non placet nimia garrulitas, & perpetui clamores. Nosocomia magna, nimis referta, male saepius curata. Medici Delphini Regii fuerunt Du Moulin & Pouffe, qui pro praemio quilibet 15000. lb. argenti in donum & quotannis 4000. lb. argenti acceperunt, & familia Domini Pouffe nobilitata simul est. Valet enim nunc Delphinus, & multa hanc ob causam hic fient solemnia.

Parisiis d. 20. Augusti 1752.

Plu.

Plurimum de me Dnū. Professore Hollmannū salutes rogo, cui lætus annunties, me vidisse hic Rhinocerotem, comparasse dentem molarem, quem mihi dedit simillimus est, & nonnisi magnitudine differt, anteriores æque magni, sed posteriores molares majores sunt, simillimi certe. Majores Dnūs. Hollmannus apud se habet. XXVIII. sunt ejusmodi dentium molarium brevium & lata corona donatorum, in superiori & inferiori maxilla, & 4. incisivi latissimi simillimi illi quem secum habet; eorum 2. superiori 2. inferiori maxillæ insident, a se invicem duorum vel trium pollicum distantia sejuncti. Distantia eorum a molaribus 3. pollicum est. Exprimere figuram cera impossibile est, nam periculosum est immittere ori manus, conterit enim omnia inter dentes posita, neque depingi possunt, quia nimis retrorsum reconditi dentes nonnisi aliqua momenta temporis videri possunt, dum os aperit, ad panem capiendum. Sed certissimus de similitudine dentium esse potest, centies enim inspexi.

583.

G. L. HOFFMANN.

Ignoscas, rogo, Vir Clarissime, homini plane ignoto, libertatem, qua ardua officiorum tuorum negotia interpolare ausim. A plurimis jam annis scriptorum tuorum, & præcipue in summum Boerhaavium editorum, cultor ac admirator, plus Tibi debeo, quam calamo meo depingere valeo,
a longo

a longo quoque tempore summo desiderio flagrabam, quo Tibi Viro Doctissimo de beneficio innumeris in rem medicam, & inde in me collatis, gratissimam memoriam, pro virium tenuitate, testarer; animoque volvebam, si in uberrima praxi, vel cadaverum sectionibus, aliquid, in arte novi, observare liceret, Tibi id offerre. Adversa vero fortuna contigit insolita & rariora quædam, aut nova & attentione tua digna nulla videre, quin ab aliis jamjam descripta essent. Inde ne nimis Tibi audaculus viderer, pia desideria mea in pectore adhuc continuissim, nisi ex doct. viro Keck Ser. Duc. Brunsw. Medico Aulico, studiorum olim Commilitoni, & Amico integerrimo (quo cum de incredibili studio tuo & opera tam in colligendis, quam edendis & illustrandis Boerhaavianis operibus verba sererem) cognovissim, Te Virum Clarissimum, totam gentem medicam chartis publicis commonuisse, ut, quæ optimi Magistri consulta vel observationes possiderent, Tibi communicando, ab interitu vindicarent.

Jam ab aliquot annis penes me sunt apographa epistolarum a summo nostræ artis Magistro Viennam ad Cel. Bassandum datarum, quæque ex benevolentia Doct. Tonson, apud Bruxellenses Medico felicissimo, possideo. Sunt 1°. Consilium contra dysenteriam & febres castrenses in exercitu Cæsareo tunc grassantes, datum L. B. 17 $\frac{26}{4}$ 17. 2°. duæ litteræ familiares, quibus adjunctum alterum in Dyfent. pannonica consilium,

lium, jam libellus de morbis oculorum, editioni Parisinæ, ni fallor a Cl. Senaco, adjectum. 3°. est, sat prolixum consilium in Plethoram, & ex alia emerfa symptomata, quibus Bassandus ipse conflictabatur, in eadem continetur methodus fusè descripta variolas curandi, data L. B. 17 $\frac{2}{3}$ 24. Hæc e variis apud Bassandi hæredes restantibus chirographis Boerhaavianis excerpta sunt. Dictio nervosa, ac styli puritas, ne minimum genuitatis dubium relinquit, & hæc quoque sunt, quæ, si forsan in manus tuas non adhuc incidierint, Tibi quam humillime offerre audeo.

Ne epistolam hancce, barbaro etsi stylo constatam, nimis gravarem, descriptiones dictas non addidi, sed paratissimus semper ero, illas ad mandata tua transmittendi. Utinam aliud quidpiam in me esset, quo gratissimum erga Te Virum clarissimum animam exhibere, & benevolentiam tuam demereri possem.

Vive diu, Vir doctissime, Patriæ ac Seculi Decus in artis salutaris incrementum. Vale favoremque tuum impertire.

Trajecti ad Mosam 1. Sept. 1752.

PETRUS WARGENTIN.

Accepi, Vir Illustris, commentarios Societatis vestræ cum Tractatu hydraulico Celeb. Segneri & relationibus litterariis, pro quibus gratias Tibi debitas iterum tanto majori jure solvo, quo eos majori cum voluptate perlegerim. Cum celeberrimo Mayero commercium litterarium instituere aveo, & brevi observationes quasdam meas, indagandæ parallaxi lunæ, quam meditatur, inservituras, cum illo communicabo.

Contigit Eurenio quod plerisque, qui etymologicis nimium indulgent argumentis. Quum aliquas nominum derivationes suæ hypothesei faventiores affecuti sunt, reliquas quasi per crines in suas trahunt partes. Interim tam mihi videntur probabiles nonnullæ Eurenii inductiones, quod quidem ad Atlanticam attinet, ut debiliores potuisset omittere. Sed de origine Israëlitarum nescio an Rudbeckius magis paradoxa tradiderit. Hic Scandiæ, ille suæ Palæstinæ tantum non omnes Poëtarum fabulas accommodare fatagit. Usque adeo difficile est regiam tenere viam.

Tabulæ in descriptione Hallandiæ deficientes, in altera demum ejus parte prodibunt.

Prodiit jam Pars prima observationum De Geerii de Insectis. Magnum est volumen in 4to, cum Tabulis 37. æneis, gallica lingua, sat nitide impressum.

Agit

Agit in hac Parte tantum de papilionibus & phalænis, nonnullisque Ichneumonibus.

Oratio Strandbergii, ægrotante auctore, nondum typis est impressa. Vale Vir Illustrissime, meque tuæ benevolentiae semper habeas commendatum.

Holmiæ d. 8. Sept. 1752.

Strömerus, Astronomus Upsaliensis, magnum hac ætate paralyticorum aliorumque usu cujusdam membri defraudatorum, numerum, sola electricitate, miro cum successu, sanitati restituit, de qua re proxime proditura commentationes nostræ Academiæ narrabunt.

585.

B. WICHMAND.

Cum ad Academiam vestram, cujus per totam Europam fama percrebuit, Musarum filii ubertim se conferunt, insignis tua eruditio, suavis humanitas, favorque in omnes bonos totidem sunt quasi blandæ Sirenes, quæ Hippocratis filios ad se alliciunt; his captus ego ipse, his fascinati scientiarum medicarum avide ad Te confugiunt confestim. Horum in numero est Fride-ricus Seidelin, filius ex sorore mea carissimus, qui cum ad sedes Musarum extraneas, suavi illarum amore captus, proficisci cogitet, suasu meo, Parentumque voluntate Göttingam, verissimum

Nympharum domicilium, jam tendit: dictum hunc juvenem de meliori nota Tibi, Vir doctissime, commendatum velim. Praxin medicam per duos annos & ultra hic exercui. Obstetricandi artem excolere quæ cogitant, & domi & in theatro anatomico edoceo. Illic totam scientiam tracto, pelvim partesque genitales monstrans, atque operationes & manualia cum puero ex ligno & corio parato infartoque, uteroque coriaceo instituens, formulasque fellæ, lecti aliarumque necessariarum rerum ostendens: hic easdem partes cum adjacentibus in situ naturali demonstro, modum foeminas explorandi gravidas, signa diagnostica inversionis & prolapsus uteri, ejusque vaginæ relaxationis curasque, & quæ sunt plura, docens. Concessus mihi est aditus in domum publicam, munificentia clementissimi Regis institutam ad excipiendum gravidas, clam parituras, in qua supra ducentos hoc anno nati sunt infantuli, & ubi variæ occurrunt circumstantiæ, multo vero plures obvenirent, si minus prudenti & exercitata obstetrice domus esset instructa. Hic etiam Medicum ago, sed sine mercede. Tales sunt conditiones artis salutaris in genere, & in specie artis obstetricariæ in patria nostra, ut parum valeant, negleganturque magna ex parte, cum tamen æque facile hic ac alibi ad altum fastigium breve intra tempus scandere possent: sed pecuniis & aliis necessariis subsidiis instructis deficit voluntas, alii vero his destituti, ad metam, ad quam tendunt, venire nequeunt. Dantur inter Medicos nostros, qui ad studia medica promovenda æque

æque apti sunt, ac extranei, quique omni cura illorum culturæ incumbunt, sed cum sine præmiis laborant, spesque percipiendi inde fructus sæpissime fallit, incepto desistere coguntur. Medici enim advenæ præferuntur indigenis, Chirurghi nostri Medicis. Tanta est Medicorum advenientium, & peregrinam linguam loquentium, in terris nostris felicitas, ut litteris commendatiis, quas parum curant indigenæ (proprium ut adferam exemplum, qui sine his Te adii, sine his iterum a Te abii) onusti, & honoribus & pecuniis, nullis vel vilibus eruditionis editis speciminibus cumulentur, dum multi nostratum parvi æstimantur. Meliorem vero speramus sortem cum Generosissimus Liber Baro de Gyldenkrone, Ordinis Danebrogii Eques, Collegii medici Patronus sit; Vir enim multa eruditione præditus, perspicax, probus & candidus, artium liberalium, inprimis Apollinæ fautor, clementissimo Regi ea proponet, quæ in medicinæ incrementum & Patriæ gloriam cum tempore evadant. Vale, Vir Excellentissime, vale Germaniæ Decus immortale, mihiq; Patrone colendissime, discipulo tuo addictissimo, semper fave.

Hafniæ d. 20. Sept. 1752.

586.

MILCOLUMBUS FLEMYNG.

Litteræ tuæ ultimo Augusti datæ, mihi perquam honorificæ tempestive a Librario traditæ sunt. Gratulor mihi impense, quod magni Præceptoris benignum erga me affectum in discipulum Præceptore dignum traductum experiar. Conabor utique tanti Patroni amicitiam omni officiorum genere colere & demereri.

Refers Te valde cupere catalogum librorum medicorum Sloanii aut Meadii possidere. De ea re, quid ipse sentio, paucis accipe.

Si Sloanii catalogum obtinere liceret, altero facile poteris carere. Meadius enim utiles solum libros, vel raros & pretiosos congeffit, Sloanius omnes.

Nisi vehementer fallor, est in præsentium discipulorum tuorum numero adolescens quindecim vel sedecim annorum, Petri Shaw celebris Medici Londinensis filius. Parens autoritate & fama polens poterit forte viam sternere ad obtinendam inspectionem catalogi librorum Sloanii, vel etiam exscribendi libertatem: si ego, qui Petro Shaw notus sum, Tibi in hoc negotio usui esse queam, quam liberrime impera; & obsequiosum impigrum me præstabo.

Nec puto alia ratione obtineri posse quod a vesquam venerabili aliqua ejusmodi commendatione;

ne; ego commodissimam quæ in præsentia animi jubet indico.

Dolerem editionem plenæ tuæ Physiologiæ in tam longinquum tempus differri, nisi liquido viderem, eo inde perfectius prodituro expectatissimum opus.

Gratias ago summas, quod notitiam præsentium & proxime infecutorum laborum mihi impertire fueris dignatus. Arteriarum historia propediem absolvetur tuo nomine digna. An integram nervorum descriptionem non ab simili modo exarata brevi sperare licet? Spem ejusmodi fecerit fama apud anatomes amatores volitans innuensque eundem solertissimum juvenem, qui de nervo quinti paris adeo perite & feliciter commentatus est, tale opus tuo cum assensu, tuisque auspiciis aggressurum.

Mitto quos promisi libros, utinam Tibi placeant! voluntatem dantis in exiguo munere æqui bonique consulet tua bonitas.

Sunt autem præter vetustam, & ut videtur principem editionem, Petri de Crescentiis ruralium commodorum, omnia quæ ipse prelo committere hætenus ausus fui, inter quæ est epistola anonyma de infausto illo loco tentaminis Lockiani, qui certe minutorum Philosophorum systemati nimis favet, effecitque ut eorum multi cristas erigant. Ego puto, me evidenter demonstrasse, Lockium in hoc argumento plane sophisticam exercere.

Est mihi jam prelo parata Dissertatio latine scripta de Solani inventis circa arteriarum pulsum & præsagia inde haurienda, in qua conor ostendere, novas ejus observationes cum receptis in œconomia animali legibus exquisitissimis congruere. Brevissima vero est, eamque ideo premo, donec tractatum aliquem alium cum ea simul e-dendum exarandi occasio detur & facultas.

Libros vero cum litteris hisce Tibi mittam, ut præcepisti Librario, qui ad Te mitteret, tradere. Sed commodum inopinato sese obtulit nobilissimus Juvenis Dominus Mackai Scoto Brittanus. Is cum studiorum & itineris socio Domino Davidson A. M. quem ingeniosum admodum & eruditum virum experieris, Academiam vestram petit, ibidem studiis liberalibus operam daturus, iis præcipue quæ ad rem militarem, cui se addixit, fuerunt.

Voluit autem libros inter propria impedimenta repositos ad Te proferre, qua est humanitate, & erga Te, cui se notum cupit affectu.

Ego vero talem occasionem omittere nolui; proptereaque festinantius litteras celebri tuo nomini inscriptas, quam decreveram absolvi; excusabis ergo quicquid macularum præceps incuria fudit. Vale Vir præclare, & dum omnibus prospicies, propriæ sanitati curandæ ne desis oro.

Dabam Londini Septembris 20a.

587.

J. F. MECKEL.

Maucis ad litteras tuas, quas Parisios ad me dedisti, mihi gratissimas respondeo. Accepi eas hic Londini, tardius justo, & ante aliquot dies. Quantam invenio inter optimos Angliæ doctos Viros, & inter Gallos differentiam? Sinceri, solide docti humanissimi sunt Angli, contrarium Galli. Multa hic video. Inter alios Hunterum optimum & veri amantem virum, anatomiae deditum, qui figuras uteri humani optimas parat, prodituras, quamprimum subscriptio sufficiens eum de impressione absque damno certum reddiderit. Ipse hic gravidam dissectui 9. mensium, secundum quam figuram de situ partium a latere facta est. Alius minoris notæ Anatomicus est Dr. Bromfield, & præparata quædam anatomica etiam Nichollus habet. Sed præparatorum elegantissimorum maximum numerum Hunterus possidet, qui felicissimas injectiones copiose fecit, & quod rarum ossa pellucida reddit, ut vasa omnia visui se exhibeant. Præparata habet valde utilia, & inter alia modum ossificationis explicant variae patellæ foetuum, in quibus vasa repleta sunt; in centro est punctum ossificationis, & circa hoc vasa ramosa ossificata alba. De his scribere cogitat, utilis certe & minime mysterosus homo. Optimus etiam vir est Shawius Medicus, humanissimus. Perfectissimi Chirurgi sunt Sharpus & Hawkins Chirurgus Regius, qui quævis humanitatis offi-

cia mihi præstiterunt. Watfoni^{us} Botanicus & Physicus clarus est & perspicax homo, itidem humanissimus; excellit inter obstetricarios Smellie, vir eruditissimus in arte hac. Levretus Gallus nil novi habet, sed garrulus est minime doctus. Fallit ignaros juvenes, dum iis imponit se peculiarem scire mechanismum graviditatis, quod nil aliud est, nisi 3. tabulæ æri incisæ, in quibus uteri in graviditate diversus situs exhibetur. Nimum argenti cupidus, parum fundatus, juvenes fallit. Hic est de quo gloriantur Galli, parum laude dignus, sed pessimus homo, nimum & enormi modo, fui, ut de eo bene judicas, plenus.

Drem. Mead vidi & ejus divitias in rebus ad historiam naturalem pertinentes, imprimis 200. rarissimas exoticas plantas, ab optimo Ehret, qui hic degit, pulcherrime pictas. Utilissimum & maximi pretii opus. Viri magni, Hans Sloane divitias naturalis historiæ itidem vidi. Enormes sunt certe, & vix credibile, unum virum tantæ collectioni sufficere potuisse. Ultra 240 volumina maxima Herbarium ejus vivum continent.

Meretur certe videri Anglia præ reliquis terris, & laude dignissimi sunt docti viri Angliæ humanissimi certe omnes.

Cogor abire hinc perendie, ut 23. Berolini sim. Transeo super mare de Douvres ad Calais; & per Hollandiæ urbes Ultrajectum, unde per Hannoveram Berolinum petam, & id celerrimo,
 si Deus

¶ Deus voluerit, cursu. Rogo ergo & oro, velis fasciculos ad Te missos Hannoveram transmittere, ut eos ibidem vel in ædibus cursoris publici, vel apud Dominum Werlhofium, quem videre animus mihi est accipere, & inapertos mecum sumere queam, id enim Te rogo, velis iisdem demandare, ut inapertos ad adventum meum relinquat. Non optimum iter fuit ex Gallia in Angliam; summum periculum fuit, cum tempestate magna orta, malus navis media disrupta fuerit; hinc 15. horas in mare fuimus, quod iter faventibus ventis tribus facile perficitur. Det Deus meliori fortuna in reditu frui. Ægerrimus in hoc vitæ periculo Sprœgelius cum Pallaffio fuit. Maxime de optimi Zianii promotione lætor, & gratias Tibi ago, qui ejus fortunæ & tuæ tranquillitati consulueris. Doleo ejus abitum, sed lætor. Te tam sincero viro & amicissimo mihi, Tibique deditissimo frui. R. . . . animus non placet; ingratus est ac perfidus; habebit, de quo pœniteat. Vale Optime Præceptor & fave.

Dabam Londini die 3. Octobris 1752.

Secum apportabit Sprœgelius traductionem gallicani veteris tuæ editionis primarum linearum.

588.

J. F. MECKEL.

Salvus huc, qua Dei est gratia, redii, decem horarum spatio iter per mare, a Portu Doverensi ad Calaisiensem emensus, vento equidem valde contrario. Properabo nunc Berolinum, Hollandiæ urbes primum visurus. Hinc Ultrajecto Hannoveram rectissima via Berolinum profecturus; iterum rogo, velis eos qui ad Te missi sunt fasciculos Hannoveram mittere, ut vel in publica æde cursorum (Posthaus) vel apud Dnum. Werlhofum eos inveniam, mecumque sumere queam, multum enim interest ut habeam. Novam Tibi Milleri Londinensis hortulani editionem Dictionarii hortulanorum adferet, quam benevole accipies rogo. Novam vidi methodum & utilissimam equidem, calculum secandi, ope instrumenti utilissimi a Chirurgo Regio nomine Hawkins inventi. Optimus vir est, & me præsentem duos felicissime calculos hujus instrumenti ope extraxit, quorum alter maximi voluminis erat. Multum immo plurimum placent Londinenses eruditi, humanissimi viri. Plurimum humanitati Domini Wettsteinii debeo, Tibique pro hac commendatione maximas gratias ago. Tibi se optime commendatum vult. Bene Londini vivit, & quinquagesimum quintum annum agens, vix 40. annorum esse videtur. Redibit ad Te Sprœgelius; parum, ob visendis rarioribus consumtum, in dissertatione sua perficienda laboravit, promittit se

se confestim facturum. Opera tua & auxilio facile brevi efficiet. Rogo favore tuo eum digneris, & benevole apud Te accipias. Genistam nondum mihi visam spinosissimam & plantas marinas varias in Anglia collegi.

Buttnerus Parisios profectus est, plurimum certe Londini æstimatus, & vix credo eum pari fortuna alio in loco gavisurum.

Smellii Tabulas, quas de utero, & foetus situ in usum artis obstetriciæ edet, pictas vidi. Bonus est homo, sed nimis instrumentorum & forcipis usui addictus. Ipse bene agit, usu edoctus, sed discipuli ejus, distinguere nescii, sæpe nocent instrumentorum festinato usu. Hunteri tabulæ certe utilissimæ, situm & structuram uteri gravi vidi & partium foetus edocebunt.

Multas ditissimas collectiones conchiliorum & lapidum vidi ibidem, apud humanissimos viros,

Calais d. 8. Octobris 1752.

589.

D. LUDWIG.

Tardius justo Vir Generosissime responsorias reddo, quas humanissimæ tuæ exigebant litteræ. Tristis flora pluviis continuis vexata nec gaudia florum nec proventus seminum nobis exhibuit, & qui manipulum plantarum Tibi mittere constitueram,

tueram, non invenire potui selectas ex catalogo plantas; persuasum tamen habeas, me vernali tempore non defuturum esse officio quod Tibi debeo, multa enim conservavi, quæ jam periisse videbantur, cum siccior & non prorsus frigidius accedat autumnus. Doleo, quod semper de valetudine imbecilla Tibi conquerendum sit, & eo magis, cum multa passim occurrant, quæ animum tuum commoveant. Fac quæso ut fortis appareas, relinquas diariorum labores, & in cultura scientiarum presso pede progrediaris, evites quæso omnes controversias, quæ sanitati tuæ immo vitæ insidias struunt. Jam audio Hambergerum nova experimenta instituere tuis contraria. O quam vellem hanc controversiam nunquam motam fuisse, licet enim multa egregia detecta fuerint, tamen Tibi plus damni quam emolumenti accessit. Si de hac re coram Tecum agere possem, acceptissimum mihi foret.

Ad Mylii iter nihil conferre volui, quoniam jam prævideo infructuosum fore, cognosco virum, qui multa præstare posset, si Te semper ducem haberet, sibi relictus nihil præstabit, nec corpus ejus injurias itineris sustinebit, nec animus ejus satis dispositus est, ad ea præstanda quæ suscepit. Amicis Mylii dudum jam idem proposui, & cum hortatus sum, ut vires corporis & animi bene ponderet, antequam iter tædiosissimum suscipiat Lippias, Barthschius & Hasselquist detertere deberent nostrum, qui omnes firmiori corpore præditi injurias itineris non sustinere potuerunt. Vale, dabam Lipsiæ d. x. Octobris 1752.

590.

J. F. MECKEL.

Nunc demum, ex Hollandia redux, huc perveni, & apud optimum & insignem Werlhofium fasciculos cum cistula inveni, quos una cum literis benevolentia tua eo transmisit. Rogarem certe, & multis deprecari conarer verbis, quod nimium insigni tuo abutar erga me favore; sed nimis bonitati tuæ confido, quam ut molestiam hanc odium tuum in me commovere posse, ullo modo mihi persuadere possem. Quapropter humanissime ac optime Præceptor, gratias tantummodo maximas Tibi pro insigni bonitate tua ago, nil magis optans, quam gratissimum animum Tibi deditissimum commonstrandi occasionem. Totus tuus sum, dum vivo. Doleo temporis brevitatem, occasionem mihi eripere, Te videndi & colloquendi, recta enim via domum tendere & id quidem festinato cursu, mea jubent officia. Hollandiæ sive Belgii urbes vidi, Leidæ anatomica Albini præparata, ipso ea mihi summa cum humanitate commonstrante: vidi, & tres inter alia lentes crystallinas injectas, elegantissime vasa rubra colore repleta, per humorem vitreum antrosum euntia, commonstrantes. Retinam, in qua injecta vasa majora intus, extus vero medulla hæsit. Villosam intestinorum & cellulosas elegantissimas. Sed non satis sufficientem numerum præparatorum anatomicorum optimus vidit Albinus, hinc soli sibi esse putat, sæpe, quæ in aliis

aliis locis frequenter reperiuntur. Sic ostentationem sibi & gloriam insignem apud juvenes acquirit, qui his visis nec aliis, nullam aliam præ Albinii præparatorum Anatomicorum collectionem ditio- rem ac perfectiorem esse autumant. Sed multa & plurima illi defunt, optima etiam præparata, nobis valde communia. Miratus tamen sum summam ejus in me humanitatem & operam in monstrandis præparatis. Physiologicis lectionibus interfui, sed præter quod debilissima voce in discursu suo utetur, vix erit, qui ex his lectionibus multum convictus recedet, si bene audita perpendat. Bene & ordinatim utiliterque res suas enunciat Gaubius, experimentisque simplicibus illustrat. Meliorem de R. . . . ideam habui, ac nunc dum vidi eum & audiui. Nimis multa scit, non optime ordinata, & nimium praxi medicæ studet, hinc corrui B. . . . Cadavera duo vix per hyemem sunt, eaque ab Albino juniori obiter demonstrantur, cujus in osteologicis vagam orationem ac demonstrationem, non sine admiratione audiui. Bonus Mechanicus & experimentalis Physicus est Muschenbroek, sed oportet eum a philosophicis abstinere, alias ædes cogitationum corrui. Winterus practicus est & practica docet. Hagæ Comitum hortum vidi & Professore horti Dnum, Schwencke. Uterque horum incipit, & forte in dies augebitur.

Amstelædami Anatomia jacet, & mucore obducta ossa conservantur, resectæque de cadavere
mammarum,

mammæ, integræ nec præparatæ, vitra replent, inque vini spiritu conservantur. Optimus ibidem vir Roellius anatomicus mercator est, lucrum ex venditione rerum quærens. Ultrajecti ornata magis est collectio, quamvis pauca præparata multis contineantur scriniis, inter quæ princeps præparatum est, nervorum medullæ spinalis sceleton ex infante 7. annorum. Hortus valde dives, ad Wachendorffii methodum ordinatus. Hic Regem vidi, celantem egregio vultu suo provectam ætatem, qua Dei gratia gaudet. Optime se habet & valet, octavo Novembris huc abibit.

Hannoveræ die 25. Octobris 1752.

Plantas Tibi a me collectas adfert Sprægelius, ut si forte quæ adfuerint, quæ Tibi defunt, ex iis eas feligas.

§91.

DAN. WILH. TRILLERUS.

Pro novo illo pristini favoris in me tui documento, transmissa nempe dissertatione doctissima, quæ & Ill. tuo nomine refulget, & tuo potissimum ductu & auspicio elaborata fuit, conceptissimis quidem verbis, summas Tibi ago gratias. Profecto, ne quid celem, valde miratus sum, post opimam illam messem Harvei, Loweri, Walæi, Bartholini, Bellini, Bohnii, & aliorum magnorum virorum, tam amplum adhuc reliquum fuisse

spicilegium. Adeo usque inexhaustus scientiarum fons esse semper solet, ut nunquam non relinquatur aliquid posteris, quod ab antecessoribus vel prætervisum fuerit, vel sedulæ ipsorum indagationi, fatorum invidia subtractum. Hæc vero ipsa Te, Vir Ill. inprimis admonere debent, ne propter publica commoda provehenda, Tibimet ipsi incommodes, & alieno præstando officio, animi tui corporisque viribus adeo officias, ut nec gaudere possis, quod sane miserum; nec gaudere velis, quod tanto miserius. Ego quondam, dum fervebat adhuc sanguis, in eadem fui opinione, & studia fere omnia non sensim ac modice degustare, sed rapide potius devorare quasi flagrabam; sed quid tum factum? languebat corpus, hebescebat animus, & vitæ pæne ipsius pertædebat. Exui ergo opportune nocivum istum errorem, & mecum potius serio illud expendi, moderata scilicet durare, & sicuti secundum Poëtam, voluptates, ita & ipsa litterarum studia a rariore usu, vel maxime commendari. Quid enim quaeso, aliud ab arduis suis ac continuis laboribus, eruditi Viri plerumque consequantur, quam a præsentis ingrato & inficeto sæpius seculo, tetrum livorem, & a futuro, rerum præteritarum incurioso & fastidioso, citam & injustam præclare gestorum oblivionem? En! quis conferimus agros! Te ergo Vir Ill. per communia Musarum sacra, jam enixe rogo & obtestor, ut in publicam utilitatem, Tibimet ipsi magis in posterum parcas, corporique largius quidem otium indulgens, & animo tranquilliores remissionem. Non enim, recto
Sapien-

Sapientiorum iudicio, cum in finem, nati sumus, ut tenebricoso quasi & angusto ergastulo inclusi, aut ad dura metalla damnati, injucundam plane & onerosam vitam agamus; sed, ut potius vitæ amœnioris commodis gaudiisque, quousque nempe licet, fruamur, ne nos aliquando vixisse, sive rectius, non vixisse, fero nimis, poeniteat. Sed hæc Tibi, Amico maximo, ab amico, tuæ præsertim salutis, in publica æque ac privata splendide tuæ familiæ commoda, cupidissimo, jam, pace tua, dicta sint! quare certissime persuasus sum, Te hæc mea monita, e candidissimo quidem pectore, Deum ipsum hic testor! profecta, in meliorem potius, quam peiorem, partem interpretaturum. Nunc ad alia! Disputavi nuper admodum, publice, officio meo sic exigente, de nociva cancri inveterati extirpatione; cujus levis dissertationis exemplum hic, etsi subtimide, adjectum vides; vix enim digna tenuis ista opella perspicacissimis tuis oculis, nisi illustri tuo nomine, cum aliis magnis Viris, potissimum exsplendesceret. Si vero lectione, forsitan subitanea, dignatus fueris scriptum hoc effusum potius, quam elaboratum, Te Vir Ill. impense rogo, ut & meis, & Typographi præsertim, nimium festinantis erroribus, paratam veniam indulgeas: inprimis autem, quæso, id facias, circa pag. 21. ubi nempe in versione latina, singularis illius loci Herodoti, incuria supini typotheatæ, maximo meo tædio & incommodo, potissima, & ad rem ipsam vel maxime factura, omissa fuerunt. Verum hoc quivis, rerum & verborum

Y 2

peritus,

peritus, facile supplere potest. Sed reverentia ductus, nolo Te tinnula & inani mea loquacitate, diutius jam morari. Ideo vale Vir Ill. seculi nostri ornamentum, mihiq̃ summæ tuæ ac præstantissimæ doctrinæ cultorem observantissimo favore semper perge! Scribebam raptim Wittebergæ d. 30. Octobris A. O. R. 1700 LII.

592.

J. F. SCHREIBER.

Sine nomine, loco & tempore, adtamen a Te, Vir Illustris, certissime scriptas litteras, adcepi, ut & per nobiliss. Aschium, fasciculum, qui continuit tua duo scripta, gallico idiomate exarata, contre de Buffon, & de la Metrie, nec non Dissert. de irritabilitate. Pro omnibus gratias ago, quantum possum maxumas: & haud exiguam voluptatem percipio, dum me non finis ignorare ea, quæ, sine auxilio tuo, mehercle! ignorarem. Quæ a Te proficiscuntur, ea mihi semper placent: sed mirum in modum mihi placuit refutatio systematis Buffoniani. Diu dubitavi, an de Buffon, Vir acutissimus, medicinam profiteatur. Quum nuperrime misissem Floræ Sibiricæ Tomum II. simul notum feci, mihi Riga transmissum esse fasciculum, qui habuit volumina tria Dissertationum, sed secundum semper deest, & illam ipsam Diss. de irritabilitate. Oblitus sum, opinor, scribere, de experimento crucis Lieberkühnii, quo de Tu, Vir Optime, & Hambergerus,

rus, contrarias experientias adduxistis. Per ea enim, quæ hic habet in Physiologia sua, putavi ipsum, perfodiendo pectus, simul bronchia aperuisse. Etenim monet, nescio quem in finem, si hic est sermo de aëre thoracico connato, asperam arteriam esse arcte circumligandam fune; mirum est, quod nemo fecerit aperire cadavera sic enectorum animalium, ad convincendum de integritate pulmonum superstiti & tunc, quando vesicæ aëreæ per aquam adscenderant. Nondum est indagata res *de aëre connato corporis humani*: Qualis videtur esse in vero organo auditus. An huc pertinet aër sinuum cerebri? Quo *de Littre*. Vasa aërea *Senaci* fundamento forte non carent. Quoties non vidi bullas aëris in vasis cerebri? Credo plus, quam vicies, piæ matri intertexta candidissima, quibus candidiora vasa lactea conspexi nunquam. Et hæc jam ante 20. annos conspexi, & nunc sæpius conspicio, & miratus sum, quid rei subesset: & hoc ignoro ut ignoravi hactenus sic, ut nulla me conjectura, hac in re, juvare potuerit.

Non amo tuas querelas de valetudine labefactata, oedemate pedum, tuas, qui jam male, digeries. Ecquid Te melius norit & causas, & medelas, horum malorum? Tu es perpetuus in meditando, sedendo atque scribendo; annon ea de causa & male digeries, & tristissima fata familiæ tuæ Tibique & eis, qui Tibi vitam, bona valetudine beatam, precantur, arcessis. Per Deum immortalem pone tandem modum studiis atque lucubra-

tionibus, neque præripiæ posteris omnem occasionem inclarescendi.

In experimento, circa 8vum. par a tuo discipulo capto, singularis nihil animadverti: nisi id forte injectionem opii concernat. In quo constitit ea convalescentia? Ubinam facta est injectio opii? Civis tuus, Joannes a Muralto, scripsit longe alia: scilicet a ligatura paris nervorum octavi; canem etiam surdum factum fuisse. Atque hanc unam ex multis causis arbitratur, cur muti simul sint surdi? Ille solus hoc phænomenon adlegavit inter tot Physicos; qui illud par vagum constrinxerunt. Interim memini, me frustra in physiologicis tuis quæsisse rationem sufficientem dependentiæ mutuæ inter surditatem, & *mutitatem*: scilicet eam, quæ non est connata. Ita *Litre* retulit de adolescente, qui factus est mutus & surdus, postquam sodalis, quocum manus conferebat, ipsi collum & fauces arctissime constrinxerat. *Meadii* monita medica hucusque ignoro. Ut feliciter pergas in magno physiologiæ opere, ego, si quis alius, in votis habeo quam maxime. Illustris novi variolarum systematis auctor per semestre laborat mictu cruento, fere continuo: & quod me valde male habet, censet, sibi ejusmodi cruentam mortem instare. Est vir elegantioris doctrinæ plenissimus, & politissimus & nobilissimus. Vale, Vir Perillustris, & favorem antiquum non tantum serva, sed & auge, si potes, sisque per Deum, pretiosissimæ tuæ valetudinis in posterum studiosissimus. Petropoli 17 $\frac{4}{11}$ 52.

JO. AUGUSTUS ERNESTI.

Era habeo & humanitatis & benevolentiae erga me tuæ pignora, ut neque possim, neque debeam dubitare, quin æquo animo sis passurus, me scribere ad Te ausum esse de re ea, quæ ad me nihil attineret, nisi, quoad, quæcunque cum bonis literis aliquid habent conjuncti, ad me quoque videntur pertinere. Atque ego ita alienus sum & natura, & multo magis judicio & consuetudine, a perversa sedulitate eorum, qui in aliorum negotia se ingerunt, ut totum hoc scribendi ad Te consilium repudiaffem, nisi me casus quidam, utinam felix! ad hanc causam detulisset.

Quatuordecim dies sunt, cum honoris causa visens Menkenium nostrum, reperi eum vehementi ira ardentem ex injuria, quam iterum sibi factam ajebat gravissimam in schedis vestris literariis, & quidem in Septembris mensis auctario, quod mihi tum nondum erat lectum. Minabatur responsionem dignam ea contumelia, & quicquid gravis & recens ira suggerebat. Ego, qui statim ab initio dolueram, cum primum novi hujus belli classicum audissem, ut paullulum residere æstum illum sensi, coepi, quicquid apud eum gratia valeo, ad iram illam mitigandam conferre, vehementerque rogare, ut mitiora consilia iniret, & de minuenda componendaque potius, quam augenda irritandaque lite cogitaret, qua neque

litterarum neque suæ dignitati consulcretur. Ibi cum aliis rebus animadverti molliri virum ad pacis consilia, tum maxime hoc, quod studio finiendæ tristis controversiæ eo descenderam, ut non modo profiterer, me pari studio apud Te laboraturum, ut tua auctoritate ei etiam a partibus Göttingensium finis imponeretur, sed etiam pollicerer atque sponderem, me, qui æquitatem adversariorum nossem, effecturum, ut, si ei aliqua in re injuriam factam esse liqueret, honesto aliquo modo ei satisfaciendum curares. Atque ita ille se quieturum recepit, donec sibi de tua ceterorum doctissimorum virorum, qui schedas istas edunt, voluntate renunciassent. Quo progressus sim, Vir Illustris, animo certe, id quod ipse existimabis, non malo, quantum oneris susceperim vides. Quid ergo aliud possum, quam vehementer Te, per quicquid in Te, humanitatis, elegantiae, magnitudinisque animi est, (quarum omnium virtutum in Te scio inesse plurimum) rogare atque orare, ut subvenias hac in re meæ sollicitudini pariter atque fidei, neve destituas spem atque fiduciam in facilitate & æquitate tua positam: præfertim cum, si vera sunt, quæ Menkenius dicit, præter meritum sit tam acerbè tractatus tum, cum primum adversus eum scriptum est. Etenim si in illa scheda, quæ de relationum vestrarum fasciculo primo narravit, aliquid dictum est contra voluntatem vestram, id, persancte, adfirmat, totum deberi Schwabio, neque ullam in ea re suam esse culpam, nisi hanc, quod, quæ ab isto scripta fuissent, nulla mutatione facta,

cta, typis exprimenda permisisset, propterea, quod in iis nihil acerbitatis esse, de suo quidem sensu, judicasset, certe nihil, quod tantopere animos vestros adversus se incendere, vel posset, vel deberet. Atque in hoc quidem, ut ipsi credam, facit hoc, quod scio, querelam de mentione sui omissa in præfatione relationum a Kæstnero V. C. non ad ipsum, sed ad sodalem suum Schwabium esse delatam. Hunc autem, qui semper in Gottschedii quam Musarum fide esse maluit, illam occasionem aliquid contra vos dicendi cupide arripuisse, ipse facile credis. Omnino interdum Kæstnero nostro, cujus aliqui ingenium & doctrinam magni facio, subirascor, qui re, quam ipse celari jusserat, prolata locum fecit argutationi Schwabianæ, neque longe absum a suspitione, utrum credam cupiisse nomen suum inter Haleros, Moshemios, Gesneros, hoc est, primi ordinis in suo quemque genere viros legi. Quid autem putas Vir Illustris, responderi posse Menkenio, cum dicit: Neminem, ac ne Te quidem, se putare utilitatis suæ ita inimicum, ut, si Dominus sit Actorum Erud. & hereditario quidem jure, hoc est, ut in eo pars sit non parva patrimonii sui, non cupere credat, nullum aliud ejus generis diarium edi, neque lætari, si contra accidere videat. Itaque si non admodum lætatus esset relationibus vestris, in eoque sibi aliquid excidisset, humanitatis vestræ fuisse, id condonare humanitatis communis imbecillitati. Enimvero, se sibi nullius talis rei esse conscium. Nam si doluisset isto instituto vestro, idque impedire voluisset,

luisset, id se accepisse ante paucos menses, juris a Rege nostro, ut relationes vestras ex omnibus tabernis librariis auferre posset. Sed nihil tale sibi in mentem venisse facere, nec facturum, quamvis graviter læsus sit, multique hortentur, qui rebus Gœttingensibus non bene cupiant. Quod si hanc ejus orationem æquam judicas, vide, Vir Illustris, an æquum sit, ei honesto modo aliquo satisfacere: quod ille maxime fieri vult, quæ de epistola a Wettstenio, contra omne jus humanitatis communis prolata, & de exactionibus librorum scripta sunt. Nunquam se sibi arrogasse, ut suos quemque libros sibi donare postularer, atque ita honestam libris utilem librariis sententiam redimere: sed nec hoc suarum facultatum esse, aut hoc a se, qui librariam non faceret, postulari posse, ut omnes, de quibus dicendum esset, libros sua pecunia emeret. Itaque hoc a Parente suo institutum esse, ut per mercatus opportunitatem libros novos peteret a librariis, non ut donandi necessitatem imponeret, sed ut inspiciendi facultatem darent, atque ita, si vellent, libros reciperent. Sed sibi hanc invidiam factam esse a librariis iis, quorum libri non fuissent e libidine ipsorum laudati: quam esse causam impotentis iræ Wettstenianæ.

His commemorandis si consecutus ero, ut non modo animus tuus placetur, sed sis etiam ad compositionem faciendam pronus, plurimum me consecutum putabo, atque etiam permagno a Te beneficio adfectum. Illud certe spero ab humanitate

manitate tua me impetraturum, ut ne irascaris mihi, qui hoc negotium pacis conciliandæ susceperim, cum mihi plane sit persuasum, Te non delectari talibus controversiis, & malle tempus tuum bene de litteris & genere humano mendo, ut tot per annos summo studio parique successu fecisti, consumere, sinque is ego, qui si nullam aliam ob rem, certe ob summam ingenii tui doctrinæ & meritorum tuorum, in bonas litteras admirationem tua benevolentia non indignus videar: quam ut mihi perpetuo conserves, etiam atque etiam rogo. Vale. Scr. Lipsiæ d. VI. Nov. A. C. 1752.

594.

H. D. GAUBIUS.

Si vales, bene est: ego quidem valeo. Ex sorore nepos meus, Hahn, anno superiore apud nos Philos. & Medic. Doctor coronatus, Te præ ceteris auditurus Göttingam vestram adit, atque exercitiorum hyemalium curriculo ibidem utetur. Eum itaque tuo favori quam possum, vehementissime commendo, non ut nepotem, sed ut filium, qui certe pro filio naturali, quem amissum mœreo, mihi est; quin & ut juvenem, qui, quod amicus, amico dicere non vereor, tuo favore, si studia, si mores spectes, dignum se præstare possit, velit. Facies ei, quod factum a me velis tuis, si unquam, ut spero, ad nos pervenerint, Filiis, nec certus sum, beneficii Te poenitebit, aut meus me amor erga ipsum fallit pessime.

Utinam,

Utinam, mi Hallere, experimenta ad irritabilitatem pleniora tandem ac in systema redacta nobis exhibeas!

Diffimiles enim fuisse successus eorum, quæ hic loci ad tuum exemplum instituta sunt: ut dubitare liceat, annon encheiresium aliarumve conditionum aliqua discrepantia intervenerit. Ne-
pos Boerhaavii, Abrahamus Kaau, nuperrime de-
mum a nobis discessit in Russiam rediturus, pro-
misitque editionem operum posthumorum genui-
norum sui avunculi, ex adversariis sibi legatis
excerptorum, maxime quidem lectionis publicæ
de morbis nervorum: hujus aliquam partem ipse
ego, jam tum Chimix Lector in hac Academia
constitutus ex ore Magni Præceptoris hausi. Dis-
cet inde orbis medicus, quantum de irritabilitate
suo tempore magnus Observator ex ipsa etiam
praxi cognoverit. Vale, Vir Celeberrime, & me
quod facis, ama. Leidæ 17 $\frac{14}{XI}$ 52.

595.

JOAN. FRID. MECKEL.

Nova aliqua in anatomicis habui. Pulmonem
dextrum tabo consumtum, & cavum thoracis
ichore plenissimum in hoc latere, in altero cavo
sanissimum pulmonem in cadavere reperi. In
eodem ventriculum ulcere perforatum, cui ex-
terius omentum adnatum erat, quod ulcus cum
vulnere claudit. In alio phthisico, interiori co-
starum

starum lateri firmiter adhærens os firmum femi-
lunare inveni; in alio omnes fere musculos spif-
se pure plenissimos, in intima musculi parte la-
tente. Diligentissimus est optimus juvenis Feuer-
linus, amabilis certe & humanissimus, faciam pro
eo, quæcunque potuero.

Honoratissimam Uxorem tuam cum tota fa-
milia de me meaque uxore plurimum salutatam
vellem, idque ut facias rogo. Me vero ut ames,
mihique faveas, est quod enixe abs Te & arden-
ter oro.

Berolini die 28. Novembris 1752.

596.

JOH. GESNERUS.

De Horti Gottingensis incrementis gratulor
& catalogum novum stirpium, quæ in eo alun-
tur, avidissime exspecto. Ausim vero & nostrum
hortulum munificentiae tuæ communicare, & ali-
quando desideratarum catalogum ad Te mittere.
Apud nos tam paucæ impensæ in hortum & hor-
tulanum fieri possunt, ut omnino magna incre-
menta capere non possit. Quæ passim a fauto-
ribus & amicis communicatæ sint plantæ & semi-
na nosti; alia ex alpibus & vicinis locis conqui-
sivimus, plura ex Horto Carlsruhano missa sunt.
Nuper etiam hortulanum nostrum Carlsruham mi-
simus, ut coram cum D. Thran & Gasque agere
posset, & nonnulla in arte conservandi & colendi

plantas

plantas addisceret. In opere botanico lentus pergo & id imprimis nunc ago, ut per pictorem (quem non mediocribus meis sumtibus alo) fructificationis partes accuratissime in tabulis repræsententur. Ordinem Linnæarum servavi, non quod Royerianæ aut tuæ aut etiam inæ præferam, sed quod ejus opera nunc in omnium manibus versentur & recipiantur. Quæ mutavi in ordine ubique per notas in tabulis indicantur. Putavi enim classes naturales servandas esse ubique. Hinc gramina omnia in Triandriis. Gymnotetraspermæ in didynamiis exhibentur. Hoc unum maxime officit, quod in nostra penuria multæ deficient plantæ, aliæ etiam ex siccis modo plantis, aut figuris auctorum imperfectis tantum exhiberi possint.

Vale Vir Illustrissime cum nobilissima familia & porro ut soles favere perge. Uxor mea plurimam salutem nuntiat.

Tiguri d. 3. Decemb. 1752.

597.

NIC. ROSEN.

Per Dnum. Wargentini, id quod nunc significatum venio, Tibi, Vir Illustris, haud ita pridem mittendum curavi, præter disputationes aliquot, commentarium amicissimi de Geer de intellectis, & acta promotionis philosophicæ, quibus adnexa est oratio Professoris Ihre: hæc vero, quæ continere

continere videtur nova de futuro rei in universum litterariæ statu præfagia, non potuit anonymorum censuram & examen paulo acerbius subterfugere, uti hanc controversiam in utramque partem ventilatam plenius fusiùsque recensent novellæ nostræ litterariæ, quas Tibi recte perferri nullus dubitaverim.

Redit salvus & sospes Aurivillius noster, sed m. Septembre quartana febris jactari cœpit, morbo per hunc autumnum heic epidemico. Illa tandem liberatus, in bibliotheca academica, cui vi diplomatis regii est præpositus, *intus & in cute* ut verbo Persiano utar, pernoſcenda defudat.

Disputationes modo habuit Linnæus iam. cui bono sit historia naturalis? 2am. de nutrice noverca; 3am. de flora hospita insectorum; 4am. de miraculis insectorum & 5am. de noxa insectorum.

Catalogus Musei Reginae clementissimæ propediem ex typis publicis proſtabit.

Locum Archiatri in aula regia post obitum Evaldi Ribe, adhuc vacantem mihi licet oblatum modeste recusavi, eidem vero jamjam admotum iri spero Dn. Bäck.

Rothmannum apud Parisienses detineri accipi, sed quid agat, quid velit cogitetque, juxta cum ignarissimis nescio. De Doct. Elf recte pronuntiavero, quod Holmiæ artem obstetriciam diligentia & accuratione singulari exerceat.

Ad

Ad Professionem anatomiae & chirurgiae Stokholmiæ ex decreto celsissimorum ordinum Regni brevi instituendam, evocabitur, ut conjectare licet, Doctor Sidrén, hac tamen sub conditione, ut publico suffultus salario, iterum terras & Academias invisurus sit exteras, saltem per annum spatium.

Fac ut synonyma habeam Spigeliæ ramis indivisis foliis terminantibus verticillatis Buttneri, cujus mentionem facis in G. G. Z. anno hoc p. 253. vel 254.

In singulos dies ac horas jam verfor in exploranda efficacia & virtute electricitatis circa varia morborum genera. Odontalgiam feliciter tollit. Arthritidem & rheumatismum ad sedes mutandas compellit: in paralyfi & contractura aliquid valet: in gutta serena, me quidem administro, nihil efficere potuit.

Nihil præterea habeo relatu dignum, nisi illud nostrum solenne, quod Tibi, Vir Illustris, semper deditissimus maneam, futurus dum vixero.

Upsaliæ d. 14. Decemb. 1752.

J. C. RAMSPECK.

Differt quam maxime Peloria mea ab illa, quam Linnæus in Suecia primo lectam describit pluribus modis, quemadmodum e comparatione Linnæanæ meæque descriptionis cuivis haud difficulter patet. Peloriæ quippe nostratis flos non in propria planta secundum fuetum naturæ in vegetabilibus producendis ordinem, sed modo omnino heteroclito in herba nascitur Elatines; ex descriptione autem Linnæi & icone quam addit video, Peloriam Succicam in propria ab Elatine diversa & Linariæ vulgaris luteæ simillima planta produci, ait enim: *Caulis simplex erectus pedalis rarius ramo uno alterove instructus*, sed plane contrarium in Elatine obtinet, caulis enim non est simplex sed ramosus, non erectus sed procumbens. Porro ait: *Folia numerosa, sparsa, linearia, acuta, plana, levia, viridia, magnitudine foliorum Abietis nostratis, uncialia, erecta, patula, subsessilia, ex horum alis superioribus ramulorum rudimenta foliolis plurimis*. Sed planta nostra habet folia a modo descriptis prorsus diversa nempe *ovata*, ut ipse Linnæus in splendido opere Horto Cliffortiano ait, seu *ex ovato acuminata* ut verbis Perillustri Præceptoris in Enum. Stirp. Helv. utar. Pergit Linnæus in descriptione: *Spica terminalis floribus novem vel duodecim, ad summum octodecim subsessilibus erectiusculis*. Sed hic quam maxime occurrit diversitas; in indivi-

duis enim Peloriæ nostratis nunquam spicæ talis
 simile quid observavi, quum e contrario unicus
 solum flos ramulo Elatines infidebat, variis Lina-
 riæ irregularibus floribus in eadem planta nascenti-
 bus, nec unquam plures quam unicum Peloriæ
 regularem florem in eadem planta vidi. Ait por-
 ro : *Calix perianthium est in quinque partes ad
 basin divisum, breve, æquale, viride, glabrum,
 persistens.* Sed ego omnino inæqualem & ni fal-
 lor paullulum hirsutum (quid tamen pro certifi-
 simo asserere non ausim, memoria enim fallere
 potest) vidi. In descriptione porro Corollæ nul-
 lam prorsus mentionem facit, nec in icone ad-
 jecta depingit protuberantiarum illarum in limbo
 a me observatarum ac descriptarum; ibidem ve-
 ro ait : *Corollæ tubum parum ventricosum esse*, sed
 in nostra est admodum ventricosus multoque am-
 plior quam in figura depingitur, ait quoque : *lim-
 bum esse patentem quinquesidum, obtusum, æqua-
 lem*, sed & æqualem vidi. De staminibus ait con-
 stare : *filamentis quinque ex ipso receptaculo fructi-
 ficationis enatis nec ut in plerisque monopetalis flo-
 ribus petalo adnatis*, sed in nostrate omnino con-
 trarium vidi, quippe filamenta in exortu petalo
 cohærebant. Quod ad reliquam vero Corollæ de-
 scriptionem attinet, ea & nostrati satis competit.
 Ait porro Linnæus, Peloriam inter Linarias cre-
 scere, quod ipsi inter alia argumentum præbet,
 illac ex hac generatam, sed hoc nondum obser-
 vare mihi licuit, licet Linaria vulgaris, de qua
 Linnæus loquitur, ubique passim apud nos pro-
 veniat, nostraque solum in Elatine, uti jam mo-
 nuimus,

nui, autumnno demum florente inter stipulas in agris crescat. Quum itaque Peloria Linnæana propriam constituat plantam, nostra vero flos nonnisi in ramis Elatines reperiatur, adeo hoc intuitu toto a se in invicem differant cœlo, prætereaque etiam in flore ipso quædam occurrat diversitas, an inter se conjungenda? An nostra quemadmodum Linnæana etiam peculiare ac novum constituit plantæ genus? an nostra pro planta hybrida habenda? Quum ad plantam hybridam procreandam duas plantas diversas concurrere oportet, uti in regno animali mulus animal hybridum ex equo & asino generatur, quænam adhuc planta cum Elatine ad heteroclitam hanc generationem aliquid confert?

Inquirendum adhuc foret, quod etiam Linnæus monet, qualem plantam femina fata Peloriæ seu Linariæ regularis floris sint productura, jam bis quidem periculum feci eam in hortum transplantando, ut femina maturescerent, sed planta brevi post contabuit. Si a regno animali per analogiam ad vegetabile licet concludere, planta nostra propagari forsan nequit, cum in animalibus hybridis hoc non contingat.

Dabam raptim e Museo d. 15. Dec. 1752.

599.

J. F. MECKEL.

Optimi Zinnii fortunam lætor, & plurimum eum salutatum vellem. Litteras brevi ad eum dabo, quas diu debeo.

Arteriam phrenicam dextram ex renali sinistra ortam, primo mihi exemplo vidi.

Quæ de respiratione observavi colligam, & quamprimum fieri poterit communicabo.

Berolini die 19. Decembris 1752.

600.

F. SCHWACHHEIM.

Dnus. Dnus. Sam. Mutach, supremi Senatus Reipublicæ Bernensis, olim Cancellarius, suæ ætatis 56. præter propter annorum, corporis habitu sublimi, temperamenti denique fortis, cholericofanguinei, ante tres circiter annos prospera fati valetudine usus est; tempore vero Bernensis conjunctionis, visu destitui cœpit.

Hujus nobilissimi viri morbum, a lucubrationibus, quibus diplomaticam officinam curiamque cum cæteris Senatoribus advigilando administrare debuit, causam duxisse omnium sententia est; idque operante ventorum communicatione, quorum in illa domus parte, meatûs & remeatus
vis,

vis, adeo oculorum nervos impulit debilitavitque, ut elapsis quinque vel sex mensibus, jam dexter oculus defecerit. Varia tunc quidem Euporista traumatica, aliaque in usum vocata fuere; sed illis omnibus non obstantibus, sequenti anno, sinistrum etiam amisit oculum.

Jam ante priorem perditum, Laufannam migraverat, præfectura potiturus; continuo fere adhibita fuere & adhuc diversa adhibentur auxilia, sanationis sine, sed frustra: nihilominus tamen quieto æger perseverat animo, ut omnes omnino affines atque peregrini, non possint non ejus constantiam mirari: sic enim ut Deus sortem eique disposuit, quasi gratias agendo malum patienter fert. Quæ in orbitæ membranis extarent maculæ vel vitium aliquod non etiam armatis oculis videre est.

Cataractam inesse plurimi putaverunt, sed ne ullum vestigium adest; amavrosin vero ob multas causas & symptomata, judicavit ab initio Pater meus, quæ itaque adhibuit remedia eò tantummodo tendebant, ut exsiccatos nervos iterum restituerent, illaque semper quam lenissima fuerant, eorum ope humida gravedo, coryza dicta, redintegrata est; notandum enim quod æger tempore valetudinis, gravedine illa identidem laboraret, eique valde ipsa conducere; sed perditis oculis & perdita fuit coryza. Determinationum numero majori, Te, detinere ultra superfluum foret.

Proinde Perillustriſſis Excellentiffime Præceptor, imprimis patrociniſſio benevolentiaque tuæ denuo me commendare audeo; gratiasque pro innumeris quibus hucusque me cumulare beneficiis dignatus, agere, Tibi continuo debitum morem gerere, donec vixero, non deſinam. Vale, & devotiſſimo tuo Clienti fave.

601.

D. C. LOEBERUS.

Tibi gratulor, & ſummopere gaudeo de omnibus tuis bonis jam perceptis & futuris percipiendis. D. T. O. Maximus faveat omnibus conatibus tuis, & ſimul robur & vires animi & corporis egregias & ſingulares in gloriam ejus & ſalutem hominum, hoc eſt, quod integerrimo animo opto. Sed doleo & acerrime doleo adverſam tuam valetudinem. Aſt ſapientia divina durabit inexplicabilis, quæ omnia in ſalutem noſtram diriget; hæc Tibi quoque, tutiſſime ac optime propiciet.

Vir Illuſtris, Tu ſemper in omnibus geſtis tuis præbuiſti animum caſtiſſimi hominis, & ſimul ſtudium pietatis conſtanter excoluiſti, perge alacriter. Omnia, quæ a Summo Deo nobis contingant, illa in ſalutem noſtram ſunt. Alio ſolatio non opus eſt.

Perſecutiones contra me, favente Numine ſummo,

summo, jam vigent & florent, & licet Celsissimi Nutritores maxime proni sint ordinariam supernumerariam mihi conferre, attamen Dnus. Semifrater nunquam id permittere voluit, ipse Decanus facultatis medicæ erga me profitebatur: Facultatem medicam secundum conscientiam non aliter posse de me judicare, quam me ineptum esse ad hoc munus obeundum & summa arrogantia mihi in faciem pronunciavit, se solum potentem esse petitum meum infringere. Quid ergo est faciendum, H. propter angulos, in quibus faciendis est dexterrimus, licet physiologicis erroribus est obrutus, & K. in anatomia casta & sublimiori parum versatus, attamen in philosophia vulgi violenta bene versatus, timidi sunt. Baculus flexilis & mutabilis non timet.

Illustris condimentorum Director conatibus meis favet, & laborat pro salute mea, in quo studio, Vir Illustris, eum conservare velis, abs Te humaniter & amice peto. Interim etiam constanter ac sincere rogo, ut me certiore facias, an ab aliis facultatibus medicis idem judicium de me expectandum sit: me scil. stupidum & ineptum hominem esse in arte salutari, nam de certitudine semifratrium effati adhuc hæreo, quia eorum Pater propter dogmata Boerhaaviana contra me acerrime egerunt, sic quoque ipsorum filii non quiescent, alias plane desistam a meo petito. Spes mea unica manebit in Deum omnipotentem, qui omnia in suam gloriam & hominum salutem gubernabit. Vir Illustris solve mihi hanc obser-

vationem physiologiæ: multoties observavi in fanitate integra post somnum bene peractum, urinam eodem tempore emissam diversis coloribus esse imbutam: prima est saturata citrea, secunda flavescens, & tertia pallefcens, cum tamen in unica vesica simul hæsit, & una vice successive excreta est. Nuper famulus meus sponte mihi revelavit: se eodem modo talem observationem de urina habuisse.

Quod reliquum est supplex veneror summum Numen, ut in posterum Te, Vir Illustris & Integerrime, sua gratia in ejus gloriam & salutem hominum incolumem conservet. Fave porro tuo obstrictissimo, h. e. quod obnixe peto.

602.

D. C. SCHOBINGER.

D. D. Gillerus Te plurimum Illustris Vir, salutatur refalutatque. Semper valetudinarius magis vel minus vivit, non raro lecto adfixus. Videtur optimus avunculus obstructionibus vasorum abdom. Portarum venam impr. respicientium premi: nam motus hæmorrhoidales plurimos patitur, sanguine tamen nec sponte nec leniori arte unquam prodeunte: hirudines vero nimis reformidat. Inde imprimis cardialgia doloresque

resque intestinorum vagi, sæpe gravissimi, circa ventriculum tamen maxime, eum vexant, idque sæpissime, nec venæsectio in pede eum multum levat, at quod firmiter credo nimis tandem fero eam administrari passus est, plethoricus, qui 10. fere annis ea plane abstinuit, donec vomitus cruenti eum coëgisse. Nunc aliquandiu Deo dante! bene habet. Nuper cum magno gaudio meo Methodum disc. med. a Te editam comparavit, si non fecisset, mutuata credo pecunia ego coemissem. Unicum enim hunc librum in re nostra litteraria medica fidum nunc tuo labore partum possidemus. At cur boni libri præ pretio vix amplius haberi possunt? Est certe non exiguum sub sole infortunium. Non possum Illustris Vir, quin hic gratias & pro me Tibi agam pro egregio libello anglo, quem tua commendatione germanicum nobis reddiderunt, scil. *Hervey* illo in denen Betrachtungen über die Herrlichkeit &c. qui mire animum meum ad jucunda simul & utilissima quæ miscet.

Dabam St Galli d. 16. Januarii 1753.

603.

JO. STEPH. BERNARD.

Siquidem toties ad Te scriberem Vir Illustrissime, quoties id mihi foret volupe, noli dubitare quin Te sæpissime compellarem: verum cum Te plurimis negotiis distringi sciam, hanc ipsemet

Z 5

mihi

mihi fixi legem, ut Te per litteras non adloquerer; nisi ubi suppeteret aliquid quod Te non esset indignum. Patere igitur ut paucis jam Te interpellem, Tibique proponam casum, qui me aliosque hujus emporii Medicos tenet sollicitos. Vir quidam quinquagenarius, olim Chirurgus, jam orphanotrophei gallici profectus, Patrem vocant vernaculo & gallico sermone, me aliquando, dum ægrotos illarum ædium visitare, ad se vocavit, narravitque se a mense præterito Septembri miro malo affligi, ita ut sæpius jejunare cogeretur. Addebat sentire se dolorem paulo supra orificium ventriculi, quoties vel cibum aut potum adsumeret, isque œsophagum pervaderet. Crevit deinde malum, ita ut quaecunque liquidum adsumeret, ubi pervenissent ad partem, quam dolor infestabat, id omne protinus rejiceret. Jussi tunc ut lac aqua dilutum me præsentem deglutiret; deglutit & mox reddidit ore. Alia vice rogavi, ut aquam limpidam biberet, quam talem mox iterum rejecit, nisi quod aliquo mucore viscido esset gravida. Febris aderat nulla, neque de pulsatione querebatur, quæ abscessus suspicionem moveret: verum cum temperamenti sit sanguineo-cholerici & plethora adesset, sanguinem mitti curavi. Ut in causam mali diligentius inquirerem, rogavi eum num dolorem quoque perciperet in dorso circa spinam, sed negavit, & ostendit doloris sedem esse paulo supra cartilaginem ensiformem. Cum multum muci excrearet, ac os mane, cum expergeret, mucorem haberet oblitum, æger in eum culpam contulit

tulit omnem, ego vero hanc mucī viscidioris abundantiam, symptomata potius esse arbitror quam mali προφασιν vel occasionem, nam ubi acra, ibi mucus redundat pro natura partis adfectæ. Neque mali fomitem in œsophagi glandula latere arbitror vel idcirco, quod tunc dorsum doloris nequaquam foret expers. Accersiti deinceps fuerunt duo Medici hujus urbis celeberrimi, quorum unus glandulam œsophagi tragœdiam hanc ludere arbitrabatur, alter vero mecum statuebat a nervis originem esse repetendam. Suadet hoc anatomica contemplatio partis læsæ, tum etiam ægri habitus, qui systema nervorum habeat mobile admodum ac in iram sit pronus: addebat præterea alter Medicus casum huic geminum, ubi in cadavere post mortem aperto ventriculi orificium adeo constrictum invenit, ut minimi digiti, id est, auricularis apicem immittere nequirit. Dein rogatus æger quid sentiret, dum niteretur adsumtum vi detrudere in ventriculum, respondit modo sibi videri velum quoddam obtendi, modo motum quendam se percipere vermicularem idque sæpissime. Observavi quoque eum, cum potum adsumit, hunc majori copia deglutire, quam quæ diametro œsophagi respondeat, unde in eam deveni opinionem, œsophagum supra partem constrictam esse relaxatum ac dilatatum, & adfirmabat alter Medicus, se idem deprehendisse in cadavere a se inspecto, seque œsophagum fervare in spiritu vini ac mihi ostensurum. Nullus morbus ægro fatente hunc prægressus est. Testabantur amici eum olim spirituosius indulgisse, a quibus

a quibus tamen per biennium prorsus abstinuit: ipse fassus est se potu frigidissimo, inprimis vero cerevisia, semper delectatum fuisse. Per triduum aliquando jejunare cogitur, nec quidquam vel cibi vel potus in ventriculum delabatur, non desinit tamen sæpe potum adsumere, ac sentit derepente illum ventriculo illapsurum, potest tunc capere panem biscoctum ex jure carniū, sed paulo post clauditur denuo ventriculi orificium ac adsumtum evomit, ac hac ratione vitam tolerat. Officio suo quidem fungitur, sed fame ac macie conficitur. Usus est initio nemine suadente Rheobarb. putabat nempe cum ei alvus sit adstricta, se hac ratione malum debellaturum: addidit postea saponem Venet. unde muci copia minuebatur. Postea ex consilio amici cortice Peruviano usus est forma decocti, quo nihil profecit. Ex consilio Medici adsumsit quotidie guttas aliquot balsami de Mecca cum pauxillo sacchari, deinde etiam tincturam martis ex vino Rhenano paratam: jam vero utitur pro potu ordinario ferro lactis cum aquis pirmontanis. Neque tamen mihi patuit adhuc eum exinde melius habere. Tristissimus certe hic casus, quem præfagio ægro fore lethalem. Tu Vir Illustrissime, si quid habes, quo malum levare queat, id, quæso, noli mihi invidere. Percupidus præterea sum, quid de origine causaque mali statuas, meque Tibi plurimum obstringes, si sententiam tuam paulo uberiorius exposueris. Vale Vir Illustrime ac mihi tuæ eruditionis cultori eximio favere perge. Dabam Amstelædami a. d. XXVIII. Jan. MDCCLIII.

MILCOLUMBUS FLEMYNG.

Cogit me chartæ angustia, Vir merito honorande, contrahere tum scribendorum materiam habitumque, tum usitatas mihi litterarum formas utcunque excusabit tua bonitas.

Una alterave septimana postquam litteras Tibi a juvene generosi Mackai tradendas scripseram, invitatus fui hic loci sedem ponere medicinæ faciendæ gratia. Ei invitationi, licet variis de causis mihi ipsi minime grata, ut morem gererem essent imprimis uxoris adversa valetudo, cui coelum, Londinense & victus ibidem ratio minime congruebat. Distat vero urbecula hæcce viginti circiter a Lincolnia milliaribus septentriones versus.

Ultimæ tuæ longe gratissimæ tempestive allatæ sunt multiplex tuum munus multo serius per vectorem publicum est apportatum. Omnia tum præ novitate, tum utilitate animum meum mirifica tetigere dulcedine. Ante reliqua tamen tua ipsius effigies ab eleganti exarata artifice meretur tamquam tenella oculi pupilla a me servari, lubratque ut pro dono tam honorifico summæ Tibi gratiæ rependantur. Utinam possiderem pariter genuinam immortalis Gesneri imaginem!

Paucis post acceptas tuas litteras diebus scripsi ad D. Kennedy, non ophthalmiatrum istum misanthropia

santhropia infamem, sed alium ejusdem cognominis, diversæ tamen omnino indolis medicum opibus & authoritate florentem, eum exorans, ut cum D. Shaw, cui notus est, me absente ageret de Sloanei librorum catalogo adipiscendo. Responsum tuli ante decem circiter dies quo factus sum de optimi Senis obitu, minime certe immaturo; innuitur simul superesse dubium, quin ejus libri publica auctione veneant; adeoque eorum catalogus typis mandetur. Ita gaudeo Te, quod tantopere cupis, facili negotio obtenturum.

Nescio an sequens petitio Tibi arrideat & modesta fatis videatur. Expertus metuo, ne aliquando valetudo nostra impar sentiat rusticis laboribus obeundis, præsertim in brumali frigore si hoc fuerit, cogar iterum metropolim petere, & lectiones intermissas de novo cogitare. An potius salva conscientia scripto aliquo quod ipse servem, & quod tua bona cum venia ostendam iis, ad quos tales res attinent, me non prorsus imparem esse tradendis physiologiæ corporis humani rudimentis, ejusmodi, imprimis discipulis, qui doctarum aut exterarum linguarum rudiores existunt & quibus academica medicæ Institutiones gratia colere non datur? Præsertim cum prælectionum nostrarum hoc propositum hic tenor sit ut ubique physiologica Pathologicis illustrandis inserviant. Longe abest ut me Professoribus Academicis exæquari vel sperem vel cupiam. Sed communia nostratum incommoda tale doctrinæ genus poscunt, eo egent quam maxime. Vidisti scripta,

scripta, quæ hæcenus edidi omnia, in quibus non pauca sunt, quæ ad œconomia animalis notitiam pertinent. Ego hac occasione nonnulla alia eodem spectantia addam Candidatus pro nova hac corona comparanda coram Te Præsidente omni exceptione majori disputans.

Ordine eorum summam exponendo, quæ de Solani inventionem circa arteriarum pulsum sum commentatus & quæ Te scire avere, quod summo mihi honori duco, testaris.

Pulsus dicrotos observante Solano præfagit narium hæmorrhagiam in morbis acutis. Est vero illud pulsus genus naturæ conamen efficacissimum, & quidem unicum, quo dirumpi & distinguere queant arteriolæ capillares, eæ imprimis quæ in membrana Schneideriana ponuntur, utpote satis magno cordis impetui objectæ & aëri expositæ. Addo quod sternutatio iis utcunque male habitis sæpe superveniens earum ruptionem & lacerationem promoveat. Pulsus igitur dicrotos narium hæmorrhagias, ut causa effectum prænuntiat.

Pulsus intermittens sæpe diarrhoeas criticas antecedit, nimirum secessione materiæ ferosæ versus intestinorum cava, fraudantur aliquatenus vena cava, & sinistra cordis auricula solita quantitate liquorum, unde tardius tum auricula cordis dextra tum ventriculus ad contractionem stimulantur, adeoque impedito tantisper sanguinis in cor sinistrum itinere ut tardius proxima arteriarum
diastole

diastole perficiatur necesse est, & proinde subsistat pulsus, seu intermittat.

Pulsus, quem Solanus barbare incidium, nos ascendentem appellamus, si mollis sit, uti fere semper est, in morbis acutis fere semper infecuturos sudores criticos præmonstrat. Nimirum cum singuli ictus succedentes prioribus fortiores & vehementiores fiant ad unam, duas vel tres vices sudoris materies per canaliculos sudoriferos longius quasi jaculando projicitur, donec per eorum ultimos fines tandem erumpat.

Hæc ad Te utpote ad Sapientem quam paucissimis verbis. Egi vero de iis rebus satis ut opinor fuse in latino progymnasmate, quod nunc sub prelo est. Curabo ut unicum vel alterum ejus exemplar quamprimum Tibi mittatur.

Sequuntur positiones quædam, quas ex pluribus selegi, cogitationes liberiores sunt, & prope paradoxæ, & ex propria meditatione potius quam ex lectione librorum haustæ, brevitatem retineo.

In motu muscolari explicando puto necesse esse statuere liquorem nerveum, dum se restituit musculus, versus proprios fontes in encephalo repelli. Aliter non video, quo pacto fieri possit inflatio ventris musculi tanti roboris, ut magna pondera & magnas resistentias superet. Locus vero non deerit ei ibidem recipiendo, quum ejus exigua admodum moles sit, encephalon vero utcunque compressile.

In

In musculorum vero ventribus dum operantia parum vel nihil sensus percipitur. Propter quod & propter paralyseos phænomena puto pateri, nervos sensificos alios esse a motoribus. Quæ contra hoc dogma addunt egregius Zimmermanus, non placent, si enim ejus argumenta valerent, utique sequeretur, numquam posse in hoc morbo aboleri sensum superstiti motu, quod tamen fieri omnes observatores docent. Volo autem sic intelligi, ut non distinctos nervorum fasciculos, unice vel sensificos vel motorios ponam. Possunt in quavis minima visibili chordula stamina nervea utriusque generis constare.

Capillares arteriarum coronariarum ramuli debent, ut opinor, tum temporis impleri cum cordis moles mollior & minus rigida earum impletioni minus obstitit. Sed hoc videtur fieri in ventriculorum diastole. Distenduntur enim ventriculi a vi sinuum & auricularum, quæ certe minor est ea qua cordis systole peragitur.

Glandularum, quas conglobatas vocant, ad usum foetus potissimum accommodari patet. Is non bibit, non humorem aqueum ex aëre trahit, vix musculos movet; opus igitur ei sunt ejusmodi passim machinulae, quibus liquidis suis omnis generis idonea paretur & conservetur fluiditas. Hominis vero nati alia est conditio; potulenta assumit, humorem atmosphærae absorbet, musculos gnaviter exercet. Eæ igitur glandulae minus utiles factæ marcescunt paulatim, relictis ta-

men integrioribus iis, quæ maxime necessariæ manent, quæque propterea maxime numerosæ & confertæ in foetu ab ejus origine fuerunt, quæ nimirum circa vasa lactea & chylicos ductus collocantur.

Dum circa oculi fabricam ejusque partium usum expendendum versarer, vidi a nemine edoctus, quo rarior humor vitreus sit chrySTALLINA lente, eo citius radios in focum colligi. Vidi etiam hæc mirabiliter *γεωμετρικῶς τοῦ θεοῦ* omnia sic disposuisse, ut nulli errores, nulla colorum confusio locum habeant, in sano oculo immo vix unquam, qui in morbofo a differentia refrangibilitatis radiorum lucis oriuntur.

In sanguine humano microscopia, licet curiosissime adhibita, demonstrarunt nusquam ne in arteriis vel venis spermaticis, particulas ita motibus agitata, ut pro animalculis habeantur, nullas moleculas, quas pro animalculorum oculis sumas, unquam offendere. Probabilis igitur mihi videtur ea conclusio, quæ ponit eas particulas conspectas in limine marium, vera animalcula non esse. Aliter credendum esset, testes suæ structuræ energia animalcula ex inertis sanguine fabricari, quod absurdum. Si dicas animalcula venire aliunde, perit omnis certitudo physiologica de secretionem. Eodem jure negari possit bilem a sanguine venarum portarum suppeditari &c. Animalcula illa hypothetica nunquam visa sunt cibum capere, fæces egerere, venerem exercere, utero

utero gestare, parere. Sed alia motuum genera dubia sunt & æquivoca, & opinioni pariendæ non scientiæ accommodata. Multi igitur ea animalcula rejiciunt, inter quos Linnæus; usus microscopii Lieberkühnii. Videntur, certe si nostram conjecturam coram Te proferre audeam, esse automata in mirabili testium structura perfecta, quæ in uterum muliebrem effusa, & non ante, eos edant motus & impulsus, qui embryonis corpori ex liquore feminali, secundum naturæ legem hic nulli mortalium propter partium exilitatem detegendam, pares sint.

Sed ego nimis diu tempora tua publicis commodis dicata moratus sum. Manum igitur de tabula, postquam Deum Optimum Maximum precatus fuero, ut Tibi in humani generis utilitatem nato numerosos annos, crudam senectutem omnia denique felicissima, Tuisque largiatur, quod humilis, sincerus, ardensque facio. Vale
O Optime!

Dabam Briggæ Februarii Calendis 1753.

P. S. An quidquam male firmi latet in rationibus nostris de liquidi nervei natura.

Epistola ad me tuto perveniet sic inscripta:
To Dr. Malcolm Fleming Physician at Brigg

in Lincoln's Shire.

C. G. LUDWIG.

Diuturni silentii, Vir Generosissime, causæ sunt labores ferme innumeri, quibus ita obruor, ut hætenus vix officio Professoris satisfacere potuerim. Variolæ epidemicæ, quæ grassantur, potissimum in causa sunt, & cum nunc unicus filiolus hoc morbo tam graviter decumbat, ut de ejus sanitate desperem, minuta illa temporis, quæ me domi tenent, in responsorias litteras impendam, Te valere lætus percipio, doleo tamen obitum filii dilectissimi, faxit Deus, ut tua & tuorum semper prospera sit valetudo. Gratulor etiam Tibi de laborum susceptorum successu prospero. Ego pluribus intentus nihil ago, nec Pathologia nec nova institutionum regni vegetabilis editio nundinis paschalibus prodire poterunt, æstate forte unum vel alterum præstabo.

In commentariis durissima Heisteri tela reflectere conati fuimus; sed Hambergerus nunc nobis irascitur: objicit ille nos duas tertias Physiologiæ suæ non intellexisse, vel malevolos non intelligere voluisse, & tamen ea, quæ non perspeximus, censura perstrinxisse, exigit tandem in litteris privatis, ut publice profiteamur, auctorem recensionis graviter errasse. Sed monui nos, post dura in novis Jenensibus allegata verba, lectoribus judicium relinquere, an nos adeo erraverimus.

Hahnus

Hahnus Vratislaviensis evolutionem vasorum cutaneorum in variolis ulterius defendit, & morbillos in novo scripto evolutiones vasorum lymphaticorum dixit, quod, ut mihi videtur, hypothesein semper minus probabilem reddit. Tristi & doloroso mictu cruento jam per 19. menses misere vexatur Hahnus & languet.

Mylium iter Americanum suscipientem, diligentem semper & felici ingenio præditum cognovi & laudavi, sed hoc tantum desideravi, quod ad durissimam vitam, quam itinera ad externos suscipiens naturæ scrutator subit, ineptus sit: expertus hoc scribo, morbo enim gravissimo didici quantum vires frangantur, cum tamen in longe temperatiore climate iter suscepim. Vereor ne amicus, is enim ut discipulus mihi amicissimus fuit, & id publico carmine probavit, in solo Surinamensi ad ossa Bartschii colligatur. Faxit Deus ut contrarium eveniat. Dum ex itinere Africano redux essem, Danus quidam, qui Consiliarius aulicus erat, mecum egit, ut insulam St. Thomæ & vicinas partes, ubi Danorum commercia florent; disquirerem, & aliud in Barbadeses insulas iter suscipiendum erat, sed recusavi iter, quod certe infructuosum fuisset, cum omnino tantis laboribus par non fuisset.

Quæ in ultimis litteris scripsi, me oretenus Tecum communicare velle, arcana non erant, sed argumenta Tibi proponenda de sanitate tua tuenda, nescis enim quantum Te æstimem, &

quam vellem Te diu adhuc vivere posse, & quantum verear, Te sub tanto laborum onere tandem succumbere posse. Iter Helveticum non dissuadeo, relaxandi sunt spiritus, movendumque corpus in aëre libero, quo vires reviviscant.

Controversiam tuam cum Hambergero fatitam esse credo, & quæ bilem Tibi moverat olim, nunc risum movebit, cum Kratzensteinius eum petat. Wedelio Jenensi scripsi, quid de omnibus his sentiam, & me nunquam controversiis his immisceri velle, nec per tempus posse. Vale & me ut soles ama. Dabam Lipsiæ d. 5. Februarii 1753.

606.

J. B. MORGAGNUS.

Sospes huc reversus, tuam, Vir Illustris, epistolam accepi, Septembri mense scriptam, neque ita multo post, fasciculum, Regiæ vestræ Societatis commentarios, iconum tuarum eas, quæ ad pedis arterias spectant, & plura alia continentem. Pro quibus ita gratias ago, ut simul Deum O. M. venerer, ne sinat Te diutius adversa valetudine conflictari, ut inclyta Societas, cujus primum volumen tot pulchra atque utilia exhibuit, pergat, Te Præsidente, alia atque alia æque grata doctis, & conducibilia vulgare, Tuque iis quæ inchoata habes, summam, quod boni omnes operant, manum imponas. Nulla melius ratione
ulcisci

ulcisci invidiam poteris, quam sic ut cœpisti, pergendo: quam mirarer, si, cum is sis qui es, cavere potuisses. Hæcque eram continuo rescripturus, nisi de fasciculo, quem ante annum miseram, & de quo Te sollicitum esse videbam, certiores simul Te facere voluissem. Diligenter quærendo, comperi demum, præter omnem opinionem casu quodam Brixiae substituisse, indeque jam sub initium nuper elapsi mensis per Ruffinos, Brixienfes mercatores, Bergamum ad Orellios certissime mittendum fuisse, ut minime dubitem, quin istuc ut ceteri sit perventurus. Utinam de fasciculis duobus, quos Norimbergam miseras, addere aliquid nunc possem. Sed cum Equitis de Rathgeb non mors quidem, sed morti similis valetudo ipsum illuc scribere vetuerit, ejus autem domestici, quantumvis a me rogati, id facere distulerint; Norimbergæ adhuc subsistant, necesse est. Nuper tamen id scribendum curavi, & spero adventuros, præsertim si Eques, longa & felici vita dignissimus, perget convalescere, quod novissime videtur facere cœpisse. Verum de his alias. Interim quid pro ipso, me rogante, impenderis, oblivisci nolito. Illud quoque minime ex sententia successisse, ægre fero, quod ad libros attinet, quos Bononiæ & Romæ pro Te quærendos uni atque alteri diligenti amico summopere commendaveram; Neapoli enim responsum necdum accepi; quo magis Venetiis & hic ut perquirantur operam etiam atque etiam dabo, qui eum perpaucissimis Bononiæ, & Romæ repertis jungerent.

Quæ de tuis Tuorumque in vero peruestigando laboribus nuncias, fuere gratissima, quæ de tot negotiis, Tibi uni datis. eo nomine displicuerunt, quod difficillime sine graviori valetudinis noxa & hæc perferre, & illas perficere poteris. Quare de negotiis quæ potes omittito, & da operam, ut valeas. Ego quidem valeo, & perlibenter tua, aliaque a Te missa lego, & gratias ago, quod Janckii figuras miseris, dactus quoque pro Trewii Tabulis illis tribus, quæ in Dissertationum Volumine V. desiderantur. Harum Volumen VII. prodiisse, ex Indice quem misisti, intellexi; esse autem illud in fasciculo Norimbergensi conjicio. Quo gravius fero, non modo fasciculi ejus moram, verum etiam me parum adeo in libris pro Te inveniendis felicem ad hoc tempus fuisse. Quamobrem si quos alios mihi indicaveris, pergratum facies; sed si valetudinem tuam paulo saltem diligentius curaveris, longe gratissimum; cave enim credas, quemquam esse, a quo plus ameris, plurisque fias, quam a me, qui id magno merito tuo facio, faciamque dum vivam. Cura igitur, Vir Illustris, ut valeas, & amare me perge.

D. Patavii Nonis Januarii clo lccc liii.

Vix hanc epistolam obsignaveram, cum certior factus sum, in via jam esse fasciculos illos Norimbergenses, & brevi affuturos. Quod sperans, retinui epistolam, ut adderem, esse acceptos. Verum a domesticis Equitis de Rathgeb, vix tandem significatum est, duos sibi a Patre, qui

qui Venetiis degit, Schweyeri illius Norimbergen-
sis traditos esse fasciculos, quorum alterum libros
germanico idiomate scriptos continere, alter au-
tem, quem ad me spectare crediderunt; neque
enim ullo nomine erat inscriptum, apertumque
erat: Acta continet Regiæ vestræ Academiæ, vi-
tam Gesneri sine frontispicio & indicibus planta-
rum ipsius, & Camerarii paginas a 77. ad 104.
quorum nihil puto ad me attinere, præsertim
cum Acta illa a tua liberalitate jam acceperim.
Gratum igitur facies, si rescripseris, quos libros
in fasciculo ad Equitem, & quos in altero ad me
incluseris. Ego interea certo scivi, fasciculum
illum ad Te meum ab Orelliis non modo accep-
tum, sed plusculis ante Januarii finem diebus
Göttingam versus missum fuisse. Iterum vale.
Postridie Idus Februarii.

607.

JOH. GESNERUS.

ratus agnosco consilium tuum de conscri-
bendi botanici operis ratione. Etsi autem Cl.
Linnæus non in omnibus a me probatur, ejus
tamen methodum in plerisque secutus sum, quod
non alia mihi cognita sit, quæ ad universas stir-
pes magis extendatur, nunc etiam in omnium
ore versetur. Deinde unica Tabula addita hæc
methodus ad aliam quameunque facile reducetur.

Ranunculi Bellidiflori historiam in dissertatio-
ne descripsi, quæ proxime lucem videbit, addidi

nonnulla de plantis degeneribus & iconem Pelloriæ Elatine degeneris. Sed male chalcographus egregiam picturam expressit.

Liberalitate tua utens & concessa venia mitto catalogum desideratarum ex Horto Göttingensi, si Tibi non molestum sit, nostram penuriam tuis opibus sublevare. Quamprimum semina Carlsruhana & Italica advenerint, ad Te curabo.

Novam Göttingensis Horti editionem avidissime exspecto. Cel. Pontedera Enumerationem Stirpium Helveticarum impense desiderat. Cl. Seguiarius æstatem in littore Veneto & cum Botanicis Venetis potissimum transegit. Prelo curandam habet Zinnani Comitatus Ravennatis historiam plantarum & animalium maris mediterranei, quæ 100. Tabulas comprehendet.

Egregium herbarium vivum a Dno. Ammanno Medico Scaphusiensi Leidæ collectum hoc tempore examinare licet, in quo plurimas mihiq̃ue antea non visas stirpes invenio. Doctiss. D. Hahn quamplurimum saluto, eum enim Göttingæ nunc commorari audio, Commilito erat Lugduni Batavorum & naturalis historiæ amantissimus. Apud nos magis Anthophili quam Botanici inveniuntur.

Ex novellis publicis nunc maxime intelligo Cl. Mylium itinere Surinamum intendere. Pecuniam quam D. Æscherus nostræ conjunxit, ad Te per mercatorem Göttingensem pervenisse puto.
Sin

Sin minus, moneas, in ejus nomen apud D. Otium inquiram. Opto impr. ut Mylius iter feliciter absolvat, eique nostra desiderata commendari cuperem. Vale & fave.

Tiguri d. 14. Februarii MDCCLIII.

608.

P. HOLMIUS.

Humanissimas litteras tuas, quibus Seidelinum meum, singulari Tibi curæ futurum fore benignissime promittere, promissisti recte accepi. Simulque ille, jam ante aliquot menses, indicavit, tuas se pariter ac celeberrimorum Virorum Dni Røedereri atque Holmanni ἀγοαστεῖς inde a primo in inclytam illam Musarum sedem adventu suo diligenter frequentaturum esse. Jam spero quidem, haud defuisse illum tam præclaræ ad proficiendum in salubribus illis, quibus se dicavit, studiis occasione, desideriiisque piis illustrium, quibus utitur Doctorum: cuperem tamen, si grave non esset, paucis a Te doceri, quod spei illæ meæ satisfaciat, ut recte in studio jam currentem laudando ad pergendum incitare possem tutius, aut si, quod non æque vellem, monitione aliqua opus esset, nec ista in parte officio meo deessem. Quod optime nosti, qui tot annis academicorum civium studiis juvandis laudatissimam utilissimamque impendisti operam, quodque ego præ multis aliis expertus fui, cum alias, tum quando per
tria

tria fere lustra alumni in communitate R. atque Collegio Regio proxime præeram, cerei sunt juniorum animi, non in vitium tantum flecti faciles, sed ad virtutem quoque, præcipue quando cum præstantissimis Doctorum operam, consilia, monitaque prudenter conjungunt, sive parentes sive stipendiorum diribitores & Ephori.

Ante paucas septimanas ad prandium invitato mihi Mæcenæ noster illustrissimus Hollsteinius Comes in Lethrabis, ut est ad omnia, quæ bonas litteras vel juvare vel ornare possint, adtentus valde, indicavit, & a maxime reverendo Cancellario Universitatis vestræ Moshemio (cui inter alia scripserat, ea quæ apud nos typis vulgantur, tacita subinde in diariis vestris egregiis prætermissa videri) & a Te simul litteras accepisse, quibus indicaveritis unam illius rei causam esse, quod nostra rarius ad vos perveniant. Simulque rogavit, ut ego subinde aliqua mitterem, addens, Te ipsum, quod minus speraveram & illa legere posse, quæ vernacula nostra lingua conscripta fuerint, utpote Suecicæ etiam, quæ a nostra tantum dialectus alia est, linguæ probe gnarum. Ea de causa, quamvis jam per quadricennium fere veteri & constanti amico & Collegæ olim meo conjunctissimo, illustri Scheidio ita volenti, atque istam etiam curam ab Illustrissimo Munchhusio (quem non vos soli colitis, sed omnes, credo, qui scientias studiaque odio non habent aut ignorant plane) sibi demandatam significanti, omnia fere miserim, quæ mittenda esse fuerim

fuerim opinatus, neque possim, quin in illo pergam initituito, nonnulla tamen subinde & ad Te mittere constitui, neque tamen in præsentia quicquam video, quod recte mittere possim; præter Bergensis in Norvegia Præfulis S. V. Erici Pontoppidani historiam Norvegiæ naturalem, cujus, qui hætenus prodiit, tomus primus hæc comitatur litterulas. Quod litterarium munusculum, quum a parte quadam studiorum tuorum minime sit remotum, Patriaque meæ Norvegiæ Helvetiæ tuæ sic fatis similis sit, patriæque tuæ alteri non omni ex parte absimilis, ut favens excipias valde humanitatem tuam rogo. Mihi & Scheidio meo hodie unum exemplar, una cum aliis nonnullis, quæ illum potius quam Te legere velle censebam. Inter quæ & fuit nuperrime habita dissertatio Ancherfeniana anniversaria, nullam, quod gaudeo, Göttingensium mentionem aliam faciens, quam quod Celeberrimus Gesnerus sæpissime laudetur, passimque in ea legatur, magnus Gesnerus, acutissimus Gesnerus, doctissimus G. ingeniosissimus G. atque his consimilia plurima. Alias quasdam dissertationes academicas, inter quæ eas inaugurales quatuor Doctorum Theologiæ, quos mense Octobri summis istis honoribus academicis condecorare meum fuit, haud ita pridem mihi Hannoveram, easque a Scheidio Göttingam missas fuisse illico, non dubitaverim, obstitisse potius credens multitudinem scriptorum aliorum, ne istorum ratio a vobis haberi posset hætenus.

Vix dubito, quin nostras von Haven Phil. M. quem & illustris ea Societas, cui Tu Vir Summe præsides egregie, ornare dignata fuerit, Rosenkrantzianum stipendium proxime sit accepturus. Sed causam nescio, cur nondum in Reformationis per B. Lutherum factæ memoriam, ne semel quidem apud vos publice dixisse eum compererim, quum Stipendiarius Winstrupio Resenianus quovis die 31. Octobris id observare teneatur, neque se id neglecturum esse Havenius promiserit. Neque enim dubitandum videtur, quin facile Cathedra aliqua petenti permitti tantisper posset, atque oratio a Stipendiario recitari absque pompa ea, quæ expensas posceret, ex uno CL circiter uncialium stipendio viventi nimis graves. Scio tamen alia apud alios obtinere, non temere petendum esse ab advena, quod a loci consuetudine ritibusve nimis abhorreat. Video vero jam me nimis prodigum fuisse temporis tui, quapropter nihil addo, nisi quod Deum ex animo precor, ut Te porro quam diutissime servare omnibusque modis juvare velit.

Havniæ d. 6. Martii 1753.

Si meo nomine, ubi occasio se obtulerit, salutem plurimam dixeris summe venerabilibus Collegis tuis Dno. Feuerlino & Heumanno, atque maxime venerando etiam Moshemio, rem gratam feceris. Nominarem & Oporinum, Michaelium ac plures, nisi me ab iis facile ignorari posse crederem. Quæ quidem ratio suadere potuerit, ut nec Moshemium sic nominarem. Ast semel jam
in

in hac epistola commemoratum tanti Viri nomen, ne hoc quidem loco prætermitti debuit, vel ab ignoto. Vale quam optime.

609.

MILCOLUMBUS FLEMYNG.

Fere ultimas tuas, Vir Optime, 20. Febr. datas obfignantis atrox suspicionem haud levem injicit, cladem aliquam insignem tuæ familiæ nuper incubuisse. Si id est, nullus dubito quin, ut virum fortem & sapientem decet, feras. Quamquam nihil humani a Te alienum est, poteris tamen jure Te ipsum consolari ea bona inhibendo, quibus a Deo Optimo Maximo bearis, ingenium puta publico utile, & operibus & præmiis operum felix, tum quod majus multo est, virtutes animi christianas, & recte factorum, quam nulla fortuna eripere potest, conscientiam. Si minus ærumnarum subsit, gaudebo.

Luculentum & perhonorificum, quod de facultatibus nostris, & habilitate ad physiologica docenda edis testimonium, majus est quam quod ego sperare, nedum petere debui. Magni Boerhaavii instar splendidius de aliis sentis, quam de Te ipso jure sentire possis. Quum vero, quæ summa tua est benignitas, etiam formulam aliam, si mæis rebus aptior censeatur, dare non recusas, dicam qualem & propter quas causas commendationem flagito.

Si

Si lectiones physiologicas iterum agitare in animum induxero, Academiam utramque, Cantabrigiam nempe, quo utrobique innotescam, & Oxonium visere certum est. Ibi scriptum quod tuum de nostra habilitate consulto, sed quasi aliud agendo idoneis arbitris ostendisse magni utique erit, detractatoribus & invidis, quorum nusquam copia deest, ora premet. Quin & potentibus, a quibus litteras commendatitias ad Academias flagitare forte erit e re mea, animum & voluntatem addet eas concedendi, & demet metum, ne forte me commendasse iis aliquando pudori fuerit scripti ejusmodi talem ideam animum concipio.

Legisse Te, inter alia nostra opuscula, Syllabum, quo materia & ordo prælectionum physiologicarum declaratur. Probare Te consilium ea ratione tirones erudiendi, quorum aliquibus forte continget absque academica eruditione medicinam facere; imprimis Chirurgiam in exercitiis aut classibus navalibus exercere — Quin imo ejusmodi prælectiones vel regularis Medicinæ Candidatis non incommodæ introductionis loco esse posse, antequam ad altiora & accuratiora accedant — Ordinem non displicere — Pathologica aliqua recte admisceri, pro instituti nostri ratione, quo connexio inter medicinæ praxim regularem & œconomia animalis scientiam manifesta fiat &c.

Ego vero horis subcisivis lectiones meas subinde augeo & expolio, post cordis actionem & sanguinis

sanguinis motum reliquasque functiones vitales enarratas, addo integram lectionem de nervorum in arterias imperio, quæ in Syllabo non continetur, & de irritabilitate, ad supplendam meam & integrandam de vita & vitalitate doctrinam, tum aliquas lectiones prius auctas in plures secando numerum augeo, ut quæ prius ad viginti & duas tantum ascenderent, tricenæ circiter fiant. Quæ maxime videntur necessaria utique trado diligentissime; quæ curiosa potius quam utilia adparent, breviter & caute.

Londino Septembri exeunte discessurus reliqui Progymnasma nostrum de Solani inventis propria manu scriptum apud Medicum quendam Londinensem, cui notus eram, prelo paratum. Ego ei opusculum inscripturus eram, ille promisit se editurum propriis impensis, proprioque periculo, absque mora vel dispendio temporis. Verum de die in diem moras non desit nectere, licet identidem monitus. Tandem sub medium Januarii misit 24. paginas typis impressas, ut errata corrigerem, petens simul, ut titulum & quæ præfari volui mitterem, quod ocyus factum. Ex eo tempore nihil gestum est. Credo epistolam dedicatorem non placuisse, quod meas ipsius lectiones memoret, ideoque velle eum scriptum omnino suppressere. Sunt enim mire zelotypi, quoad suam auctoritatem & lucrum Medici Londinenses.

Scotos omnium maxime, e quorum gente ipse sum, arcere studiosissime fatagunt : ego vero minatus sum, si Progymnasma non edatur, intra breve tempus, me apud aliam typographiam propria cura editurum, cum alloquio ad Lectorem, qualem illi medico non admodum gratum sit legere. Tempus fere elapsum est, quo statuebam. Certum est minas religiosissime exequi ; si ille medicus edat tempestive ; jussi duo exemplaria tradi Dno. Jouvencel ad Te mittenda : si non edat, cogitavi de mittendo exemplar nostrum ad aliquem ex vestris Göttingæ Bibliopolis ibidem publicandum. Si probas propositum, velim ut indices, cui & qua commodissima occasione potero mittere. Breve admodum opusculum est, & poterit duabus fere ad summum tribus ejusmodi, in qua hæc scribo, chartis contineri.

Quin & cogito de curanda nova editione Neuropathix nostræ. Loco tractatus profani (*sic*) animus est addere notas perpetuas satis amplas, ita ut modicum volumen conflatur. Meliora ex libris tuis edoctus opinionem mutavi de multis, quæ in epistola ad Shavium proponuntur. Si in sententia perstitero, velim Göttingæ curari editionem novam. Nam libri latine scripti in Anglia non sine jactura auctoris eduntur. Annon jure sperare licet aliquem ex ejusmodi labore fructum ? Ego vero libros non pecuniam posco. Multis enim destituor iisque necessariis, præsertim novis apud externos scriptis, quales apud nos rari, apud vos vero frequentes reperiuntur.

Cla.

Clarissimus Zimmermannus mentionem facit experimenti a Te facti, quo nempe patuit, iride irritata pupillam non angustari. An in eo faciendo ipsam corneam penitus pertudisti? Ratio quaestionis hæc est. Si stylo vel acu satis profunde adacto per varia iridis puncta, per omnem pupillæ ambitum, ipsa pupilla nec amplior fiat nec angustior, utique tuus constabit tuæ de hac re doctrinæ honos, nimirum nihil musculosæ energię in ea vel dilatanda vel contrahenda exeri. Omnis quippe musculus in vivo inprimis animali, irritatus convellitur.

Venas lymphaticas, quales se Anatomicis conspiciendas offerunt, valvulis præsertim stipatis instructas, non ex arteriis lymphaticis originem ducere probabili argumento est, enormis ille absque exemplo excessus magnitudinis venæ supra arteriam. Eas igitur oriri ex venulis absorbentibus, mihi vero longe similis videtur. Vel inde doctrinam Boerhaavianam corruere persuadeor.

Officulorum in auditus organo usum ad continuandos tremores pulchre ni fallor illustrat manifestus effectus bacilli illius lignei seu stipitis, qui inter medium ventrem & dorsum chordati instrumenti musici transversus figitur. Deme hunc stipitem, languide certe & pessime resonabit cithara.

Si bono aliquo experimento probatum daretur, musculi alicujus ventrem mole non minorem

esse fortiter contractum, quam dum relaxatur, utique videretur confici motum muscularem (voluntarium intelligo) effici influxum liquoris nervei in fibras motrices. Si enim minor non reditur, cum manifesto durior sit, oportet ejus substantiæ aliquid accedere. Debet autem ea accessio per nervorum cava venisse; quia ligato nervo motus voluntarius continuo perit. Experimentum Glissonii nihil hac in re probat me judice. A pugni enim ipsius constrictione (ut alia præteream) potest tantum de mole totius manus decedere, repulso nimirum & densato sanguine, & de compressa compage cellulosa, quantum superet veram inflationem ventrium muscularium. Ex variis tamen experimentis simili ratione institutis forte aliquid veri poterit erui.

Difficultas fere insuperabilis videtur rationem reddere, quare nervo ligato vel rescisso pereat motus musculi voluntarius, superstite contractionis per irritationem facultate: minime tamen inde sequitur, motum voluntarium non effici influxu liquoris nervei in fibras motrices. An hi duo motus, voluntarius nempe, & qui ab irritatione excitatur, sunt specie diversi, & a diversis causis producti? Quorum ille ab influxu fluidi nervei, hic a vi fibræ insita pendet; ita tamen ut altera facultas alteri non obstet, imo potius auxilio sit? Mihi quidem, dum hæc scribo, non improbabilis videtur hæc opinio.

An in cane, cui nervum ischiadicum ligasti, cum musculos artuum inferiorum irritares, fiebat flexio

flexio aut extensio femoris , genu , tali , digitorum , similis voluntariæ ? An quidquam præter tremulam irritantem convulsiunculam , qualis stimulo excutiendo duntaxat par esse quiret ?

Annon collatio variorum auctorum , qui de variolis & morbillis scripserunt , attinet ad hodierna tempora ; continens non solum latine scriptos libros , sed etiam omnes melioris notæ , qui ubique gentium editi sunt , ex vernaculis linguis in latinum sermonem versos , cum pleno indice , poterit summo usui esse in republica medica ?

Egi ante plures annos per litteras cum Smithio Wetstenioque de tali collectione edenda ; sed Smithio intermortuo Wetstenius parum in libris medicis edendis occupatus , munus hoc detrectavit. Tu facile poteris absque valde incommodo labore opus tale dirigere : poterit vero illud insigni emolumento vestratibus Bibliopolis , utpote tuis auspiciis natum , cedere.

Hæc loquaciter nimis , utpote chartam impleturus , effudi ; tu pro tua humanitate , & erga nos certe bene agendi cupidos amicitia , æqui bonique consules. Deus Te Tuosque fospitet.

Dabam Briggiae Martii 27. 1753.

DAN. WILLH. TRILLERUS.

Impenſe Tibi gratulor, Vir Ill. de fauſto admodum ſucceſſu in indagandis naturæ circumvelatæ adytis, plerisque doctorum alias inaccessis, imprimis circa arduum illud & abſtruſum generationis negotium; atque hinc ex animo opto, ut tibi ſummum Numen integras vigentꝫque animi corporisque vires clementiſſime largiri velit, quo opus iſtud tuum, quod meditaris, haud dubie æternum victurum, ipſique ſeræ poſteritati cumulatiffime profuturum, ad umbilicum tandem perducere poſſis. Neque dubito plane, quin vel acerrima illa immortalis, etiam poſt fata, Malpighii induſtria, quam plurima adhuc reliquerit tuæ miræ ſolertiæ in inexhauſtis naturæ theſauris indagandis, perſcrutanda & invenienda: dies enim diem docet, nec natura ipſa ſemel ſimulque pateſcit, ſed per lentos potius gradus & ſpatioſa intervalla. Invitus autem ac lugens, crede mihi, audio, Te vitæ academicæ demum pertæſum, abitu nunc meditari in chariſſimam ante omnia, patriam. Sed ſi quid valeant preces, noli quæſo, noli, inquam, deferere ſuaviſſimas Muſas Göttingenſes, quibus jam per plures annos, ſplendida præſentia, eximium plane decus & illuſtrem per orbem, famam conciliaſti. Natum Te enim atque formatum unice eſſe ad juvandas bonas litteras, & ſolidiora ſtudia provehenda, mecum ingenuè fatentur omnes, quibus cor rite ſalut,

salit, quique rectum a curvo discernere valent. Etiam si autem cœlum mutaveris ac regionem, tamen nunquam mutabis diversos hominum mores: & ubique sane invenies invidiam, suspiciones, livorem, obtrectandi libidinem & mille alia vitia, calamitates ac misérias: hæc vero omnia si vitare velis, non urbs Tibi delinquenda est, sed orbis potius ipse a Te erit relinquendus; vitia enim erunt, donec homines, ut ille sapienter quondam dicebat. Plusquam spartana nobilitate hæc dura asperaque sunt concoquenda, aut generoso contemptu spernenda. Durate, & vosmet rebus fervate secundis. Vide obsecro, quid ego hactenus perpeffus sim a maligno illo ac protervo famæ meæ obtrectatore, quem bene ipse nosti, qui vero propter corruptissimos mores, & ulcerosum plane animum, tua, qua arroganter nimis, intermistis etiam mendaciis, gloriatur, amicitia sanctissima indignus prorsus in posterum videtur, quum etiam ubi tempus aut occasio tulerit, instigantibus aliis malignis impulsoribus eo perfidiæ ac temeritatis facile sit progressurus, ut & in Te calamum furiosum stringere audeat. Is procax & protervus homo, insanabilibus licet plagis a me jam confossus, nuper tamen admodum novo me libello famoso ac fumoso impudenter adortus est; in quo, ut ab amicis audio, ego enim inficetas illas chartas nondum vidi, nec videre gestio, rarissima histrionia, orbi erudito persuadere denuo conatus sese & doctissimum esse Medicum, & Criticum præterea consummatissimum, quam tamen mihi, ex diuturna cum isto rudi plane & indo-

cto homine, consuetudine, omnium optime & certissime constet, eum & perquam mediocrem esse Medicum, & in græcis latinisque litteris nihil quidquam valere, adeo, ut, quod Deo & conscientia teste, pronuncio, ne sine foedissimis quidem vitiis, latine scribere sciat, Græcorum vero veterum scripta vix legere, ne dum intelligere aut explicare possit: unde haud dubie illud invictissimis putem argumentis consequi, eum arduæ artis criticæ, quæ exactissima nempe istarum litterarum cognitione unice nititur, ut notum, prorsus esse ignarum, hincque nullo plane pacto, nisi aliquod statuamus factum hic fuisse miraculum, verum esse posse, auctorem istorum libellorum, licet sat mediocrium, hucusque in me editorum. Et quid multis? ipse satis novi malignos, illos clandestinos istius machinæ νευροσπαστῶν rectores, qui ipsi ex antiquo adversus me livore, tela illa obtusa suggerunt. Hæc tamen cuncta licet dura satis & acerba videantur, patienter & imperturbato animo fero, & futuri seculi æquitate fretus, præsentis fastidia, odia & iniqua judicia placide tolero. Tu quæso idem fac, supra omnem invidiam & obtrectationem, ob ingentia merita, dudum positus, disceque demum malignum spernere vulgus. Ita vale Ill. Hallere, meque, quod enixe Te rogo & obtestor, amare perge!

Scrib. Wittebergæ d. XII. April. MDCCCLIII.

JO. STEPH. BERNARD.

Patere Vir Illustrissime, ut denuo otia tua aliquantisper morer, quandoquidem jam quædam habeam memoranda circa eundem illum hominem, cujus casum tristissimum Tibi aliquando exposui, neque puto me Tibi rem ingratam facturum, si postquam fatis concessit, ea Tibi narrem, quæ porro in morbi decursu ac post obitum in ejus cadavere observavi. Ex illo tempore, quo ad Te scripseram, omnia in pejus vergere cœperunt, symptomatumque eadem vel major potius fuit sævities, dolores percipiebat æger vehementiores & febris oboriebatur hæcticam referens, neque quidquam potulenti ex œsophago in ventriculum pervadebat. Consulti viri celeberrimi Albinus atque Gaubius, Professores Leidenses, ægrum in vitæ discrimine versari, responderunt, neque fere aliquid opis ab arte nostra ei esse expectandum. Æger hujus urbis Medicos præstantissimos in auxilium adhiberi voluit, cumque postea magis quereretur de dolore in latere dextro, quam in sinistro, inventus est Medicus, qui causam mali in hepate latere suspicatus est, ac cataplasmatibus imprimis imprimendum esse censuit, quibus tantumdem profecimus, quantum aliis remediis, scilicet ut nihil de sævitia sua remitteret malum. Tandem viribus plane exhaustis atque prostratis nudius tertius animam efflavit æger. Cadaver fuit apertum Hanedœsio atque Tronchino Medicis ex-

perientissimis meque præsentibus, at sectionem peregit Orphanotrophei Chirurgus Richard. Remotis integumentis communibus thoracis atque abdominis adparuerunt nobis cartilaginee, quæ costas & sternum conjungunt, ossæ factæ, ita ut nonnisi magna vi adhibita a Chirurgo perfringi potuerint. Lustrantibus nobis viscera abdomine contenta, omentum se obtulit sanum, aliqua pinguedine multisque venis sanguine distentis plenum: nihil deprehendimus vitii in hepate, nec in liene, neque in pancreate, neque in intestinis: ventriculus videbatur paulo depressius jacere, quam a cadaveribus adsolet. Jussimus tunc Chirurgum, ut hepas eximeret, ac discisso diaphragmate pulmonem attolleret, ad detegendum facilius oesophagum cum ventriculo. Cum jussu perficeret, deprehendimus vomicam sat grandem pulmonis sinistri in ea parte qua oesophagum tangit, ex qua pus effluxit flavum ac fuscum: dexter pulmo pleuræ adhærebat, quod non raro videre est in primis in pleuritidem passis, quo morbo & noster olim laboravit. Tumebat ventriculi orificium, eratque tumor latitudinis digitorum duorum transversorum, & ad tactum durus. Discisso oesophago paulo supra tumorem digitorum immisimus versus orificium ventriculi, quod adeo erat arctum, ut apicem vix digiti auricularis admitteret. Discidimus mox oesophagi partem inferiorem ac ventriculum integrum, ac protinus nobis constitit, morbum fuisse organicum. Adparebant nempe intus tubercula quædam in scirrhum indurata, sed, quod fuit palmarium, membranæ, quæ
inter-

interjacent exteriorem & interiorem stomachi tunicam, in cartilaginem degeneraverant albam, duram atque elasticam : ventriculus vacuus erat, certo indicio jam ab aliquo tempore nihil potulenti eum subiisse ; visæ mihi præterea sunt ejus membranæ prætenues. Cum digito oesophagum intus versus fauces pertentarem , cognovi ex potus reliquiis, quem paulo ante mortem adsumferat æger, quousque potus in oesophagum descenderit. Neque pericardium, neque cor, ulla labe infectumprehendimus. Sanguis, qui ex hepate aliisque visceribus effluxit, coloris erat floridi. Verum mirari subiit, quo pacto æger tussi graviore non commoveretur, cum tanta vomica pulmonem infideret : audiivi sæpius querentem de anxietate, ac suffocatione, sed tussis non aderat, nisi paucis ante obitum diebus levissima. Alvus per omnem morbum segnis fuit, neque ad officium suum revocari potuit, nisi clysmatibus, quæ & recrementis alvi & mucore ac pelliculis sæpe gravida redibant : verum cum abdominis viscera bene se haberent, ædemiror itidem unde illæ pelliculæ fuerint derasæ, nisi forte quis dicat pinguedinem fuisse, nam obesus olim fuit æger, quæ soluta & resorbta per alvum fuit excreta. Habes hic omnia, Vir Illustrissime, quæ cadaveris anatome nos docuit, quæ Tibi cognitu non injucunda fore arbitror. Ac quamvis Tu nihil inde disces, laudabis tamen, sat scio, studium meum, quo benevolentiam tuam conor demereri. Quod casum hunc memoratu dignum reddit, id esse puto, quod malum hæret in ventriculi orificio, cum
alias

alias in œsophago latere alia exempla testentur. Quod porro scribam nihil est, nisi id unum, ut Te rogem, ut mihi porro faveas eodemque honore mactes, nisi causæ graves id prohibeant, quo nuper mactum voluisti hujus urbis Chirur- gum quendam, hoc est, ut me illius Academiae, quæ Te Præsidem salutat, socium adscisceres, rem mihi facies ut honorificam ita quoque pergratam, neque puto Te quidquam ab iis exigere, quos il- lo honore dignos judicas, quod non commode ab illis queat præstari, cumque animum tuum erga me prolixum sæpius mihi testatus sis, blan- dior mihi fore ut petitioni meæ locum des: ego vero non committam, ut tantum beneficium in indignum collocasse videaris. Vale, dabam Am- stelædami, a. d. 21. Aprilis 1753.

612.

MILCOLUMBUS FLEMYNG.

Scripsi, Vir Optime, ante tres circiter men- ses, epistolam bene longam, & varias res com- plectentem, ad Te ope Bibliopolæ Jouvencel, uti præceperas, promovendam; an ea ad tuas ma- nus venerit, nescio. Certe omnia, ubi fraudi lo- cus esse queat, adeo oblecta, & infesta fraudibus inveniuntur, & ipse adeo sæpe malis artibus sum impetitus, ut vix queam non suspicari, aliquid ejusmodi hac in re factum esse. Illud vero om- nium maxime me male habet, quod in ultima tua epistola alia cera obsignata verbulum unum alterumve

alterumve existet, unde metus mihi injectus est, ne calamitas aliqua Tibi Tuisve accidisset. Utinam inanis sit metus. Gravissimum certe fuit & etiam nunc est, hac animi anxietate non liberari. Nolui tamen ideo minus Tibi esse molestus.

Spero, antequam præsentes allatae sint, allatum iri duo Programmatis nostri de pulsibus exemplaria, quæ curavi per amicum tradenda Dno. Jouvencel ante tres fere septimanas. An rogare fas est, tale tuum de hoc opusculo iudicium, quale licebit aliis ostendere? Me certe, quod mirere, pusillum homuncionem Londinenses quidam litterati, nullis provocati injuriis, invidiosis artibus adoriuntur, & scriptorum nostrorum meritum quaecunque student elevare. Unde animus noster satis sponte cupidus rem medicam in quibusdam particulis amplificandi & meliorandi pæne omnino enervatur & cadit. Mihi adeo imbellis instar hederæ, sustentaculo aliquo, nimirum præsidio virorum fama & autoritate florentium utique opus est. Tu vero, Vir benignissime, si ego ea forte peto quæ displicent, in responso ne attingito. Nullum enim nobis quæsitum est tua tempora publicis commodis dicata vel Tibi vel minimum molestiæ concinnandi. Dignere tamen oro atque obtestor vel brevissimis litteris nos de tua salute certiores facere.

Fervent satis in præsentia occupationes nostræ circa medicinam operatricem, & calente cœlo siccisque viis itinera satis commode obeo. Me-
tuo

tuo vero mihi graviter ab hiemali frigore, difficillimisque viis in ea tempestate. Sed uxoris & trium liberorum cura coget me hoc vitæ genus quamdiu ferre possum continuare. Utinam contingat, ut filius meus quindecennis, quem arti medicæ dicare statui, Te de œconomia animali verba facientem audiat!

Novi, quantus es Poëta in lingua germanica, quam nescire magno infortunio mihi duco. Ut vero quicquid chartæ superest, impleam, mitto poëma nostrum de pace nupera Aquisgranensi, mox post eam perfectam absolutum. Non mitterem nisi idonei iudices in utraque Academia non damnandum censuissent. Numquam vero typis est impressum.

De pace nupera Aquisgrani perfecta

O D E.

Belli innocentum prodiga sanguinis
 Utcunque fortes, odio habent boni
 Certamina; humanisque textum
 Triste adeo scelus esse rebus
 Plorant gementes: quippe vident malo
 Omni refertum. Non labor improbus
 Abest; famesque lethiferque
 Multiplici ratione morbus.
 Quin & morborum missilis impetus
 Denso virorum demetit ordines;
 Stratosque conculcant caballi
 vel gladii fodiunt acuti.

Disrumpit

Disrumpit aures interea fragor
Horrendus; ignis lumina percutit
Coruscus; insequensque fumus
Cuncta nigris operit tenebris.
Vix ipsa certe Græcia fabulæ
Fœcunda possit pingere tartara
Horrendiora; nec malorum
Plena magis miseræque pœnæ.
Duram atque iniquam cernis hominum vicem!
Vitæ ut fruantur pacificæ bonis
Coguntur haud raro ferocis
Militiæ mala fœva fungi.
O ter beatos & similes dies
Qui bellicosos ponere terminos
Rixis decoros, & bifrontis
Templa Dei valeant ferare!
Augustus astans ecce GEORGIUS!
Hic iusta belli munera gestiens
Obire, nec cessans avitas
Forti animo meruisse laudes
Pacem duellis anteferens tamen
Firmam elaborat, consiliis potens;
Prodesse terræ christianæ
Atque suis pariter paratus.
Jam læta vernant commoda divisis
Commercii; jam gallica suppetunt
Hispana jam cadis abunde
Vina fluunt, cyathisque plenis,
Jam forte opimis mercibus æquora
Tutis frequentant tramitibus rates;
Et Indiæ gazam utriusque
Omnimodam revehunt Britannis!
Dilecte

Dilecte Regum, civibus optime
 Salve GEORGI! te stabilem diu
 Crudaque robustum senecta
 Libera vox populi salutet!

Vere dixit Horatius plerumque gratæ diviti-
 bus vices &c. Ego pariter putavi, nostras nugas
 Tibi numquam non magna & gravia cogitanti &
 molienti aliqualis recreationis loco esse posse. Va-
 le diu felicissime, altera Helvetiæ spes! & mihi
 fave. Junii 12. 1753.

An tertia editio tuarum linearum primarum
 adhuc facta est?

613.

JO. B. MORGAGNUS.

Priusquam in patriam secedam, certio-
 rem Te facio, Vir præstantissime, litteras, quas incunte
 Majo ad me dederas, opportune huc pervenisse,
 gratissimas undique futuras, nisi tuam valetudi-
 nem nunciaffent paulo melius quidem, sed nec-
 dum satis bene se habere, & nondum redditum
 Tibi fuisse fasciculum, quem circa medium No-
 vembrem ad Orellios pro Te miseram. Cum igi-
 tur ad Te perferendum curabis, multo autem ma-
 gis dabis operam, ut recte valeas, qua re nullam
 mihi facere gratiorem potes.

Ad eosdem mercatores quamprimum feren-
 dum dabo fasciculum alterum, tuo pariter cele-
 berrimo

berrimo nomine inscriptum (in illoque erunt libri, quos infra indicabo) missurus alias ex cæteris quos desideras, quicumque hic, Venetiis, Neapoli, Bononiæ, Romæ amicorum diligentia poterunt inveniri: nec Plancus Ariminensis negabit mihi historiam perbreve, quam optas, qui superiore mense, cum mihi Tecum litterarum commercium accepisset, petiit a me, ut Te ejus nomine officiose salutarem, libellosque duos, alterum suum, alterum Zamponi ad Te, quod facio, mitterem.

Quod ad libros attinet pro Excell. de Rathgeb, & pro me quoque Norimbergam missos, gratias interim ago non vulgares. Et quamvis ille nunc gravi adeo morbo implicitus est, ut ad ipsum id scribere non potuerim; ejus tamen domestici, a me edecti, quod ipse facturum fuisset, facient, & quidquid mihi significaveris, pro illorum pretio impensum esse, repræsentabunt, nec ipsi gratus, ut solet, deerit animus, si Deus, ut precor, salutem pristinam reddiderit. Interea qui libri necdum pro ipso emti sunt, satius erit non emere, priusquam significem convaluisse, neque per illam quidem viam aliud ad me mittere.

Quæ de aliis aliorum laboribus anatomicis nunciasti, grata fuerunt; quæ de tuis, gratissima. Sed vide etiam atque etiam, ne graviores sint, quam ferre tua possit valetudo. De qua tam sollicitum esse me, credito, quam tua erga me officia, & benevolentia postulant, meusque gratissimus,

mus, Tuique amantissimus animus flagitat, amor denique cogit quo communia prosequor studia, quæ Tu, Vir Illustris, hactenus strenue promovisti, & magis, magisque, si quis alius, promovere potes. Itaque cum huc rediero circa Octobris finem, litteras a Te fac, inveniam, quæ Te egregie valere, nuncient: & Morgagnum tuum, ut amas, ama.

D. Patavii IIII. Kal. Julii cdo lccc LIII.

614.

J. F. MECKEL.

Insperatum fane fuit nomen le Cattii Galli, qui scripto suo de actionis musculorum causa, pretium ab Academia nostra designatum retulit. Solus inter 27. fuit, qui propria experimenta fecit, cum reliqui fere omnes alios exscripserint, paucis de electricitate exceptis; credebam Anglum, cum anglicos authores sua lingua citaret; sed iratus fui, quod tam parum Germani explicando themati per experimenta allaboraverint, cum tamen plurimi adfuerint. Sed ita est, Hambergerum secuti experimenta negligunt. Minime tamen materiam hanc absolvit le Cat, plura habet fictitia magis quam probata, lympham nervalem supponit in cerebro & musculis secretam, fluidum nerveum sive principium movens, ex aëre per pulmones absorbtum, & animam sive spiritum mixtum lymphæ fluidum nerveum in locum deter-

determinans movendum. Fibram musculosam microscopio sæpius contemplatam describit, & per plana inclinata agere dicit. Sed nimis difficile est problema, quam ut integra solutio ejus exspectari potuisset.

Cum in lectionibus meis artis obstetriciæ Rödereri compendio usus fui, præter alia in structura partium descriptione vitia, heteroclitum de situ uteri obliquo caput occurrit. Certe non concipio, quonam modo uteri orificium, vel axis uteri, in marginem pelvis vel aperturam superiorem insistere queat; impossibile est, ex cervicis in pelvi adhæsiōe, ex uteri molli substantia, a pondere foetus superne in abdomine ad utrumque latus mobile, sed minime os uteri ut vectis rigidus secum in superiora rapit. Neque praxis mea in obliquo foetus sito unquam me uteri talem obliquum situm docuit, qualem fingit Röderus. A maximo artis obstetriciæ Thrasone, L. . . hanc inutilem falsamque theoriam desumfit, inconsulta natura, uterique structura & connexione. Nondum innotuit, cui munus Professoris Anatomix Göttingæ dabitur. Lugebunt ingrati, sed justo tardius, abitum tuum, si desolatam videbunt, quæ antea erat summe frequentata, Universitatem. Diu a Zinnio nostro litteras non accepi; cito nimis tua orbatus est præsentia, id quod immensum dolet. Misi Göttingam Neumanni Continuationem curante Kesselio, & spero aves a Frischio itidem me impetraturum; qui nimis moræ indulget.

Filium tuum medicinæ valedicturum audio, tuus ut tanto magis esse queat. Sic facilius poterit, Patriæ Tibique inserviando, felicitati suæ consulere & habebis fidelem Tibi & assiduum adiutorem.

Abiit a nobis, & id quidem levi famæ suæ macula relictæ, Voltairius; neque redibit, uti videtur. Potuisset felicissimus hic degere & in summo honore; sed nimis tendere arcum, rupturam facit. Nescivit aut non contemplatus est, Imperantem obedire nolle, nec, sibi injurias fieri, inulte pati. Facile ei fuisset, in ea qua apud Regem fuit gratia, & suam & aliorum felicitatem ad summum evehere gradum; sed imprudenter noluit, & nunc luget. Quæ secum sumit contra jussu Regis, Francofurti ad Mœnum captivus, reddere coactus est. Maupertuisius in Gallia optima valetudine degit. Gothæ Voltairius 1000. Imper. donatus est a Duce, & 200. Ducatis a Matre Principis. Pro stipendio annuo 500. Ducatorum sese ibidem permansurum obtulit, si pro spe sua dona eodem modo ac nunc continuabuntur.

Pessime icon nervorum faciei, quod Actis academicis cum descriptione addidi, impressa est. Nollem sane difficiles figuras tam vili charta imposterum imprimi. Addam tamen prioribus libris & hunc Actorum tomum. Accepi a Secretario Societatis Göttingensis tomum secundum, in quo nitidissimæ figuræ plantarum summo ornameto

mento cum utilissimis descriptionibus existunt. Infelix erit, Præsides nunc ut audio, Medicorum fatum, inutilibus forte superbient philologicis nugis & abstrusis criticis disputationibus.

Dabam Berolini d. 28. Junii 1753.

615.

J. A. AHASVERUS.

Ignoscas, Vir Illustris! quod hisce meis litteris graviora tua in totius eruditi orbis emolumentum vergentia studia ad tempus interrumpam. Jam dudum amor, quo Te veneror, suadebat, quem tua in me collata beneficia ita auxerunt, ut absens semper tua lætes fortuna, Tibi ut felicissimum ad jucundos patrios lares reditum gratuler. At timor ille, tua ne interromperem negotia, hucusque me impedivit. Sed cum nuper amicorum meorum unus me rogitans adiret, ut sequentem corporis sui statum morbosum tuo subjicerem judicio, tuaque illi consilia saluberrima expe-terem, non potui non his petitis annuere, quo & desiderio meo gaudium, quod de fortuna tua sentio testandi, satisfacerem. Et cum semper singulari afficimur voluptate, quando iis felices esse contingit quos amamus, non me præcipitantia, pro benevolo quo erga omnes es animo accuses, quod tam facilis in annuendo petitis amici fuerim. Sanitatem vegetam enim, non minimam felicitatis nostræ partem putem.

Amicus vir juvenis triginta circiter annorum jam abhinc annis 12. & quod excurrit inter cutem & ipsam penis carnem, partes duras minimas calculorum ad instar senserat; nullos vero exinde dolores, nisi si quando forsan in extremitate præputii se conjunxissent, & sic unum quasi corpus effecissent. Hoc vero incommodum semper leni frictione dissolvit, hasque partes ad posteriorem membri virilis recedere coëgit. Jam autem ducta uxore frictio ad parietes pudendi muliebris dolores ipsi sat graves excitat, ita ut medelam has partes delendi exoptaret cum maxime. Primo particulas has, veros credidit calculos, sed a medicis scriptis edoctus plane impossibile calculis esse eo pertranseundi, dudum anxius hæsit quid de illis sentiendum, donec viso programme, quo Tu Vir Perillustris Sprögelii comitatus es dissertationem, illas pro adipe indurato habet, quem Tu in vetula quondam animadvertisti, & hoc potissimum programma amicum impulit, ut Tibi potius statum suum consideret. A Te Fautor præstantissime! suo nomine quam humillime expeto remedia, quæ ad delendam hanc calculosam materiem conducunt, & ut ei suggeras cavenda, quibus neglectis quantitas vel durities partium augetur. Durities eorum æqualis est calculæ vesicæ: magnitudo ad instar fabuli minimisque majora intermixta sunt. Quantitatem non recte se determinare posse amicus asserit, sed parvas magnasque simul sumtas plusquam centenas particulas adesse credit.

In scrotum rarissime irrumpunt, & ponderis valde minoris ceteris cum sint, facillime si non evanescant, saltem sese abscondunt. In inferiore dorſi parte vehementes aliquando, leves aliquando sentit dolores. Hæc sunt, Vir Perillustris! Præceptor optime, quæ tuæ cognitioni profundæ exasciatoque judicio subjicerem amicus me rogavit. Exhilarabis me illumque maximopere, si non impeditus gravioribus negotiis horulam his pensitantis & quod idem est medendis impendere velis. Diu Te Vir præstantissime! Deus in patriam non solum nimis tuis meritis angustæ, sed in totius eruditi orbis commodum vivis interesse sinat, quo tandem medicina Te duce istam consequatur certitudinem, quæ hucusque frustra expetita tuis concredita curis cernitur. Vale, Vir Perillustris, & si mea levia sat studia erudito orbi extero utilia fore credis, fortunarumque mearum Promotor absens esse cupis, uti præsentem studiorum maximum veneratur, me ad omnia paratum habebis. Tibi me meaque omnia quam humillime commendo.

Dabam Bremæ 1753. d. 23. Aug.

616.

J. F. MECKEL.

Ego præterito mense Julii Æthiopem dissecai; innumera cum cute & epidermide experimenta feci, ex variolarum decursu & regeneratione in

C c 4

illis

illis nigræ epidermidis & factis experimentis evi-
ci, epidermidem certo esse mucum nigrum exsic-
catum, mucum sub epidermide nigrum non ita
excerni, sed mora fieri, initio flavescens; id
quod optime in variolis vidi; nullum esse rete
Malpighii; certissime cineream esse & manere cuti-
culam, etiam per 5. septimanas in aqua maceratam;
neque eam maceratione hac, quam continuo, ul-
lo modo destrui, defluente paucis diebus muco
nigro in liquamen resolutum; cohæsiorem epider-
midis cum cute fieri hujus mucii & pilorum ope;
& in quo adhuc laboro, imperforatam esse cuti-
culam, transfudare exhalatum liquidum, micro-
scopica experimenta persuadent, optimo enim so-
lari & simplici summo augente centies adspecta
cute, foraminula nulla apparent, neque in sicca
nec in recenti epidermide diu macerata & purissi-
ma. Vasorum nulla vestigia microscopio vidi.
Injeci subtilissime, ut omnia ruberent perfectissi-
me brachium & pedem, sed ne unicum in ru-
berrima vola vel planta pedis vasculum transit
per epidermidem; etiam epidermis facillime 8.
dierum natis integre ab his partibus separata est,
lævissima & multis omnino flocculis aut radicu-
lis abruptorum vasorum conspicuis, in reliquis
injecti brachii & femoris parte per pilorum radi-
cula tam firmiter adhærens, ut 5. septimanis se-
parari noluerit, resistente injectione dissectioni
& relaxationi cellulose cutis, fortiter hinc com-
prehendenti radículas. Cerebri medullæ color,
imprimis glandulæ pinealis, & medullaris sub-
stantiæ corporum striatorum & pedunculorum ce-
rebri

rebri nigricans, in recentissimo & sanissimo cerebro. Peritonei totius in eodem corpore steatomatosa induratio, innumeris steatomatibus ubique illud, & circa intestina etiam, & omentum replentibus, ut omnia connata in abdomine hoc singulari morbo fuerint. Non memini talem totius peritonæi steomatofam indurationem. Omnia in Academia nostra perlegi. Ad artem obstetriciam tradendam, propriis adhuc impensis institutum feci, quo tyronibus occasio datur, artem hanc in copiosissimis gravidis exercere, ita ut nil desit; speroque Regis liberalitatem hoc institutum fore perfecturum. Quod reliquum est, omnia instrumenta hujus artis mihi magna pecunia comparavi, quæ adhuc inventa sunt, ut tyronibus ostendere queam, & machinam inveni, quæ omnia partus stadia cum uteri contractione & foetus expulsionem adeo clare ob oculos ponit, ut nil possit esse clarius, partus præternaturales omnes monstro, & ipsi tyrones omnes partus in utero vitreo exercere, me duce. Deo volente spero & in hac parte bona effecturum; ut dignus sim tanto Præceptore, quem æternum veneror, discipulus; quare & Sprögelium a Te amatum munere hoc ornatum summopere lætatus fui.

Maupertuis Parisiis optime degit; de reditu ejus adhuc nulla certe spes est, quando fiet. Voltairius impudenter & imprudenter acta, fero nimis luget, exule solo Patriæ & benefactoris sui, Regis nostri.

Collectus a Rege ex aliqua militum parte, exercitus, hodie castra intravit, ut in armis sese exerceat. Redibunt in consueta illis hybernacula duodecim abhinc diebus. Nemini datum est adspicere exercitia, vetuitque Rex, ne infelices reddi aut ab equis cursu velocissimo agitatis interfici spectatores possint; id quod sæpe factum est, in annuis illis sic dictis Revuës.

Berolini d. 1. Sept. 1753.

617.

AHASVERUS.

Litteræ tuæ, Generosissime Vir! nonnisi 21. h. h. die mihi redditæ, etsi evidentissima singularis tui, quo me persequeris, amoris exhiberent indicia, non parvi tamen mihi causæ fuere doloris. Testimonium enim moestissimi jam dudum prævisi morbi mihi præbebant certissimum. Amici sub nomine enim ipse latui. Göttingæ jam Tibi statum meum explicare subinde cogitavi, ast timor & nescio quæ verecundia semper me deteruerunt. Accedebat, quod feбри acuta maligna correptus ex medico quærebam meo, sentiens dolores dorsi & arenosas de quibus scripsi particulas, numne hi dolores partesque calculis deberent originem. Sed ille omnia phantasiarum febrilium ad instar vilipendit, & id quod calculis adscribendum, musculo, qui, nisi me fallit memoria, psoas dicitur, adjudicavit. Ne ergo morbo imaginario
Tibi

Tibi quoque laborare viderer, hinc est quod nunquam hac de re Tecum loquutus. Nescius quoque num Tu Vir Perillustris! Bernæ degeres, & litteræ meæ Tibi perferrentur, amicum quendam finxi, id quod mihi condones obsecro. Jam vero tua humanitas & erga me benevolentia singularis me adigit, ut jam sine omni persona fucoque statum meum Tibi referam. Si prolixius nimis fuero, studebo tamen brevitati, ignoscas rogo quam humanissime. Pater non solum meus, sed & ejus mater, graviter laborarunt calculo, ita ut saepe mictum cruor comitaret. Hinc hæreditarium quid subesse autumo. Has de quibus scripsi particulas jam 1742. sensi, & massa eorum quantum quidem tangendo hariolor, non crescit, sed numerus aliquantulum. Nondum inivi matrimonium, sed id quod finxi credebam futurum. Despondere amici vellent Consulis hujus urbis unicam filiam amabilem. Injurius vero in eam mihi etiam videbar, si de statu meo incertus nuptias inirem, & nunc vitiis convictus non cuperem nuptias, etiamsi fortunatissimæ viderentur. Coelibem agere vitam non dedignabor, si id statui magis convenire me judicaveris; id certus sum, me nonnisi omni recuperata sanitate (si talibus liceat animum ludere cogitationibus) de matrimonio cogitaturum. Medicamenta sumtu paulo molestiora non fugiam, nisi eorum effectus viribus meis non major sit doloresque intensius augeantur: abhorreo quam maxime a sectione, alia omnia subibo prius. Et nonne credis Vir Perillustris, particulas calculosas, quibus penis repletus est,

est, medicamentis quæ mihi describes posse dæ-
lori. Sed nescio quomodo balnea illa lactea, de
quibus loqueris, applicanda. Aliquando in dorso
in illa parte, ubi renes sunt, dolores subinde mor-
tuos ut vocant, subinde acres sentio, aliquando
& in regione vesicæ inter penem umbilicumque
præsertim post mictum graves patior dolores.
Huic de morbo meo relationi aliquam dictæ pa-
ce tua subjungam. Vescor ordinario una semel
in die vice cibis communibus. Sed delector fu-
mo induratis, petafo, cæpis sæpiuscule, pomis au-
rantiis, citris, piris & leguminibus omnibus aci-
disque. Potus aqua est, tincta vino vel albo
vel rubro Francico, Rhenano rarius utor. Stan-
do plerumque studeo. Sereno Jove quotidie am-
bulo. Venæsectione bis quotannis suadente Bren-
delio repeto (post ultimam vero ante 8. dies sus-
ceptam, dolores renum aucti sunt) & singulis
vero mensibus alvum sale Ebshamiense aut Glau-
beriano vel rhabarbara purgo. A Te peto Vir
Perillustris! ut quæ mihi facienda sunt præscri-
bas omnia, & a quibus rebus abstinendum necnon
formulam de miscenda calce cum sapone, quam
humaniter mihi promisisti. Noscis quantum qui-
dem visu dijudicari potest, vires meas valetudi-
nemque. O si Tibi Vir exoptatissime, cui tam
multa debeo, sanitatem quoque deberem meam,
quantas grates grato semper haberem animo, ex-
solveremque. Vale diu Vir Optime in totius or-
bis amicorumque præcipue insigne emolumentum.
Vale

Vale Decus humani generis salutatus quam humanissime a tuo S.

Bremæ 1753. 23. Sep.

618.

JOH. GESNERUS.

TE ex itinere alpino felicem rediisse ex Cl. Bodmero nostro lætus intellexi. Puto etiam illustrem familiam Göttinga in beatam & felicem patriam tuam rediisse & feliciter nunc una Tecum vivere, suppellex libraria & thesauri anatomici atque botanici quoque Bernam erunt delati. Faxit Deus, ut diutissime his omnibus fruaris, utque Patria & eruditus orbis suo Hallero fruantur. Lætus audio, tuam etiam sanitatem ex habitatione in Patria non parum firmari. Mea fere in eodem statu permanet, qui solidorum internorum debilitatem indicet, neque enim ad mutatas tempestates & lunæ phases facile evito molestas anxietates, & sanissimo ad speciem superveniunt circa æquinoctia aut solstitia febriles & exanthematici accessus, quos neque venæsectione, neque laxantibus, aut alia medicatione arcere hætenus potui. Lenius quidem hoc morborum genus ex aliquo tempore me invadit, permolestum tamen accidit meis conatibus & negotiis. Hoc ipsum tum innumeræ interpellationes me aliquandiu invitum ab officio scribendi detinuerunt.

Clar.

Clar. Ramfpeckius ex itinere Glaronensi & Rhætico rediens per aliquot dies Tiguri commorabatur. Plantas etiam rariores inde attulit, sed ex humiditate valde læsas, harum omnium copiam Tibi facturum esse promisit. Inter rariores antea non visa occurrebat Orchis, quam pro Orchide amplissima foliis binis splendentibus, Buxbaum II. 778. habeo. Florum & bulborum fabrica convenit cum Chamæorchide aggerum Zeelandiæ. Spica vero palmaris: folia bina alterna vaginantia, nervosa, elliptica $3\frac{1}{2}$ pollices longa, $1\frac{1}{2}$ lata. Curavi ut quantum posset accurate delinearetur. Reperta est in Alpe Barenboden Glaronensium.

D. Schinzius cum sociis itineris ex Abbatis-cellanis & Rhæticiis alpibus varia attulerunt, pauca tamen prius non visa, catalogum cum locis natalibus parabo, quem ad Te mittam. Sed pluvia tempestas maximam plantarum partem læsit. Iter Curia Spelugam, M. Beverin ad fontes Rhæni posterioris Bellinzonam, inde vero in Gotthardum profecuti sunt. Plantas fere non alias quam quas Scheuchzerus & Huberus ibidem observabant, colligerunt; Ranunculum calyce villoso, Jaceam calycibus splendentibus, pyrolam monantham, pediculares varias, Gentianas, Astragalos & Astragaloides: sed Phytholaccam in sepibus prope Bellinzonam collectam fuisse mirabar, & Viscaginem, quæ accedit ad eam, quam in H. Göttingensi depinxisti, Juncum item gluma triflora Fl. Lapp.

Alii medicinæ studiosi in proximos Suitensium alpes iter instituentes non vulgatas inde stirpes attulerunt Sweertiam, Dryadem, Sibbaldiam, Tozziam, Nardum celticam, alias. Gr. pennatum austriacum ex M. Scaletta habeo.

Ex itinere Scheuchzeriano A°. 1709. disco, Gramen paniculatum alp. panicula miliacea sparsa non diversum esse a vulgari sylvatico, & Pulsatillam alp. fl. purpurasc. hispidiore & nutante omnino eandem esse, cum ea cujus elegantem iconem dedisti in Enumeratione plantarum Helvetiæ.

Historia plantarum Helvetiæ J. Jacobi Scheuchzeri mera continet collectanea ex Tournefortio, ex itineribus alpinis & practicis scriptoribus, junctis Fuchsiæ stirpium iconibus, & nonnullis rudioribus Helveticarum stirpium.

Vale Vir Illustris & me ut soles porro amare perge.

Tiguri d. 28. Sept. 1753.

619.

DE BRUNN.

Nuper Hagæ Comitum apud D. Koenig fui, qui fere semper ægrotat, iste mihi dixit, Leidæ experimenta varia contra sensibilitatem & irritabilitatem instituta esse; qualia autem hæc fuerint, Dn. Winter optime mihi narrare posset. Qui, cum

cum eum audirem, se ipsum, cum d. m. irritaretur, maximas secutas esse convulsiones, vidisse dixit, seque nescire an oculis suis fidere possit, annon; respondi autem ipsi, eum certe experimento semel tantum instituto fidem tribuere non posse, sed necesse esse ut repetat, cum facillime in experimento error committi potuerit. Cæterum Dn. Winter valde pro irritabilitate militat, imo is eam nimis extendere ac ad praxin adplicare videtur; omnia enim in praxi per irritabilitatem ac per spasmos explicare conatur; viginti circiter jam ægros in clinico ejus vidi, quibus omnibus nil quam purgantia præscripsit, cum omnes eorum morbos ab irritatione ac inde secutis spasmis ortos fuisse dixerit.

Cum Albino juniore per duas horas controversias habui de sensibilitate & irritabilitate. Opposuit mihi, certissima adesse experimenta expansiones aponeuroticas sensillimas esse; si enim expansio aponeurotica pungatur, gravissima tunc sequi symptomata; si autem incisione vulnus majus reddatur, tunc omnia cessare symptomata, ac sic quoque in pericranio. Ad hæc ipsi respondi, quanquam hæc vera sint, tamen non probare expansiones istas sensibiles esse, sed potius contrarium; si enim expansiones aponeuroticae tam sensibiles essent, ut dicunt, tunc necessario a vulnere majore graviora sequi debere symptomata, quam a minore, quod in omnibus aliis partibus valde sensibilibus observatur; quodque, si vulnus majus reddatur, symptomata cessent, inde venire

nire credidi, quod ita sanguis stagnans, eaque symptomata producens, effluere possit. Opposuit mihi porro; dicitis d. m. non esse irritabilem, & tamen Pacchioni clare fibras musculares in ista vidit, ergo quoque credendum eas adesse; quæsi Albinum, an ipse eas unquam viderit, respondebat se nunquam in eas inquisivisse. Perillustis Hallerus autem sæpissime quæsi, dixi, nunquam autem ullas invenire possit, si adessent, cur non æque bene ac Pacchioni eas observare potuerit? Quæsi dein, quorumnam experimentis credamus, veterum an recentiorum? respondi, si reperimus recentiores accuratiores & fideliores esse in narrandis experimentis suis, certe recentioribus potius credamus, & si ipsis nec credere volumus, tunc experimenta ipsi instituamus; sed credidit Albinus non quemcunque experimenta instituere posse, cogitavi mecum, commoditas studii horum virorum ipsis ea non permittit. Hoc certum, Perillustis Præceptor, omnes hic maximopere mirantur, stupendos & fere incredibiles tuos labores, præterea observationes tuas valde accuratas ac fideliter enarratas. Multa alia adhuc Albinus contradixit, quæ autem mox coram Tibi narrare potero, cum omnia in schedula notaverim. Miratur quoque quomodo Hambergerus, vir alias clārus, omni natura contradicentia affirmare contra Te potuerit, experimenta autem circa hanc rem Albinus nec ipse instituit.

Albinus senior proximis sequentibus annis opus suum physiologicum se nondum edere pos-

se credit, cum alii labores nimis eum impediunt. Dn. de Munchhausen ipsi scripsit, an sub certis conditionibus Göttingam venire vellet, tuncque ipse eas proponat conditiones, Albinus autem statim id recusavit. In prælectionibus suis physiologicis revera irritabilitatem docet, eamque ex tuis propriis experimentis probat, Teque autem nunquam allegat; non quidem utitur vocabulo irritabilitatis, sed vocat principium movens, facultatem movendi, quæ inest partibus omnibus, imo & durissimis etiam; quanquam in partibus duris id principium videre non possumus, quare id inesse negaremus, se non perspicere credit; in durissimis dentibus hoc principium quoque ponit, dens enim in quovis puncto sentit, dentem evulsum non tantas perferre amplius posse vires, ac antea, cum principium movens adhuc in eo fuerit; in quocunque igitur corporis nostri puncto id principium adesse, ac differentiam inter vivum ac mortuum constituere affirmat. Principium hocce observamus, inquit, in turgido isto, quod in vivis videmus, quodque momento mortis evanescit, cum omnia collabuntur ac flaccida fiunt; id principium quoque vult observare in splendore isto oculorum, qui, cum oculi in morte frangantur, evanescit; nec hoc principium aliunde ad partes deduci, sed in singulis partibus federe affirmat, quod cum corde evulso aliisque ad irritabilitatem pertinentibus experimentis probat. Cogitavi autem, si principium hocce in turgido isto consisteret, ac ad motus producidos sufficeret, ut dicit, tunc post mortem, si
turgidum

turgidum hocce evanuit, principium hocce quoque evanescere deberet; sed videmus tamen in partibus, etiam post mortem irritatis, principium hocce residuum se manifestare, nec tamen motus producere posse. Nec quomodo principium hocce in partibus duris quoque adesse, non dico probare, sed tantum probabile reddere vellet, video. Cæterum Albinus in prælectionibus suis valde est tardus, nec unquam totam physiologiam absolvit, sed ea capita quæ placent omittit, ideoque nullum elegit compendium, quod in prælectionibus suis sequatur, ne coactus sit id ad finem perducere, quod & ipsi ejus Collegæ jam in eo observarunt. Dni. Gaubii autem prælectiones tam sunt præstantes, & hujus viri solius causa me nunquam hic fuisse poenitebit. Elapso anno hocce academico per Helvetiam in Galliam proficiscar,

Dabam Leidæ die 30. Septembris 1753.

620.

D. LUDWIG.

Si nunc Vir Generosissime, Fautor optime in patriæ sinu feliciter vivis, & sanitate frueris illibata, maxime Tibi gratulor; & licet omnes qui Te amant tecum in votis habeant, ut res tuæ in tuam Tuorumque salutem cedant, tamen dolemus Te in distitis nimis provinciis vivere, &

D d 2

Ger-

Germaniam, quæ Te quæſivit, ornavit & muneribus atque titulis auxit, non amplius ſalutare poſſis. Sic erat in fatiſ. Muſæ & itidem Tibi conſortes ſunt, & ſi vales tuorum laborum fructibus non fruſtrabimur. Tandem & Linnæus ſcripſit, ſed hypochondriacus videtur, & de invidia Germanorum ſemper queritur, quod ſimili modo etiam Ill. Bäck in litteris ad me datis expreſſit. Species plantarum Linnæi a prelo liberæ ſunt, alterum tomum quotidie exſpecto. Interim in litteris lego, novam adorno editionem *ſpecierum plantarum* & Floræ & Famæ Suecicæ. Neſcio itaque an priori vix abſoluta novam exhibere velit. Muſeum Regis jam abſolvit, & Reginæ, in quo collectio conchyliorum, inſectorum indicorum, coralliorum & cryſtallorum eſt, intra menſem abſolutum erit. Nimii mihi videntur hi labores, & vereor ne ſanitatem ejus jam imbecillem prorſus infringant. Ego vero nimia laborum practico- rum copia obrutus nec decem plagulas pathologiæ abſolvere potui, ita ut poſt nundinas tandem prodire poſſint: commentariorum tomum ultimam partem hujus anni nunc addo, cum eandem duo ipſe hora a prelo liberatum videam. Mitto Tibi præterea quæ Cl. Bohadſch communicavit, qui tamen & ſorum vademecum promittit: ei conſilium dedi ut differat, & poſt aliquot annos demum obſervationibus auctum exhibeat. Specimen tamen dare juſſi, quo vires ejus in re botanica cognoſcamus.

Dabam Lipſiæ d. vi. Octobr. 1753.

JO. B. MORGAGNUS.

 pportune mihi sunt redditæ, Vir Illustris, litteræ tuæ, die 12. hujus mensis datæ. Cum enim fasciculum quendam ad Te meum amico dederim non ita pridem, Bergomum ad Orellios ferendum, ut hi per Ottios Göttingam mitterent; vides jam a Te Ottios esse monendos, ut cum acceperint, Bernam mittant; ubi Te degere, plurimum gaudeo primum, quia in Patria, deinde quia cum dignitate, tum quia inter lætas, de quibus gratulor, filix nuptias, denique (id quod præcipuum est) quia sic, deposito multiplici, gravissimoque onere, egregie, ut spero, & opto, valebis in posterum Tibi, Tuis, nobis, quicunque medicæ facultati, studiisque huic inservientibus bene cupimus.

Cæterum intelligere videor, Te non accepisse epistolam meam, Nonis Januarii datam; alteram vero non accepisse, certo scio, quippe Göttingæ Tibi reddendum ab Studioso Constantinopolitano, qui tui potissimum audiendi causa illuc ibat. De Rathgebii enim valetudine in utraque, & præsertim in altera aliquid attingebam, quod nunc aperte, quando omnes sciunt, enunciabo. Vix ad Te scripseram, quos ille a Te libros desideraret, cum tentari cœpit eo morbi genere, quod longissime ab ipso abesse, omnes quibus intime diuque notus fuerat, procul dubio credere debe-

hamus; ut ratio ipsum fugeret primum leviter; deinceps vero usque adeo, ut consanguinei demum Vindobonam reducere debuerint. Sed pro amico ego Tibi debitor libenter ero, siue pecuniam, seu libros malis. Atque utinam cujusnam *Historiam morborum*, & ubi, & quando editam cupias, ex tua epistola satis intelligerem; operam continuo darem, ut quærerem, sicuti dabo, cum probe sciam. Litteris autem illis, Januario datis, pro fasciculo iconum tuarum V. & pro indice dissertationum a Te collectas, gratias agens, me harum Volumine VII. carere, significabam, sicuti fasciculo iconum VI. carere, confirmo. Quæ sic tamen considero, ut libros alios mittendo, respondeam: quanquam ex iis quos optabas, neque Bononiæ, neque Romæ ullum reperire amici diligentissimi potuerint; at in aliis Italicis urbibus hinc illinc quærendi fuerint pauci illi, quos cum aliis quibusdam novis, & cum Planci Ariminensis litteris, in novissimum, de quo initio dixi, fasciculum impegi. Cum meo Pontedera tamen conjuncta opera, & diligentia omnis movebitur lapis, ut alii ex iis quos optas, eruantur.

Tu, quoniam Bernæ es, quidquid, quod comodo tuo fiat, aut litterarum, aut librorum ad me mittere volueris, fac, quæso, ut Orellii tradant nobili Bergomensium Medico Andreæ Pastæ, ille enim ad me cito, ac tuto perferendum pro sua erga me benevolentia curabit. Vale, Vir Illustris, & me, ut amas, ama.

D. Patavii VI. Kal. Novemb. MDCC LIII.

JOH. GOTTFR. ZINN.

Summa animi alacritate semper exsequar, quæ curæ meæ committes, & quomodo negotia molestiam mihi facere poterunt, quæ pro Te suscipio? Lætissimus semper quamvis occasionem arripiam, qua Tibi inservire aut ullo modo placere potero. Amoris in me tui videntur monumenta, quæ mihi exequenda tradis.

Göttingæ d. 7. Novembris 1753.

Data hac occasione ad Te mittere volui, characterem plantæ radiatæ, cujus in litteris mentionem feci, mihi adhuc ignotæ.

Planta depressa, exigua, multos ex cauliculo vix unciali late spargit ramos, qui iterum in plurimos minores furculos abeunt, terræ semper appressos, fruticosos, hirsutie asperos; folia semper conjugata ex geniculo caulis aut rami orta, longe lanceolata, profunde sed tum raritate serrata, pilis albis aspera, vix uncialia. Ex alis foliorum pedunculo brevi hirsuto prodeunt flores albi, vix 2 lineas lati, exigui. Calyx ex duplici serie foliorum constat, quæ latiuscula, hirsuta, terminantur fere triangulari lanceolato, reflexo. Flos ipse radiatus. Semiflosculi plurimi ex tenui cylindrico tubo educti in ligulam angustam brevem, foliola calycis vix superantem, sine bifido

do terminatam, altera lacinia fere semper paulum latiori & longiori. Tubus semiflosculi continet tubam stigmatate bifido reflexo terminatam. Flosculi in disco plurimi, ex tenui tubo ventricosi, quadrifidi, laciniis floris fere triangularibus. Tubus stamineus fuscus, tuba bifida resoluta, parum staminibus longior. Semiflosculi & flosculi insistent femini oblongo compresso, parum alato, cui insidet annulus membranaceus, brevis, multis brevissimis pilis ornatus, qui flosculum orientem cingit. Ex placenta enascuntur. Setæ plurimæ, angustissimæ, virides, femine paulo longiores.

Nullum inveni genus, a cujus charactere non abhorreat. Verbesinæ aut Agerato propior, femini convenit cum figura feminis Sparganophori Vaill. M. A. S. 1719. Sed ejus plantæ nudum nomen tantum adest, nulla descriptione addita. Statura sane depressa, ramosissima, folia conjugata, flosculi quadrifidi, feminis annulus viridis membranaceus, pilis ornatus, Setæ flosculos distinguentes plantam hanc fere ab omnibus distinguunt. (*Zinnia* Linn.)

623.

ERICUS GUSTAVUS LIDBECK.

Litteras tuas præterlapso vere scriptas dudum una cum feminibus variis D. D. Oedero accepi, Tibique Generosissime Vir, ob illa ipsa gratias multo ante debui agere humillimas.

Postquam

Postquam ad honorificum illud munus, quo fungeris, quodque intimo pectore Tibi gratulor, crediderim Te jam reipubl. clavo admotum tantis obrutum esse curis, tantis molestiis, ut ne quidem ausus sim litteris meis Tibi molestiam quandam exhibere; nuperrime vero amicissimus Wargentini commemorat, Te Summe Vir mei non tantum meminisse, sed etiam interrogasse, quomodo jam valerem, meæque res sese haberent, addit adhuc Te scientiarum cultorum nunquam oblivisci velle.

Hisce jam consideratis ad plantas Tui delictum revento, simulque Tibi enarrare volui semina praeque a Te accepta, terræque mandata optime crevisse, sed pauca & quidem paucissima propter elapsæ ætatis intemperiem ad maturitatem pervenisse; quapropter, nisi molestus Tibi sim, humillime oro & obtestor digneris Vir gratiosissime semina varia, quæ relinquere potes, in futurum ver ad amicum meum jucundissimum, Secretarium puto Wargentini, mittere.

Inveni plantas nonnullas apud nos antea obvias, uti Anagallidem flore cæruleo, varietatem quandam rosæ Eglanteriæ, Clavariam cærulescentem, atque animalculum illud noxiosissimum, Gordium loquor, colore & magnitudine a Gordio Linnæi distinctum; toto alias tempore verno atque æstivo in instituendas varias plantationes herbarum tinctoriarum, nec non mororum albarum propter fabricas sericas, occupatus fui; om-

niaque mea tentamina hucusque ex sententia provenerunt; Rubia enim tinctorum, quam Hollandia præterito anno comparavi, optime viget, atque bonitate Zeelandiæ radicibus non cedit, eodem quoque modo plantationes Carthami, Isatidis, Luteolæ &c. variis factis experimentis successu heic propagari queunt.

Plantatio Mororum albarum tanta hocce anno evadit, adeo ut supra 10000. minimas arbores jam numerare possim.

Plantationes quoque plantarum med. instituire incepti, uti Liquiritiæ, Hellebori nigri & albi iridis Florentinæ, Agerati, Croci veri, ejusdem generis aliarum, quæ omnes præterito hieme frigus Scanicum pertulerunt.

Lundæ Scanorum scrib. d. XXI. Nov. An. 1753.

624.

JOH. GESNERUS.

De Ranunculo bellidifloro subdubitant Trewius, Ludwigius, alii; nemo est eorum, qui apud me viderunt, cui ulla suspicio fraudis aut fucatæ plantæ in mentem venire potuerit. Viderunt autem plures & oculati viri, & quos monui, eam observationem non plenam apud omnes fidem invenisse, Ramspeckius, Schmidelius, Ammannus, Mckelius, alii. Si velis, cum aliis plantis

tis mittam, ut tuis oculis lustrare possis, redibit dein cum cæteris plantis.

Vale cum splendidissima familia & mihi porro favere perge.

Raptim Tiguri d. 24. Nov. 1753.

Benevola tua opera duos priores operis tomos accepi. Nescio an hic tertius tomus operis eadem via ad me perveniat, an vero in ea mutatione rerum nonnisi cum incommodo tuo accersatur. Rogo itaque ut mentem tuam mihi appareas. Forte per D. Beurerum posset Londino accersi.

En copiam literarum, quas Nob. Hagedorn nuper ad Cl. Bodmerum nostrum misit, petiit a me, ut cum plurima salute ad Te mitterem.

625.

NICOLAUS ROSEN.

Novos illustresque honorum titulos ut toto animo omnique mente Tibi gratulor; ita pergratum mihi omnino fuit ex litteris tuis humanissimis, proxime datis, percipere, quod rei medicæ, hoc est tuis deliciis & amoribus, etiam in posterum cum velis, tum possis, pro more solito, inservire. Et quoniam Academiam Göttingensem ita, ut nihil supra, partim tua eruditione solidissima & industria singulari nobilitasti, partim so-
cia

cia opera alumnorum tuæ disciplinæ, unde plurima artis medicæ abdita & abstrusiora experimentis sedulo institutis, non potuere non in lucem mediumque prodire, vehementer boni omnes mecum optarent, ut hæc eadem studia, Te aliunde & ad majora vocato, ibi non frigerent, ne dicam languescerent. Quis in tuum locum succedat, & cujas fuerit ille, plane ignoro. Ad me quod adtinet, non intermittam ut cœpi, id agere, ut ea, quæ tuo palato arrisura fore suspicor, & heic typis publicis eduntur, Tibi perferantur ineunte vere, & quoties commoda sese obtulerit occasio. Disputationes Göttingenses hujus anni, quas nullas habeo, mihi ex promisso transmiseris, erunt longe gratissimæ. Idem dictum esto de Monspelienfium dissertationibus & opusculis, de tua continuatione fasciculorum & collect. disput. chirurgicarum. Novum id habeo, quod Museum augustissimi Regis nostri brevi sit imprimendum. Per totum trimestre spatium ad aulam vixi regiam, puerperio clement. Reginae adfuturus. Adjunctus Facult. Dr. Sidrén hoc intervallo Physiologiam tuam interpretari, & lectionibus privatis cœpit proponere. In nova Pharmacopœa adornanda sumus occupatissimi. Pulverem Herrenschwandi contra Tæniam existimaverim esse compositum e rad. Hellebori nigri & G. Gutta. Sunt heic plurimi, qui pulvere D. Ailhaud præpostere utuntur, qui sine dubio erit quid vegetabile, licet mihi ignotum. Fac, Vir Illustris, recte valeas, & in orbis litterati imprimisque Medicinæ dulce decus diu floreas, id sine ullo fuce optat.

Upsaliæ d. 13. Decemb. an. 1753.

626.

J. F. MECKEL.

Renes connatos ab uno & altero latere in unum & unicam in eas ex aorta arteriam, duas vero venas in adulto reperi, & asservo. In quinquemestri foetu testiculos, sinistrum in annuli abdominalis interstitio, dextrum supra eundem in abdomine hærentem observavi. Colli femoris rupturam inveni, & in ea acetabulo inhærens caput, supra acetabulum cavitatem peculiarem, quæ collum femoris recepit, & trochanterem majorem, ligamenta omnia ossea, fractam partem circumdabant & supra acetabulum alligabant. Adhærens undique cordi pericardium denuo reperi; in femina vero 99. annorum nullam ossescentiam, nec in vasis, nec corde, nec larynge, sed omnia naturaliter formata, summe flexibilia deprehendi.

Berolini die 31. Decemb. 1753.

627.

J. A. AHASVERUS.

Ignoscas Vir Perillustris, quod tam diu gratis tuis, dudum debitam responsionem distulerim. Hæc enim mora minime mihi soli adscribenda est. Causa retardatarum litterarum si enarraverim facilius me veniam, quam peto, impetraturum spero. Redierat antequam ultimæ tuæ mihi

hi traditæ fuere litteræ amicus meus ex Anglia Rungius. Hunc quum dignum tuum noscerem discipulum, aperui illi scasum, de quo Tecum colloquutus eram, exposuique omnia quæ mihi benevole præscribebas remedia, rogaviq̃ue, ut cum mihi, non sine magno rumore in novitatum avida civitate liceret, calcem ille compararet, cumque sapone misceret, felicius me errorem evitaturus. Promisit & illud; at veterem jam cantilenam denuo occœpit canere, non esse veros quos sentirem calculos, sed solum duratas præter naturam glandulas sebaceas. Quo magis hanc suam mihi persuaderet opinionem, rogavit ut medicamine (interea dum duo illi menses effluerent, quibus exponenda calx) quo mater sua sæpius ad pellendos fabuli dolores feliciter usa esset uterer quoque ego; & singulis diebus urinam nocte coctam asservarem. Sequutus consilium nil calculorum hucusque in ea vidimus, dolores subfedere mirifice, & ad glandulas tollendas balneum lactis commendavit, & aliquando video aut vidisse puto diminuere illas.

Promisit se hac de re suam Tecum Vir Perillustris! communicatarum sententiam meque ut responsum differam permovit, quod eo facilius impetravit a me, quo magis abhorream meis Tibi molèstus esse. Cum jam pararentur litteræ, cadaver malefici Rungio oblatum, quod per tres & quot excurrit septimanas totum nostrum occupavit amicum detinuitque, quominus promisso satisfaceret, quotidie in confessu splendidissimorum
urbis

urbis civium patriæque Optimatum quædam antea præparata & injecta erant demonstranda. His præcedente septimana finitis curis promissi memor ad Te Vir Optime ! dare litteras festinavit, quibus sine dubio melius quam ego terminorum medicorum non adeo gnarus, morbidum amici sui exponet statum, ad quæ eodem quo hucusque in me usus es, animo respicias velim.

Nil addendum, ne dicta denuo dicam aut reliquum esse credo, nisi ut Tibi vegetum diuque valens corpus ad sustinenda magnæ animæ magna molimina omniaque prospera felicia omnia novo ineunte anno ex intimo corde appreccer. Vole meque ut benevolentia tua in posterum haud indignum judices, est quod enixe rogo.

Dabam Bremæ 1753. d. 26. Decembris.

628.

J. B. MORGAGNUS.

Brevi inter se intervallo, Tua, Vir Illustris, epistola, die 28. Novembris data & fasciculus ad me pervenere. Utrumque pergratum fuit, ut erunt cætera, quæ liberaliter polliceris. Quibuscum si esse poterit, quod in dissertatione quadam ex modo missis deesse video, libenter accipiam. Ea est in qua de glandula thyroidea, thymo, & renibus succentriatis agitur; titulus enim deest & auctoris nomen; I. autem §. incipiens *Chyli, Lympha,*

Lympha, spirituumque, & quidquid sequitur usque ad totam paginam 40. minime desunt.

Firmiorem istic esse factam valetudinem tuam, mirifice gaudeo. Qua salva, poteris ex adversariis tuis & ex brutis animantibus plurima elicere, quæ Te & nos solentur; præclare enim ex Göttingensibus dissertationibus intelligo, quam nova, & quam gravia experimenta in illis institueris, & quod consequitur, quam multa habitura sit peculiaris Physiologia tua, ab omnibus merito expectata. In qua perficienda, & in re herbaria strenue, uti soles, excolenda augendaque; ut cætera nunc omittam; neque occupatio deerit neque solatium.

Utinam Rathgebio non ea accidissent, quæ uterque dolemus: habebat is in botanicis plura animadversa, atque observata, de quibus ad Te scriberet, animum autem gratum, ut officiis responderet tuis, quod ipse non modo pro me, sed & pro illo, ut potero, perlibenter certe & diligenter facere conabor, dum vivam. Ex iis quos desiderabas, aliquos inesse libros gaudeo in eo fasciculo, quem missurus fui ipsi litteris superioribus. Cæteri, quos nunc designas, sedulo quærentur alibi; neque enim hic, aut Venetiis reperiri potuerunt. Cum Lucensium commentariorum volumen quartum prodierit, a me habebis. Quod ad diaria attinet ejus generis, cujus Tu optas; si nullum apud nos extare dixerò, ex quo edi Venetiis desit *il Giornale de' Letterati d'Italia*; verum dicam: itaque ne ipse quidem inspicio; adeo

adeo controversiarum, quæ ad nos minime attinent, ut plurimum plena sunt; libros autem ad nos spectantes plures non memorant, imo nec indicant. Sed quales optas, si qui exierint; aut ab auctoribus, aut ab amicis certe sciam, & ad Te mittam.

Pontedera meus, qui litteras accepit tuas, eum distinctius a Te sciet, quæ potissimum ab ipso optes, libenter faciet, & tunc rescribet. Interea per me officiosissime Te salutat. Cujus nomine Plancum ego salutabo, cum primum ad eum scribam. Nunc enim publica instante anatome, sum paulo occupatior. Quam tamen priusquam aggrederer, nolui meo erga Te deesse officio, hæc rescribendo. Fac valeas, Vir Illustris, & me ex animo amantem redames.

D. Patavii Pridie Idus Januarias clō MCCCLIII.

629.

J. C. RAMSPECK.

Hactenus equidem frustra expectavi commodam opportunitatem plantas meas qualescunque præterita æstate ex occasione itineris in thermas Fabarias suscepti a me collectas Tecum communicandi, adeo ut nullus ferme dubito, quin haud parum mireris, quid sit, quod promissis minus stare meis; nolui itaque diutius Te Vir Perillustris! morari, quapropter earum fasciculum tibi

Tom. III. Comm. Lit.

E e

nunc

nunc mitto, quibus ceu tuis pro lubitu & quamdiu placuerit uti, sique forsan nonnullæ earum Tibi arrideant servare poteris. Vides hic solummodo dimidiam circiter partem plantarum a me lectarum, reliquam quippe, quam inter ut probe recordor satis egregiæ erant, putredine ac situ ob humidum in thermis conclave corruptam non sine dolore abjeci. Plura equidem, quod fateor, præstare potuissem, sed partim cælum minus favens, partim tædium ex eo conceptum, quod omni prorsus consortio fuerim destitutus, meque solum juga & recessus montium ac sylvarum adire oportuerit, obstitit, quominus penitus pagum peragraverim Glaronensem; accedebat morbus D. Senatoris Heusleri, Viri, quem summopere colo, cujus furam Fabariæ ulcus corripuit cacoëthes, ut adeo iter in thermas maturare prorsus fuerim coactus, simul ac autem initium sensi hydropiciæ, ut sanitatis rationem haberem, molestis illis excursibus valedixi, licet juga aut præcipitia thermis imminuentia haud aspernandam Botanico promittat messem. Quodcunque autem hac vice a me vel neglectum vel prætermisum est, id alia vice Deo volente me spero refarciturum, quum omnibus in rebus prima rarissime votis examussum respondeant conamine, atque hac æstate futurum credo, lustraturus vicinia ac limites beatæ illius Valesiæ, quin aquæ Piperinæ exoptatum haud præstiterint effectum, ideoque Leucenses in usum trahere habeam constitutum: si Enumeratio tua Stirp. Helv. Vir Perillustris! in tali itinere ad manus esset, quam ingentem inde Botanicus

cus hauriret fructum, hinc non sine delectatione quadam ex Cel. Gesnero audi, Te Præceptor De-
venerande! compendium quendam seu synopsis
magni operis portatilem mox in publicum emis-
surum, quo subsidio Botanicus instructus, uti ex-
perientia me docuit, plures difficultates dubiaque
facillime solvere poterit.

Ut etiam opus J. Gesneri nostri, cujus niti-
dissimas atque accuratissimas icones non sine mi-
rifica quadam oblectatione sæpius inspexi, mox
in publicum prodeat vehementer desidero, in cu-
jus laudatissimi atque humanissimi Viri Museo in-
ter alia etiam juvebat examinare characterem flo-
rum etiam minutissimorum. Summa cum indu-
stria ac cura chartæ agglutinatorum, ita ut omnia
exacte in iis distinguere queas; nec non ex ejus
horto sicco, quem perhumaniter pro more inspi-
ciendum ac evolvendum mihi concessit, fructum
haud contemnendum percepi. Plantas etiam vi-
di Garcinianas, quas a vidua coemit, mihi que non-
nulla ex iis specimina dono dedit; eas fane, cum
earum nomina desint, omnes Africanas nomina-
re res est altioris indaginis, nullumque novi Te
excepto, qui tali negotio par esset.

Nescio fane, quid statuere oporteat, de Con-
serva quadam, quam in phiala aqua Fibariensi,
alias secundum receptam sententiam omnium pu-
rissima, limpidissima, subtilissima ac omnibus
particulis heterogeneis destituta, impleta apud
eundem D. Heusierum Virum rerum naturalium
E e 2 perquam

perquam curiosum vidi ; apparuit in ea pedetentim nubecula quædam , quæ tandem in veram Confervam seu Byssum fuit mutata ramosum colore ex albo griseum, in aqua cæteroquin pro more limpida libere natantem , quæ si concutitur neutiquam exinde redditur turbida.

Dabam e Museo d. 8. Jan. 1754.

630.

JOH. GESNERUS.

Icones quasdam addidi earum, quas pictor meus ex vivis & recentibus paravit plantis. Aquilegia ad siccum exemplar adque Scheuchzerianam iconem & colores depicta est. Nostri exemplaris specimen præter folia & petalum floris atque nectarium nil offerebat.

Orchis depicta est ex exemplari Ramspeckiano nondum prorsus sicco , ut partes floris aliquantum cognosci poturrint. Addita est icon florum lente auctorum. Si placet hanc iconem Tibi servabis. Bulbus intra vaginam latitat, uti in Orchide depicta in Comment. Göttingensium Tomo I. an sit Monorchis Ophioglossoides unifolia. Buxb Cent. III. Tab. 26 ? Calcar in sicco exemplo saltem observare non licuit.

Mitto etiam & submitto amico & sapienti iudicio tuo specimen Tabularum nostrarum botanicarum,

carum, quæ prodromum dabunt historiæ plantarum. Sistent plantarum præcipuas species, secundum genera & classes Linnæanas, quas ubique ad naturales classes reducere sum conatus; pleræque classes naturales singulis tabulis repræsentabuntur & genera Linnæana, quæ huc spectant, uno intuitu exhibebunt, ut differentiæ characteristicæ facilius in oculos incurrant. Etsi quorundam generum plures species ad manus fuissent, velut Campanulæ, Convolvuli, Loniceræ, & singulum genus singulæ Tabulæ replendæ sufficere potuerit, malui tamen pauciores species repræsentare, ut eo plura genera in eadem Tabula repræsentarentur, & ea simul, quæ unam aut duas vel plures classes efficerent, ut Campanaceæ & Cimosæ in hac Tabula. Icones ut potui ad vivas vel siccas plantas, vel ad picturas ab amicis communicatas, vel ad auctorum præcipuorum figuras diligenter depingi curavi. Defunt tamen nonnulla genera Linnæana impr. ex Zeilanicis, & desideratorum catalogum ad amicos & rei herbariæ mittam, quum primum Linnæanas species accepero, quas d. 26. Jan. amiciss. Beurerus Norimbergam ad me curavit, ut benevole communicando horum icones institutum promoverè velint. Opus integrum 50. vel etiam 60. Tabulis comprehenditur, si partes florum aliquanto laxius sint disponendæ, ut quibusdam videtur. Species quivis facile dignoscet vel absque explicatione, si addantur numeri, quales in Linnæanis speciebus respondent. Vel etiam brevis explicatio singulæ Tabulæ addi poterit. Recensio vero specierum cum paucis sy-

nonymis, locis natalibus & virium medicarum compendio servabitur plantarum historiæ, cui Fuchsiæ icones, & supplementa variarum specierum, aut earum saltem fructificationis partium addi poterunt. Exempla, quæ coloribus distinguuntur in iis imprimis Tabulis, quæ pallidioris colore impressæ sunt, elegantiam operi & evidentiam in distinguendis speciebus conciliare possent, nisi nimis sumtuosum videbitur. Tu vero Vir Excellentissime pro summa harum rerum peritia & summo acumine, atque pro amicitia tua & eximia in me benevolentia, cujus tot illustra experimenta habeo, ea quæ ad corrigendum; emendandum ac perficiendum opus pertinere videbuntur, ut benevole communices etiam atque etiam rogo.

In his Caroli M. feriis orationem solennem recitavi de cura magistratus circa sanitatem civium.

Medici Basilienses ad Societatem physico-medica recentius instauratam me invitarunt. Sed video me inutile membrum futurum, cum nostrorum laborum mole in parum firma valetudine mea fere obruar.

Tiguri d. 3. Febr. MDCCLIV.

JOH. GESNERUS.

Plantas cum iconibus & specimine tabularum nostrarum ante hoc octiduum ad Te perferendas curavi. Et ab amicitia & humanitate tua exspecto, ut consilium & judicium tuum benevole de hoc nostro conatu communices. Addo duo alia specimina, ex quibus cum priori collatis certius judicabis. Equidem nunc maxime sollicitus sum de Editore, qui æquis conditionibus operis venditionem suscipiat, maxime si colores essent addendi. Neque Tiguri invenirem, qui directionem in pictores suscipere vellet; sunt etiam perpauci, qui idonei forent ad simile opus, & hi non absque magnis sumtibus colores adderent.

In theatro nostro anatomico phthificum fecavimus, in quo varios in pulmonibus calculos invenimus. Alium etiam, cui auris & sinus dexter in magnum aneurysma dilatatum fuerat fere cum jactura vel saltem insigni diminutione ventriculi dextri.

Vale cum illustri familia & fave.

Tiguri d. 13. Februarii 1754.

JOH. GESNERUS.

Gratum mihi est per D. Manetti & Rislerum occasionem suppeditari frequentiores litteras ad Te dandi. Misit ille epistolam, quam ad Te curarem. Hic dissertationem filii elegantem & copiosam de Verbasco, quam suo nomine Tibi offeram. Est sane D. Rislerus Pater merito inter eximios Helvetiæ Botanicos referendus, qui cura & diligentia sua rem herbariam insigniter auget. Præter hortum quem dedit Carlsruhanum, ipse magno studio & diligentia hortum botanicum alit, satis locupletem, ex quo plantas & semina bene multa amice communicat, inprimis in alendis, educandis, conservandis plantis diligens & curiosus, & in communicandis plane liberalis, ut ingenuos viros decet. Dissertatio magno studio elaborata, & forte non sine consilio D. Spielmanni & Gagnebin. Icon rudior videtur, & in characteristicis notis minus placet.

Ex humanissimis litteris tuis & iudicio de tabulis meis botanicis facile amorem tuum agnovi, & gratas quas possum maximas ago. Et tuis salubribus consiliis ac efficaci auxilio idem porro commendo. Dum alia ad naturæ exemplum, alia ex aliorum picturis, alia ex auctoribus varii generis sumta sint, fieri non potest, quin varium & sæpe imperfectum prodeat opus. Sed & nec otium, aut facultas, aut opes suppeditant, ut plura præstem, quam

quam quæ tirocinii loco servire magis quam Botanices Principibus placere possint. Uti pergatur in opere, ex binis tabulis perspexisti. Laxiores equidem libenter tum & copiosiores efficerem, idemque amici Norimbergenſes monebant, sed incertus de Editore & de Typographorum & Bibliopolarum æquitate hæreo. Tabulas alias multas, nimis multiplicare vix licet, ob nimios sumtus quoties in hoc opus erogandos. Præmittendi etiam sunt multi frustranei sumtus in delineationes characterum priusquam seligi possint, qui in tabulam commode ordinentur, quæ comprehendat classem aliquam naturalem aut ejus partem. Interim urgeo opus, quantum vires & tempus permittunt, & urgebo, si ita Deo visum fuerit, ut tabulæ intra biennium absolvantur, textum addam, qui brevem iconum expositionem cum medicatarum recensione, aut nominibus trivialibus, nisi aliud Tibi placebit. Ex collectaneis plura pro ampliore historia & stirpium recensione depromere possem, rariorum etiam icones, tum & Fuchſianas omnes, sed nimia moles scribendorum & sumtuum ratio deterrent, donec succedam tabularum fuerim expertus. Linnæanam methodum sum secutus quod ejus libri omnium manibus ferantur, idemque de universa stirpium historia copiose ubique exponat. Nolui tamen naturales classes separare, sed conjunxi naturali cognatione conjunctas stirpes, ubi vis methodi eas discerpebat. Paucis paginis, quas introductionis loco præmittam, opus omnibus methodis facile adplicabitur. Pictor est Augustanus ho-

mo, qui Regensius in delineandis & pingendis conchyliis aliquandiu operam præstitit, per biennium apud me victitat & hospitat, diligens, artis suæ satis peritus, invincibilis patientiæ, bonis moribus & qui sapiat. Sed vix tot laboribus, qui in hoc opere requiruntur, unus sufficere potest: & nostris hominibus vix quicquam efficere licet, qui ad hosce accuratiores labores duci non possunt. Etsi tabulæ quibus illevit colores, splendidissimæ, & paucis exoticis exceptis, quibus colores ex descriptione addidit, ad naturæ imitationem factæ sint, non tamen video pictas tabulas commode vendi posse, ob nimios sumtus & temporis impendium, quod in numerosis hisce partibus accurate pingendis infumitur, nisi Norimbergenses pictores id parvo sumtu efficere possint. Linnæanæ species, quas Beurerus Norimberga misit, nondum ad me pervenerunt; sed imprimis mihi opus esset dissertatione Linnæana, quæ novorum generum supplementum est, si per aliquot dies ejus usum velles concedere, tum & Musei Tessiniani aut si quæ alia nova ex Suecia accedunt. Nobis ad has delicias impeditum est iter, & Bibliopolæ nostri, quicquid offeramus, comparare nolunt, cum nonnisi parata pecunia emanatur; hi vero suos modo libros commutandos offerunt, & omne aliud negotium recusant. Adde itaque ad multa tua & innumera in me officia magnum cumulum, si pro amicitia tua hæc nobiscum communicare pergas.

Basilienses hortum botanicum post hortulani Linderi obitum instaurare cogitant, & Botanices
Pro.

Professor Stæhelinus iter Argentoratum, Göttingam, Berolinum, Leidam, Lutetiam, suscipit. Commentationem de Frangula polycarpa paravit, ut audio, Actorum Helveticorum Tomo II. inferendum & impr. Ramspeckio nostro oppositam. Ille ex quo Tiguro a nobis discessit, altum servat silentium, ut ne verbulum ab ipso acceperim.

Tiguri d. 18. Febr. 1754.

633.

JOH. GOTTFR. ZINN.

Litteris tuis, Vir Perillustris, humanissimis ex me quæris, quæ mihi fuerint observata circa fluctuantes fibras, coronam ciliarem & retinam. Omnia vel nuper instituta experimenta cum descriptione harum partium, qualem in programme meo tradidi, consentire semper nunc quoque videntur. Filamenta nempe, sive plicæ chorioideæ, primum vitreo humori annexæ, sine autem libero fluctuante lentis convexitati anteriori incumbunt, ut nunc quoque video. Quam autem post Camperum dixi coronam ciliarem, pars propria & ad tunicam humoris vitrei potius pertinere videtur. Ex illa nempe tunica antè exiunt fibræ pectinatim dispositæ, pro tenuitate partium sic satis robustæ, pigmento quidem nigro tinctæ, quod tamen interdum plane potest abluui, integris illis fibris, & lentæ demum insertæ, quas

quas conjungit membranula, illis multo tenerior, facile dilaceranda, quæ flatu adacta in bullas elevatur. Quod si ergo retina ad lentem perveniat, inter processus ciliares, & fibras illas coronæ ciliaris veras, ex tunica vitrea ad lentem tendentes, viam sibi parare debebit, ut hac fere ordine partes illæ sitæ sint, processus ciliares, retina, corona ciliaris. Hujus enim fibræ pectinatim dispositæ, nimis tum a processibus ciliaribus, tum a retina distinctæ mihi esse videntur. Annon forte membranula tenerrima fibras illas conjungens ipsa retina est? Sed hic pellucida, & reliqua parte tenerior. In observationibus anat. unice occupatus fui in describendis vasculis illis microscopis, quæ fabricam choroideæ & processuum ciliarium constituunt, quibus addidi circulum circa corneam, in bove quidem optime, nondum autem satis certo in homine visum. Reliquis omnibus, quorum descriptionem tu ipse nunc paras, aut plane abstinui, aut si mentio illorum facienda erat, Te citavi.

Göttingæ 20. Febr. 1754.

634.

JOH. GESNERUS.

Tandem Linnæanæ species ad me pervenerunt curante optimo Beurero, qui fasciculum, quem mitto, adjunxit. Plurima nova, multa etiam in generibus mutata invenio, forte plures mutationes

nes in nova generum editione, quam promittit, comparebunt. Et hæc meis tabulis, si ad aliqua Linnæana normam sint redigenda, molestam adferat operam.

Video permulta nova genera recenseri, quorum picturam nusquam invenio. Referam horum delineationem in appendicem & nominis modo mentionem in tabula faciam. In orchidibus nec in graminibus sibi satis constans minus placet; & optandum, ut tua opeea huic naturali classi ea ratione ut in Allio præclare a Te factum est medicatrix manus adhiberetur. In tabulis meis pergit pictor idemque & sculptor, qui utique magis aqua forti quam graphio utitur. Pergam in perficiendis decem primoribus tabulis, quas cum brevi explicatione speciminis loco tanquam partem primam edam meis sumtibus, nisi æquus editor inveniatur, & qui coloribus illustratas vendat, tum mallet singulis mensibus talem edere. Sed in tanta multitudine partium non levis labor illinendi coloris, qui aliquot dierum operam & peritum artificem requirat, quin saltem ultimam maoum imponat. Beurerus Norimbergæ editorem vix inveniri credit, cum Seligmannus ex C. Gesneriano opere magnum detrimentum passus sit; Knörrius vero vix sumtus suppeditare possit, nec ea accuratione elaboret, quæ in hoc opere desideratur. Suasit, ut Haidio Augustano offerrem. Sed anceps consilium videtur, cum ipse Haidius adhuc in Trewiano opere hæreat, ego vero nollem repulsam ferre. Itaque ab illinendis tabulis abstineo,

abstineo , usque dum opportuna magis se offerat occasio.

Gratum est in transmissis plantis quasdam fuisse , quæ gratæ esse potuerunt. De papavere vix statuere licet , cum unicum exemplar ex arce Alt-Regensperg discipuli mei attulerint , idemque floribus nondum explicatis. Ad Cambobrittanicum fatis accedere videtur. Didynamiam illam mediam quasi inter Dracocephalum , & Horminum Linnæi speciem non facile ad cognitam hætenus speciem referre possum.

Sculptas icones servabis , si ex pictis quædam placere possunt eas non recuso. Ipso momento quo hæc scribo icones redeunt , cum catalogo. Adjunxisti pro humanitate tua gratissimam collectionem dissertationum botanicarum , quam propediem gratus reddam. Nova Göttingensia pergrata fuere. Fac quæso ut pretium sciam , reddam lubentissime. Fasciculum ad D. Manettium curabo proxime.

Buffoniani operis pars 4a. Parisiis advenit , diffusum opus & magis ratiociniis quam naturæ expositione refertum. Encyclopediæ partem III. simul accepi , quæ partem litteræ C. continet , opus diffusissimum & sibi dissimillimum. In Botanicis ultra Tournefortiana non sapiunt. Pessimo errore momordicæ vires balsaminæ feminæ ascribunt , & multa similia in Historia naturali habentur.

Ranun.

Ranunculum Bellidiflorum a Te examinatum fuisse gaudeo. Incredulos hoc tuum examen facile convinct. Aquilegia equidem aliquid diversi habere videtur in foliorum laciniis linearibus & floris magnitudine, cum alius alpinus locus magnitudinem plantæ minuat.

Mitto tumultuarias nostras de hydroscopio constantis mensuræ meditationes. Instrumentum commodum fatis usum in examinandis aquis medicatis præbet. Vale & mihi ut soles favere perge.

Scripsi raptim Tiguri d. 25. Febr. S754.

635.

JOH. GOTTFR. ZINN.

Maxime certe gaudeo, dissertationem meam Tibi, Vir Perillustris, non plane displicuisse, & gratissima sunt, quæ circa nonnulla mones, stimulo mihi futura, ut accuratius in illas partes inquiram. Et quidem

- 1°. lubentissime fateor, repetitis experimentis, vascula ex choroidea minora præter arteriolas rectas in circulum iridis venire.
- 2°. Oculos ovium frequentius dissecabo, tum ob vasa ex retina in vitreum abeuntia, tum ut confirmetur
- 3°. Circulus ille anterior retinæ, quem in oculis vervecinis semper pulcherrimum & interdum

dum plane integrum vidi, nondum autem, ut in Dissert. ipse monui, neque in homine neque in bove illum integrum videre mihi contigit, uti in solo bove pulcherrimus ille circulus tantum apparuit, qui accurate originem corneæ tegit.

Descriptionem circuli iridis minoris hic Tibi trado, qualem in oculis optimæ cera repletis invenis. Arteriolæ pulchre serpentinæ, ramosæ iridis, ubi ad limbum interiorem ejus perveniunt, circa illum ita ducuntur, ut modo solitariae, modo plures parallelæ incedant, quæ iterum ramulis minoribus, confertim emissis, ubique inter se junguntur, ut repetita hac anastomosi integrum demum circulum perficiant, in eo itaque paulo abfimilem a fabrica circuli majoris, quod, non uti ibi arteriolæ bifidæ, sed multa tantum vascula exinde huc allata, & oram iridis tegentia ramis inter se jungantur. Qualem microscopio observare licet, diligenter pingendum curabo. Certissime affirmare nunc ausim, circulum venosum nullum adesse, sed propagines vasorum vorticorum solitaria sine circulo iridem adeunt.

Cum omnes oculi partes delineandas mihi esse credam, num permittes, ut icones arteriarum ex fasciculo VII. in opus meum transferre liceat, ne actum agere videar.

Cum Ill. Werlhofio paucis abhinc diebus collocutus sum, quem variolæ, quibus Gener. de Wallmoden

moderati laborat, Göttingam vocarunt, & qui per aliquot adhuc dies nobiscum erit, dum ille extra periculum fuerit constitutus. Sed vix quicquam, præter generalia, cum illo loqui licuit. Vale meque ut soles ama.

Göttingæ d. 27. Februarii 1754.

636.

JOH. GESNERUS.

Gratias habeo, quod tam benevole de ratione operis mei botanici prudenti consilio & efficaci opera tua me juves. Facile video, cui oceano me immerferim. Pictor idemque sculptor etsi diligentissimus sit, & nulla retardatio operæ accedat, vix intra triennium absolvet propositas 62. tabulas, cum quædam impr. in compositis & umbelliferis sint, quas intra mensis spatium non absolvet. Ego interim Deo & amicis adjuvantibus rem ut potero urgebo & impensas feram, donec editorem æquum invenero, si aliquando magis pars operis sit absoluta. Explicationis tabulæ specimen antequam imprimatur ad Te mittam, ut pro eo quam in me & mea hactenus demonstrasti amore dijudices, & eo majus & libere sententiam explices.

Quid Langhansii medicamento antiphthisico & ejus effectu veri inest? Medendi methodum & diætam magis quam ipsum placet medicamentum. In venæsectione aliquanto liberaliter esse

videtur in Phthificis consummatis. Post accuratius examen medicamentum alterum non multum abludere videtur ab oleo juniperi per descensum parato & depurato. Alterum ejusdem phlegma aquosum videtur remixtum e tinctura quadam pectorali ad Wedelianæ methodum parata & in rubedinem tincta.

Tiguri d. 11. Martii 1754. raptissime.

637.

JOH. GESNERUS.

Horminum Plantaginis folio omnino est trandrum, & caractere a Tournefortiano Hormino distinctum. Linnæus Horminum dixit. Tournefortio est Melissa Pyrenaica caule brevi Plantaginis folio. Melissa atro rubens Bugulæ f. h. Elth. ad eam proxime accedit. Herbas servare poteris. Valerianam celticam cum Leucanthemo & Lithospermo tomentoso remittes.

Cinarocephalarum Tabulam absolvit pictor: & ut conditio operis fert strenue pergit. Orchidum flores pinget, si modo rariores ad manus veniant.

Scripsi Tiguri d. 27. Martii 1754.

JOH. GESNERUS.

Magno me beneficio affecisti communicando semina a Cel. Pontedera Tibi Vir Illustr. oblata. Ut concedebas quædam, quibus carebat Hortus noster, inde depromebam, reliquam partem, ut jubebas, ad Cel. Zinnium misi. Fuit etiam omnium ea copia, ut sine detrimento quædam eximere licuerit. Parciori etiam mihi esse licuit, quod proxime elapso tempore Verona nonnulla semina ad me miserit optimus Seguierius, in quibus nonnulla fuerunt, quæ ex Patavino horto accepit. Ego vero gratias quas possum maximas ago. Misit etiam Seguierius his diebus nonnullas plantas, in quibus est Vitaliana sed absque flore. Mazuchium addidit de Chemia & Brogliaum de venenis. De Chemicis scribit Mazuchius more Freindiano, destitutus experimentis. Oh quantum hujusmodi Chemiæ elementa a Boerhaaviano & imprimis Macquerianis Chemiæ fundamentis differunt! Egregii hujus operis alteram editionem Parisiis parari audio.

A Bartramio ex Pensylvania litteras habui. Offert is omnis generis naturalia Virginica. Misit etiam cistam petrificatis, conchyliis & impr. variis lignorum Americanorum generibus plenam. Fræncklinus testacea quædam & aves Americanas pro me addidit. Francofurto proxime ea ad me deferentur. Aliqua etiam subsidia pro opere bo-

tanico & Americanis fructibus & seminibus ab eo exspecto, sed ob difficile & longinquum iter serius advenient, quam ut eorum usus ex opere meo esse possit.

De optimi Gmelini valetudine tristis admodum nuntius Tubinga advenit, eum admodum periclitari. Det Deus meliora & Te cum illustri familia saluum semper & incolumem præstet. Vale & me ut soles ama.

Tiguri d. 30. April. 1754.

639.

JOH. GESNERUS.

Reddedit mihi humanissus D. Ith fasciculum plantarum, pergratum munus, & tuæ in me benevolentiae testis. Göttingensia nova & Heisteri litteras cum Brunsvigia attulit tabellarius. Ex iis permulta litteraria nova intellexi. Heisteri tabulae ad Ehretianas vix accedunt.

Cel. Hagenbuchio collegæ & amico meo perhonorificam denominationem in Ill. Acad. Regiam sc. Göttingensem significavi. Impense eo honore lætatur, Tibi vero cum plurima salutatione quas potest gratias habet, quod præter expectationem aut spem eum honorem sibi destinaveris, & imprimis optat, ut grati animi significationem apud Te possit exhibere, & testari quanti hanc
tuam

tuam benevolentiam faciat & honorem, quem tuus favor sibi conciliavit, qui & ipsi tanto gratior habetur, quod a Te Viro Amplissimo & cujus maxima semper apud se existimatio fuit, in eum fuerit derivatus. Puto expectandum sibi esse, donec ab Academia litteræ aut nuntius adveniat de electione, priusquam gratiarum actorias ad Te vel Academiam mittat.

Gmelinus ex vertiginoso affectu & insultu apoplectico laboravit, memoria impr. vacillabat. Morbus nunc in podagram terminatus magnam spem reconvalescentiæ exhibet.

Nobiscum aliquando ova alio ovo prægnantia communicata sunt. Nuper etiam ovum productius ad 5. pollices, cujus prior pars maxime vitellum, exterius vero & in posteriori parte albumen continebat.

Quæ Fræncklinus & Bartramius ex Pensylvania ad me miserunt, sunt 40. diversæ lignorum Americanorum species, testacea marina varia & rariora, petrificata pauca, & aves sex.

Vale & me amare perge.

Tiguri d. 12. Maji 1754.

640.

D. LUDWIG.

Quam lætor, Generosissime Hallere, Te in sinu Patriæ feliciter valere, Deus Tibi

Ff 3

hæc

hæc otia fecit, otia quæ Te delectant, & quæ amicis & forte orbi erudito multa promittunt. Quanta enim sunt negotia tua publica, tantus tamen amor florum, tanta in rebus physicis disquirendis solertia, ut Te felicem Teque beatum judicem. Vivas diu, vivas orbi erudito, Patriæ & Tuis; vivas & mihi, quem nunquam non amasti.

Ego vero sub strepitu praxeos clinicæ, quæ me in urbe nostra tandem obruit, & pathologiam & therapiam ad finem perduxi, & in commentariis nostris ordinandis pergo. Institutionum regni vegetabilis novam editionem paro, sed tardius succedet negotium, cum iter ad thermas Embenses & Aquisgranenses suscipere velim. Principis Curlandiæ Vidua, quæ ex stirpe Saxonica est, meo consilio hac in re uti vult: quod si itaque & academica studia & praxis inter cives nostros illud concedit, repetam illam Germaniæ partem, quam olim fugitivo oculo transmigravi.

Linnæus immerito de Germanorum invidia conqueritur, dictaturam affectat, quam in orbe erudito vix concedere possumus. Satis eum laudavimus, ob labores indefessos, quos hactenus suscepit.

Heisterus Brunschwigiam edidit, genus Liliaceum, nondum vidi an vere novum genus sit. Göttingæ amicum non habeo, Brendelio scripsi, ipse vero non respondit ob nimia quibus obruitur negotia. Nescio an Roedererus an Zinnius magis eligendus sit. Vale Vir Generose mihi que fave.

Dabam Lipsiæ d. XVII. Maji 1754.

641.

JO. B. MORGAGNUS.

Non dubito, quin fasciculum meum ultimum acceperis, quem ferius quam volueram, Orelliis traditum, & ab his tamen ante medium Decembrem ad Ottios missum fuisse, certior fio. Ut in eo, præter cæteros libros quosdam inveneris ex iis, quos in catalogo adnotaveras; sic in fasciculo, quem paratum jam habeo, invenies alios, quos in eodem catalogo, aut in litteris, postea ad me datis, a Te optari, significasti, scilicet Vallettam de Phalangio Apulo, in Sicilia demum repertum, & Moscam totum, Neapoli missum, & Tacconum & Montelaticum, quem ultimum Pontedera noster dedit, a quo & femina, de quibus ipsi dixi, tempestive opinor, habueris. Libris cæteris novis exemplar addidi tabulæ ductus pancreatici archetypæ, videlicet quam Wirfungius ipse hic sculpendam curavit. Statim ac certi amicique hominis occasio, quam quæro, se obtulerit, ad Orellios, ut soleo, fasciculum mittam. Neque enim mos novus placet mercatorum, per quos ultimus ad me missus est fasciculus tuus; tabellariis enim, non secus ac si epistola esset, perferendum dederunt, ut vecturæ pretium nobis libræ Venetæ quinquaginta indicata sint. Quod non aliam ob causam significo, nisi ut in posterum fasciculos tuos, non Mediolanum, sed Bergomum ad Orellios mitti jubeas, nobili Medico Andreæ Pastæ ibi-

dem tradendos, quemadmodum epistola Te rogavi penultima data vi. Kal. Novembris.

Cæterum & Bibliopolæ Pasquali, & Planco suum cuique fasciculum reddendum curavi. Quæ ad me misisti, fuerunt gratissima omnia, inprimis tua: quæ ut ex sententia absolvas, optimam apprecor valetudinem, quam in Patria multo meliorem esse, tantum gaudeo, quantum de afflicto humero dolui.

Ne graveris, obsecro, initium relegere meæ ultimæ ad Te epistolæ: intelliges, non eam quam modo misisti, dissertationem de renibus & glandulis renalibus, sed longe alterius supplementum a me optari.

Quod serius ad litteras tuas, die 8. Februariâ datas, rescripserim, quas cæteroquin recte acceperam, non incuria factum esse, credito; sed ut certi aliquid de optatis a Te libris possem denique respondere. Venetiis enim, nedum Patavii, vix libri alii Italorum prostant, quam qui in his duabus urbibus excudantur. Si quos præterea quæri a me velis, jube: grato enim & perlibente animo semper inseruiam. Vale, Vir Illustris, & ut facis, me ama.

D. Patavii III. Idus Junii cło MCC LIII.

JOH. GESNERUS.

Ex tuo in senatum academicum accessu bonis litteris & Academiae vestrae plurimum boni promitto : multa etiam utilia ex itinere ad fontes falsos, utinam me Tibi comitem praebere licuisset, & veteris amicitiae & jucundissimi temporis, quo una haec naturae admiranda contemplati sumus memoriam restaurare, & rariora fossilia & marmora & selectas plantas legere. Sed mea negotia ac valetudo non firma satis ad vicissitudines tempestatis ferendas ab hisce desideriis impediunt. Bernam vestram & hosce fontes falsos nunc adire cogitat amicus meus D. Köchlinus, alter Minister ecclesiae gallicae, qui aliquot juniores Politicos nostros secum ducit, & memorabilia Helvetiae observabit. Eum cum societate humanitati & benevolentiae tuae majorem in modum commendo, quod & ipse dignus sit tuo favore & unus ex Theologis nostris, qui mathesi & physicae & humanioribus litteris egregiam operam dat, & Bibliothecarii munere in societate physica fungitur.

Gmelinus ex suo morbo admodum languet. In ultimis litteris, quas praecedente mense ad me dedit, nihil de Flore Sibiricae editione scribit. Non ignoro hunc tomum III. jam diu Petropolin Msc. tum missum fuisse.

Tiguri d. 3. Julii 1754.

Ff 5

P. S.

P. S. Cl. Hagenbuchius gratiarum actorias misit, & schediasma primum Actis vestris inferendum, alterum proximis diebus addet. Lubens quotannis quædam parabit, si modo 12. exempla separatim Typographus imprimat, quæ inter suos amicos distribuat. Ego nescio si voti compos fieri possit.

643.

JOH. GOTTFR. ZINN.

Summas certe ago gratias pro commendatione tua, qua apud Ministrum & Werlhofium causam meam orare studes, quem favorem inter maxima, quæ unquam in me collata sunt, tua beneficia refero. Sed eo infelicior mihi viderer, si ipsæ illæ preces meæ sinceri mei amoris & honesti animi suspicionem Tibi redderent, qui unice ad Te confugi, nec cuiquam mentem meam aperui, nec quidquam Te incio, Te invito moliri volui, ne ullo modo amicitiam tuam lædere viderer. Amore ergo tuo fretus libere in fidelem sinum deponere malui, quæ vitam meam tristiorrem hic reddere posse mihi videbantur. Nonne autem nigerrimus omniumque odio dignus forem, si minus sincere Te amarem, & ingrato animo integerrimam tuam in me voluntatem prosequi vellem, qui nullo modo abs Te læsus sum, & in quem recentissima summi tui amoris in me monumenta exstant? Cur est, quod Tibi succenseam, si forte commendatio tua minus valeat, quam

quam ex animo amicissimo profectam esse optime scio. Omnes quibuscunque unquam vixi, & vel adversarii mei Göttingenses fateri coguntur, animum mihi esse honestum, & ut omnia alia taceam, vel eam ob causam diuturnior tua mora hic mihi optanda fuisset, ut animus meus eo melius Tibi innotesceret. Nondum certe didici morem Göttingæ nimis communem, quo alii quidem egregie collegis se commendant, nemini esse amicum, unice sibi consulere, aliorum famæ detrahere, cujuscunque merita metiri ex artibus, quibus aliorum gratiam captare, & commoda sua promovere posse. Obstupui interdum, ubi viros, quos Catone graviores ante esse credideram, vitia excusantes audivi, quæ omnium odio dignissima esse putaram. Quæ prudentia civilis, uti loqui amant, cum mihi desit, omnibus nostris semper homo parvi certe momenti videbor, & omnes fere in dies magis magisque fugio. Illud unice opto, ne Hannoverani nimis servili metu me detinere velint, qui hac ratione animum non omni ambitione destitutum unice dejicient, vitamque tristiores reddent. Summa autem animi alacritate omnes certe labores perferam, si vel ulla mihi spes sit, fore, ut diligentia mea illis placere, eorumque amorem mihi conciliare possit, nec unquam spem eorum fallam, si vel ulla spe me sublevare, nec ambitionem plane deprimere velint. Excuses me velim, si nimis tristi narratione Te detineam.

Schedulam tuam pro recipiendis nummis Hannoveram misi, & nummos ad Renierium
Francof.

Frankof. mittam. Interim expecto, ut me doceas, annon Kaltenhoferum de illis nummis solvere debeam. Proxima occasione icones Orchidum ad te mittam, quibus nunc quoque Orchis hirci odore accessit, cum observationibus meis, quibus addam rationes pro libris, quos mihi misisti. Tempestas pluvia per 14 dies nos vexans & imbres quotidiani excursionibus meis multum moræ objiciunt. Si ullo autem modo tempestas faverit, proximo die solis iter in montes Hercynicos suscipiam. Sectiones oculorum brutorum varia me docuerunt, e. g. Hovius circulum arteriosum ex bove certissime pinxit, a fabrica humana diversissimum, ut Ruyschius loco arteriosi venosum ex balæna substituit, ut Tibi soli debeatur, quod primus circulum illum ex homine delineaveris, qui ipse Hovio gloriæ partem cedere videris, quam non mereri videtur. Præter illum a Hovio pictum in bove & aliis animalibus alius adest circulus posterior, ea sede qua circulus oculi humani situs est.

Si Historiam Orchidum Commentariis hujus anni inferere animus tibi sit, certiore me facias velim, ut iconibus mea ex parte parcam botanicis. Inter alias plantas Tibi servo duas species Martagonis aliam Canadensem, aliam albam, quæ nulli descriptioni convenit, ut etiam femina ad Te mittam Allii, quam inter species descriptionem non invenio. Data occasione mitto hodie disput. Berlini & Feuerlini, icones Orchidum paratas, libellum sub tit. de princ. anim. exerc.

exerc. Dec. nescio unde ad me adlatum cum novis litter. pro Zimmermanno. Observ. Orchidum cum rationibus nummorum alia proxima occasione mittam, interdum & nummos Hannoveranos & 26. illos imp. a Michaele accipiam.

Quod superest, iterum abs Te peto, ne amare me desinas, neque amoris meo diffidas. Nimio constaret pretio Göttinga, si amicitiam tuam perderem, postquam locus ille omnem tranquillitatem animi, omnemque fere spem, in studiis, quibus totum me tradidi, ad paulo meliorem fortunam emergendi, mihi jam eripuit. Tuo autem amore erepto, me poeniteret me unquam de Göttinga cogitasse. Solum Te hic habeo, cujus in me sinceri amoris sum persuasus, postquam &, incertos nimiumque tempori inservientes sum expertus. Multa certe sunt, cur neutrius consilia unquam amplius sequi velim. Nemo certe me melius novit, quam utilis mihi foret tua nobiscum praesentia, inprimis hoc tempore, quo matrimonium mihi ineundum est, qui ne unum quidem habeo, cujus consilio uti possim. Tua certe ex parte nihil metuo; sed nostri me terrent, qui nimis merita ex coecis fortunæ casibus metiri videntur. Roedereri certe vocatio timidissimum me reddidit, quæ nimium certe mihi jam constitit. Annon semper metendum est, ne alius ab exteris vocatus omnia reliqua eripiat? Tu autem certe tristissimum me reddis, si amorem & sinceritatem meam in suspicionem vocare videris. Id unum addo & abs Te plurimum

plurimum peto, ne litteris . . . nimium credas. Nescio certe, cur ille quævis mea pejorem in partem trahat; non unicum exemplum habeo. Vale meque ut soles, ama.

Götting. 3. Julii 1754.

644.

JOH. GOTTFR. ZINN.

Tranquillo animo expecto, quæ Hannoverani ad sincerissimam tuam commendationem respondebunt. Sed & ipse non adeo multum spero, cum norint, me hinc discedere pro lubitu non posse, patienterque mihi ferendum esse, quidquid imponere velint. Sed quam facile & tuum reditum & mea commoda conciliare possent? Si omnino preces meas rejiciant, durissimum certe mihi videbitur, quod virum juvenem, quem ipsi vocarunt, quem nondum reprehensione dignum judicarunt, omni spe vel remotissima privare, & ipsi sibi omnem occasionem me sublevandi, etsi ipsi olim velint, rescindere cupiant. Unicum, quomodocunque res cadat, superest solatium, quod videam, me abs Te amari, qui ipse tuus amor mihi spondet, amicum tuum & si redieris curæ Tibi esse futurum, quem eo minus deferres, quo propius illum noveris, quod solatium & animum unice erigit, ne omnino de meliori fortuna desperem. Ad Werlhofium ipse scribam, quæ ad Te jam scripsi.

Ante

Ante 12. dies icones Orchidum ad Te misi, quæcunque paratæ erant. Parata adhuc mecum est icon Orchidis palmatæ, longis calcaribus, optima quidem, sed quam Tu ipse jam delineandam curasti. Addidissem Monorchidem prope Osterodam nascentem, & Pseudorchidem montis Bructeri, nisi tempestive de illis jam paratis monuisses. Redii nempe paucos ante dies ab itinere Hercynico, sed non ita felici ac optaram. Obstitit imprimis diligentia pluvia tempestas, quæ ultra 4. septimanas quotidie nos urget: studiosi itineris comites nimis parum curiosi, nimis quietis & Clausthalia amantes, & aliæ non minores difficultates. Præter illas autem plantas, quas Tu jam ibi vidisti, nonnullæ tamen sunt plantæ, quæ ad aliud iter proximo anno instituendum me invitant, aut nondum florentes, aut quæ jam florere desierunt, e. g. species quædam Sisymbrii filiquis latis, quam delapso jam flore in sylvis vidi, & nonnullæ aliæ, rariores mihi visæ. Unice montem Bructerum adire licuit, ubi unum exemplar Pseudorchidis, Pulsatillam albam, & alia reperi.

Observationes meas circa Orchidas hic pictas, & fabricam Helleborines stamineam litteris his adjunctam habebis. Orchidem muscifloram reperire non potui, omni licet data opera. Proximo autem anno me non effugiet, quæ, uti audio, copiosius in monte prope pagum Jünthe crescit.

Addam

Addam quædam Orchides & fabricam stamineam Helleborines attinentia.

Quivis locus recipit antheram longam, friabilem, sed duplicem, ex duabus distinctis cinereis antheris compositam, ut quatuor semper adsint antheræ, ex filamento farinifero convoluto factæ, quarum binæ & binæ tenuissimo filamento pendent ab apice hujus squamæ superioris, & in duos loculos se immittunt. Squama inferior inferne excavata in scutum concavum sacco semper madidum, superne convexa lineam habet eminentem, inter antheras se immittentem. Simillima est fabrica Helleb. latifoliæ albæ, sed scapus albus. Nec multum differt Helleborine amplexic. multiflora. Squama tamen superior longiore apice solido, & antheræ mollissimæ, brevi deciduæ hic ex apice squamæ inferioris, loculis squamæ superioris immissæ, oriri videbantur; scapus griseus, squama superior flava. Cætera conveniunt.

Ophrydi fol. ovat. operculum unguiforme subrotundum impositum est, filamento laciore, quod inferne in duobus loculis septo divisus duas recipit antheras fere sagittatas. Infra stamina simile sustentaculum ungui simile, sub quo cavitas fungosa, humida.

Orchis milit. minor, altera varietas, ubi cuculla tria petala longiore majora, apice recurvo, duo alia majora, angustiora, omnia maculata. Puncta segmenti medii secundum tres lineas disposito,

posito, ut segmenta lateralìa lineà medià ex punctis rubris composita pingat. In planta, aiià & vulgatori varietate, puncta sine ordine posita, cuculli petalà brevìa, obtusiora.

Orchis palmata calcare longo. Varietatem reperi candidissimam, puram.

Orchis Hirci odore. Labelli segmenta lateralìa sæpe duobus dentibus notata, medium minus, rhomboideum. Infra loculos staminum duæ spinulæ eminent, & intermedia squamula fusca. Ovarium crassissimum pro mole floris.

Orchis palm. prat. vulg. Spica magis ac in omnibus aliis Orchidibus unilateralis, ut ab altera facie folæ stipulæ longiores caulem tegant.

Orchis palm. mont. maculata. Certissimus fere sum, a vulg. pratensi differre. Serius semper floret, etsi cum pratensi in eodem loco crescat, uti in pratis supra Hardegfen, quæ florere incipit, postquam pratensis jam emarcida est. Caulis semper multo altior, solidus; spica densior, magis conica, vix unilateralis. Radix longior, fissa sæpe in duos tantum digitos crassos. Bractææ minores. Labellum in tria segmenta fere æqualia divisum. Puncta ita posita, ut triangulum referant. Si spica sit densior, sæpissime flores superiores aut transversi, aut plane inversi sunt, ut labellum superius, cucullus inferior sit, quod in pratensi nunquam contingit. Specimina maxima

reperi prope Hardegfen, minima in fylvis hercynicis. Adde puncta foliorum multo esse nigriora & majora ac in pratenfi.

Orchis morio mas. In adultiori planta calcar sursum erigitur, quod in juniori transversum est, aut descendit.

Orchis morio femina. Multo mare minor. Spica brevior, diversissima certe a mare. Varietatem insignem vidi, cujus flos fere clausus esset, & cucullus & labellum conniverent. Cuculli petala exteriora latissima, fere quadrata, duplo ac in vulgari majora, intus viridibus lineis picta. Barbæ segmenta eodem modo latissima.

En descriptionem *Allii*, quod nulli descriptioni quadrat.

Radicem nondum novi, quæ nondum effodi potuit, cum unica adsit planta. Folia unice radicalia, sessilia, ultra unciam lata, spithamæ longitudine, tulipæ fere foliis similia, glabra. Scapus bipedalis, nudus, crassus, cylindricus. Umbella plana, maxima, in medio convexa. Flores numerosissimi. Vagina bifolia, brevissima: petioli unciales. Petala omnia alba, media linea virente: tria exteriora majora, concava, tria interiora minora plana, omnia horizontaliter expansa. Filamenta staminum subulata, basi latiori inter se cohærentia, petalis paulo minora, alba. Anthæræ flavæ; tuba simplex, ovario paulum longior. Fructus

Fructus est prisina obscure triangulare, sex fulcis inscriptum, triloculare, septis perfectis, dum planta floret, fuscum, delapsis petalis, viride.

Floret etiam nobiscum *Astragalus* caulibus erectis, ramosissimis, pedunculis folio longioribus, floribus laxis Martini, qui autem *Astragaloides* videtur.

Edoceas me velim, ubinam locorum Oederus forte nunc degat, ut litteræ meæ illum reperire queant. Nihil ab illo audiui, ex quo Hamburgum transiens iter per Germaniam & Galliam suscepit. Si quidquam, Oedero invideo, iter est ad Alpes Norwegicas. Amicissimus de Brunn quoque filect, ex quo Parisios profectus est. Si Oederus Te videat, pete ab illo meo nomine, ut semina in itinere collecta mecum communicare velit. Optarem quoque commercium cum Botanico quodam Belgico. Modo moram mihi facere, meque omni opera me deprimere, vitamque sine mea culpa tædiosam mihi reddere nollent, ambitio mea amorque studiorum botanici & anat. satis sponte me excitaret, ut spei, quam de me conceperunt, satisfacerem. Vale meque ut soles ama.

Göttingæ d. 16. Julii 1754.

DAN. WILH. TRILLERUS.

Veniam, spero, dabis, pro summa tua humanitate & æquitate, silentio hætenus meo justo diuturniori, aliena potius culpa, quam mea, commisso: dum enim ab artificibus, qui supremum B. uxoris meæ eheu! monumentum, & typis & ære ornandum in se susceperant, vana spe, in dies trahebar, ut fieri solet; accidit interea, me certe perquam invito, ut tantum temporis frustra efflueret. Nolui vero vacuas plane interim ad Te litteras dare, nisi illud, quod dixi, supremæ pietatis & amoris monumentum simul illis adjunxissem. Vides igitur sic Vir Ill. & veram meæ causam & justam ejusdem excusationem, quam ideo me facile a Te, tam æquo & candido judice, impetraturum, mihi certissime polliceor. Accipe igitur ferena fronte, moestissimum hoc meum opus, inter lacrymas potius acerbissimas, a me subito effusum, quam cum solerti cura, aut blanda scribendi voluptate, elaboratum & expolitum. Tristissimum potius viduum ubique audies loquentem, quasi disertum & ingeniosum oratorem splendide & copiose declamantem: qui ex animo luget, projicit ampullas &c. ut ille vere ait; & ipse, luctu squalidus, omnem verborum pulchre ardentium ornatum negligit. Quod si igitur ipse meus mediocris labor Tibi, quod jure metuo, haud placuerit; placebit tamen nonnihil, ut spes, ipsum opusculum, propter istud tuum illustre

illustre nomen, tuumque elegantissimum carmen ibi insertum, quod inter alia plura, suo quidem merito, splendide effulget, velut inter ignes luna minores; pro quo Tibi nunc iterum summas ago gratias. Id vero interea summopere doleo, nullum binorum istorum artificum subtili suo coelo exprimere potuisse venustissimos illos & emendatissimos B. uxoris vultus: licet posteriorem Syfangium, priore isto Bernigerothio, aliquanto feliciorum fuisse, in adumbranda ista eximia plane forma, haud prorsus negaverim. His vero tristibus adjunxi, ut vides, pace quidem tua, nonnulla alia lætioris aliquanto aut humanioris argumenti scripta, interea temporis exigente sic officii ratione a me utcunque elaborata, & in publicum emissa, quorum vili pretio, mihi met ipsi omnium optime cognito ac perspecto, ut benigne potius veniam indulgeas, quam severius de ipso iudices, Te ea, qua par est, observantia, rogo atque obtestor: præsertim, quum & ipsum tuum perillustre nomen passim intextum tota ista habeant scripta, quo sese, veluti palladio aliquo splendidissimo validissimoque, contra quosvis temerarios obtrectatores fortiter admodum tueantur: quas inter jure suo pertinet quoque protervus ipse & inficetus adversarius, quem jam nosti, in quo summa certat rerum optimarum & verborum quoque elegantiorum ignorantia, cum pari temeritate, & insana laudis, præter meritum, per indignas & indecoras vias, assequendæ, cupiditate: quod nemo sane, me melius cognitum ac perspectum habet, propter diuturnam

quondam cum ipso consuetudinem. Ideo sacramento affirmare audeo, eum illa, licet mediocria scripta, suo nomine in me edita, nec composuisse nec elaborare potuisse: græcarum enim litterarum & omnis humanioris litteraturæ adeo rudis est, ut græce vix legere possit: latine vero sine barbarismis & solœcismis foedissimis scribere non posse, certissime scio, quia aliquot ipsius epistolas latinas (ita enim vocari merentur ob characteres latinos, non autem ob ipsa verba, latinis auribus plane inaudita, & vitiis grammaticis ubique foede inquinata) & vidi olim, & ipse correxì, partim quoque ob tædium ac fastidium, emendare nolui. Illud enim Iter sic dictum medicum misellum opusculum, quum omnis medela, ob turpissima & innumera vitia impossibilis esset ipsi incorrectum reddidi: quare ad Cl. Waltherum, tum Rectorem Weissenfels. nunc Professore Wittenberg. trepide confugit; qui, quantum potuit, improbo & ingrato labore illud demum lutulentum Angiæ stabulum expurgavit, quod nemini non ille aperte fassus est, & adhuc palam pronunciat, miraturque exinde merito, unde homini isti tam rudi litterarum tanti spiritus venire potuerint, ut contra me scriberet de argumento crit. & philol. cujus ipse omnium ignarissimus esset. Nullam ergo, crede mihi, nullam plane a me passus est injuriam ille ridicule superbus alienis plumis graculus, quando illum nec Svetonium, aut ullum alium auctorem latinum legere, nec intelligere aut explicare posse, libere ac vere pronuntiavi. Sed satis de his! non enim tam ingratus tamque
protervus

protervus in me adgressor meretur, ut plura de ipso verba faciam: maligno enim isto suo in nos animo, & nostri & omnium bonorum amore ac favore sese indignissimum reddidit: homo sat audax ac petulans est, ut & in Swietenium quin & Hallerum ipsum in posterum scribat, dira lucri ac famæ cupidine. Splendidam novam tuam spartam ex animo gratulor, utque & Patriæ, & Musis quoque ipsis, item & arti salutari, quam diutissime prodesse possis, vehementer cupio & ardentem opto. Ita optime vale & mihi favere perge.

Wittenbergæ d. xv. Augusti clō lccc liv.

646.

PANAIOTA CONDOIDIS CORCYRÆUS.

Perhonorificæ mihi atque exoptatissimæ fuere tuæ 24a. Junii die datæ litteræ; Te enim Vir Amplissime, quem Leidam primo advena ego, semel modo, ob discessum in Gallias, e longinquo vidisse probè memini; edita opera, quibus & orbi erudito tanta cum gloria innotuisti, & locupletata arte salutari, præcipue de anatomicæ optime meritis es, notum mihi atque venerandum efficere dudum, unde sane & desideratus ad me accessit commendatus clarus Wincklerus; cujus in gratiam tanto me dignatus es honore; quo commercio nempe tuo litterario, ut etiam in posterum me frui velis, est quod maxime opto, atque

Gg 4

instanter

instante peto, certus omni officiorum genere, quali in his regionibus valeam, reciproce demeritum iri.

Clarum vero Winklerum, primò per facultatem medicam juxta constitutiones imperiales examinatum atque approbatum; ordini nostro medico cum potestate praxin medicam per totum Imperium exercendi, adscripsi. Dein cum tutela Excellentissimi Viri Domini Laurentii Blumentrost Medici senioris nosocomii Moscoviensis, Medicum constitui secundum; cum officio, docendæ quotannis Anatomies & Chirurgiæ, insuper therapejæ sex modo ægrotorum, quorum sub manu ductione senioris Medici curam ageret continuo, observaret accurate omnia, in diarium rejiciens, indeque historias morborum conficiens, quarum unam omni mense ad me mitteret; juxta institutum nuper a me factum, pro quatuor ejusmodi Medicis, penes quatuor nostra magna nosocomia, auctoritate & munificentia confirmatum imperiali, ad promovendos & firmandos in arte Medicos juniores, & edocendam probe juventutem nosocomicam in anatomico-chirurgicis stipendium ipsi inde a principio hujus anni designatum annum trecentorum Rublonum, quod augebitur in posterum pro meritis, insuper hospitium, ligna, candelæ, famulus unus, dantur expensis publicis; & si praxi medicæ diligenter incumbet, ambire potest stationem senioris Medici quando vacabit, cui annum stipendium octingentorum Rublonum constitutum. Pro specimine,

ne, præparavit & demonstravit in cadavere humano, myologiam Gallis dictam parvam, tum & oculi humani vasa, materia injecta sua repleta, dexteritate & peritia certe laudatissima. Alterum tuum expecto discipulum Dominum Kuhleman, de quo etiam bona spero, eo quod noverim ipsum olim in castris nostris Chirursum; parem ipsi ac Winklero stationem designo, penes nosocomium nauticum, quod Cronstadii est; atque utinam plures advenirent digni, neminem forte poenitebit etiam nos invisisse.

Quod reliquum est, fervet Te Vir Amplissime Supremum Numen incolumem firmaque sanitate valentem, viridem ad usque senectutem Tuis, reipublicæ medicæ atque litterariæ, opto & adprecor. Vale!

Scripsi Petropoli A°. 1754. Augusti die 16.

P. S, Hac ipsa die Dominus Kuhlemann ad me accessit.

647.

JOH. GESNERUS.

Nobiliss. Himfel, in omni Physica & Medicina egregie doctus cum humanissimis litteris tuis & litterariis fasciculis lætissimum attulit nuntium de tua in Academiam Regiam Scientiarum Gallicam receptione, honore raro & quem tuis meritis diu promeruisti, de quo ex animo gratulor, & Tibi & rei medicæ ac historiæ naturali. Nemo

G g 5

erat,

erat, quem Academia digniorem feligere aut Rex Christianiss. denominare poterat, aut a quo præclara magis in omni scientiarum ambitu eruditionis veræ ac solidæ specimina prostant & jure deinceps expectanda porro essent. Faxit Deus, ut diutissime scientiis decus & præsidium vivas felicissime.

Dunzii elegantem dissertationem magno cum fructu legi, & in ea cognovi fructum tuæ solidissimæ institutionis, & methodi in instituendis utilissimi generis experimentis. Gratias habeo pro egregio dono, doleo me non habere quæ vicissim offeram.

Sulphuris illa minera, de qua scribis, talcosi quid habere, videtur ad auripigmentum accedere. Si videre licet melius judicare possem. Accedunt quidem ad fossilia mea impr. petrificata continuo quædam novæ copiæ, sed ita me plantarum tabulæ & mea negotia detinent, ut vix ad ordinanda ea momentum supersit.

Vale Vir Amplissime & mihi ut soles favere perge.

Tiguri d. 24. Sept. 1754.

JOH. GESNERUS.

Pergratum est humanissimum fratrem saluum
suis redditum esse, eidemque saltem testificatio-
nem voluntatis nostræ non displicuisse.

Ammannus Scaphusiensis mihi familiariter
notus optimus, diligentissimus, & medica scientia
& exercitatione probe imbutus est. Parens Tribu-
nus plebis amplam magistraturam exercet, & in-
ter præcipuos est anthophilos, ut filio ab ineunte
ætate florum cultura satis familiaris fuerit. Ab
Empirico quodam ad botanicas excursiones cir-
ca Scaphusiam sæpius adductus, plurimas plantas
in Patria collegit. Dein in Belgio Leidæ impr.
per biennium insignem numerum stirpium etiam
rarissimarum omnis generis, quas in Belgio colunt
summo studio & ardore collegit, ex variis Belga-
rum hortis tum impr. academico & Amsteloda-
mensi; hæc summa cura ad admirationem elegan-
tes exsiccat, conservavit, chartæ belgicæ agglu-
tinavit, alias in horto Parisiensi ex liberalitate D.
Jussieu habuit. In Patriam redux, cum me Ti-
guri bis inviseret, primum aliquas rariores, dein
totum hunc thesaurum 3000. circiter plagularum
concessit, quod praxi medicæ & reliquis historiæ
naturalis partibus magis vacare placebat. Ego
autidwos loco concessi, ut seligeret ex bibliothe-
ca & museo fossilium & conchyliorum quæ pla-
cere possent, & quæ pretium circiter 100. Impe-
rialium

rialium æquentur. Loca natalia nulla addita sunt, nec nomina semper vera. Felix autem memoria satis quædam compenfavit. Interrogatus respondere posset de rarioribus quibusdam, utrum circa Scaphnium crescerent, & quibus in locis, nam diligentissime singula loca etiam remotiora per-vestigavit.

Vale & mihi ut soles favere perge.

Tiguri 30. Octob. 1754. raptissime.

649.

J. B. MORGAGNUS.

Fasciculus iconum septimus, & dissertationes cum ipso missæ, recte ad me pervenerunt. Itaque gratias ago, pro illo præsertim, non vulgares. Ægre autem fero, sculptoris Batavi incuria moram esse injectam fasciculo octavo. Sed plurimum lætor, Te valere, ut vel ex iis intelligo, quæ de tuis indicas circa sanguinis circulationem experimentis, & proxima eorum editione. Quas mihi commendaveras litteras, Cl. Pontederæ nostro statim tradidi. Te interea spero, meum illum fasciculum accepisse, in quo Valletta, Mosca, & alia erant. Cæteros quos olim indicaveras libros, frustra hætenus quærendos curo; Guattanum tamen de Aneurysm. non despero. Cum nactus fuero, mittam cum aliis, si quæ interea non indigna quæ mittantur, prodibunt. Sunt
tamen

tamen aliquando & minus digna, quæ optemus. Sic ex fasciculo iconum IV. extare Huberi programma quoddam de foramine ovali intellexi, in quo me carpit. Illud ego programma, scriptumque alterum Huberi, de mulieribus, opinor, genitalibus nunquam vidi, nec tamen illibenter viderem, ut si quid forte boni haberent, discerem: sin autem; non minus illi quam cæteris, qui a me immerito, non ita multi, dissenferunt, antequam morerer, aliquid, ut in animo habeo, pro veri studio reponerem. Tu, si quid sit in quo hic Tibi infervire possim, jube, & egregie vale, Vir Illustris.

Dabam Patavii postridie Kalend. Novembr.
cdo lxxx LIV.

650.

JOH. GOTTFR. ZINN.

Postquam novissimæ Suabaco ad Te datæ fuerant litteræ, res meæ contra meam spem mire mutatæ sunt. Contigit mihi videre & nosse virginem, quam virtutum pietatis & ingenii laudes, quibus ab omnibus civibus ornabatur; jam antea optime mihi commendaverant. Qua visa, cum ex ejus sermone animi ingeniique dotes perciperem, persuasus mihi fui, beatissimam vitam me vivere posse, si illa a Summo Numine mihi destinata foret. Nec spes me fefellit, votique mei ita compos factus fui, ut cum illa desponsatus Suabaco

baco abire potuerim. Providentiæ divinæ ob donum hoc pretiosissimum maximas ago gratias, quæ auctius & melius fecerit, quam ipse speraverim; bene est, nil amplius oro, nisi ut Deus custos semper mihi maximus adsit.

Oriunda est ex familia in patria satis insigni, cujus proximi Parentes ad ipsum reipublicæ clavum sedent, nata patre, duos demum ante menses mortuo, qui Suabaci Prætoris civitatis (Stattrich) ter vocant) munere per triginta fere annos functus fuerat, cui nomen Greiner, filia natu minima, quæ viginti & duos annos nondum excessit. Præter alias animi dotes pietas inprimis summa in Patrem, ultra annum spatium ægre decumbentem omnium sibi conciliavit amorem. Mater omni veneratione dignissima adhuc in vivis est. Cum divitias non quærerem, sponsam tamen ditiores inveni, ac ipse speraveram, quæ præterea curæ rei familiaris habendæ ab ipsa ineunte ætate adsueta est. Nec pulchritudine multum Göttingensibus feminis cedit. Usa quoque fuit educatione magis ingenua, magis polita, ac vulgo in oppidis illis municipalibus fieri solet, quæ lectione librorum melioris notæ ingenium excoluit. Nomen illi Sophia Friderica. Quæ quidem fors mea eo magis mihi placet, cum ex litteris tuis, quibus consilia sincerissima impertiri mihi voluisti, perciperem. videri Tibi feminam ex patria esse eligendam, si *amare* mallet, quas litteras ipso desponsatorio die accepi. Eo facilius autem, spero, excusabis, quod non statim ad litteras tuas respon-

responderim, cum pater meus mihi promiserit, seipsum tarditatis meæ veniam a Te esse petiturum. Huc adveni 4. ante dies.

Ante discessum ex Patria Noribergæ per aliquot dies commoratus sum. Trewium inprimis humanissimum sum expertus. Cum mentionem apud illum facerem Tibi desiderari virum, qui loco Beureri edita Norimbergensia Tibi curare possit, ipse se obtulit; nec ullo modo officium illud alii tradere voluit, etsi negotiis illum nimis esse distractum monerem. Modo optat, ut certiore illum facere velis, quot partes aut pagellæ cujuscunque libri aut operis ad Te jam missæ fuerint. Certissimum Te esse jubet officii, quod suscepit.

A vidua Beureri monetam non accepi. Monuit, ad maritum duas tantum missas fuisse, aliam dono illi datam, aliam autem Te jubente Francofurtum missam fuisse.

Heri interfui conventui nostræ Societatis, ubi a Rœderero sermo de origine monstrorum lectus fuit. Inprimis id ibi agitur, ut sententia oppugnetur. quæ docet, a prima origine statim talem fabricam monstri structam fuisse, qualis editur, & e contrario asseratur, monstrosam fabricam deberi deletis mutatisque partibus casu accidentali. Reliqua tribuit vitio, quod in ipso conceptionis actu ordinem naturæ pervertit, & affirmat, foetum oriri ex committis inter se feminibus,

minibus, feminino & masculino. Recensionem, si Tibi ita videatur; hujus tract. Tibi mittam. Ego quidem mutus tanquam piscis huic conventui adstiti. Asserebatur ibi, Te priorem tuam sententiam de origine monstrorum deferuisse. Illud equidem ignoro. In eo conditio mea misera fere mihi videtur, quæ me omnia audire cogit, ut nunquam reponere liceat.

Totus nunc sum in conscribendo & elaborando tractatu de anatomia oculi, qui proximo Paschatis festo prodibit. Kaltenhoferus icones sculpsit. Veritati enim iconum, quam elegantiae consulere malui. In proximo autem conventu observ. botanic. brevemque sermonem de generibus plantarum naturalibus legam. Sed inprimis hic me vexat penuria librorum botanicorum. Bibliotheca nostra non adeo iis instructa est, & cura victus necessarii, parvique redditus, emtionem illorum impossibilem mihi reddunt, sic emendi optimæ sæpe occasiones effugiunt & dimittendæ sunt, quod nummi non adsint. Etsi enim pater non adeo pauper sit, religioni tamen mihi ducerem, si plures adhuc sumtus ab illo exigerem, qui me solum per tot annos extra patriam aluit, cum reliqui fratres & sorores nupndum educati & collocati sint. Multo minus dos sponsæ sufficeret coëmendis multis libris. etsi forte mea sim contentus. Sentio nunc, quam dura sit ea conditio, ubi inprimis vitæ alendæ consulendum est, & ubi perpetuo dira necessitas & humiliores curæ victus necessarii nos avocant ab indagando vero,

ro, & suppellectilem eruditionis colligere vetant. Consulere forte nunc possent paulo melius huic incommodo Hannoverani, cum dubitari fere non possit, quin Segnerus Halam sit discessurus, qui cum pensione 1000. imper. & titulo Vicecancellarii illuc vocatus fuit. Cum ergo Røedererus ad opimos facultatis redditus accedat, possent forte alii ab illa spe longius remoto paullulum consulere. Si ad applausum me remittant, considerare deberent, omnes studii medici partes, quas hic imprimis excolunt, & unde proventus uberiores expectandi sunt, mihi fuisse ereptas, illasque tantum relictas, quas studiosi parum curant. Neque tamen hucusque augmentum salarii petere ausus fui, priusquam liber anat. de oculo, tanquam specimen industriæ quoddam editus fuerit. Interea providentiæ me submitto, quam imprimis ob pretiosissimum donum sponsæ gratissimus veneror. De Segneri discessu tamen nondum ad Senatum Academicum nuntiatum est, ut, quæ scripsi, adhuc inter nos fore, exoptem. Immo peto, ne Oedero multa aperias, qui ipse iter per Göttingam faciet.

Vale meque ut soles ama.

Göttingæ d. 3. Nov. 1754.

JOH. GOTTFR. ZINN.

Opus meum de oculis sub prelo versatur, cui quotidie insudo, & icones arteriarum adhuc sunt addendæ. Vitia, quibus laboravit, ipse nimis video, sed quæ evitare non potui. In eo inprimis consistunt, quod observationes multæ inprimis in historia venarum, nervorum, accurata mensura partium non satis sæpe repetitæ fuerint. Sed difficultates & obstacula, quæ mihi opponuntur, indies crescunt.

Ex optimis cadaveribus, quæ injectioni commodissima forent, sceleta conficiuntur & studiosis donantur; si forte oculum evulsum extorqueam, illum certe non obtineo, priusquam putredine fere sit corruptus, & quæ aliæ sunt artes, quæ moram mihi injicere possint. Talia sensim me fatigant, inprimis cum nullum sit remedium. Amor quidem anatomes nunquam me deseret, majori autem studio animum ad anatomen comparatam vertam, ubi non adeo ab illius arbitrio pendeo. Hæc tamen Tibi dicta sint. Querelæ ad Hannoveranos delatæ odium mihi excitarent, nec ullo tamen modo res inde in melius cederent. Unice opto, ut qui fata mea norunt, ob allatas rationes vitia libri eo lubentius excusare velint.

Göttingæ d. 4. Decembr. 1754.

652.

J. D. HAHN.

Quoties tuo mihi colloquio frui contigit siue præsentem alloqui, seu absentem litteris compellare licuerit, toties animus meus dulci quadam & vera voluptate perfusus est.

Itaque vehementer doleo, quod fatalis rerum nexus ingentem deliciarum mearum interruptionem produxerit, mihiq; per decem continuos menses omnem abstulerit opportunitatem, gratum Tibi deditumque animum significandi. Ipsi enim Calendis Martiis atrocissimus morbus fractum laboribus corpus invasit, atque brevissimo tempore ita prostravit, ut spes convalescendi plane nulla superesset. Enimvero aliter visum est provido Numini; nam præter omnem expectationem superatus quidem morbus est, sed languidum & imbecillem & laboribus subeundis ineptum diutissime detinuit. Quamobrem ineunte æstate patriam, suadente avunculo, repetii, ut efficaciam mutati aeris experirer. Cessit hæc peregrinatio in plenam sanitatis instaurationem, reversusque sum lætus ac bene valens. Sed confestim academicis denuo negotiis implicitus, haud raro percepi, detritas morbo vires non facile in integrum restitui, præsertim si vitam sedentariam agas, & cerebrum meditatione fatiges, qua de causa tempori interviendum, & litterarum amorem temperandum esse sensi. Sic factum est, ut præter necessaria, quæ

ex munere meo promanant, officia nullum observare haecenus potuerim.

Enixe igitur rogo, Vir Amplissime! ut ne negligentiae tribuas, quod debita Tibi nomina tardius persolvam. Tua vero erga me benevolentia fidens spero, fore, ut qua semper mea excipere solebas, serena etiam fronte pagellas meas in posterum perlegas.

Lætus nuper a Brunnero nostro accepi, Galliarum Regem Academiae suae Te quoque adscripsisse. De qua dignitate gratularer Tibi, nisi scirem, laude & titulis majora esse merita tua.

Edidit nuper B. S. Albinus annotationum academicarum librum primum, in quo cum membrulam quoque pupillarem descripsisset, tum adjicit, eam se ante hos 25. annos jam reperiisse, multisque demonstrasse. Neque tui nominis nec Wachendorffii mentionem ullam facit. Wachendorffius hanc, uti vocat, arrogantiam ægre ferens petiit, ut inclusam epistolam ad Te mitterem, quam si ita videbitur, relationibus de libris novis inferi curabis; sin minus, supprimes plane. Sed si ipsas annotationes perlegeris, scire vellem an ne Clematidis, quam in iis descriptam putamque exhibuit Albinus, eadem sit, quam ipse in Enum. Stirp. Helv. n. 2. descripsisti, Flammula Dodonæo dicta, Cæsalpino Viticella. Ita sane videtur.

Gaubius avunculus meus, tandem aliquando coepit pathologiam suam prelo committere.

Lam.

Lambergius , Professor primum Franequeranus , nunc Gröninganus , una cum sermone academico de utilitate Botanices emisit in publicum lectionem inauguralem , in qua historiam cancri mammæ ope decocti Belladonnæ funditus persanati copiose narrat. Sic arcanum Winteri innotuit.

In nostra Academia nihil novarum rerum agitur , nisi hoc , quod aliquot abhinc diebus Cl. Trotzius , in Academia Franequerana juris antecessor , huc evocatus sit ad jus publicum Belgii docendum.

Mirabar vehementer , cum nuper in nuntio Göttingensi legerem , explorationem terræ Hertzbergensis problematis loco esse propositam , & publice promulgatum , eis , qui hoc examen inire vellent , copiam manuscriptorum meorum se facturos. Crediderim sane ego , hæc aut typis fuisse describenda , aut plane supprimenda. Tradere enim alienis manibus , quæ fidei Academiæ sunt commissæ , non æquum esse existimo.

Cæterum tuo me favori commendo , & ut illustrem conjugem spectatissimamque familiam meo nomine salutes humanissime peto. Vale.

Scribebam Trajecti ad Rhenum 17 $\frac{14}{12}$ 54.

GERARDUS JACOBUS VAN WACHENDORF.

Et si a rixandi pruritu, si me recte novi, semper fuerim longe alienissimus, atque omnem lites excitandi occasionem nunquam non fugerim; tamen, si quando veritas id postulat atque æquitas, non facile decedendum a suo jure, neque ab eo, quod verum est, sed sibi, quod suum est, modeste quidem, sed & serio, vindicandum, arbitror. Ut autem intelligas, quid res sit, cur hæc ita proponam, meam adversus clarissimum Albinum seniore[m] causam paucis accipe; eamque ut una cum nobilissimis inclytæ societatis sodalibus æquo perpendere animo, ac medico orbi vel commentariis vestris Göttingensibus vel relationibus de libr. nov. meis verbis insertam, deliberandam ac decernendam tradere velis, etiam atque etiam rogo!

Communicaveram videlicet, cum orbe literario in Act. Commenc. Litt. Norib. An. 1740. hebd. 18. p. 137. observationem, quæ est ejusmodi, excepta præfatiuncula: *Trajecto ad Rhenum de quadam oculi membrana pupillari nova observationem anatomicam sub finem anni superioris benevole nobiscum communicavit Gerardus Jacobus de Wachendorff his verbis consignatam: Dum sub anni 1738. finem, deliciis anatomicis subsce-*
vas

*vas fallens horas, abortum disseco, septimum inter
 & octavum post conceptum mensem editam, sequen-
 tia inprimis præter alia in utrisque oculorum pru-
 nellis (lege pupillis) observavi:*

*Pupilla erat plane clausa a tenerrima, vix cohæren-
 te nigraque membranula, ex continuatione uveæ vel
 nigricantis istius pigmenti, bulbos intus investientis,
 atque in infantibus præcipue, tunicam, quasi, pa-
 rum cohærentem mentientis, forte nata; immo,
 quod mireris, vasis, arte repletis rubris ornata,
 sustentata, indeque, procul dubio dum vivebat fe-
 tus, nutrita. Non autem hac vascula, totam hu-
 jus septi substantiam perreptare, ordentur; sed ex-
 ternam tantummodo gibbamque ejus membrane sie-
 perficiem. Membranam pupillarem hanc
 non inepte dixeris &c.*

Hæc facti inventique mei historia; a nullo,
 quantum sciam, ante me alio evulgata, mihi
 ideoque inventionis hujus præmium competere,
 nullus dubitavi. Unde aliquem laboris anatomi-
 ci, quem ultro susceperam, fructum lætus mihi
 gratulabar, nec diffiteor etiam tunc, quando post
 hæc missa anatomia ad aliam provinciam, medi-
 cinam scilicet chemiam atque botanicam publice
 in Academia Ultrajectina docendi, animum meum
 me adungere oportuit, hujus inventi recordatio-
 nem (suum certe cuique pulcrum est) mihi ali-
 quando non nihil oblectamenti attulisse.

Nec alium quoque ejus vel pupillaris inven-
 torem & olim se agnovisse, Illustris Hallerus in

Actis Upsaliensibus ; tametsi in iisdem significet Vir Illustris hanc eandem membranulam a se jam detectam ante fuisse, quam sibi mea significatio, *Commerc. Litt. Norib.* inserta, innotesceret.

Non potui ideoque non mirari, quum nuper admodum compererim in annotationibus academicis Clar. Albini senioris, hoc anno 1754. Leidæ editis, de hac eadem membrana, capite ibidem octavo tomi primi, hæc totidem verbis legi. *In eodem illo infante, in quo vasa crystallini a me primum repleta dixi, primum quoque animadversa membranula totam occludens pupillam: cujus continuata erat ora, multo, quam quæ vocatur uvea, tenuior. In eaque etiam vascula repleta, ex ora pupillæ venientia; ut expressum figura subjecta. Corneam mox ab impletionē intuens, quum intus postquam nil nisi vascula cernerem, modo cogitare de uveæ vasis, pupilla fortasse plane contracta; modo de vasis crystallini: oculo autem inciso, præter omnem expectationem inveni membranulam illam. Conspicua erat, facilisque ejus & uveæ distinctio: distinctus circulus pupillæ; quæ non admodum contracta, nihil impediebat, quominus facile cognoscerem. Ostendi multis, conservata in humore idoneo, nihil mutata, quamvis anni circiter quinque & viginti sint, quum reperi.*

In quibus ita se gessisse Virum clarissimum video atque doleo, ac earum rerum omnium, quæ & ab Illustri Hallero, & a me, aliisque de hoc pupillari velamento sunt dicta, prorsus ignorasset;

raffet; ne hinc nostrum citet neminem, sed vero præ se ferre videatur, hanc inventionem a se imo fuisse detectam, aliisque ad hæc usque tempora latuisse omnibus. Cui autem sano unquam posset in mentem venire, ut vel somniando statuerit, tantum ac tam præclaræ famæ Anatomicum tam parum in scriptis aliorum versatum esse, ut ejusmodi inventa anatomica, tot scriptis tam diu evulgata, eum omnino fugerent.

Quid ergo? Estne Cel. Albinus verus primusque inventor habendus pupillaris hujus velaminis, & ita quidem, ut a se detectum id jam fuerit ante hos viginti quinque annos, h. e. circa annum hujus seculi 1730. Sed cum ea tamen modestia, eaque moderatione, quam Præceptori olim meo, me debere, arbitror; si itaque Cl. Albinus re ipsa demonstraverit, hujus membranæ aliquam modo mentionem esse factam, aut in ullo, a se conscripto opere, aut in dissertatione quadam academica cujusdam ejus discipuli, ante annum 1740. quo ego observationem meam evulgavi, impressa; aut etiam in aliquibus chartis academicis prælectionum, quas habuit eo tempore Vir Cl. de Anatome aut Physiologia medica, quales haud paucæ discipulorum manibus exaratæ, passim exstant; aut denique in epistola ad familiares suos data, idem fuisse communicatum; hæc, inquam, si præstiterit Cl. Albinus, ipti herbam lubens porrigam; sin vero in his omnibus hujus veli pupillaris ne vola quidem exstat aut vestigium, ejusdem inventionem, ut meam, a me occupatam,

tuebor, nec ulli lubens cedam. Jure an injuria, penes æquos peritosque lectores judicium esto. Neque enim factum admodum laudabile mihi videretur, si tam pulcrum ac utile inventum, quasi in scriniis sepultum sibi Cl. Vir servasset uni, nec, ut publice serviat utilitati, in apertum protulisset.

Adeoque, non ægre laturum Cl. Albinum, spero, si rem a me primum inventam evulgatamque jure meo vendicavero, inprimis quum nomen Clarissimi Viri, tot tantisque meritis atque inventis per universum, quæ late patet, litterarum orbem, tantopere celebratum, tantillo detrimento haud quidquam possit diminui.

Hæc ea sunt, quæ cum maxime Tibi, Ill. Hallere per Te vero orbi litterario, nota esse vellem. Vale! remque tuam semper, meamque hanc feliciter gere!

Dabam Ultrajecti pridie Idus Dec. MDCCLIV.

654.

D. LUDWIG.

Cum nuper Vir Generosissime fasciculum quarundam dissertationum ad Te mitterem, nondum adhuc catalogus B. Boehmeri impressus erat, nunc cum eundem ab hæredibus obtinuerim, Tibi tra-
do & simul addo, primum commentariorum nostrorum fasciculum ad annum quartum. Anatomen

men hac hyeme ita tractare coepi, ut certe repetitionem dicere possim, quod deletæ quasi idæ iterum in memoriam revocentur. Sic viscera, arterias, nervos & musculos in publicis & privatis lectionibus absolvi, in venis & organis sensoriiis in posterum occupatus ero. In accuratiori disquisitione medullæ spinalis versatus sum. Disquisivi illud filamentum, quod Cl. Huberus ex apice rotundulo in cauda equina latente describit, vidi & arteriolam, quam Tu in ultimo fasciculo tuo anatomico eo in loco descripsisti. Fasciculi medullares eandem equinam caudam componentes molliores sunt, rotunduli, nonnihil rubescentes a tenera membrana involvente vasculosa. Filamenta vero, quæ intercurrunt tenera splendescuntia & quasi plana sunt, nec tantum præcipuum illud, quod Huberus delineavit, occurrit, sed alia plura inter fasciculos crudæ equinæ, vidi etiam in nervo ischiadico talia splendescuntia & argentea filamenta, quæ ob teneritatem cum tenera medullari fibra comparare non possum, ligamenta dicerem, si magis tensa essent, sed fluctuant, nullamque partem sustinent. Multis vero negotiis delassatus hac æstate otia floræ, quam avidissime exspecto, & mihi certe necessaria sunt, cum vires amissæ reficiendæ sunt. In botanicis verò nihil adeo moliri possum, cum si aliquod etiam otium in horto concedatur, illud ordinandis rebus academicis impendendum sit, quo proxima hyeme officio meo satisfacere queam.

Nuper scripta varia, quæ irritabilitatem, motum elasticum, tonicum & vitalem & confines doctrinas

ctrinas concernunt, evolvi, quicquid in practicis hac de re observaverim, non explicando sed phænomena colligendo mihi animo sistere. Sed in annum proximum hunc ipsum laborem differre cogor; miræ enim sunt sensationes hominum, quas in operationibus chirurgicis, & cura vulnorum hoc ipso anno observavi, ita ut verear an certa scribam, cum adeo dissentientes sint ipsi ægri, qui de dolotibus conqueruntur. Tu vero Vir Generosissime, qui in sinu patriæ & Tuorum vivis feliciter, valetudinis nunc maximam partem integræ habeas rationem, ut otia tua & porro Musis dare possis. Vale! mihi que ut soles fave.

Dabam Lipsiæ d. 7. Febr. 1755.

655.

PHILIB. COMMERSON.

Si tam diu siluerim de magnificis quibus me vere beasti muneribus, sed vitio ne veritas, obsecro. De die in diem procrastinabam beneficiorum haud immemor animi gratitudinem rependere dictis simul & factis; & calva mihi semper erat occasio. Licet enim ansam præbere visa sit amiciss. Dni. *Neubaus* (quem haud infalutatum prætermitti permittas) e nostra urbe decessus, ea fuit adeo parum prænuntiata, ut votorum impos restiterim, donec cautius accepta, sed sero se sisteret præsens opportunitas a Dno. *Regnier* Bernam, ut locutus est, proxime adituro data. Huc ergo dedignare

dedignare offerri Tibi, de omni flora bene merito fertum hoc nostræ alterum : non adeo paucos flores mens erat mittere, sed grave onus & recusabat Dnus. Conductor & ipse verebar, ne Tibimet grave fieret per plantas repetitas. Hærebam nempe in delectu tum, quia scirem clariss. *Sauvagesium* misisse antea plures, tum quia *Neuhaufius* ipse coram me multoties professus est, florilegium suum Tibi omnino destinatum iri. Videas igitur, iterum rogo, apud *Magnolium* quid Tibi debitum superfit a Chloride nostra; persolvendum id mihi sumam. Ultro si possim & quicquid herbarum in nostra potestate est excutietur. Ea hodiernum sunt 25. voluminibus in fol. max. comprehensa & continent ultra 18000. plantarum specimina (plurima scilicet in duplo) non adeo pessime exsiccata. Hæc scias ut jubeas. Interim quanto ampliora misisti dona, tanto benignius accipe modica.

Liceat etiamnum cordis nostri, immo & bonorum omnium, pandere lætitiā de auspiciousissimo tuo in Academiam Parisinā accessu. Ambigitur utri potius gratulandum sit. an Tibi? an ipsi Academiæ? adeo mutuus honor.

Neptuni Mediterranei Prodrōmum jam ad umbilicum duxi, si fata velint & Minerva mox perficiendum. Miraberis sane quod pisces hosce faunæ nostræ greges elegantissimos numerosissimosque a *Bellonii* & *Rondeletii* temporibus nemo manu versare ausus sit.

Artedus

Artedus ipse ichthyologorum merito summus hos aliena autopsia ad methodum & characteres reduxit, at sæpe nimis confidens manicis authorum descriptionibus. Cum itaque rei ad stateram revocandæ omnimoda mihi suppeditaretur facilitas primum a celeberr. *Linnaeo* pisces pro *augustiss. Reginae suae Museo* undique conquirente, dein a *Sereniss. Brunswicensium Principiss. Halieuticam* collectionem etiam in votis habente, nolui sicco calamo hanc historiae naturali amoenissimam partem præterire.

Botanices tamen castra haud deferens *alpes* Gallo provinciales vel forte pyrenaicas sub proxima æstate adire & scrutari meditor. O quanta mirabundo mihi sese hic offeret plantarum diversitas! Briareus esse velim & argus! sed votum ineptum: optarim melius quæcunque dabuntur obvia iisdem perspicere oculis, quibus Tu Alpium Helveticarum vegetabilia lustrasti & itidem illustrasti. Heu! adeo suppellectilis botanicæ inops sum, ut nondum nisi cursim in Museo Sauvagefiano datum sit manutractare auream hanc tuam Enumerationem diu, undique & omni negotio conquistam. Absit a me imprudentia opus pretiosissimum in domum exoptari: cuperem tantum ut ex libris nostratibus quibuslibet nonnulli satis arriderent, ut hos in mutuum (salva comparatione) accipere velles. Quod de Aristone scribebat olim C. Plinius, idem de Te citra adulationis suspensionem referre fas sit, nimirum *nihil esse quod scire vellem quod Tu docere non possis.* Fave & vale

le Litteratorum in omni genere decus summum
& sis hominum Præceptor diuturnior quam bea-
torum Comes maturior.

Dabam Monspeli 1755. $\frac{4}{1}$.

P. S. Nescio an legerim vel audiverim Te ob-
servasse in pisce quodam tunicam cartilagineam
choroideæ & retinæ inter mediam manifesto ex-
inde judicio visus immediatum organum non ali-
bi quærendum esse, quam in retina. Piscem, quæ-
so, indica.

Si tuus inter amicos aut discipulos detur ali-
quis insectorum aviumve strenuus æstimator col-
lectorque haud impiger, res mihi foret acceptis-
sima litterarum & officiorum commercium cum
eo sancire. Mira certe & hætenus incognita hu-
jus generis fert nostra tellus. Omnia venient in
mutuum.

656.

DAN. WILLH. TRILLERUS.

Tibi vero, Vir Ill. mea non displicuisse mu-
nuscula, & mole, & pretio imprimis, exigua;
summa animi cum voluptate, intellexi ex huma-
nissimis tuis litteris: unde audentior factus, &
solita ista tua comitate fretus, nec jam erubesco,
novum aliquod schediasma academicum perspica-
cissimis tuis oculis subicere, adjectis quidem
summis precibus, ut potius respicias offerentis
auctoris

auctoris maximam in Te observantiam, quam ipsius munusculi minimam præstantiam. Interim nosti ipsemet, experientia dudum edoctus, morem istum academicum in elaborandis ejusmodi scriptis, qui non semper moram patitur, quo omnia, ut decebat quidem, accuratius elaborentur, & elaborata demum, præscitum quasi ad unguem, sollicite castigentur. Mihi interea, suffecerit abunde, si quædam tantum, uti certe spero, ibi deprehendantur, quæ magni Halleri prudentissimo suffragio, haud plane indigna visa fuerint: sed de his hætenus.

Quæ de Cl. judicio, in causa illa insulsi adversarii, ejusque inglorii auxiliatoris, scribere Tibi placuit, Vir Ill. ea equidem maximopere miratus sum, quod scil. vir ille Cel. nescio qua divinatione, tanta confidentia, affirmare sustinuit nullas quidem Rectori illi Lipsiensi partes fuisse in scena ista illepada, contra me innocuum instruenda, aut in turpi illa faba in me cudenda: quum tamen ipsius illius schola moderatoris litteræ penes me sint, ad Rectorem Cizensem, in hunc quidem sensum ac modum, scriptæ: „postquam copiosius nuper a Cl. auctore „ auctore expositum est, de hac habenarum emendatione; plures dubitandi causæ mihi occurrerunt, de quibus *σὺν Θεῷ*, suo tempore, „ *separatim dicetur*. Quod prædixi, evenit, multi certam hanc emendationem putant”: hætenus, ille noster Cenfor. Cæcus igitur hic plane sit, oportet, qui ex his liquidissimis auctoris verbis,

bis, manifestissime non perspiciat, qualem scilicet animum erga nos, induerit, nimirum duplicem, primo, contra nos scribendi, sive per se, sive per alium, suo tamen consilio & subsidio; deinde, exiguam istam ingenii gloriam, si qua sit, nobis eripiendi: prius apertissime putem, patet ex istis quidem verbis: *suo tempore separatim dicetur*; alterum vero ut sequentibus: *quod prædixi, evenit*. Habes igitur hic nudum, sed profecto haud optimum, Rectoris illius animum. Igitur certissime scio, & sacramento pene, si opus, affirmare audeo, illum ipsum facem ac tubam istius capitalis scilicet de lana caprina, aut aridis arenis, rixæ fuisse, & insanum illum adversarium, juvenili audacia tumidum, incitasse, copiisque, quamvis exiguis ac stramineis, instruxisse, quo alienis armis ridicule ornatus, adversus nos insurgeret. Constat quoque præterea, Lipsiæ, eum ipsum consilii auctorem Romanum plagulas frigidaë illius epistolæ, a prelo adhuc madentes correxisse, & a mendis typographicis repurgasse. Sed non solus fuit ille Rector, qui tela sua plumbea in nos vibraret; in auxilium enim etiam accitus fuit tum Günzius, suæ famæ ac laudis amantior semper, quam alienæ, ut etiam suos terunciolos quasi adderet. Hic ergo res ipsas ad Chirurgiam veterem spectantes utcunque suppeditavit; ille vero stilum, & nonnulla veterum auctorum loca, mihi fello meo adversario tam bene nota; quam mihi quidem cogniti sunt inaccessi Nili fontes, quod tam certe scio, quam me vivere, quoniam totus iste homo mihi a multis annis exploratus plane

& perspectus est. Habuit & denique præter hos binos, alium adiutorem, nomine Messerschmidium, Philos. M. qui ipsi semper a consiliis esse dicitur, quoties latine quid scribere ausus fuerit. Non enim periodum latinam in publicum emittere audet, nisi illam alteri corrigendam prius exhibuerit, qui frequentius cum Prisciano habeat commercium, quam ipse: id quod olim ipse expertus sum & Waltherus noster, Philos. Prof. Witteberg. Habes sic Vir Ill. integram istam fabulam inficetam, quomodo acta, & per quos potissimum, peracta fuit. Nullus hic, me quidem iudice, forte & Te ipso, uti spero, defensionis locus. Sed Tibi ipsi caveas ab isto meo protervo adversario, temerario prorsus homine, qui, ut famam aliquam aucupetur, nemini parcat: jam dudum enim, ut audio, meditatur. tuas olim ad Hænelium scriptas epistolas publicare; quod, an tua fiat pace, voluntate atque consilio, Tu Vir Ill. ipse videris; interea Te amice candideque monere volui, ne multum Tibi commercii in posterum sit cum ipso, tua amicitia plane indigno: ex meo enim exemplo, Tibi, credo, nunc luculenter constabit, quid Tibi ab ipso sit sperandum aut metuendum: tam malam enim, ut vides, mihi rependit gratiam, homo ingratus, pro bonis officiis, ipsi quondam amico animo, a me præstitis. Sed pudet atque piget, plura de ingrato negotio scribere. Inde optime vale Vir Ill. in publica commoda, meque, Tuam tutum eximiarum observantissimum cultorem,

rem, donec vivam, amare quæso, perge. Witteberg die 2. April. & O. R. clo lccc lv. Hæc omnia foli Tibi scripta funto: tædet enim rixarum.

657.

JO. B. MORGAGNUS.

Dum Guattani libellos, qui tandem aliquando ad me pervenerunt, quotidie expectarem, invitatus distuli & responsionem ad gratissimam epistolam tuam, datam 26. Nov. & justas gratulationes meas, quod optatissimus mihi Collega ab Regia Scient. Academia Parisiensi datus sis. Ex animo igitur non magis Tibi, quam mihi, eique Academiæ gratulor: Deumque precor, ut Te illi, & mihi quam diutissime servet incolumem. Cætera quæ de aliis, & de Te præsertim significasti, ea quoque fuerunt grata, nisi quod Tibi otium tunc deesset ad perficiendam quam omnes optamus, Physiologiam. De nostratibus utinam haberem, quæ vicissim Tibi significarem. Sed ex libellis, quos ad Guattanum addidi, quam inopes simus in præsentia, facile intelliges. Adjunxi; ut jussisti, etiam illam dissertationem, quam ad me miseras, de thyroidea, thymo, & glandulis suprarenalibus, a quo nescio, scriptam, cum titulo careat; qui si forte penes Te restitit, ut addas; rogo: sin minus, saltem remittas; ut sciam, a quo, ubi, & quando edita sit. Aliter certe is doctus & sincerus Vir erga me se gessit, ac alii

nonnulli ex iis qui post me de iisdem scripserunt particulis. Cum hæ Tibi reddentur litteræ, fasciculus, de quo supra indicavi, erit in via. Vale, Vir Illustris, & me, ut facis, redama.

D. Patavii III. Nonas Maji cld lccc lv.

658.

JOAN. BAPT. BASSANUS Romanus.

Eximia tui nominis fama, & immortalis, Vir Perillustris, ac Generosissime, jam dudum ad nos usque pervenerat, nec sane poterat non pervenire, cum per universam, qua late patet Europam diffusa jam esset. Libri omnes a Te in lucem editi, quorum singulos attente, & avide, nec semel perlegi, totidem sunt singularis doctrinæ tuæ luculentissima monumenta; quæ ubique Te prædicant, ubique homines ad optimas quasque disciplinas bene informatos in Tui rapiunt admirationem. Gratulatus maxime mihi nuper sum, quod tuam de partibus sensibilibus & irritabilibus animalium dissertationem, quæ una ex tuis lucubrationibus mihi deerat, comparare potuerim, ex latina licet in gallicum idioma translatam. Miratus prima fronte multarum rerum, quæ in ea continentur, novitatem; nec propterea de fide tua, diligentia, ac peritia vel tantillum dubitare potui. Animum nihilominus adjeci meum ad iteranda cum nonnullis amicis experimenta, tum

ut

ut meis ipsis oculis, quæ ex Te didiceram, intuerer, tum ut tuorum experimentorum obtrectatoribus, quorum hic nonnullos audiveram disputantes, obviam irem. Nostrorum tentaminum narratiunculam Tibi, Vir Perillustris & Generosissime, transmittito, confidens fore ut a Te, vel probentur, vel benigne saltem corrigantur. Primum hoc est nostrorum experimentorum specimen, quod vir doctissimus Urbanus Tolettus nostri amicissimus, & Tui ob insignem in bonis studiis doctrinam, amantissimus in seriem luculenter digessit; alia subinde in pericranio, in dura & pia matre, in pleura aliisque partibus tentanda experimenta brevi tempore subsequuntur. Dissertationem illam tuam, ut & alias Dn. Zimmermann, & Castell in nostram linguam ad italæ juventutis utilitates, & commodum per amicos meos converti jam curo; æque quamprimum in publicam lucem prodibunt. Interim tua in me utere humanitate, quod ignotus homo Te interpellare ausus fuerim; me ama, & vale.

Dabam Romæ n. 4. Maji 1755.

659.

JOAN. FRID. MECKEL.

Vix litteras ad Te dare auderem, qui tantum temporis spatium præterlabi siverim, sine ullo Tecum per litteras consortio, nisi tua humanitas, tuusque in discipulum Tibi deditissimum amor

certum me redderent, neque hæc minuendo huius favori tuo in me ansam dare posse. Invitus enim, plurimis obrutus negotiis, quæ grata mihi sunt, omittere & summe necessaria tantum exsequi coactus fui. Multum ab eo tempore, quo litteras ad Te ultimas dedi, perpeffus sum, sæpius morbis, iisque gravissimis, plurimum vero invidiosorum hominum insidiis tantum defatigatus atque discruciatatus, ut vix fere tot molestiis obrutus negotiis meis suffecerim; sed & his Deus dabit finem. Teque, uti certus nunc spero & ex animo opto, ad nos reducet, ut itaque & Regis nostri in Te amore & dignitatis tuæ splendore calumniis finis imponetur, mihi vero, si non semper interdum tamen tuo liceat consortio tuoque favore frui, quo nihil ardentius exoptatum, nil magis dulce habeo, ne dicam de tuis consiliis saluberrimis eruendis, & de auxilio etiam in propagandis iis, quas adhuc omni, qua potui studio detexi veritatibus. Maximo hinc mihi solatio & gaudio fuit spes, quam nobis de adventu tuo in has terras, Halam nempe fecisti. Initium huius rei factum in convivio, cui adfuit Illustris Comes de Gotter. Hic valde, uti solet medica amare, de aëre inter pleuram & pulmones disputabat, & adesse illum certe affirmabat, experimentum Dni. de Sauvage in medium proferens, quod in suspensio factum, ipse viderit. Ego vero illi, non una vice sed plus vigesies me in canibus contrarium, sc. nullam nempe unquam interesse aërem, invenisse suggerebam, & ipsos Hambergeri discipulos sæpius convictos de opinionis suæ falsitate reddidisse.

disse. Respondit ille, Oh, non miror Te defendere sententiam Præceptoris, cui ego, non hauc solum sed veritatem defendo. Hinc de tuis innumeris meritis invicim collocuti, & de munere tuo præsentis ejusque vera dignitate, (de qua sæpe odiosas habui, cum ipsis Helvetis disputationes) incidi in discursu de Universitate Göttingensi in elogia tua & merita in hanc Universitatem, in quam fama tua ex omnibus Europæ terris studiosos collegerit. Lugendum esse, addidi, Te nunc occasione orbatum esse, in medicis ea elaborandi, quæ ipse forte, & magis adhuc alii optarent. Aderat tunc curatorum Universitatis Halæ aliquis, quem Comes hac ratione allocutus est: Quod si tantum Virum Halam possitis adducere, nonne consultum optime foret? Rogabam ut hæc pro sua in Te amicitia, & pro eo quo apud Regem polleret favore, impleret, quæ certo se facturum occasione data promisit. Itaque demum felix respondere successus videtur; id quod ex animo opto, Tibique ex itimo cordis adfectu quæcunque grata gratulor. Det Deus, ut diutissime cum Tuis felicissime degas, & ut eo minus aliquando tuo favore, amore ac consortio, tanquam summo felicitatis meæ, augmento frui queam.

Itaque sine figuris observationes inferere cogor actis nostris, quarum & aliquam invenies in eo tomo, quem cum Neumanniani operis sine Francofurtum ad Dnum. Renier misi. Cæterum rarissimas habeo in valvulis arteriæ pulmonalis varietates, quatuor nempe in uno corde, in alio
duas,

duas, quas delineari curavi & cum duobus renibus connatis in binis subjectis descripsi, Hac hyeme de cerebro Itolidorum jussu Regis, varias observationes feci, quas nunc elaboro, ut prælegere in Academia nostra queam. In gravitate specifica insignem inveni differentiam. Nuperrime Roloffius Dr. monstrum descripsit, quæ in conventu academico publico prælecta est. Optime adhuc sese gessit Sproegelius, & omnem diligentiam impendit, ut sese in iis omnibus perficeret, quæ officium suum requirit. Amicum semper cum eo mihi est & gratum consortium. Læseckii observationes, de quibus illi scripsisti, ab autore factæ sunt & notissimæ, ejus structuram arteriæ pulmonalis in foetu nesciente & nervos exsiccatos ad figuras exprimendas fumente. Sæpius hinc in recenti originem chordæ tympani ex nervo duro examinavi, & semper eandem inveni.

Dabam Berolini die 10. Junii 1755.

XAVERIUS MANETTI.

Tuam de irritabilitate fibræ dissertationem pluries legi non sine magna animi delectatione. Hæc plura quidem destruit eorum, quæ in quodam libro a me nuper edito afferuntur, & me latebant omnia, quæ detexeras, ac mei erat muneris sententias fertas, tectasque facere auctoris, cujus dissertationes converteram & adnotaveram, tum hæc tum alios nostrates libros, quos autumo posse deesse, aut gratos Tibi fore ad paucos dies per mercatorem ad Senogalliæ nundinas pergentem dedi, qui omnem dabit operam, ut tutius ac nullis impensis ad Te perferant. Kalendis Maji collectionem misi ad Regiam Göttingensem Academiam, uti jufferas post tuum ab ea discessum, ac impofterum singulis annis libentius me spondeo missurum, ut aliqua de causa nomen meum dictæ Academiæ dare merear. At nondum certior factus sum, an dicta femina measque litteras botanicas vel a Secretis ejusdem acceperit, pariterque an nomen meum in Academiæ album relatum sit. Suave si occasio detur pete ab illis lata sint, (*sic*) & receptio mea optatum exitum habuerit, sin minus ut hoc quamprimum contingat da operam, quæso, ne falsimonium me fecisse videatur, cum amplissimo hoc honore decoratum nuper edito libro me prædicem. Plures tuæ litteræ certo certius honorem hunc pollicebantur, & persuasum mihi erat in dies ad Tui nutum facillimeque acci-

dere hoc debere, ideoque Göttingensis Academiae sodalem me inscribere non dubitavi. Tibi igitur nunc sit Vir summe ac præstantissime negotium hoc accommodare, & non mediocrem capiam voluptatem si celerius cepero eorum frui litterario optatissimo commercio. Romæ superioribus diebus publici juris facta est quædam epistola conscripta ab U. Tosetti Romano ad D. Valdambrium Medicum Etruscum, amplectens varia tentamina confirmantia ea, de quibus periculum feceras in irritabilitatem fibræ, ac docentia easdem fibras & nervos exquisitissimo sensu esse præditos, pluresque partes, quæ ante hæc putabantur maximo sensu donatas ac irritabiles, nullum revera habere motum & sensum. Hanc mihi crede mitterem, si mea esset, ac certus sum auctorem Tibi missurum, sin autem alia occasione curabo ut ea frui possis.

Florentiæ XX. Junii 1755.

661.

JOH. GESNERUS.

Quæ a Dno. Alston Linnæo mihi que opposita sunt circa plantarum sexum, partim aliena videntur, partim ex relationibus & observationibus deducta, quæ nec satis fidæ nec satis separatae & puræ a circumstantibus rebus, quæ experimentum turbare possint. In Mayz non raro spicæ videntur masculinis æque ac foemineis floribus præditæ. In Spinacia non raro in eadem planta

planta & masculini & foeminei flores. Et quis suspicionem amovebit, non aliunde vel ex ipso horto pollinem masculinum per ventos adferri. Sane in iis plantis foemineis, in quibus nulla suspicio datur adlati pollinis masculini, certissimum est, nulla unquam femina matura nasci. In horto meo plura exempla habeo Lentisci, Napææ, Datiscæ aliorum, etiam Lychnidum sylvestrium foeminarum.

Locus magnificus, ad quem a potentissimo Rege Borussiae lautissimis conditionibus vocatus es, quem Te nemo melius tueri & ornare posset, Tibi ex animo hanc regiam gratiam gratulor, etsi optem conditiones optabiliores, quæ Te Patriæ vindicent, in qua litteras instaures & medicinam, atque otio litterario & viridi senectæ & helvetica libertate lætus fruaris. Sunt sane inter Bernenses non pauci, qui tuum a Berna abitum serio lugerent, aliis vero ingratis civibus noli cadere.

Tiguri d. 2. Jul. 1755.

662.

J. B. MORGAGNUS.

Vix ad Te, Hallere doctissime, III. Nonas Maji litteras dederam, cum ecce fasciculus ad me tuus, in quo duo prima chirurgicarum dissertationum volumina, opuscula tua pathologica, & gallica de irritabilitate dissertatio: pro quibus,
mihi

mihi gratissimis omnibus magnas Tibi gratias ago. Illorum & hujus exemplum alterum, ut quæ in fronte scripta erant, indicabant, Ariminum ad Plancum perferendum curavi; a quo Tibi gratiæ & perbreve quoddam opusculum mittitur. Hoc cum libris quibusdam in fasciculum compingam, quos cum olim a Te optari significasses, amici tandem, quibus enixe commendaveram, alium in alia Italiæ urbe repererunt, id est Nigrifoli *dell' Invasione de' Topi*, Genga *Anatomia Chirurgica* & Cicarelli *de Tuberibus*. Qui quoniam & perpauci, & parvi sunt, quæro alios quos addam; pudet enim exigua ad Te mittere, a quo tot & tanta accipio. Frustra autem sciscitor, an volumen quartum prodierit *delle Memorie de Valentuomini stampate in Lucca*, quod pridem a Te desiderari significaveras: nondum prodiit. Pergratum igitur erit, si alia interea significaveris; nam quod in epistola data die 24. Junii, mihi nuperrime reddita, vix indicas de illis Petrioli in Boerhaavium, ut putabat, censuris; libellus, opinor, est parvulus, quem Roma ad me perferendum curabo. Quando majus Zinnani opus statim atque exiit, per Cl. Seguierium ad Te missum audiavi a nostro, qui me prævenit, Præcl. Pontedera. Qui quæ de Orchidibus optas, quamprimum significabo: & si habebit quas det, ipse in fasciculo ponam meo. Sed cave, quæso, ne herbarum studio tantum tribuas, ut in Te ipso experimenta ejusmodi facias; moleste enim tuli, ut quod de humero antea scripseras. Nec placuere quæ Tibi in novo illo libro, quem necdum vidi, merito displi-

displicuisse, indicas. Ex animo autem gratulor absolutam esse editionem fasciculi tomum VIII. & disputationum volum. III. Vellem pariter absolutam esse Commentarioli *de motu sanguinis*. Tua enim omnia quam libentissime perlego. Itaque jam nunc gratias ago, quod ea mihi, quæ tua est liberalitas, destinaveris. Gratum etiam erit quod dissertationem illam de Thyroidea, titulo auctam, adjunges, & Zinnii, & aliorum alias. Utinam Italia multa mihi daret, quibus aliqua ex parte muneribus responderem tuis: quanquam experimenta feliciter jam iterare inceperunt nostrates, & tua quidem de tendinum sensu, ut ex Tosetti folio, Romæ edito, quod in fasciculo erit nisi forte antea videris, non illibenter cognosces. Vale, Vir Præstantissime, & me, quod facis, ama.

D. Patavii XIV. Kal. Augusti clō MCC LV.

Cum hæc scripsissem; noster in pluribus Aca-
demiis Collega celeberrimus meique amicissimus
Marchio Polenus, dixit mihi, generum suum me-
ritissimum Pontederam nudius tertius ad longius
diffita sua prædia se contulisse, in eoque secessu
ad magnam usque Septembris partem esse mansu-
rum. Dabimus tamen uterque perhibenter ope-
ram, ut quid optes, sciat, si forte vel antequam
huc redeat, aliqua saltem ex parte tuis, atque
adeo nostris optatis possit satisfacere. Iterum vale.

JOAN. BAPT. BASSANUS.

Summo affectus sum gaudio in recipienda paucis abhinc diebus peroptata epistola tua, cum præcipue in eadem Te humanissimum erga me noverim. Expositum in ipsa vidi experimentum a Cl. Zimmermann factum in muliere, quod profecto una cum cæteris hac in re captis citra quamlibet dubitationis aleam ponere omnino debet tendinum insensibilitatem apud eos, qui veritate duce in scientia medica incedendum esse norunt. Spondes opus tuum de motu cordis: nil opto vehementius, quam hoc statim recipere; tanti enim a me fit, quanti fieri ea debent, quæ a Doctissimo Hallero publici juris digna habentur. Si ergo, ut innuis, me eodem donatum velis, poteris Venetias illud dirigere, ea data exterius inscriptione, quam in exiguo chartæ hic contentæ parallelogrammo notatum invenies; & hac ratione tuto meas offendet manus.

Reliqua experimenta tua, Vir Clarissime, tam de insensibilitate quam de irritabilitate tentamen anatomicum apud nos passa sunt, & singula pro voto cessere: Illa præsertim, quæ circa irritabilitatem paravimus, tam miro prodire exitu, & eventum feliciorẽ Tu ipse non poteras expectasse, Auctor celeberrime. Non defuere hic Romani, qui nos imitati experimenta de insensibilitate instituta propriis manibus voluerunt; ac
male

male de ejusmodi veritate sentientes eos novimus, cum satis firmum inde exitum non observarint. Nos quapropter tuis, nostrisque freti tentaminibus æquam dubitandi occasionem habere putavimus ex eo repetendum esse inconstantem apud ipsos experimentorum exitum, quod solertissima usi non sint diligentia in tendinum denudatione, qua de re factum fuerit, ut ab iis, qui tendinum vaginæ intermixti sunt, nervis illa prodirent doloris signa, quæ tendinum sensui tribuenda esse pauum recte arbitrati sunt. Eorum itaque errorem investigantes vaginæ memoratæ partes, & texturam examinandam suscepimus; atque ut id caute & luculenter possemus assequi, eo usi sumus microscopio, quod solare solet nuncupari ab Opticis. Hujus ope observavimus illius fabricam fere omni in parte cellulosam, & optime vasa venosa, & arteriosa distinguentes quædam alia filamenta ob oculos habuimus reliquis partibus opaciora, ad quæ nervosa judicanda facilis admodum inde locus nobis visus est: quæ sane si tendine non aporime expolito, in captando experimento læserint, mirum non est, quod subjectum animal doloris signa exhibuerit.

Statim ac prodeat nota versio libelli tui, eam, ut quæris, per Cl. Morgagnum accipies; quam ineditam ideo hætenus detinuimus, ut locupletiores faceremus additis experimentis captis a celebrioribus Italiæ Professoribus, qui suorum tentaminum se nos conscios facturos tunc promiserunt, cum captorum in hac urbe experimento-

rum moniti a nobis facti sunt, & ad ea repetenda incitati. At ulterior mora seposita jam fuisset, nisi capitis affectio quædam rheumatica, quæ pravis pertinacibusque stipata symptomatibus a vigesima fere die Maji me invasit, usque adhuc febri-citantem detinuisset: nunc vero cum omnia symptomata lævari cœperint, & febris ipsa jam ferme evanuerit penitus, validam dabo operam, ut cito expediatur editio hujusmodi. Ejus ad calcem notatum erit experimentum a Cl. Zimmermanno factum, quo hanc versionem auctam cupis: addentur pariter tum nostra, cum ea experimenta, quæ hac in re capta nobis enuntiarunt nonnulli ex clarioribus Italiæ Medicis. Hæc ea sunt, quæ exponenda duxi: perge, Vir Optime, tua erga nos uti humanitate, & vale.

Dabam Romæ 9. Augusti 1755.

664.

J. D. HAHN.

Cæterum monente Cl. Ramspeckio Tibi non ingratum fore puto, si quædam de Societate scientiarum Hollandica subjungam. Est illa a Consulibus & Senatoribus quibusdam urbis Harlemensis primum instituta A°. 1752. suasore potissimum Viro docto & facundo, Van der Aa, qui Societati nunc ab actis est, Pastore ecclesiæ Harlemensis, quæ ab Augustaea confessione nomen gerit. Mox prævia invitatione in Societatem adscripti celebriores

briores Leidenſis Academiae Profefſores, aliiſque Viri docti ex diverſis Belgii civitatibus. Illuſtris Comes de Bentinck & nobiliſſ. Haſſelaar, urbis Amſtelædamenſis Conſul, patronorum h. e. eorum, qui pecunias in ſumtum neceſſarium erogandas conferunt, numero ſe adſcribi ultro voluerunt. Willhelmus noſter, optimæ ſpei princeps, oblatum protectoris nomen generoſiſſime tuetur. Directores & focii, qui Harlemi degunt, ſingulis menſibus ſemel congregantur in aula quadam, Societati a Conſulibus dicata, in qua & Bibliotheca colligitur, & ſuppellex instrumentorum phyſicorum & mathematicorum. Quæſtio quotannis proponitur, utilitatem reipublicæ noſtræ ſpectans; & optime merito aurea moneta 50. ducat. pondere, præmiſi loco offertur, quo quidem Melchior Bolſtra, tractus Rhenolandici Geometra, jam bis decoratus eſt.

Primus Actorum tomus anno præterito prodit, ſub finem hujus prodibit alter. Varii argumenti quæſtiones in his pertractantur; nec tantum mathematicæ, phyſicæ, medicæ, chirurgicæ, ſed & historicæ & ethicæ. Belgico ſermone ſcripta prodeunt, ut omnes noſtri cives iis uti queant. Si quis autem alia uſus fuerit lingua, eadem, qua ſcripta eſt diſſertatio, imprimitur, ſed verſione adjecta. Exemplo eſt *Effai apologétique ſur l'inoculation de la petite verole* par Mr. Charles Chais, Miniſtre de l'Egliſe françoiſe à la Haye. Alia vice plura, niſi Tibi aliunde jam cognita.

Ita vale, Vir Illustrissime! mihique favere perge. Scribebam Trajecti ad Rhenum die xv. Septembris 1755.

665.

J. B. MORGAGNUS.

Ante plures dies ad Orellios fasciculum misi, tuo celeberrimo inscripto nomine, Ill. Hallere. Parvulus est; nam ad eos, quos superiore epistola indicaveram, libellos nonnisi paucos nancisci potui, quos adjungerem, in quibus tamen & Lapius est de curatione stranguriæ. Cum huc redierit Gianella; ex ipso quæram ubi proftet epistola, quam edidit, de Ipecacuhana, quæ certe neque apud hos, neque apud Venetos prostat Bibliopolas, multoque minus Curtii opusculum, quod Neapoli quærendum curabo. Sed nomen auctoris *Constitut. nuper di Corletta* satis intelligere non possum. Vetustiores illos, quos necdum habes, per me, & per amicos indagare non cessabo.

Quod ad Orchides attinet, Cl. Pontedera ad me rescripsit. ut Tibi plurimam suis verbis salutem dicam, pollicearque, anno eum proximo libentissime missurum, quæ hoc amplius habere non licet: cujus rei, quam Tibi adeo cordi esse video, suo ipse tempore memor curator ero.

Quæ de Germanis significasti, utinam aliis pensare possem, quæ de nostratibus vicissim scriberem.

berem. Quod de Regis Borussiae optatis, & de tua hæsitazione, mihi neutrum mirum est. Tibi, utrumque vitæ genus experto, minus, quam aliis, difficile erit, utrum præstet, constituere. Meum est venerari Deum, ut quidquid constitueris, id Tibi fortunet.

Unum restat in litteris tuis humanissimis d. 5. Aug. ad me datis, de fasciculo videlicet, quem hodie a Cl. Pasta accepi, cui Bergomi quidquid ad me venturum est, litterarum quoque, recte commendabitur. Gratias ago plurimas pro tuis primum circa motum sanguinis experimentis, tum pro Zinnii descriptione oculi, & Trilleri dissertatione de fame. Omnia, sed illa inprimis experimenta, legam quam libentissime. Quod in hoc fasciculo dissertationem illam Lauthii, & chirurgicarum disputationum volumen III. contra ac significaveras, ii, quibus negotium dederis, non posuerint, id casu factum puto. Illud recte fecerunt, quod alteram fasciculi faciem duriore & crassiore charta munitam voluerunt adversus exteriores injurias; hæ enim, si illa defuisset, ut exteriora involucra omnia uno in loco, sic etiam inclusos libros omnino erosissent. Quod reliquum est, vale, Vir doctissime, & me, ut amas, ama.

D. Patavii VIII. Kal. Octobr. clō MCC LV.

666.

D. LUDWIG.

Diu multumque hæsitavi, an Tibi Vir Generosissime hunc fasciculum mitterem, fama enim ferebat Te in Germaniam proxime reversurum. Cum vero hac in re dissensus ille esset, ut alii Halam, alii Berolinum, alii Göttingam Te reversurum esse pronunciaverint, & ante festum Paschatis vix commodior se offerre poterat occasio, tandem libros mitto, quos in ultima Strumphii auctione obtinui: expecto quidem notulam de iis libris, quos ex Bibliotheca Günziana desideras, sed timeo eandem nimis tarde accessurum esse, cum intra 6. dies initium auctionis faciendum sit. Pauca quæ prodierunt addo, nam & ego hac tota ætate a studiis quasi remotus fui, cum morbus gravis D. Hartranftii per tres menses me circa lectulum amici occupatum retinuerit. Accessit mihi post mortem hujus amici portiuncula hæreditatis, scilicet collectio ossium morbosorum ab eo facta, ex qua ea, quam olim ab Hommelio Argentoratenfi Professore coëmi, & sparsim collegi, egregie aucta fuit. Id tantum dolendum est, hunc virum satis eruditum practicis negotiis detentum, observationes institutas schedula non consignasse, inde enim factum est, ut specimina quædam ossium curiosorum minus pretiosa appareant: id tamen commodi mihi accedit, ut in lectionibus meis de ossium morbis proxime habendis, omnes differentias in ipsis ossibus ostendere possim. Sed
ego

ego grates Tibi persolvo maximas, quod & primum alterumque tomum dissertationum chirurgicarum, & opuscula pathologica mecum communicaveris, quarum ideam proxime in commentariis nostris tradam, doleo tamen me nihil habere quod Tibi reddere possim.

Dabam Lipsiæ d. 20. Oct. 1755.

667.

J. T. KOELREUTER.

Ex litteris tuis, ad Dn. Prof. Gmelinum datis, intellexi, Te Orchidis cujusdam labello lineari longissimo characteres desiderare delineatos. Semel istam vidi ante biennium florentem in prato quodam montano ad meridiem vergente, eandemque in herbario siccam asservo; structura vero florum, uti in Orchidibus fieri solet, exsiccatione ita mutata fuit, ut exinde Tibi nil certi atque distincti tradere possim.

Quamobrem ut desiderio tuo succurrerem, adii statim locum, quo antea inveni, natalem; ast spes me omnino fefellit, cum nec hic nec alibi ne minimum quidem hujus Orchidis indicium appareret. Maxime itaque doleo, Vir Illustrissime, hac vice promissa me non potuisse exsolvere, prima quaque tamen occasione Tibi satisfaciam. Hujus loco liceat mihi dare delineationem ac descriptionem Fungi cujusdam, quem

elapsis tribus abhinc annis Sulzæ ad Nicrum in sylva meridionali inter Sphagnum reperi. Insi-
debant nimirum perpendiculariter membranæ sic-
ciori, tenaci ac pallide flavescenti corpuscula ova-
to oblonga, dura, nigra, lævia, per duas series
distributa, quorum altitudo erat linearum duarum
geom. Omnes satis presse erant dispositi inter se,
ac cum membrana pedunculo vix notabili con-
jungebantur. Quibusdam horizontaliter dissectis,
interior substantia uniformis erat, dura, ac fere
plumbei coloris. Diu hæsitavi, ad quodnam ge-
nus commode posset referri; interim cum ita du-
bium essem, in manus mihi venit Cl. Gled. Meth.
Fung. ex cujus definitionibus ac tabulis æneis
percepi, illum ad genus IX. Stemonitis, optime
amandari posse. Certe quoad faciem externam
huic generi convenit, quod internam vero atti-
net, ob duritiem a Stemonitide plane differt,
cum sc. omnes a Botanicis traditæ species spon-
giosam ac tenuem ostendant substantiam, eam-
que valde fugacem.

Fateor, descriptionem hujus Fungi in pluri-
bus Botanicorum recentiorum libris me nusquam
deprehendere potuisse. Tu quid hac de re sen-
tias, Vir Illustrissime (ni modestiam Tibi facef-
sam) lætus exspecto.

Si exigua hæc mea officia tanto Viro place-
bunt, ad omnia, quibus par ero, sum paratissimus.

Vale ac vive diu cum illustrissima familia tua,
& favore tuo ulterius prosequi perge.

Dabam die xxv. Octob. MDCCLV.

668.

J. C. RAMSPECK.

Noli obsecro ægre ferre, quod tardius forsan, quam Tibi par esse videtur, & nunc demum officio meo satisfaciam, deque mea in hacce Musarum sede commoratione certiolem Te reddere hactenus distulerim; id ideo a me factum esse pro certo asserere ausim, meque eo potius veniam a Te Vir Perillustris! impetraturum confido, quoniam, antequam litteras ad Te darem, notitiam accuratam eorum, quæ ad studia in Belgio universim, præsertim vero in hacce Universitate spectant, comparandam mihi duxi, ut eo confidentius ea quæ observavi Tecum Præceptor Devenerande communicarem.

Postquam die 12. Augusti patrios reliquerim Lares, atque in itinere per dimidium diei Argentorati commoratus Cl. salutaverim Spielmannum, quatrIduo post Moguntiam veni, ubi Schmittium Professore ultimo solum ante discessum meum bihorio invisere licuit, qui Chemiæ præprimis operam dans multa mihi de suis hocce in studii genere narravit laboribus; adii inde thermas illas atque acidulas finibus in istis sitas Swalbacum nempe, Schlangenbad & Wiggbaden; hac deambulatione finita Moguntiam redux navem iterum conscendi, qua Coloniam vectus tempestatem propter procellosam moram ibi neçtere fui coactus; triduo effluxo secundo flumine in

itinere pergens transiensque Neomagum & Ultra-
jectum, primo tandem Septembris die salvus ac
sospes in hac musarum adveni sede. Feriæ tunc
adhuc durabant æstivæ, hinc multi Professorum
otium & quietem sectantes in rus secesserant,
studiosi pariter plerique aliorum sese per hocce
temporis contulerant intervallum, quo factum,
ut urbs ista quodammodo apparuerit deserta.
Adii ante omnes amicissimum Weissium meum,
qui itidem in prædio suo leuca ab urbe distante
otio indulgebat philosophico: perhumaniter ab
eo pro more exceptus, & per biduum in amœno
hocce loco fui commoratus. Ut vero initio lec-
tionum a Professoribus habendarum interesse pos-
sem, durantibus adhuc feriis, decambulationem in
reliquas Belgii instituti civitates, Harlemum nem-
pe, Amstelodamum, Ultrajectum, Rotteroda-
mum ac Delphas. Amstelodami per octiduum
commoratus salutavi Clar. Joh. Burmannum: lit-
teris commendatitiis ab illustro Gesnero nostro
instructus, quare statim sub adventum meum
cum ipsius filio studio medico hic incumbente
amicitiam contrahere licuit, neque sane humanis-
simi hujus Viri singularem plane benevolentiam
ac affectum, quem mihi exhibuit, satis laudare
possum: non enim solum aliquoties convivio me
excepit, verum & Bibliothecam suam una cum
Museo, imprimis vero stupendam farraginem plan-
tarum ad vivum magnis cum sumtibus delinea-
tarum, inspiciendam atque examinandam negotiis
multis licet obrutus mihi concessit, plantas præ-
terea nonnullas ex Herbario Garciniano, cujus
partem

partem possidet, mihi donavit. Hortum Amstelodamensem aliquoties cum eo adii, ut & prædium ipsius haud procul ab urbe distans. Plumierii stirpes americanas, quarum icones auctoris manu propria delineatas possidet, cum descriptione addita publici nunc facit juris, cujus operis initium impressum ac sculptum itidem apud eum conspexi. Quum ex me audiverit Te Vir perillustis! tractatum de Orchidibus parare, multasque hujus generis tam siccas quam vero inprimis pictas exoticas possideat species, eas ad laborem tuum promovendum Tibi offert, utque hoc ad Te scriberem, me rogavit. Rumphii porro ultimum tomum cum aliis se Tibi missurum, eaque mihi in Helvetiam redeunti traditurum dixit. In hacce præterea urbe, quæ compendium mundi haud incongrue vocari potest, omnia fere memoratu vidi digna, opera & amicitia inter alia usus Dn. Vernier Chirurgi Bernatis, praxin ibi exercentis. Amstelodamo Ultrajecto petens reperi ibi Ch. Hahnium munere Rectoris h. t. fungentem Virum sane omni pacto dignum qui ametur, cui vero Fasciculum tuum jam antea hic Leidæ, quum in ædibus excell. Gaubii Avunculi sui per aliquot versaretur dies exhibui, is pariter multa amicitiae & amoris in me contulit testimonia; salutavi ibi Osterdyckium atque Woerdmannum, medicinæ Professores, uti & Cel. Wachendorffium a laudato Hahnio ad eum introductus. Hortum academicum retro ipsius ædes situm cum eo ingressus bono cum otio perlustravi, qui certe tam quoad ordinem, quam copiam stirpium pri-

num ferme inter Belgii academicos Hortos obtinet. Locum imo dubitaverim annon huic nostro præferrem Leydensi, id quod etiam multi sentiunt; pleræque stirpes Belgii indigenæ ibi coluntur, id quod mihi perplacuit, etiam quoad copiam exoticarum rariorum nullatenus est inferior. Accepi inde Pentapeten & Indigophoram, quæ hinc non prostant. De methodo vero Wachendorffii alia est quæstio. Hagæ Comitum amicitia fruor celeberr. Königii vestratis, ejusque doctissimi discipuli Hentzii, quos jam sæpius invisi. Clarissimo Schwenkio Horti botanici Hagensis Præfecto innotescere, ac cum eo amicitiam licuit contrahere, opera ac commendatione usus laudati Königii. Accepi ab eo inter alias raras plantas Volkameriam in flore, quæ nullibi in Belgio exstat, cum nonnullis feminibus non minus raris, quæcunque etiam ab eo peterem lubentissime daret. Hortus iste botanicus jussu defuncti Principis inde a nonnullis annis in publicos destinatus est usus, exoticis sane refertissimus, imo fere crediderim eum palmam Leydensi nostro brevi prærepturum, rarissima ac nova quandoquidem femina quotannis ex Indiis utrisque & Promontorio bonæ spei ad laudatum Schwenckium mittuntur. Alpina adhuc desiderat, in quibus, quantum potero, in patriam redux ipsi inserviam. Catalogus plantarum solum officinalium horti hujus jam anno 1752 prodiit, quem habeo. Quod nunc ad statum præsentem hujus spectat Academiæ, numerus medicinæ studioforum quinquagenarium vix excedit, quos
inter

inter plerique sunt Belgæ, 4. Tigurini discipuli Gesneriani, totidem Bernates ex Pais de Vaud, unicus Russus qui præsertim dei herbariæ operam dat utpote Academiæ Petropolitanæ futurus Botanicus, aliisque Græcus e Smirna oriundus, Anglum pariter modo novi unicum. Ab hora septima usque ad octavam sedulo interfui demonstrationibus botanicis a juniore Royeno nunc Botanices Professore in horto habitis, quibus vero inde ab octiduo circiter frigoris & hyemis ergo finem imposuit; Quum nondum satis sit exercitatus utpote Juvenis 26 annorum totam suam lectionem e charta, quam in manibus tenebat, prælegit, cæteroquin est admodum humanus mihiq̃ favens, hinc etiam eo permittente omnia quæ adhuc dum florebant, ab hortulano accepi ad herbarium meum augendum, ut hoc pacto sit magnum plantarum fasciculum hic collegerim. Præter multas novas species in prodromo non reperiundas quatuor nova in horto exstant genera, quorum descriptionem ac delineationem Royenus credo dabit. Primum est *Wachendorfia*, nomen ab Hahnio nostro impositum, planta tetrandria infundibuli formis. Secundum est *Nerion* ab hortulanis hætenus dictum *Gallorum*, quod a Millero Anglo Belgæ acceperant, planta ad *Nerion* fere accedens & inprimis ad illud *Burmanni Zeylanic.* p. 168. sed nullas habet in medio barbulas; de fructu nil adhuc dici potest, hinc nullum adhuc nomen ipsi fuit impositum, si per me staret *Schwenckiam* nominarem. Tertium est *Dayena*, a Büttnero nostro
in

in honorem Ducis d'Ayen, apud quem Botanici vel hortulani munere functus est, planta sic nominata, flos exiguus, mirificæ sane ac heterodoxæ structuræ, cujus similem nullam novi. Quartum Planta quædam radiata ad Buphthalmum ferine accedens. Agrum Leydensem & colles arenosos *Duynen* dictos cum Kuffo illo atque Burmanno jam aliquoties peragravi, absque ut novi quidquam observare licuerit. Senior Royenus Botanices peritus valedixit, ejusque loco materiam medicam, & praxin docet. Junior post aliquot annos novam & auctam Prodromi curabit editionem, quum nulla fere amplius exemplaria ejus prostant, hinc magno sat pretio venditur; floram autem ipsam Leydensem utpote Prodromi sequelam nunquam opinor prodituram. Hora octava Muschenbroekii Collegium physicum experimentale frequento, hora nona mox D. Allamand audio, etiam Physicam docentem, mox seniore Royenum in Aphorismos Boerhaavii commentantem. Hora decima est Albini pro Physiologia sua. Vir iste febre intermittente hactenus laboravit, ita ut duas modo ante hebdomadas cursum suum inchoaverit, magno certe gaudio studiosorum, qui eum summa prosequuntur veneratione, & quidquid dicit tanquam e tripode accipiunt. Præteritis diebus eum invisi a Consultiss. Weissio introductus: perhumaniter nos excepit, quod sane fortunæ non omnibus contingit, plurima de ipsius tabulis cum eo confabulatus audiivi se 25000 florenorum circiter in eas impendisse; etiam dixit se reliquas Anatomiae partes,

partes, si Deus vitam concefferit, eodem modo editurum. In lectionibus suis prolegomenis finitis de circulatione sanguinis incepit, quam nondum absolvit. Pulcherrima jam aliquot præparata ibi vidi imprimis arteriarum tunicas. Cæteroquin magna ipsum *Φιλαντία* laborare, sui que æmulos non amare res est certissima. Hora undecima summa profecto cum oblectatione audio Cel. Gaubium, Chemiam solide, clare & methodice docentem. Hora duodecima Albini junioris demonstrationibus in theatro anatomico intersum. Hora secunda iterum audio Cl. Gaubium Pathologiam docentem secundum propria dictata, quæ nunc sub prælo sudant, quorumque pars initialis jam in studiosorum manibus versatur. Hora tertia lectiones D. Allamand frequento, qui in historiam naturalem commentatur, amplissimo & lectissimo instructus museo. Hora quarta Cl. Winterus Collegium casuale clinicum habet, cui pariter intersum. Vides ex hisce Vir perillustis, neutiquam me hic esse otiosum, sed satis occupatum. Plerorumque Professorum amicitiam mihi comparavi, introductus ab honoratissimo Weissio meo, qui omnis generis amoris & affectus testimonia abunde in me confert. Alios præterea Eruditos urbis hujus novi, quos inter primum numero celeberr. J. Frid. Gronovium, ad quem & ipsius instructissimum Museum aditus mihi quotidie patet, & nunquam nisi doctior ab eo discedo; recentissime in lucem emiit Floram orientalem Rauwolfii, cujus exemplar pro suo in me affectu mecum communicavit.

Ita

Ita vale, Vir Perillustris, Præceptor deven-
rande! neque favori tuo commendatum habere
perge.

Dabam Lugdun. Batav. d. 4to Novemb. 1755.

669.

D. C. SCHOBINGER.

Fasciculum litterarum a Cl. Reichardo Medico
Heilbronnensi ad me missum, quamprimum fieri
potuit, Vir Amplissime, hic Tibi transmissi. Si
quæ porro ab istis regionibus hac via Tibi adve-
nerint, omni cura & sollicitudine reddenda Tibi
citissime percurabo. Gaudeo quam maxime ita
occasionem mihi fuisse natam, Vir Perillustris &
Amplissime, Te litteris compellendi, quod hæte-
nus nondum facere licuit, cum nihil attentione
tanti Viri dignum transcribendum habuerim.
Summa lætitia cum bonis omnibus perfusus fui
ob reditum tuum in Patriam, uti D. O. M. Te,
Perillustris Vir, communi Patriæ diutissime sal-
vum incolumemque præstet, Teque cum genero-
sissima familia omnibus felicitatis generibus quam
largissime compleat. Dolui suo tempore acerbè
infelicem casum fracti brachii, quem passum Te
fuisse accipi.

Si quid de rebus meis, Vir Amplissime, ad-
dere audeo, id erit, quod in matrimonio felici,
quæ Dei bonitas est, jam a 2. inde annis vivam;
quod

quod praxis mea angustis semper adhuc limitibus includatur; curationes, quod sine jactantia dicere sustinuerim, multæ felicissime successerunt, errores quos forte commisi, cum solatio meo vidi & a senioribus Medicis experientia claris committi, adeoque pari fortuna circiter in medicina facienda cum illis utor. Si forte præjudiciis antiquis lubentius ubique mulierculis obsequerer, uno verbo Charlataneriæ artes amarem, aut unquam veritati præferre potuissem, multis gratior suo damno essem, pluraque negotia me premerent. Sed hætenus Deus hunc falsi amorem a me avertit, &, quidcunque inde fiat, porro avertet. Scripsisti, Vir Amplissime, ante aliquot annos de morbis ventriculi rarioribus, & ni fallor ulcera ventriculi huc retulisti, non possum, quin hic perscribam, ante paucas hebdomades D. Wildium Med. Doct. nostratem aperuisse cadaver viri mediæ ætatis, qui aliquot annos, 4. ad minimum, tortus per intervalla nunc breviora nunc longiora fuit gravissimis ventriculi & intestinorum doloribus, qui semper demulcentibus & mitissimis laxantibus pro tempore levabantur, donec tandem dolor a regione sinistra ventriculi & lienali fere sede ultima vitæ periodo anni iter spatio non amplius recederet, sed suos paroxysmos ibi semper maxime exerceret. Huic ægro adpetitus ad ultimum fere usque vitæ semestris sat integer perstitit, sed pauca valde semper alvus fuit, ut excretio hæc ciborum quantitati minime proportionata fuerit, sed, quod mirum, sine sensibili valde abdominis inflatione ad mortem fere usque, quæ tandem

dem summè emaciato corpore inter atroces dolores & tandem sphaceli signa in abdomine, contigit. Hujus hominis cadavere aperto, vidit Wildius noster ventriculum in anteriori suo pariete, qua versus pylorum ascendere incipit, magno ulcere, monetam 15. crucigerorum St. Gallensem diametro æquante perforatum; ventriculus totus adeo fracidus fuerat, ut & lien, ut fere digitis conteri ubique potuerint; abdominis cavum inter viscera plenum ciborum colluvie effusa; de omento nil memoravit, hepar fat integrum: intestina inflatissima crassa parte sui, tenuia & crassa hinc inde sphacelata, lividissima. Ob summum foetorem ultra non inquisitum fuisse. Doleo, Vir Perillustris, me exactius hanc observationem exarare non posse, refero, ut retulit Wildius noster, ipse nec morbo nec sectioni adfui. Tamen digna notatu observatio visa fuit. Nuper vero cum D. Gillero ventriculum examinavi juvenis arsenico mortui, sed rotulis tantum immixti, ex aß Maugßeltlein ut hic vocant, hic ventriculus circa cardiam & plurimis sui locis pulcherrimam injectionem anatom. sistebat. Intestina illæsa videbantur, dolebam tamen nos ad nimiam festinationem coactos fuisse. Muci rubelli plurimum in ventriculo erat, similemque vivus adhuc evomuerat. Odor allii nullus sentiri potuit, nec foetor gangrænosus, cum tamen cadaver fat calido tempore 27. horis demum a morte apertum fuerit. Nec valde inflatum cadaver fuit, sanguinis coagula fere nulla.

Dabam St. Galli d. 26. Nov. 1755.

XAVERIUS MANETTI.

Rupertus Gherardi auctor libri ab ipso una cum epistola Tibi missi, est Eques litteratus meæ Patriæ, qui quum sit amicus nonnullorum nostratum Medicorum, qui contra usum mercurii scripserunt, autumavit, se decere illos defendere illud conscribendo opusculum, Tibi apprime notum, qua de re diversum partium studium mentes horumce Medicorum adeo tenet, ut nunquam desinant, nec desierint inter se acerrime rixari, atque in dubium revocare, utrum hydrargyrum tam exterius, quam interius adhibitum prodesse, vel possit obesse; atque jam duodecim numerantur anni, ex quibus pugnatur, cum nondum depugnatum sit, quamvis saltem quindecim opuscula de hoc prodierint: favor eorum, qui adprobant illud auxilium doctissimis ac præstantissimis Viris constat, eis vero, qui idem improbant, aptari mea sententia posset hæc tabella:

Malus quum futor inopia deperditus &c.

At hæc ad animi remissionem dicta sint; quod autem ad optatas *Orchidas* attinet, maxima sollicitudine a me futuro colligentur vere, atque e vestigio ut perferantur curabo, una cum cæteris *οικε-
λειτοις* plantarum nostratis agri, quæ quidem in promptu jam sunt. Opuscula tua, quæ nunc typis cuduntur, gratissima erunt, quum miseris. Dicam interea me in Sauvagesii opus scripsisse, ut

fateor, ut videre est, non plene me confirmasse ejus sententias, neque facta tectaque pericula sua fecisse, immo & verum dixerim, in corde potius tuas quam illius opiniones prosequor.

Quidquid Florentiæ circa tendinum insensibilitatem detectum sit, narratur in epistola latina, quæ ut deferretur Veronæ studui clarissimo Seguierio pro Te, at vereor ut nondum acceperis, etenim idem ipse, quum eo meæ litteræ pervenerint, discesserat, Verona petiturus Taurinum, deinde Nemausum dulcissimam suam patriam, in qua deinceps morari decreverit. Quapropter meæ litteræ una cum nonnullis libris Nemausum mittentur, ex quo spero æque Tibi ac cæteris amicis missurum, quæ ipsorum intererint. Tandem clarissimus Cocchius, prælaudatque Viri Gherardius & Benevolus, nonnullique alii Professores hujus verbis jubent, me eorum nomine Tibi tum agere grates longe maximas, tum Te humanissime salutare, inter quos & ego facio, semperque ut valeas Deum O. M. rogabo.

Scribebam Florentiæ d. 5. Decembr. 1755.

